

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 7 Νοεμβρίου 2021 • Έτος 14^ο • Αρ. φύλλου 687

Κυριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΟΥΜΕ ΤΟ ΕΓΓΡΑΦΟ

Η πρόταση για αποκεντρωμένη ομοσπονδία

Τι προνοεί για τις αρμοδιότητες κυβέρνησης και συνιστωσών πολιτειών

Το **εξασέλιδο** έγγραφο με τις προτάσεις της ε/κ πλευράς για την εφαρμογή της αποκεντρωμένης ομοσπονδίας παρουσιάζει η «Κ». Σε αυτό παρουσιάζονται οι προτάσεις για τις αρμοδιότητες της κεντρικής κυβέρνησης, τι μπορεί να εκχωρηθεί στις δύο συνιστώσες πολιτείες και ποιος θα είναι ο ρόλος των τριμελών συντονιστικών σωμάτων. Η ε/κ πλευρά

θέτει ως προϋπόθεση για την αποκεντρωμένη ομοσπονδία την κατάργηση των εγγυήσεων, την απόσυρση των στρατευμάτων, την αποδοχή της θέσης μας για ουσιαστικές εδαφικές αναπροσαρμογές και τότε, όπως σημειώνει, θα ξανατεθεί το αίτημα της τ/κ πλευράς για μία θετική ψήφο σε όλα τα ομοσπονδιακά σώματα και θεσμούς. **Σελ. 4**

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ ΣΤΗΝ Ε.Ε.

Αθώνει την Τουρκία για ΑΟΖ

Η «Κ» έχει στην κατοχή της έγγραφο του Βερολίνου, με το οποίο ισχυρίζεται πως οι γεωτρήσεις και οι ενέργειες της Τουρκίας στην ΑΟΖ της Κύπρου και της Ελλάδας

«δεν μπορούν να θεωρηθούν παράνομες, εφόσον δεν διασφαλείται το υπέδαφος» και διότι «δεν διαφοροποιείται η κατάσταση επί του υπεδάφους». **Σελ. 5**

Ελληνικά χέρια «ζωντάνεψαν» δεινοσαύρους στην Κίνα

Αυτοί οι δεινόσαυροι είδαν το φως της ημέρας στη Θεσσαλονίκη, σε ένα ανυπόμονο, με θέα τον θερμαινόμενο γραφείο και μαιευτήρες μηχανικούς ελληνικής startup, γιγαντώθηκαν καταναλώνοντας ρομποτική τεχνολογία και αποδέχθηκαν την πρόσκληση Κινέζων να τρομάξουν ακόμα και δράκους στο Πεκίνο, σε ένα υπερθέαμα, διασκεδάζοντας μικρούς και μεγάλους θεατές. Η στιγμή που ένας κυρίαρχος επί γης τυραννόσαυρος είδε να του έρχεται ένας μετεωρίτης σφοντύλι επισφράγισε την τεχνολογική αντοχή του ελληνικού brain drain. **Σελ. 23**

ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΗ «Κ»

Προεδρικές με τη δεξιά διχασμένη

Χριστοδουλίδης με διαφορά ο αρεστός

Αρεστός ξεκάθαρα και με διαφορά είναι βάσει της δημοσκοπήσης που διενήργησε για λογαριασμό της «Κ» η IMR, ο υπουργός Εξωτερικών Νίκος Χριστοδουλίδης και το πρόσωπο που επιλέγουν ως υποψήφιο για την προεδρία το 2023. Ενδιαφέρον παρατηρείται και στο γεγονός ότι ο Αβέρωφ Νεοφύτου παρουσιάζει παράσταση νίκης, ενώ έκπληξη προκαλεί στη

δεύτερη θέση δημοτικότητας η παρουσία του Νικόλα Παπαδόπουλου, ο οποίος έχει προς το παρόν απορρίψει το ενδεχόμενο υποψηφιότητάς του. Στη δημοσκόπηση καταγράφονται τα κύρια χαρακτηριστικά που θέλει ο πολίτης να έχει ο επόμενος Πρόεδρος, αλλά και τα κύρια ζητήματα που τον απασχολούν και συνδέονται με την καθημερινότητά του. **Σελ. 3**

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ

Θέλει τον έλεγχο της διαδοχής

Καταλυτικό ρόλο διαδραματίζει ο Αρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος Β' στη διαδοχή του, την ώρα που έχει επικρίνει με σκληρούς χαρακτηρισμούς τις υπόγειες κινήσεις

άλλων. Αφορμή για την παρασκηνιακή κινητικότητα είναι οι συνεχιζόμενες φήμες για ομάδα ιεραρχών, οι οποίοι έχουν ανοίξει το κεφάλαιο διαδοχής του. **Σελ. 10**

ΤΟΥΡΚΙΑ

Διαδοχολογία για Ερντογάν

Ενώ διαφεύδονται οι φήμες που αφορούν την υγεία του Τούρκου προέδρου και τα μηνύματα του ΑΚΡ είναι καθοριστικά, στην Άγκυρα έχουν ξεκινήσει οι συζητήσεις για την επόμενη ημέρα. Εν τω μεταξύ, οι αμερικανοτουρκικές σχέσεις δεν επηρεάζουν το Κυπριακό. **Σελ. 5, 8**

ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΑ

Οι προκλήσεις στην Κύπρο

Σε εντατικό διπλωματικό σπριντ αποδύεται η Αθήνα, βάζοντας στο ραντάρ της τις προκλήσεις στην Κύπρο, λόγω της τουρκικής κινητικότητας στην κυπριακή ΑΟΖ. Την ίδια στιγμή προχωρούν ταχύτατα μια σειρά από εξοπλιστικά. **Σελ. 17**

Η επόμενη μέρα στην ΕΔΕΚ

Ο Μ. Σιζόπουλος ανοίγει τα καρτιά του στην «Κ»

Στην πολιτική δεν χωρούν συναισθηματισμοί, λέει στην «Κ» ο πρόεδρος της ΕΔΕΚ Μαρίνος Σιζόπουλος. Απαντά για τις σκιές που έχει το κόμμα μετά την υπόθεση Κουτούκη, την άνευ προηγουμένου εσωκομματική κόντρα και τι σχεδιάζει να κάνει. Καλείται να απαντήσει και για τα περί ξηλώματος του ΓεΣΥ. **Σελ. 9**

Η Τουρκία ήταν προκλητική

Ο τέως ΥΠΕΞ των ΗΠΑ Μάικ Πομπέο στην «Κ»

Στη συνέντευξη του στην «Κ» ο τέως ΥΠΕΞ των ΗΠΑ Μάικ Πομπέο και πιθανός διεκδικητής του προεδρικού χρίσματος για τις εκλογές του 2024 είναι καυστικός σε σχέση με τον πρόεδρο Ερντογάν και τονίζει ότι οι Τούρκοι θα καταλάβουν ότι είναι πολύ καλύτερο για τους ίδιους να παραμείνουν κοντά στη Δύση. **Σελ. 17**

Εμβόλια και σε παιδιά 5 έως 11

Αναψε πράσινο στις ΗΠΑ

Η έναρξη του εμβολιαστικού προγράμματος για παιδιά ηλικίας πέντε έως έντεκα ετών στις ΗΠΑ μετά τη σχετική έγκριση από τον Οργανισμό Φαρμάκων και τα Κέντρα Ελέγχου Νοσημάτων θεωρείται κρίσιμη καθώς προσεγγίζουμε την περίοδο των γιορτών. **Σελ. 23**

«Βόμβες» κρότου λάμψης για ΓεΣΥ

Θόρυβος για το τίποτα με τα περί αλλαγής της φιλοσοφίας του

Ενοχλημένο εμφανίζεται το Προεδρικό από τη δημόσια αντιπαράθεση που ξέσπασε για το ΓεΣΥ, ένα θέμα που αποτελεί την κορωνίδα προβολής του κυβερνητικού έργου από το 2018 και μετά. Η τοποθέτηση του Προέδρου Αναστασιάδη ότι δεν πρόκειται να αποδεχθεί αλλαγή της φιλοσοφίας του συστήματος υγείας επιχειρεί να δώσει

τέλος στο θόρυβο που δημιουργήθηκε. Το ζήτημα ανέδειξε και τη διαφορετική φιλοσοφία που φαίνεται να υπάρχει στο κυβερνητικό στρατόπεδο για το μοντέλο του συστήματος υγείας που επιλέγεται. Ωστόσο, όλοι παραδέχονται ότι υπάρχουν κάποιες στρεβλώσεις, οι οποίες μπορούν και πρέπει να διορθωθούν. **Οικονομική, σελ. 4**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Το αύριο της χώρας

Η ανάρρηση στον ύπατο πολιτειακό θώκο είναι μια ευγενής επιδίωξη, η οποία πάνω απ' όλα εμπερικλείει την αποτίναξη κάθε προσωπικής ατζέντας και φιλοδοξίας, μοναδικός στόχος θα πρέπει να είναι το κοινό καλό. Γι' αυτό ο διάδοχος του Νίκου Αναστασιάδη, αφού ο προεκλογικός οίστρος ήδη άρχισε, οφείλει να έχει κατά νου ότι μπορεί οι προεκλογικές προκλήσεις να είναι επιθυμητές, αλλά η πραγματικότητα στον Λόφο του Προεδρικού είναι αδυσώπητη, ιδίως σε καιρούς που τα προβλήματα της χώρας ξεπερνάνε την ίδια της την ιδιοσυστασία. Η ιστορία, όπως και η πραγματικότητα, είναι αμείλικτη, και οι προεκλογικές ύβρεις φέρνουν μετεκλογική νύμεση και αναπόφευκτα τίσιν. Η επόμενη μέρα είναι δύσκολη και αυτό θα πρέπει να κρατά σε εγρήγορση δόσους σήμερα παρουσιάζονται ως σύγχρονοι σωτήρες.

Η κάρτα που σε ταξιδεύει είναι εδώ.

bankofcyprus.com.cy

Τράπεζα Κύπρου

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΠΟΛΗ

Οι προκλήσεις μιας σύγχρονης μεγαλούπολης

Οι σύγχρονες προκλήσεις με το βλέμμα στραμμένο στο 2030 της Αθήνας. Στα θετικά της νέας εποχής, ο εγγενής παλμός της Αθήνας, η διεθνής εμπιστοσύνη για το τουριστικό της μέλλον και η ανάδυση μιας νέας γενιάς με μεγαλύτερη διεθνή εμπειρία. **Ζωή, σελ. 1, 9, 11**

ΘΕΑΤΡΟ

Τρεις συνεντεύξεις με συντελεστές παραστάσεων

Στην «Κ» μιλούν οι συντελεστές (συγγραφείς, ηθοποιοί, και σκηνοθέτες) τριών πολύ ενδιαφερουσών παραστάσεων από τη θεατρική ομάδα Αντίλογος, την ΕΘΑΛ και το Θέατρο Ένα, για το «1964», «Φωνές» και «Τότενφλος» αντίστοιχα. **Ζωή, σελ. 3, 5, 8**

ΠΡΟΣΩΠΟ

Η γλύπτρια Νίνα Ιακώβου μιλάει στην «Κ»

Στο πλαίσιο του αφιερώματος της «Κ» για καλλιτέχνες που άρχισαν τη δραστηριοποίησή τους πριν από τον 1974 παρουσιάζουμε την πρώτη Κύπρια γυναίκα που παρακολούθησε μαθήματα στη Σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας, Νίνα Ιακώβου. **Ζωή, σελ. 4**

ZENITH

THE FUTURE SINCE 1865

DEFY INVENTOR

Vassos Eliades Accessories Ltd

Nicosia - Limassol, Tel.: 22 897 361

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / Γράφει ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Στο ντιβάνι της ψυχαναλύτριας

Άμα τη αφίξει της έγινε χαμός! Η φήμη της Νεοφύτας Νεοφύτου Φρίντενσμπουργκ, άλλωστε, κυκλοφορούσε εδώ και χρόνια στα σαλόνια της αστικής Λευκωσίας. Όχι μόνο επειδή έκανε μια εξαιρετικά επιτυχημένη καριέρα ως ψυχαναλύτρια εις την αλλοδαπήν, αλλά κυρίως γι’ αυτό που η Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον ονόμασε «χρηεία με προστιθέμενη αξία». Τούτέστιν, τον γάμο της με τον Βερολινέζο εισοδηματία Καρλ Φρίντενσμπουργκ, από τον οποίο κληρονόμησε ένα επταώροφο ακίνητο στην εμβληματική Friedrichstrasse και ένα φουσκωμένο λογαριασμό στη Γενεύη.

Δεν ήταν εύκολο για τη χήρα να κλείσει το ραντεβού. Αλλά όχι και αδύνατον, όπως αποδείχτηκε, αρκεί να ενεργοποιούσε τις κατάλληλες διασυνδέσεις. Έπειτα από επίπονη προσπάθεια λοιπόν και καμιά δεκαριά τηλεφωνήματα, κάθισε επιτέλους στο Le Corbusier ανάκλιτρο. Ακούμπασε την τσάντα της στο πάτωμα, έβγαλε τις γόβες της κι ανασήκωσε με μια μελοδραματική κίνηση το κεφάλι της, κοιτώντας με υγρά μάτια τη γιατρό. «Είμαι η Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον και δεν είμαι καλά», ξεκίνησε τη χειμαρρώδη της εξομολόγηση.

«Παλαιά, γιατρέ, κάποια απλά πράγματα προσδιόριζαν το κοινωνικό στάτους. Μια Chanel τσάντα για τις κυρίες ή ένα καλό κουβανέζικο πούρο για τους κυρίους από τον αγαπητό μας Φεραίο επί παραδείγματι... Κάπως έτσι, ήρεμα και πληκτικά, κυλούσε η ζωή στην αστική Λευκωσία. Όσπου βρεθήκαμε μέσα στη δίνη των νέων λεωτύν και της πανδημίας. Για να καταλήξουμε, στο πλέον σουρεάλ, να θεωρείται η επιτομή της κοινωνικής ανανγύρισης το εμβόλιο COVID-19 διά χειρός Γιαννάκη!

Τα είδατε προχθές υποθέτω... που

Η ψυχαναλύτρια Νεοφύτα Νεοφύτου Φρίντενσμπουργκ, άρτι αφιχθείσα από την αχανή Friedrich strasse του Βερολίνου, τάραξε τα λιμνάζοντα ύδατα της μικρής μας πόλης.

πήγε ο άνθρωπος του Θεού να εμβολιασθεί και τον έπνιξε η άλλην στα φιλιά και τις διαχύσεις. Το δε μαλλί ατάραχο... Αν δεν γνωρίζετε τίποτε περί της κουπ Γιαννάκη, γιατρέ, λυπάμαι πολύ για τα πτυχία σας. Εδώ μιλάμε για υπερπαραγωγή. Για την αποθέωση της λακ. Για το όγδοο θαύμα του σύγχρονου κόσμου!

Ας επανέλθω όμως στην υποδρία θλίψη που με έφερε απέναντί σας, αγαπητή Νεοφύτα Νεοφύτου Φρίντενσμπουργκ. Για τα νέα λεφτά τα έχω πει τόσες πολλές φορές, που καταντά πλέον κουραστικό. Εσείς, γιατρέ, ενδεχομένως να μη γνωρίζετε, καθότι απόδημος, πλην όμως στο νησί όλοι ξέρουν την ηγερία

των nouveau riche. Την Τέως υπουργό Πρετ α Πορτέ Έμιλυ Γιολίτη, με τον φωτογενή ινσταγκραμικό βίο. Ίδρωσε το έρμο το κορίτσι να του δώσουμε σημασία με μια σειρά υπερ-χλιδάτων αναρτήσεων και η παγερή αδιαφορία του φιλοθεάμονος κοινού πόνεσε προφανώς το fragile ego της. Κάπως έτσι αποφάσισε να καταφύγει στα μεγάλα μέσα...

Πρώτα τα έβαλε με τον δημοσιογράφο της «Καθημερινής» Απόστολο Κουρουπάκη, ο οποίος τόλμησε να αναφερθεί στο It Girl της Λεμεσιανής Ριβιέρας χωρίς να πάρει την άδεια της. “Σε αυτόν και λοιπούς καλοθελητές που σιγά σιγά κάτι

αναγνωρίζουν, εύχομαι από καρδιάς οι ίδιοι να βρουν που παν τα τέσσερα τους” έγραψε η αενάως αδικημένη Έμιλυ. Και για να βεβαιωθεί ότι κάποιοι επιτέλους θα της έδινε σημασία, συνέχισε με κράξιμο τόσο του Γιώργου Παμπορίδη όσο και του Μακάριου Δρουσιώτη, για διαφορετικούς και άσχετους λόγους που βαριέμαι να αναφέρω.

Είναι σκληρό να είσαι δεξιά στις μέρες μας, αγαπητή Νεοφύτα Νεοφύτου Φρίντενσμπουργκ. Γιατί δεν είναι μόνο ότι κατέρρευσε ο παλιός μας κόσμος. Δεν είναι μόνο ότι έβγαλε η μύγα κώλο κι έχεσε τον κόσμο όλο, σόρι κιόλας, ή ότι φτάσαμε στο έσχατο σημείο να μας κυ-

βερνούν οι σοσιαλιτέ. Είναι που έβαλε στόχο και σκοπό ο Αβέρωφ να γίνει Πρόεδρος της Δημοκρατίας, εγκαινιάζοντας μια καμπάνια που αναβλύζει κέφι, ενέργεια και εφευρετικότητα: Ο Αβέρωφ γκαρσόνι (για καλό σκοπό), ο Αβέρωφ χορτοφάγος (την παγκόσμια ημέρα βεγκανισμού), ο Αβέρωφ αγρότης (σε φυτεία παπουτσόσκων), ο Αβέρωφ φρουολάτρης (με σχετικό ενσταντανέ στα βράχια). Τι ζω, γιατρέ μου, η γυναίκα και δεν τρελαίνομαι!

Όσο νιώθει ο Αβέρωφ την ανάσα του Χριστοδουλίδη στον σβέρκο του το πράγμα θα γίνεται όλο και χειρότερο. “Χώνεψέ το επιτέλους”

επιμένει η φίλη μου η Ευγενία η Καλαμαρού. “Ο Αβέρωφ δεν είναι ένας απλός πρόεδρος κόμματος. Είναι ρόλος!”. Και καλά, ας δεχτώ ότι ο Αβέρωφ είναι ιδιοσυγκρασιακός και θα παίξει όλο το ρεπερτόριο του “εκτελούνται κουτσοδούλια” ως το 2023. Ο Χάρης γιατί εκτίθεται τόσο πολύ, γιατρέ;

Στα παλαιού τύπου κομμουνιστικά κόμματα, αγαπητή Νεοφύτα Νεοφύτου Φρίντενσμπουργκ, υπάρχει κάτι που λέγεται “δημοκρατικός συγκεντρωτισμός”. Ποιος να μας το έλεγε ότι ο Χάρης θα μετέτρεπε ένα φιλελεύθερο κόμμα σε κακέκτυπο της πάλας ποτέ Σοβιετίας. Το κομματικό μπουλινγκ στον Χριστοδουλίδη είναι τόσο απροκάλυπτο, που δεν θα εκπλαγώ εάν δω τη Φιλίππα στην Πινδάρου να τραγουδάει με σφιγμένη τη γροθιά: “Διότι δε συμεμορφώθην προς τας υποδείξεις”.

Σαν να μη μας έφταναν τα νέα από το συναγερμικό μέτωπο άστραψε και βρόντηξε το ΔΗΚΟ ώστε να μην μείνει κανείς δεξιάς παραπονεμένος. Ζώστηκε τ’ άρματα ο Χρύσανθος Σαββίδης την ημέρα έναρξης της περιόδου του κυνηγίου και με μια ανάρτηση σκόρπισε εγκεφαλικά στον άμαχο πληθυσμό: “Από τα παλιά χρόνια, από την αρχαιότητα σχεδόν, ο άντρας ήταν κυνηγός” έγραψε. “Στις πανάρχαιες κοινωνίες το κυνήγι αποτελούσε πεδίο διάκρισης, αναγνώρισης και απόκτησης κύρους. Οι σημερινοί κυνηγοί εκτός του ότι αγαπούν στο κυνήγι, το έχουν και σαν μια έξοδο από τη ρουτίνα”.

Δεν μεταδίδω άλλο, αγαπητή Νεοφύτα Νεοφύτου Φρίντενσμπουργκ. Όπου κι αν στρέψω το βλέμμα μου αυτή η χώρα με πληγώνει».

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

90 χρόνια πριν στην «Κ» 7.11.1931

ΑΤΤΙΚ: Πληροφορία εκ Κων/πόλεως παρέχουν τας εξής λεπτομερείας του επεισοδίου εις το κινηματοθέατρον «Γκλόρια», το οποίον εκρακτηρίσθη ως αποδοκιμασία του Ελληνος καλλιτέχνου κ. Κλέωνος Τριανταφύλλου (Αττίκ). Ο κ. Τριανταφύλλου ετραγουδῆσε το

τραγουδί «δεν σου πάει το πάχος Δημητράκη» μεταφρασμένον τουρκιστί από Τούρκον δημοσιογράφον. Όταν ετελείωσε και ενώ το κοινόν εκειροκρότει, ηγέρθη εις εκ των θεατών και ήρχισε να διαμαρτύρεται τουρκιστί ότι με την μετάφρασιν του τραγουδιού εξευτελίζεται... η τουρκική γλώσσα. Επηκολούθησε θόρυβος εις τον οποίον έθεσε τέρμα ο Αττίκ ερωτήσας γαλλιστί. «Πείτε μου, σας παρακαλώ, θέλετε να εξακολουθήσω το πρόγραμμα ή όχι;». Το μεγαλύτερον μέρος των ακροατών εκειροκρότει και εζήτοϋσε να εξακολουθήση η εκτέλεσις του προγράμματος. Επειδή όμως ηκούσθησαν μερικοί διαμαρτυρόμενοι, η διεύθυνσις του θεάτρου διέταξε να κλείση η αυλαία.

ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΟ: Πληροφορία εκ Σόφιας μεταδίδουν δηλώσεις του Μακεδόνοσ Βουλεβουό κ. Γκένωφ, μέλους της Βουλγαρικής αντιπροσωπείας εις την Βαλκανικήν Διάσκεψιν. Ο κ. Γκένωφ αναφέρει ότι μετά της γιουγκοσλαυικής αντιπροσωπείας συνεζήτησαν εν Κων/πόλει τας πιθανότητας μιας σερβο-βουλγαρικής προσεγγίσεως. Οι Βούλγαροι έθεσαν ως όρον διά την προσέγγισιν, την παροχήν εκπαιδευτικών και πολιτικών δικαιωμάτων εις τους Βουλγάρους της σερβικής Μακεδονίας. Εις την πρότασιν ταύτην ουδεμία εδόθη απάντησις. Τους Γιουγκοσλαύους ενδιαφέρει κυρίως να μη επαναληφθή η περίπτωσις της επιθέσεως των Βουλγάρων εναντίον των, ως συνέβη το 1915. Κατά τον κ. Γκένωφ, τους Γιουγκοσλαύους ενδιαφέρει επίσης η στάσις την οποίαν θα τηρήση η Βουλγαρία έναντι της ελληνοτουρκικής προσεγγίσεως.

ΟΜΟΝΟΙΑ: Το Δημοτικόν Συμβούλιον ενέκρινε προκήρυξιν δημοπρασίας διά την προμήθειαν 14 φανοστατών οίτινες θα τοποθετηθούν εις την διαρρυθμισομένην πλατείαν Ομονοίας ως και την κατασκευήν αγαλιμάτων υπό Ελλήνων γλυπτών, τα οποία θα τοποθετηθούν εις φανοστάτας οι οποίοι θα έχουν ως βάσιν καλλιτεχνικά περίπτερα.

Υπηρεσία αλφάδι!

Τελικά η στήλη αυτή είναι της επαναλήψεως είτε για τα καλά, είτε για τα στραβά! Ας πάω πρώτα καλά. Πριν από κάποιες πολλές Κυριακές είχα γράψει για την πολύ σημαντική δουλειά που κάνουν στον Σταθμό Αιμοδοσίας Λευκωσίας στο Κέντρο Υγείας Έγκλημα και θα το επαναλάβω. Όσος κόσμος και αν υπάρχει στους χώρους του, όλοι και όλες εξυπηρετούνται με χαμόγελο, επαγγελματισμό και πολλές φορές και με χιούμορ από τους λειτουργούς. Κατ’ αρχάς δεν φεύγει κανείς και καμία, αν δεν περάσει ο απαιτούμενος χρόνος αναμονής μετά την αιμοδοσία, τα μέτρα τηρούνται κατά γράμμα, και όλα αυτά με χυμό, γισουράκι και μπισκοτάκια. Εμείς οι πολίτες δινομμε το αίμα μας και εκείνοι εν καιρώ ειρήνης και για καλό σκοπό το χύνουν. Διότι, δεν είναι όλοι οι αιμοδότες συνεργάσιμοι. Μπράβο, και πάλι μπράβο, στον κ. Σωκράτη Μενελάου και σε όλες και όλους τους λειτουργούς.

Εικαστική παρέμβαση

Ας πάμε και στα αρνητικά, τα οποία επαναλαμβάνονται και τείνουν να γίνουν κανονικότητα. Εδώ και αρκετό καιρό ασχολούμαι με το ελάσσον ζήτημα των κάδων έξω από την Κυπριακή Βιβλιοθήκη, πολλές φορές έγραψα, και στην έντυπη και στην ηλεκτρονική «Καθημερινή», πριν από λίγο καιρό μάλιστα έδειξα με φωτογραφίες ότι ουδέν έγινε. Μάλλον η ευθύνη δεν είναι κανενός, ούτε του διευθυντή της Βιβλιοθήκης, ούτε του Δήμου, ούτε των Πολιτιστικών Υπηρεσιών, ούτε του υπουργείου Παιδείας. Κατέληξα τελικώς και μετά από

ΑΥΘΟΡΜΗΤΩΣ / Γράφει ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ

«Pleni omnes sunt... arcae», παραφράζοντας τον «Πανηγυρικό της λογοτεχνίας» του Κικέρωνα. Φωτογραφία 5 Νοεμβρίου 2021.

Ρομποτικός βραχίονας για τα μαθήματα των κλάδων «Ηλεκτρολογίας και Ηλεκτρονικών Εφαρμογών» και «Μηχανολογίας», ο οποίος προγραμματίστηκε από παιδιά του Β΄ έτους, κατάλαβετε; Εκτός από λευκά κολάρα, έχουμε και καθαρότητα λευκά μαθητικά πουκάμισα.

αρκετή και ώριμη σκέψη ότι η ευθύνη βαρύνει τους ίδιους τους κάδους, οι οποίοι αρνούνται πεισματικά να μετακινήθούν, μάλιστα έμαθα ότι προτίθενται να κινηθούν εναντίον μου. Κύριε δήμαρχε, εσείς τουλάχιστον, τώρα που αλλάζει η πόλη προσωπο, δεν νομίζετε ότι θα πρέπει να τους υιοθετήσετε. Υιοθετήστε τρεις κάδους, καλό θα κάνετε.

Αυτό είναι εκπαίδευση!

Το καλύτερο όμως για το τέλος. Την περασμένη Τετάρτη βρέθηκαν στην Α΄ Τεχνική Σχολή Λευκωσίας για δείπνο Γνωριμίας με τη Μέση Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση. Είδα το υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης και κατάρτισης των μαθητών/-ριών με το δείπνο που ετοίμασαν εξ ολοκλήρου μαθητές και μαθήτριες του κλάδου Ξενοδοχειακών και Επισιτιστικών Επαγγελματίων της Σχολής, καθώς και από σπουδαστές και σπουδάστριες του κλάδου Αρτοποιίας-Ζαχαροπλαστικής της Δημόσιας Σχολής Ανώτερης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης. Εντυπωσιάστηκα με τον ρομποτικό βραχίονα, που αξιοποιείται στο πλαίσιο των μαθημάτων των κλάδων «Ηλεκτρολογίας και Ηλεκτρονικών Εφαρμογών» και «Μηχανολογίας», ο οποίος προγραμματίστηκε από παιδιά του Β΄ έτους και εκτέλεσε με απόλυτη ακρίβεια όλες τις κινήσεις Barista προσφερόντάς μας καφέ. Ναι, έχουμε και αυτή την εκπαίδευση και οφείλουμε όλοι να τη στηρίξουμε και όπως έλεγε και ο παππούς μου άλλοι για τα γράμματα και άλλοι για τα άρματα! Πολλά μπράβο, παιδιά, μπράβο φυσικά και στους/στις εκπαιδευτικούς.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΗΣ • Διευθύντρια: ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ • Σύμβουλος Εκδόσης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ
Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Δίλημμα Δεξιάς, ελπίζει η αντιπολίτευση

Οι πιθανές παράλληλες υποψηφιότητες Χριστοδουλίδη - Αβέρωφ και η δυστοκία γύρω από τον εκλεκτό ΑΚΕΛ και Ενδιάμεσου

Δεκαέξι μήνες πριν από τις προεδρικές εκλογές του Φεβρουαρίου 2023, η «Κ» και η εταιρεία IMR καταγράφουν το πολιτικό σκηνικό, τις εκλογικές επιρροές, αλλά και τα «θέλω» της κοινωνίας, όσον αφορά στην αυγή της νέας πολιτικής εποχής που πλησιάζει στην Κύπρο. Με δεδομένη την απόφαση του προέδρου Αναστασιάδη να αποχωρήσει από την πολιτική σκακιέρα, κλείνει, όπως όλα δείχνουν, ένας μεγάλος κύκλος κυριαρχίας των πολιτικών που δέσποζαν στη μετά '74 εποχή. Επιπλέον, η αποχώρηση του επί είκοσι χρόνια πολιτικού γνήτη της Δεξιάς, απελευθερώνει νέες δυναμικές εντός του συγκεκριμένου χώρου, οι οποίες φέρονται να επηρεάζουν όλο το σύστημα.

Οι πολίτες

Το εκλογικό σώμα και ευρύτερα η κυπριακή κοινωνία καταγράφουν προβληματισμό όσον αφορά την πορεία της χώρας. Επτά στους δέκα εκφράζουν αρνητικό πρόσημο αισιοδοξίας, με το ποσοστό αυτό να μεγαλώνει στις παραγωγικές ηλικίες. Είναι γνωστή δημοσκοπικά η εσωστρεφής προσέγγιση του μέσου κυπριακού νοικοκυριού όσον αφορά την αντιμετώπιση της καθημερινότητας του. Αυτή η έρευνα δεν αποτελεί εξαίρεση, αφού η καθημερινή έγνοια των πολιτών βρίσκεται πίσω από ζητήματα του νοικοκυριού και όχι γύρω από πολιτικά ή μακροοικονομικά θέματα. Τους απασχολεί η ακρίβεια, τα προσωπικά τους οικονομικά ζητήματα, οι συνέπειες της πανδημίας, η εργασία και τα θέματα υγείας. Δεν είναι ψηλά στην καθημερινή συζήτησή τους εδώ και χρόνια το κυπριακό πρόβλημα, το οποίο δείχνει ξεκάθαρα πως έχει κου-

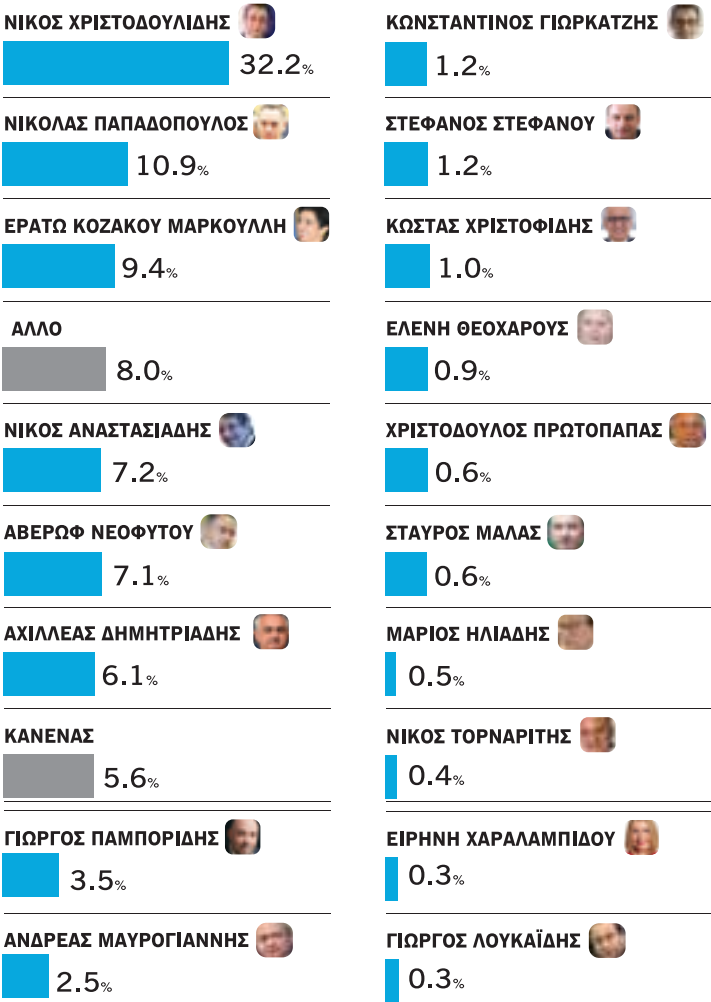
Ο Νίκος Χριστοδουλίδης καταγράφει σήμερα εκλογική επιρροή που ξεπερνά το 50% στον ΔΗΣΥ και τη ΔΗΠΑ, ενώ πλησιάζει τα ίδια ποσοστά στο ΔΗΚΟ, το ηλκιακά χαμηλότερο ποσοστό του το καταγράφει στις νεαρές ηλικίες.

ράσει τη σφαίρα των κοινωνικών συζητήσεων, αλλά και τα μείζονα θέματα σκανδάλων, παρά τις έντονες συζητήσεις στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Πτώση ενδιαφέροντος σε σύγκριση με προηγούμενες έρευνες καταγράφει και το μεταναστευτικό.

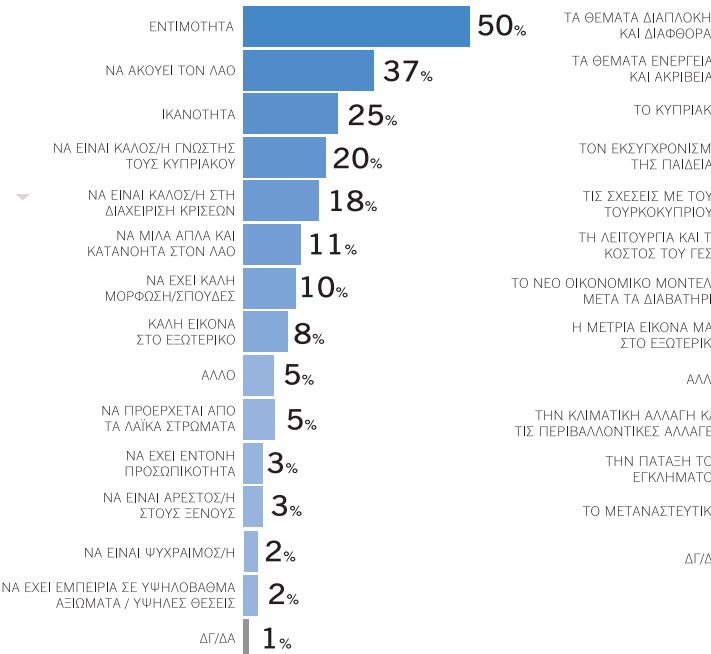
Χριστοδουλίδης - Αβέρωφ

Το ζητούμενο προφίλ για τον επόμενο πρόεδρο φαίνεται να είναι αρκετά αποκρυσταλλωμένο στο μυαλό των πολιτών. Τον θέλουν να είναι έντιμος, ικανός και κοντά στον κόσμο. Οι γυναίκες φαίνεται να είναι περισσότερο απαιτητικές στο χαρακτηριστικό θέμα της εντιμότητας, ενώ ένας στους τέσσερις άντρες ζητάει καλή γνώση του Κυπριακού. Ο αρεστός στο εκλογικό σώμα αυτή τη στιγμή είναι ξεκάθαρα και με διαφορά ο υπουργός Εξωτερικών της κυβέρνησης Αναστασιάδη, Νίκος Χριστοδουλίδης, τον οποίο επλέγουν ένας στους τρεις πολίτες της Κύπρου για επόμενο πρόεδρο. Ο Νίκος Χριστοδουλίδης κυριαρχεί πλήρως στα ζητούμενα ποιοτικά χαρακτηριστικά, εισπράττοντας εκλογική επιρροή απ' όλους τους κομματικούς χώρους, συμπεριλαμβανομένου και του ΑΚΕΛ. Αν και διόγουμε μια περίοδο χωρίς κατατεθειμένες υποψηφιότητες και χωρίς σκληρή προεκλογική αντιπαράθεση, η οποία ενδεχομένως να αποδομήσει τη σημερινή εικόνα του Νίκου Χριστοδουλίδη κατά το παράδειγμα του Αλέκου Μαρκίδη στις εκλογές του 2003, το γεγονός παραμένει πως σε μια πιθανή υποψηφιότητα του νυν υπουργού Εξωτερικών χωρίς την επίσημη υποστήριξη του ΔΗΣΥ, και με παράλληλη επίσημη υποψηφιότητα Αβέρωφ Νεοφύτου, η δεξιά παράταξη θα βρεθεί πριν το φάσματος μιας πρωτοφανούς διάσπασης και εσωστρέφειας. Ο Νίκος Χριστοδουλίδης καταγράφει σήμερα

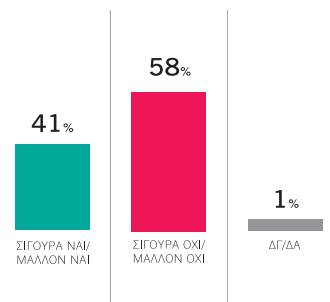
ΠΟΙΟΣ/Α ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΕΙΝΑΙ ΚΑΤΑΛΛΗΛΟΤΕΡΟΣ/Η ΓΙΑ ΝΑ ΑΝΑΛΑΒΕΙ ΤΗΝ ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΤΟΝ/ΤΗΝ ΟΠΟΙΟ/Α ΚΑΙ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΩΣ ΝΑ ΨΗΦΙΖΑΤΕ;

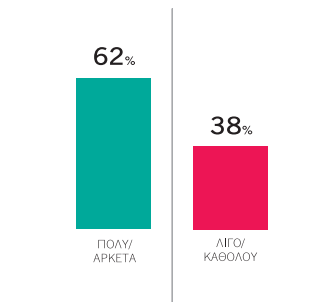
ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ ΓΙΑ ΣΑΣ ΤΑ ΠΙΟ ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΠΟΥ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΧΕΙ Ο/Η ΕΠΟΜΕΝΟΣ/Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ;

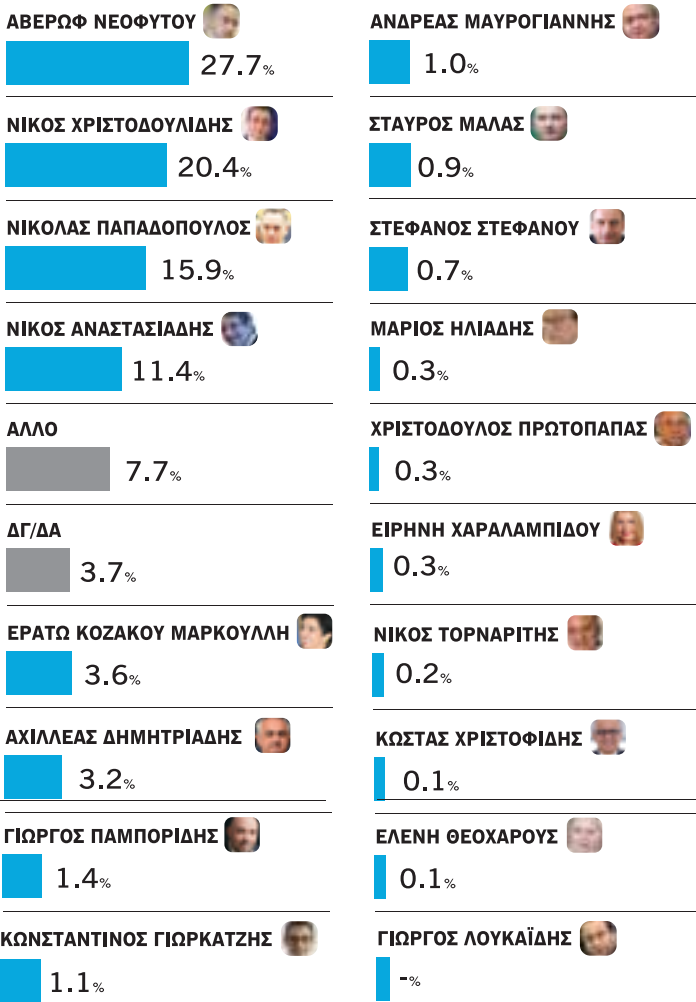
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΑΠΟ ΤΑ ΠΙΟ ΠΑΝΩ, ΕΑΝ ΨΗΦΙΣΕΤΕ ΘΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΕΤΕ ΤΗΝ ΕΠΙΛΟΓΗ ΠΟΥ ΘΑ ΣΤΗΡΙΞΕΙ ΤΟ ΚΟΜΜΑ ΣΑΣ Ή ΟΧΙ;

ΣΕ ΓΕΝΙΚΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ, ΣΕ ΠΟΙΟ ΒΑΘΜΟ ΘΑ ΛΕΓΑΤΕ ΟΤΙ ΣΑΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΝ ΟΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ;

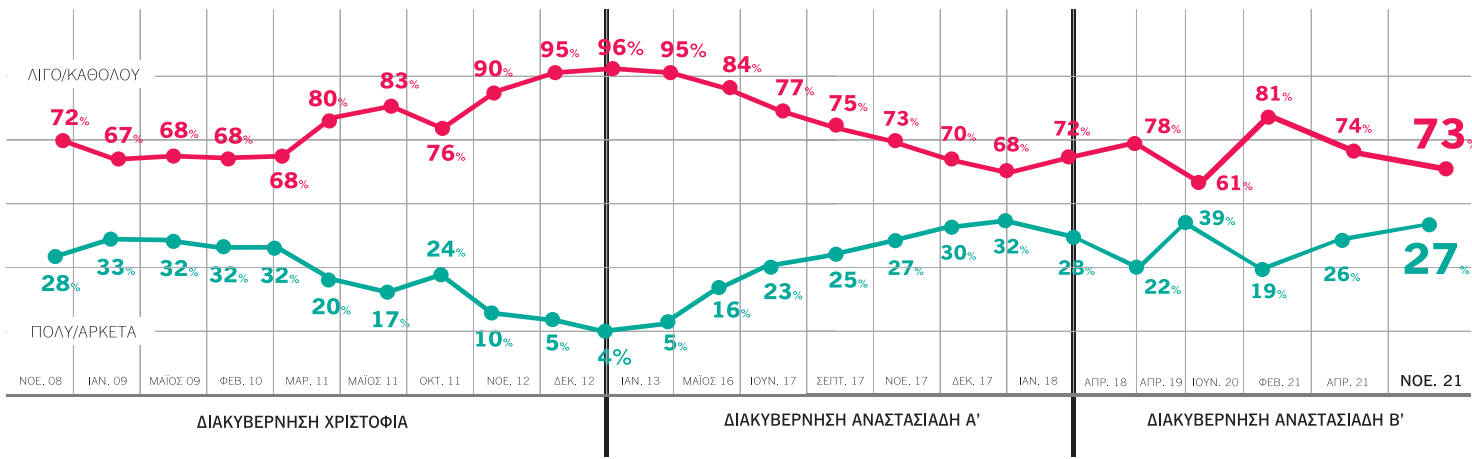
ΠΟΙΟΣ/Α ΤΕΛΙΚΑ ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΘΑ ΕΙΝΑΙ Ο/Η ΕΠΟΜΕΝΟΣ/Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ;

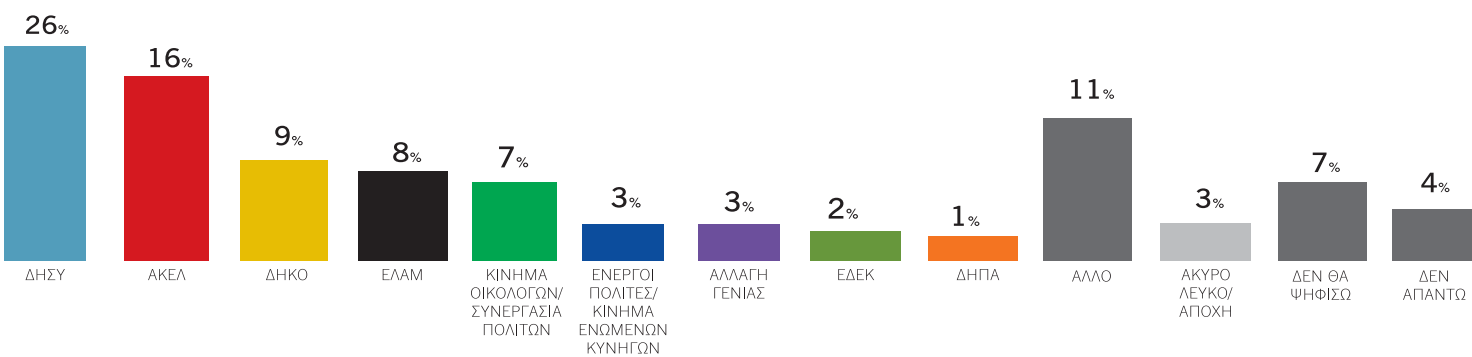
ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΣΑΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΝ ΣΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΟΤΗΤΑ ΣΑΣ;

ΒΑΘΜΟΣ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΟΡΕΙΑ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ (ΒΑΡΟΜΕΤΡΟ «Κ» / SYMMETRON MARKET RESEARCH)

ΠΡΟΘΕΣΗ ΨΗΦΟΥ - ΠΡΟΕΔΡΙΚΕΣ

εκλογική επιρροή που ξεπερνά το 50% στον ΔΗΣΥ και τη ΔΗΠΑ, ενώ πλησιάζει τα ίδια ποσοστά στο ΔΗΚΟ, το ηλικιακά χαμηλότερο ποσοστό του το καταγράφει στις νεαρές ηλικίες. Άξια αναφοράς είναι η επιλογή του Νίκου Αναστασιάδη ως επόμενου προέδρου από το 25% των νεαρών ψηφοφόρων και από το 20% των ψηφοφόρων του ΕΛΑΜ. Στο μεγάλο κόμμα της αντιπολίτευσης, το ΑΚΕΛ, προβάδισμα εκλογικής επιρροής καταγράφει με σημαντική διαφορά η Ερατώ Κοζάκου-Μαρκουλλή, η οποία επικρατεί της υπόλοιπης ονοματολογίας, με τον Αχιλλέα Δημητριάδη να διασώζεται οριακά. Ως έκπληξη μπορεί να θεωρηθεί το υψηλό ποσοστό του προέδρου του ΔΗΚΟ Νικόλα Παπαδόπουλου, ο οποίος αν και δήλωσε πως δεν θα τον ενδιαφέρει κατ' αρχάς μια δική του υποψηφιότητα, το όνομά του πλασάρεται δεύτερο στην τελική κατάταξη με διψήφια ποσοστά επιρροής σε ΔΗΚΟ, ΔΗΠΑ και ΕΛΑΜ. Την ίδια ώρα, ο κόσμος παρουσιάζεται διαφοροποιημένος στη παρασταση νίκης, αφού πιστεύει πως στο τέλος ο Αβέρωφ Νεοφύτου είναι αυτός που τελικά θα εκλεγεί, πιστώνοντας προφανώς τον πρόεδρο του ΔΗΣΥ με την πολιτική ικανότητα να ανατρέψει δεδομένα και να επιτυγχάνει τους στόχους του.

Το δίλημμα

Η πρώτη έρευνα εκλογικής επιρροής της «Κ» για τις προεδρικές εκλογές καταδεικνύει δύο βασικά συμπεράσματα: Πρώτον, η κεντροδεξιά παραμένει κυρίαρχη πολιτική δύναμη στην προοπτική διακυβέρνησης του τόπου με τον ΔΗΣΥ να καταγράφει δέκα ποσοστιαίες μονάδες διαφορά από το ΑΚΕΛ και

Ως έκπληξη μπορεί να θεωρηθεί το υψηλό ποσοστό του Νικόλα Παπαδόπουλου, ο οποίος, αν και δήλωσε πως δεν τον ενδιαφέρει κατ' αρχάς μια δική του υποψηφιότητα, το όνομά του πλασάρεται δεύτερο στην κατάταξη με διψήφια ποσοστά επιρροής σε ΔΗΚΟ, ΔΗΠΑ και ΕΛΑΜ.

δύο στελέχη που προέρχονται από τον χώρο της να προπορεύονται στην πρόθεση ψήφου και την παράσταση νίκης, την ίδια ώρα που η ονοματολογία στην περιοχή της αντιπολίτευσης δεν αναδεικνύει μέχρι στιγμής δυναμικό αντίπαλο ικανό να αμφισβητήσει τους δύο διεκδικητές του χρίσματος της Δεξιάς. Δεύτερον, η μάχη χαρακωμάτων μεταξύ Χριστοδουλίδη και Αβέρωφ για την υποστήριξη του κεντροδεξιού ακροατηρίου είναι πλέον εμφανής στο εκλογικό φάσμα, με τον Νίκο Χριστοδουλίδη να είναι σήμερα ο εκλεκτός του εκλογικού σώματος. Στην περίπτωση που κατέλθουν Αβέρωφ - Χριστοδουλίδης ως υποψήφιοι, και με βάση τα σημερινά δεδομένα, η διάσπαση του εκλογικού σώματος του ΔΗΣΥ θα πρέπει να θεωρείται δεδομένη, με την αντιπολίτευση να αυξάνει απρόσμενα τις πιθανότητες της για εκλογική νίκη.

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Ανάθεση: Καθημερινή Κυπριακή Πολιτική & Οικονομική Εφημερίδα ΛΤΔ
Περίοδος διεξαγωγής: 25 Οκτωβρίου - 02 Νοεμβρίου 2021
Κάλυψη: Παγκύπρια αστικές και αγροτικές περιοχές
Μέγεθος δείγματος: 800 άτομα
Χαρακτηριστικά δείγματος: Άνδρες και γυναίκες ηλικίας 18+ με δικαίωμα ψήφου
Επιλογή δείγματος: Τυχαία Στρωματοποιημένη Δειγματοληψία
Συλλογή Δεδομένων: Τηλεφωνικές συνεντεύξεις με τη χρήση δομημένου ερωτηματολογίου
Βαθμός Βεβαιότητας: 95%
Στατιστικό Σφάλμα: +/- 3.46

Η Γερμανία αθρώνει την Τουρκία για την ΑΟΖ

Η «Κ» αποκαλύπτει την παρέμβαση Βερολίνου στην Ε.Ε. – Δεν βλέπει τουρκικές παρανομίες σε Κύπρο και Ελλάδα

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΑ**

Πρωτοφανή παρέμβαση στην Ε.Ε., με βασικά χαρακτηριστικά στοιχεία του άδειασματος των θέσεων της Λευκωσίας και της Αθήνας, καθώς και τη στήριξη της Άγκυρας, εκδήλωσε, σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», η Γερμανία. Οι ίδιες πληροφορίες αναφέρουν ότι το Βερολίνο αμφισβήτησε ευθέως την εκδήλωση «έκνομων ενεργειών» στην κυπριακή και την ελληνική ΑΟΖ, διατυπώνοντας τη θέση ότι η εκτίμηση αυτή «δεν συνάδει με το διεθνές δίκαιο», ενώ μοίρασε και υποδείξεις προς την Κομισιόν να είναι προσεκτική. Σύμφωνα με τις ίδιες πληροφορίες, οι οποίες αποτυπώνονται και σε έγγραφο, το Βερολίνο ανέλαβε ρόλο συνηγόρου της Άγκυρας εντός της Ε.Ε., διατυπώνοντας μια αμφιλεγόμενη νομική θέση, με σαφείς όμως πολιτικές προεκτάσεις. Όπως ισχυρίστηκε ο εκπρόσωπος της Γερμανίας, οι γεωτρήσεις και οι ενέργειες (σ.σ. της Τουρκίας) στην ΑΟΖ της Κύπρου και της Ελλάδας «δεν μπορούν να θεωρηθούν ως παράνομες, εφόσον δεν διασφαλείται το υπέδαφος» και διότι «δεν διαφοροποιείται η κατάσταση επί του υπεδάφους (no change on the soil)» της Κυπριακής Δημοκρατίας και της Ελλάδας.

Οι ίδιες πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν μάλιστα ότι η παρέμβαση της Γερμανίας προσέλαβε χαρακτηριστή «δημόσιου διαβήματος» καθώς έγινε στο πλαίσιο συνεδρίας του Συμβουλίου, σε διπλωματικό επίπεδο (COELA), την προηγούμενη εβδομάδα. Προχωρώντας μάλιστα ένα βήμα παραπέρα, ο εκπρόσωπος της Γερμανίας στο Συμβούλιο επιστράτευσε και επικρίσεις κατά της Κομισιόν, την οποία μέμφθηκε για τους χαρακτηρισμούς περί «έκνομων ενεργειών» της Τουρκίας στις ΑΟΖ της Κύπρου και της Ελλάδας, οι οποίοι είχαν περιληφθεί στην πρόσφατη ετήσια έκθεση που εξέδωσαν οι Βρυξέλλες (σελίδες 7, 69 και 70 «illegal drilling activities, illegal hydrocarbon exploration

and drilling activities by Turkey in the maritime zones of Cyprus and Greece»). Αξίζει δε να σημειωθεί ότι η Γερμανία υποστήριξε ότι η εν λόγω αναφορά «δεν συνάδει με το διεθνές δίκαιο» και υπό το φως αυτής της «ανάγνωσης», εκπρόσωπος του Βερολίνου «τράβηξε το αφτί» της Κομισιόν, υποδεικνύοντας ότι πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτική και να αποφύγει ανάλογες αναφορές κατά της Τουρκίας, σε επόμενες εκθέσεις. Στο ίδιο πλαίσιο, ο εκπρόσωπος της Γερμανίας στην ομάδα εργασίας του Συμβουλίου COELA κατόρθωσε σαφές ότι πρέπει «να δοθεί ώθηση στην ενταξιακή διαδικασία» της Τουρκίας, κάτι για το οποίο όπως είπε θα πρέπει να αρθούν τα «μεγάλα εμπόδια». Επικαλέστηκε δε τη «στρατηγική σημασία» της Τουρκίας, εκφράζοντας τη θέση ότι θα πρέπει να συνεχιστεί η ατζέντα διαλόγου με την υποψήφια χώρα, με ό,τι αυτό συνεπάγεται...

Κοινοτική πηγή ανέφερε στην «Κ» ότι οι τοποθετήσεις της Γερμανίας, σε σχέση με την κυπριακή ΑΟΖ, «αναπαράγουν εν πολλοίς» τις θέσεις που είχε διατυπώσει παλαιότερα η Βρετανία, όταν ήταν ακόμη μέλος της Ε.Ε., προκαλώντας εντονότερες αντιδράσεις στη Λευκωσία. Σύμφωνα με την ίδια ξένη διπλωματική πηγή, «η πολιτική προσέγγιση (σ.σ. που υιοθέτησε η Γερμανία και παλαιότερα η Βρετανία) κερδίζει σταδιακά έδαφος εντός της Ε.Ε.», με ό,τι αυτό συνεπάγεται, σε σχέση με τις επιδιώξεις της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Άλλωστε, όπως είχαμε αποκαλύψει, ο ΥΠΕΞ της Γερμανίας Χάικο Μάας είχε φροντίσει να αποχωρήσει από την αίθουσα του Συμβουλίου Εξωτερικών Υποθέσεων στις 18 Οκτωβρίου, με αποτέλεσμα να ληφθεί στην απουσία του η απόφαση για την ετοιμασία «λίστας επιλογών» (option list/paper) αναφορικά με τις ενέργειες της Τουρκίας, στην περίκλειστη πόλη της Αμμοχώστου. Συναφείς πληροφορίες αναφέρουν μάλιστα ότι ο ΥΠΕΞ της Γερμανίας

Ο ΥΠΕΞ της Γερμανίας Χάικο Μάας είχε διατυπώσει εντονότερες ενστάσεις προς τον Ύπατο Εκπρόσωπο της Ε.Ε. Γιόζεφ Μπορέλ, καθιστώντας σαφές ότι το Βερολίνο δεν είναι διατεθειμένο να συναινέσει στην επιβολή κυρώσεων κατά της Άγκυρας, παρά την παραβίαση των ψηφισμάτων του Σ.Α. για την περίκλειστη πόλη των Βαρωσίων.

Οι διαφωνίες Γερμανίας – Κομισιόν «για τα μάτια της Άγκυρας» δεν περιορίστηκαν στο ζήτημα της ΑΟΖ της Κυπριακής Δημοκρατίας, αλλά επεκτάθηκαν και στο Συριακό, στο πλαίσιο της συνεδρίας του Συμβουλίου της Ε.Ε.

είχε διατυπώσει εντονότερες ενστάσεις προς τον Ύπατο Εκπρόσωπο της Ε.Ε. Γιόζεφ Μπορέλ, καθιστώντας σαφές ότι το Βερολίνο δεν είναι διατεθειμένο να συναινέσει στην επιβολή κυρώσεων κατά της Άγκυρας, παρά την καταφανή παραβίαση των ψηφισμάτων του Σ.Α. ΟΗΕ 550 και 789 για την περίκλειστη πόλη των Βαρωσίων.

Υπό το φως όλων αυτών των δεδομένων, γίνεται κατανοητό ότι οι πιθανότητες επιβολής πολιτικών έστω μέτρων κατά της Τουρκίας για το ζήτημα της περίκλειστης πόλης της Αμμοχώστου είναι εξαιρετικά περιορισμένες. Σημειώνεται ότι ακόμη και εάν η ΕΥΕΔ και η Κομισιόν υποβάλουν τη «λίστα επι-

«Δεν είναι κατοχική» η Τουρκία

Όπως είναι σε θέση να γνωρίζει η «Κ», οι διαφωνίες Γερμανίας-Κομισιόν, «για τα μάτια της Άγκυρας» δεν περιορίστηκαν στο ζήτημα της ΑΟΖ της Κυπριακής Δημοκρατίας, αλλά επεκτάθηκαν και στο Συριακό, στο πλαίσιο της συνεδρίας του Συμβουλίου της Ε.Ε. Όπως είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε, ο εκπρόσωπος του Βερολίνου, που συμμετείχε στην ομάδα εργασίας COELA, κάλεσε μάλιστα την Κομισιόν να μη χαρακτηρίσει ξανά την Τουρκία ως «κατοχική χώρα» στη Συρία (!), όπως είχε πράξει στη σελίδα 117 της πρόσφατης ετήσιας έκθεσής της. Ο εκπρόσωπος της Γερμανίας υπέδειξε με αυστηρό ύφος προς την Κομισιόν ότι τα 27 κράτη-μέλη δεν έχουν καταλήξει σε ένα τέτοιο «συμφωνημένο λεκτικό» που να χαρακτηρίζει την Τουρκία ως «κατοχική χώρα». Η απίστευτη από κάθε άποψη στάση της Γερμανίας, που ανέλαβε ρόλο συνηγόρου της Τουρκίας στο Συμβούλιο της Ε.Ε., ανάγκασε την Κομισιόν να απαντήσει. Σύμφωνα με τις πληροφορίες της «Κ», ο εκπρόσωπος της Κομισιόν ανέφερε ότι ο χαρακτηρισμός περί «κατοχικής χώρας», αφορά τον τρόπο με τον οποίο συμπεριφέρεται η Τουρκία στη συγκεκριμένη περιοχή της Συρίας στο ζήτημα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

λόγων» στο επικείμενο Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων (σε 8 μέρες, στις 15 Νοεμβρίου), η λήψη απόφασης για επιβολή μέτρων απαιτεί ομοφωνία των 27 κρατών-μελών. Κάτι που με βάση τα σημερινά δεδομένα και υπό το φως των θέσεων του Βερολίνου θεωρείται «απίθανο σενάριο».

Συνεπώς, η αποστολή του ΥΠΕΞ της Κυπριακής Δημοκρατίας να εξασφαλίσει έναν ισχυρό μοχλό πίεσης κατά της Τουρκίας, φλερώνοντας με πολιτικά μέτρα στο πλαίσιο της «λίστας επιλογών», θεωρείται εξαιρετικά δύσκολη. Ξενοί διπλωματικοί κύκλοι θεωρούν ότι πέραν της Γερμανίας, η οποία είναι αρνητικά κάθετη σε κάθε σκέψη για επιβολή κυρώσεων κατά της Τουρκίας έστω πολιτικών μέτρων, ανάλογη γραμμή αναμένεται να ακολουθήσει ένας σημαντικός αριθμός κρατών-μελών. Σύμφωνα με τους ίδιους κύκλους, εάν η Γερμανία εμμένει στη θέση αυτή, τότε η οποιαδήποτε προσπάθεια της Λευκωσίας θα είναι καταδικασμένη. Όπως ανέφερε η ίδια πηγή «εάν θεθεί θέμα κυρώσεων και όχι μιας κενής λίστας επιλογών (σ.σ. όπως είχε γίνει στις 18 Οκτωβρίου, οπότε είχε αποχωρήσει ο ΥΠΕΞ της Γερμανίας Χάικο Μάας), τότε η Γερμανία αναμένεται να παραμείνει στο τραπέζι του Συμβουλίου Εξωτερικών Υποθέσεων και να εκφράσει την αντίθεσή της, υπερασπιζόμενη την Τουρκία, όπως άλλωστε έπραξε στην πρόσφατη συνεδρία του Συμβουλίου (COELA), δίνοντας σαφές στίγμα προθέσεων».

Μετ'εμποδίων το ΥΠΕΞ

Η στάση που τηρεί η Γερμανία, υψώνοντας ασπίδα γύρω από την Τουρκία και σφυρίζοντας αδιάφορα για την κατάσταση που επικρατεί στην Κύπρο, καθιστά ιδιαίτερα δύσκολη την αποστολή του ΥΠΕΞ αναφορικά με την κεφαλαιοποίηση της «λίστας επιλογών (option paper/list)» που ανέλαβαν να ετοιμάσουν από κοινού η ΕΥΕΔ και η Κομισιόν, για τις ενέργειες της Άγκυρας στην περίκλειστη περιοχή Αμμοχώστου. Ωστόσο, αναμένεται ότι ο ΥΠΕΞ Νίκος Χριστοδουλίδης θα επισημάνει τη δέσμευση των 27 κρατών-μελών (27 Ιουλίου 2021) να εξετάσουν ενδεχόμενα μέτρα, εάν και εφόσον η Τουρκία δεν υποχωρήσει από τη δρομολόγηση του πιλοτικού ανοίγματος τμήματος του Βαρωσίου. Πηγή στην έδρα της Ε.Ε. ανέφερε πάντως στην «Κ» ότι «συζήτηση δεν σημαίνει αυτομάτως και λήψη αποφάσεων προς την κατεύθυνση λήψης μέτρων», επισημαίνοντας ότι «κάποιοι εταίροι» της Λευκωσίας στην Ε.Ε. «είναι μεν διατεθειμένοι να εξετάσουν, αλλά όχι και να επιβάλουν κυρώσεις». Κυρίως σε ένα χρονικό σημείο κατά το οποίο, η Γερμανία και σημαντικός αριθμός κρατών-μελών που την ακολουθούν, θεωρούν ότι έφτασε η ώρα για την ενίσχυση των ευρωτουρκικών σχέσεων, προσβλέποντας σε μια νέα συμφωνία στο προσφυγικό/μεταναστευτικό. Ο Νίκος Χριστοδουλίδης πάντως αναμένεται να επιδιώξει να διασφαλίσει ότι οι χώρες που στήριξαν την ετοιμασία της «λίστας επιλογών» θα στηρίξουν και την επιβολή πολιτικών μέτρων κατά της Τουρκίας, με επίκεντρο το πάγμω των συζητήσεων για αναβάθμιση της Τελωνειακής Ένωσης της Τουρκίας. Υπενθυμίζεται ότι στήριξη στις θέσεις της Λευκωσίας είχαν εκφράσει στις 18 Οκτωβρίου (για την ετοιμασία «λίστας επιλογών») η Ισπανία, η Αυστρία, το Βέλγιο, η Εσθονία, η Ελλάδα, η Γαλλία, το Λουξεμβούργο και η Σλοβενία. Καμιά χώρα δεν προέβαλε ενστάσεις στην εν λόγω συνεδρία του ΣΕΥ, ενώ όπως προαναφέραμε, ο Γερμανός ΥΠΕΞ είχε φροντίσει να αποχωρήσει από την αίθουσα.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΠΕΤΡΟΥ ΖΑΡΟΥΝΑ**

Υπάρχει κίνδυνος θερμού επεισοδίου με την Τουρκία;

Κάθε δυο-τρεις μίνες διάφοροι καθηγητές πανεπιστημίου και αναλυτές στην Ελλάδα βγαίνουν στα κανάλια και προβλέπουν θερμό επεισόδιο με την Τουρκία. Τη μία είναι το ότι οι Τούρκοι θέλουν να εξαγάγουν την εσωτερική τους κρίση. Την άλλη ότι έρχονται εκλογές και θέλουν με μία επιτυχία στο εξωτερικό να ανεβάσουν τα ποσοστά του κ. Ερντογάν. Μετά ότι οι Τούρκοι προσπαθούν να προλάβουν την ανάλυση της εξουσίας στις ΗΠΑ από τον Τζο Μπάιντεν.

Τώρα μας λένε ότι έχουν ένα παράθυρο ευκαιρίας, διότι μετά θα παραλάβει η Ελλάδα τις φρεγάτες Belharra και τα μαχητικά Rafale. Έτσι κατά αναλογία με τους Γερμανούς του Κάιζερ στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο θα κυτυπιούνται τώρα που είναι ισχυροί. Οι παλαιότερες εκτιμήσεις τους ανατράπηκαν από την ίδια τη ζωή. Η Τουρκία ακόμα και όταν συγκροούσταν οι φρεγάτες απέφυγε να κλιμακώσει. Ο λόγος είναι ότι η Τουρκία ήταν και

παραμένει ένας ορθολογικός παίκτης. Προχωράει όσο την παίρνει. Όταν συναντήσει αντίσταση κάνει ένα βήμα πίσω και αναλόγως αλλάζει τακτική ή και συμβιβάζεται. Αυτό το είδαμε να συμβαίνει με το «Μαβί Μαρμαρά» και το Ισραήλ. Το ξαναείδαμε με την κατάρριψη του ρωσικού βομβαρδιστικού, τις ρωσικές αντιδράσεις και την τουρκική συγγνώμη. Το είδαμε με την ανακωχή στη Σύρτη της Λιβύης, μετά την κινητοποίηση και τις απειλές της Αιγύπτου.

Ακόμα και στις θαλάσσιες ζώνες της Μεσογείου υπάρχει μία σχετική τουρκική αναδιπλώση ώστε να αποφευχθεί νέα επιδείνωση στις σχέσεις με την Ε.Ε. και να παραμείνει ανοικτή η προοπτική της θετικής ατζέντας. Αυτή τη φορά η Τουρκία δεν πρόκειται να επιδιώξει ένα θερμό επεισόδιο με την Ελλάδα για τους εξής πολύ σοβαρούς λόγους. Πρώτο, δεν είναι εξασφαλισμένο πως δεν θα υπάρξει κλιμάκωση. Δεύτερο, η Ελλάδα δεν θα είναι μόνη, αλλά μετά τη συμφωνία μοι-

Στον αέρα υπάρχει ήδη αριθμητική ισορροπία, περί τα 250 μαχητικά η κάθε χώρα, και ποιοτικό πλεονέκτημα της Ελλάδας.

βαίας αμυντικής συνδρομής θα έχει την ισχυρή Γαλλία στο πλευρό της.

Τρίτο, στον αέρα υπάρχει ήδη αριθμητική ισορροπία, περί τα 250 μαχητικά η κάθε χώρα, και ποιοτικό πλεονέκτημα της Ελλάδας κάτι που παραδέχονται και Τούρκοι αναλυτές και ειδικοί αμυντικών θεμάτων. Η

ταχεία παραλαβή των Rafale που έχει ήδη αρχίσει και αυξάνει το ελληνικό πλεονέκτημα.

Τέταρτο, η Ελλάδα προχώρησε σε συμφωνία με τη Ολλανδία για δύο μεταχειρισμένες φρεγάτες τύπου Μ, που θα καλύψουν τα όποια κενά από τον εκσυγχρονισμό των

ΜΕΚΟ μέχρι και την άφιξη των γαλλικών Belharra.

Πέμπτο, στη θάλασσα η Ελλάδα διαθέτει σημαντικό πλεονέκτημα λόγω των τεσσάρων υποβρυχίων τύπου 214, που με το σύστημα αναερόβιας πρόωσης (AIP), αλλά και τις νέες βαριές τορπίλες τους, δύνανται να καταβυθίσουν, αν χρειαστεί, μεγάλο τμήμα του τουρκικού στόλου.

Έκτο και εξίσου σημαντικό είναι ότι και στην Κύπρο η Ε.Φ. και η ενισχυμένη ΕΛΔΥΚ διατηρούν ισορροπία ελλληνικές πρωτοβουλίες, όπως η επέκταση των χωρικών υδάτων στα 12 ναυτικά μίλια, σύμφωνα και με δηλώσεις Τούρκου ναυάρχου. Ένας άλλος ναύαρχος, ο εκ των πατέρων του δόγματός της «Γαλάζιας Πατρίδας», Τζιχάτ Γιαϊτζί, ζήτησε την άμεση ενεργοποίηση των S-400 για προληπτικούς λόγους μήπως η Ελλάδα επιτεθεί στην Τουρκία.

Μία τουρκική επιθετική πρωτοβουλία θα σημαίνει και την εξάλειψη της όποιας πιθανότητας για έγκριση, από το ήδη εχθρικό Κογ-

κρέσο των ΗΠΑ, της πώλησης των 40 F-16 Viper, καθώς και τον εκσυγχρονισμό άλλων 80 από τα γερασμένα τουρκικά F-16. Χωρίς αυτά η τουρκική πολεμική αεροπορία θα έχει ένα ζοφερό μέλλον.

Ας σοβαρευτούν κάποιοι και ασμην ονειρεύονται ηρωικούς και νικηφόρους πολέμους. Με όλα τα πιο πάνω υπόψη εκτιμώ πως η ορθολογική Τουρκία δεν αναμένεται να προκαλέσει θερμό επεισόδιο με τη σοβαρή και ισχυρή Ελλάδα. Αντίθετα, είναι η Τουρκία που φοβάται ελληνικές πρωτοβουλίες, όπως η επέκταση των χωρικών υδάτων στα 12 ναυτικά μίλια, σύμφωνα και με δηλώσεις Τούρκου ναυάρχου. Ένας άλλος ναύαρχος, ο εκ των πατέρων του δόγματός της «Γαλάζιας Πατρίδας», Τζιχάτ Γιαϊτζί, ζήτησε την άμεση ενεργοποίηση των S-400 για προληπτικούς λόγους μήπως η Ελλάδα επιτεθεί στην Τουρκία.

Ο κ. Πέτρος Ζαρούνας είναι διεθνολόγος.

Άρχισε η διαδοχολογία στην Άγκυρα

Ποια τα σενάρια για την επόμενη μέρα στην Τουρκία και τι προωθεί η αντιπολίτευση απέναντι από τον πρόεδρο Ερντογάν

Του ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ

«**Να σας** απαντήσουμε με τον τρόπο που απαντάμε σε παρόμοια ερωτήματα που μας έρχονται από τους Τούρκους συναδέλφους σας. Δίχως τον Ερντογάν, υπό κανονικές συνθήκες, θα πρέπει να κλείσουμε το κατάστημα. Ο ηγέτης μας είναι η βασική αξία του κινήματος και της δημοκρατίας μας. Το 2023 θα πάμε στην κάλπη υπό την καθοδήγησή του. Δεν θα πρέπει να σας απασχολούν οι φήμες, τις οποίες διαδίδουν μέλη της Οργάνωσης ΦΕΤΟ (Κίνημα Γκιουλέν) και άλλων εχθρών του τουρκικού κράτους».

Στο εσωτερικό του ΑΚΡ, βουλευτές και στελέχη της κυβέρνησης, πίσω από κλειστές πόρτες ξεκίνησαν να συζητούν το ενδεχόμενο της ξαφνικής αποχώρησης του κ. Ερντογάν από την Προεδρία της χώρας.

Η παραπάνω εισήγηση ήρθε πριν από λίγα εικοσιτετράωρα από πηγή που βρίσκεται κοντά στα κεντρικά γραφεία του τουρκικού κυβερνώντος Κόμματος Δικαιοσύνης και Ανάπτυξης (ΑΚΡ) και επιθυμεί να μην κατονομαστεί. Η πηγή μας, η οποία παρακολουθεί τις εξελίξεις στο εσωτερικό της συντηρητικής-εθνικιστικής συμμαχίας, διαψεύδει κατηγορηματικά τις φήμες που βλέπουν το τελευταίο διάστημα το φως της δημοσιότητας και αφορούν την κατάσταση υγείας του Τούρκου προέδρου. «Το καθημερινό πρόγραμμα του ηγέτη μας είναι εντυπωσιακό. Ξυπνά πολύ νωρίς και εργάζεται μέχρι τις νυκτερινές ώρες. Εργάζεται σε έντονους ρυθμούς, πολύ περισσότερο από πολλούς νέους ξένους πολιτικούς ηγέτες. Και αυτοί οι εντατικοί ρυθμοί συνοδεύονται από κόπωση», σημειώνει η πηγή της «Κ».

Μπορεί οι εκπρόσωποι του ΑΚΡ να εμφανίζονται καθουσιαστικοί ως προς την κατάσταση της υγείας

Μπορεί οι εκπρόσωποι του ΑΚΡ να εμφανίζονται καθουσιαστικοί ως προς την κατάσταση της υγείας του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν, ωστόσο τα μηνύματά τους δεν είναι αρκετά για να τερματιστεί η νέα συζήτηση που ξεκίνησε στην Άγκυρα.

του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν, ωστόσο τα μηνύματά τους δεν είναι αρκετά για να τερματιστεί η νέα συζήτηση που ξεκίνησε στην Άγκυρα και αφορά την επόμενη ημέρα στην τουρκική πρωτεύουσα μετά από την ενδεχόμενη απομάκρυνση του έμπειρου Τούρκου πολιτικού άνδρα από την εξουσία και το πολιτικό προσκήνιο.

ΑΚΡ και ονόματα

Οι φήμες για την κατάσταση της υγείας του Τούρκου προέδρου δεν αφήνουν για πρώτη φορά τη σκιά τους στην επικαιρότητα της Τουρκίας. Οι πρώτες ανησυχητικές πληροφορίες για την υγεία του κ. Ερντογάν κυκλοφόρησαν στις αρχές της προηγούμενης δεκαετίας. Τότε, στους πολιτικούς και δημοσιογραφικούς κύκλους της Άγκυρας και της Κωνσταντινούπολης κυκλοφόρησε η πληροφορία ότι ο κ. Ερντογάν έπασχε από καρκίνο. Η συγκεκριμένη πληροφορία δεν επιβεβαιώθηκε στη συνέχεια. Παρόλα αυτά,

μέχρι τα τέλη της προηγούμενης δεκαετίας, Τούρκοι πολιτικοί και αναλυτές εξακολούθησαν να την διερευνούν.

Μετά την επανεκλογή του στην Προεδρία της Τουρκίας, το 2018, σε διάφορες δημόσιες εμφανίσεις του, ο κ. Ερντογάν ξεκίνησε να παρυσιαστεί σημάδια κόπωσης. Τα στιγματίσματα που απεικονίζουν τον Τούρκο πρόεδρο να αντιμετωπίζει προβλήματα υγείας και κινητικότητας αυξήθηκαν με την πάροδο του χρόνου. Πρόσφατα κυκλοφόρησαν βίντεο που παρουσιάζουν τον κ. Ερντογάν να αποκοιμείται σε δημόσια ομιλία και να βηματίζει με αρκετή δυσκολία και με τη βοήθεια των συνεργατών του.

Υπό τη σκιά των προαναφερόμενων εξελίξεων, στην Άγκυρα, στο εσωτερικό του ΑΚΡ, βουλευτές και στελέχη της κυβέρνησης, πίσω από κλειστές πόρτες, ξεκίνησαν να συζητούν το ενδεχόμενο της ξαφνικής αποχώρησης του κ. Ερντογάν από την Προεδρία της χώρας. Όπως επι-

σημαίνουν στην «Κ» καλά ενημερωμένες πηγές, στο επίκεντρο αυτών των συζητήσεων δεν βρίσκεται η προγραμματισμένη αποχώρηση του κ. Ερντογάν από το Προεδρικό, αλλά το ενδεχόμενο σενάριο της ξαφνικής απόσυρσής του από το πολιτικό προσκήνιο εξαιτίας μιας ασθένειας. Σύμφωνα με τις πηγές της «Κ», με βάση αυτήν την υπόθεση, εντός του ΑΚΡ, τρεις ομαδοποιήσεις έχουν ήδη ξεκινήσει τον δικό τους αγώνα δρόμου για τον πιθανό αντικαταστάτη του κ. Ερντογάν στην Προεδρία της Τουρκίας και στην ηγεσία του μεγαλύτερου κόμματος της Τουρκίας. «Η συντηρητική πτέρυγα του κόμματος ενώνεται γύρω από την ηγεσία του Νουμάν Κουρτουλμούς, ο οποίος την προηγούμενη δεκαετία, διαλύοντας το κόμμα του, εντάχθηκε στο δυναμικό του ΑΚΡ και ανέλαβε καθήκοντα αντιπροέδρου του κινήματος. Ο κύκλος του ίδιου του προέδρου, οι στενοί συνεργάτες του, συζητούν επίσης, ονόματα από το οικογενει-

ακό περιβάλλον και τον κύκλο στενών συνεργατών του ηγέτη μας. Στα πλαίσια αυτής της συζήτησης έρχονται στο προσκήνιο ονόματα όπως αυτό του Μπιν Αλί Γιλντιρίμ. Τέλος, υπάρχει και η ομάδα των εθνικιστών, αυτή που βρίσκεται κοντά στον Ντεβλέτ Μπαχτσέλι, η οποία συζητάει ονόματα όπως αυτά του υπουργού Εθνικής Άμυνας, Χουλουσί Ακάρ, του υπουργού Εσωτερικών, Σουλεϊμάν Σοϊλού και του αρχηγού των Μυστικών Υπηρεσιών (ΜΙΤ), Χακάν Φιντάν», σημειώνουν την προηγούμενη εβδομάδα στην εφημερίδα μας καλά ενημερωμένες τουρκικές πηγές. Σύμφωνα με τις πηγές της «Κ», τη διαδικασία της τελικής ανάδειξης του αντικαταστάτη του κ. Ερντογάν, αναμένεται να επηρεάσουν και οι αρχηγοί των μικρότερων εθνικιστικών κομμάτων που υποστηρίζουν την τουρκική κυβέρνηση, τα μικρότερα συντηρητικά κόμματα και φυσικά συντηρητικοί πολιτικοί όπως λ.χ. ο τέως πρόεδρος, Αμπντούλάχ Γκιουλ.

Οι σχέσεις με τα Κατεχόμενα

Τα ονόματα που συζητούνται σήμερα στην Άγκυρα ως πιθανοί αντικαταστάτες του κ. Ερντογάν, τόσο εντός του ΑΚΡ όσο και στις τάξεις της αντιπολίτευσης, έχουν ενδιαφέρουσες σχέσεις και επαφές με τη δεύτερη μεγαλύτερη κοινότητα της Κύπρου. Ο Μπιν Αλί Γιλντιρίμ, εκτός από οικογενειακές και επιχειρηματικές σχέσεις με τα κατεχόμενα, το προηγούμενο διάστημα διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο για τη χάραξη της πολιτικής και στρατηγικής της χώρας του για τους Τ/κ. Ο Νουμάν Κουρτουλμούς είναι εκπρόσωπος της συντηρητικής σχολής του Νετζμεττίν Ερμπακάν, ο οποίος πρωταγωνίστησε στην εισβολή του 1974. Οι δε Χουλουσί Ακάρ και Σουλεϊμάν Σοϊλού εκπροσωπούν την παραδοσιακή, εθνικιστική σκληροπυρηνική σχολή σκέψης στο Κυπριακό. Στις τάξεις της αντιπολίτευσης, η κα Άκσενερ, με την εθνικιστική ρητορική της, εκπροσωπεί επίσης την προαναφερόμενη εθνικιστική σχολή σκέψης. Το ίδιο ισχύει και για τον δήμαρχο της Άγκυρας που εισήλθε στην πολιτική από τις τάξεις των Γκρίζων Λύκων. Πιο διαφορετικοί εικόνες εκπέμπουν οι Κεμάλ Κιλιτσντάρογλου και Εκρέμ Ιμάμογλου, οι οποίοι το τελευταίο διάστημα επικεντρώνουν να εκπέμψουν μηνύματα συνεργασίας και φιλίας προς τη διεθνή κοινότητα. Σημειώνεται ότι οι διπλωματικοί σύμβουλοι του αρχηγού του CHP προβληματίζονται για τις επιπτώσεις της μονομερούς απομάκρυνσης της τουρκικής πλευράς από τη διζωνική, δικονομική ομοσπονδία.

Ψάχνεται η αντιπολίτευση για τον αντικαταστάτη του Ερντογάν

Παράλληλα με τη συζήτηση στο εσωτερικό του ΑΚΡ για το πολιτικό μέλλον της Τουρκίας με ή δίχως τον κ. Ερντογάν, και η τουρκική αντιπολίτευση το τελευταίο διάστημα εντατικοποιεί την δική της αναζήτηση για τον κοινό υποψήφιο του μετώπου της αντιπολίτευσης για το ανώτατο πολιτικό αξίωμα της χώρας. Τη στιγμή που γραφόταν το συγκεκριμένο δημοσίευμα, στο στρατόπεδο της αξιωματικής αντιπολίτευσης για το συγκεκριμένο ζήτημα συζητούνταν τέσσερα σενάρια.

Σύμφωνα με το πρώτο σενάριο, το οποίο άρχισε να κερδίζει έδαφος τις τελευταίες εβδομάδες, η ηγεσία του Ρεπουμπλικανικού Λαϊκού Κόμματος (CHP) αναζητεί νέα, δυναμικά ονόματα από την οικονομική ζωή και τον επιστημονικό κόσμο της Τουρκίας για την προεδρία της χώρας. Οι υποστηρικτές αυτής της επιλογής, προβάλλουν την εξής άποψη: Η Τουρκία θα πρέπει να

οδηγηθεί πολιτικά και συνταγματικά σε μια μεταβατική φάση, κατά την οποία την προεδρία της χώρας θα αναλάβει μια κεντρικά προσωπικότητα, η οποία δεν είναι αναμειγμένη σε πολιτικά και οικονομικά σκάνδαλα.

Αυτή η προσωπικότητα θα οδηγήσει την Τουρκία από το σημερινό αυταρχικό προεδρικό σύστημα στην κοινοβουλευτική δημοκρατία και παράλληλα θα αντιμετωπίσει τα προβλήματα στην τουρκική οικονομία και στις σχέσεις της χώρας με τους συμμάχους της.

Το δεύτερο σενάριο θέλει τον αρχηγό του CHP, Κεμάλ Κιλιτσντάρογλου έτοιμο και πρόθυμο για να αναλάβει την ηγεσία και την καθοδήγηση της μεταβατικής περιόδου, η οποία θα έχει ως τελικό σταθμό την κοινοβουλευτική δημοκρατία. Βουλευτές και στελέχη του CHP σημειώνουν ότι ο κ. Κιλιτσντάρογλου έχει ήδη ξεκινήσει τις βολιδοσκοπήσεις του για την πιθανή

υποψηφιότητά του στις προεδρικές εκλογές. Στο επίκεντρο του τρίτου σεναρίου σχετικά με τη στρατηγική της αντιπολίτευσης βρίσκεται ο δήμαρχος της Άγκυρας, Μανσούρ Γιαβάς. Εντός του CHP υψώνονται φωνές που παρουσιάζουν τον εθνικιστή δήμαρχο της πρωτεύουσας ως τον μοναδικό πολιτικό της αντιπολίτευσης που μπορεί να εκτοπίσει τον κ. Ερντογάν από την εξουσία. Οι υποστηρικτές αυτής της σχολής σκέψης αναφέρονται στις τελευταίες σφυγμομετρήσεις, στις οποίες ο κ. Γιαβάς είναι ο μοναδικός αντιπολιτευόμενος πολιτικός που αφήνει πίσω του κ. Ερντογάν με μικρή αλλά αξιοσημείωτη διαφορά.

Τέλος, η σοσιαλδημοκρατική πτέρυγα του CHP εκτός από την υποψηφιότητά του κ. Κιλιτσντάρογλου προσεγγίζει θετικά και την ιδέα της υποψηφιότητας του δημάρχου της Κωνσταντινούπολης, Εκρέμ Ιμάμογλου.

Σημειώνεται ότι καθοριστικός

αναμένεται να είναι ο ρόλος του Καλού Κόμματος (ΙΡ) στη λήψη της τελικής απόφασης του CHP για την προεδρία της Τουρκίας. Αρχηγός του ΙΡ είναι η Μεράλ Ακσενερ, της οποίας το πολιτικό αστέρι λάμπει το τελευταίο διάστημα. Νέες σφυγμομετρήσεις τοποθετούν το ΙΡ στην τρίτη θέση της κατάταξης των τουρκικών πολιτικών κομμάτων. Οι τελευταίες πληροφορίες της «Κ» από την Άγκυρα δείχνουν ότι οι πρεσβευτές των μεγάλων χωρών δεν κρύβουν πλέον το ενδιαφέρον τους για την εθνικίστρια πολιτικό. Η κ. Άκσενερ πριν από λίγο χρονικό διάστημα ανακοίνωσε ότι δεν πρόκειται να διεκδικήσει την προεδρία της χώρας. Η κ. Άκσενερ φιλοδοξεί να αναλάβει την πρωθυπουργία της Τουρκίας μετά τη μετάβαση της χώρας στην κοινοβουλευτική δημοκρατία με βάση την διαιωνιζόμενη συνεργασία του κόμματος της με το CHP και τα μικρότερα κόμματα της αντιπολίτευσης.

Οι τελευταίες πληροφορίες της «Κ» από την Άγκυρα δείχνουν ότι οι πρεσβευτές των μεγάλων χωρών δεν κρύβουν πλέον το ενδιαφέρον τους για την εθνικίστρια πολιτικό Μεράλ Ακσενερ.

45

ΧΡΟΝΙΑ

Φροντίδα για τον Άνθρωπο και την Υγεία

Παροχή ποιοτικής και οικονομικά προσιτής φαρμακευτικής αγωγής σε όλους τους ανθρώπους του πλανήτη, με γνώμονα την αειφόρο ανάπτυξη

ΠΣ MEDOCHEMIE

20^η ΑΠΟΝΟΜΗ

Τράπεζα Κύπρου MAN OF THE YEAR

ΤΑ ΒΡΑΒΕΙΑ

- MANAGER / ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΑΣ
 - ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΑΣ
 - ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ
- INVESTOR OF THE YEAR
 - ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΥΠΡΙΟΣ
 - ΒΡΑΒΕΙΟ ΑΡΙΣΤΕΙΑΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ
 - ΤΙΜΗΣ ΕΝΕΚΕΝ
- LIFETIME ACHIEVEMENT
 - MAN OF THE YEAR

© Η διοργάνωση και το λογότυπο «Man of the Year» είναι πνευματική ιδιοκτησία του ομίλου SppMedia

ΣΤΗΡΙΖΟΥΝ

Οδηγεί με ασφάλεια

Χαρ. Πηλακούτσας Απ.Ο.

ΕΛΕΓΚΤΕΣ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

Σε λεπτή γραμμή οι σχέσεις Τουρκίας-ΗΠΑ

Η ψυχρότητα μεταξύ Ερντογάν και Μπάιντεν θα πρέπει να διαβαστούν και να ερμηνευτούν με ψυχραιμία από τη Λευκωσία

Του ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ

Στην Κύπρο οι αναλύσεις για τις αμερικανοτουρκικές σχέσεις και την επίδρασή τους στο Κυπριακό περιορίζονταν, για πολλά χρόνια, σε προσλήψεις που έφταναν μέχρι των επικειρημάτων τύπου «το σχέδιο Ανάν υπήρξε το δώρο της Ουάσιγκτον προς την Τουρκία για τη στάση της τελευταίας στον πόλεμο του Ιράκ». Έκτοτε πέρασαν πολλά χρόνια και η ανάδυση της Ανατολικής Μεσογείου σ’ ένα νέο και πολύπλοκο γεωπολιτικό περιβάλλον, καθώς και η κρίση στις σχέσεις ΗΠΑ-Τουρκίας, ιδίως μετά το 2016, δημιουργούν αντίστοιχες που εκτείνονται από την πλήρη άρση του αμερικανικού εμπάργκο όπλων προς την Κ.Δ. (μετά την απόφαση για άρση του αποκλεισμού σε σχέση με μη φονικά όπλα) μέχρι του αφηγήματος για τον «καλό φίλο» της Κύπρου Χ –όπου Χ, ανά καιρούς, θα τοποθετούσε κανείς μια σειρά Αμερικανών αξιωματούχων ή πολιτικών. Η αλήθεια, πέραν των υπερβολών, είναι πως οι σχέσεις Ουάσιγκτον-Λευκωσίας βρίσκονται τα τελευταία χρόνια σε μια ενδιαφέρουσα φάση αναβάθμισης. Όπως αληθές είναι επίσης πως η συνεχιζόμενη κρίση στις σχέσεις ΗΠΑ-Τουρκίας προσλαμβάνεται ως καταλυτικός παράγοντας για το Κυπριακό. Τι από όλα όμως ισχύει;

Η κυπριακή διάσταση

Στην Κύπρο παρά το γεγονός πως ο νυν Αμερικανός πρόεδρος επισκέφτηκε το νησί το 2014 ως αντιπρόεδρος της κυβέρνησης Ομπάμα, η πολιτική των ΗΠΑ σε σχέση με την Ανατολική Μεσόγειο πέρασε δύο ενδιαφέρουσες περιόδους. Η μία χαρακτηρίζεται από την προσέγγιση, την περίοδο 2014-2017, του συμβούλου του Λευκού Οίκου για θέματα ενέργειας Άμος Χοκστάιν, ο οποίος είδε στην επίλυση του Κυπριακού ένα μομέντουμ από το οποίο θα επωφελούνταν και οι ελληνοτουρκικές διαφορές και που με γνώμονα την ενεργειακή συνεργασία των κρατών της περιοχής με την Τουρκία θα ενέτασσε την τελευταία ξανά στις ευρωατλαντικές

Η Ουάσιγκτον εξακολουθεί να προσλαμβάνει την Τουρκία «ως αξιότιμο εταίρο του ΝΑΤΟ», διάσταση που έχει ξεχωριστό αποτύπωμα στις κρίσεις στη Λιβύη και στην ανατ. Ουκρανία.

ράγες –ιδίως μετά το πραξικόπημα του 2016 και την αρχή της στρατηγικής συμπίρνευσης στο Συριακό με τη Ρωσία. Η δεύτερη προκύπτει –και συνεχίζεται από τη διακυβέρνηση Μπάιντεν ιδίως μετά την αποχώρηση Τραμπ από τη συμφωνία JCPO με το Ιράν– από την ομολοποίηση των σχέσεων των κρατιδίων του Κόλπου και του αραβο-μουσουλμανικού κόσμου με το Ισραήλ προκειμένου να μείνει στο κάδρο η δύσκολη εξίσωση του Ιράν. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, οι ΗΠΑ επιμένουν σε δύο βασικούς άξονες: α) στον περιορισμό της ρωσικής επιρροής στην Ανατολική Μεσόγειο, στρατηγικός στόχος που για την Κύπρο και την Ελλάδα έχει συγκεκριμένο «τικάρισμα σε επιμέρους κουτιά» και β) στην αναβάθμιση των σχέσεων με την Κύπρο και την Ελλάδα –στη δεύτερη περίπτωση λόγω και της νατοϊκής ιδιότητας με συγκεκριμένο αποτύπωμα γεωπολιτικής ισχύος (βλέπε δομές εντός της ελληνικής επικράτειας, διάσταση εξοπλιστικών, κ.ο.κ.).

Για τη Λευκωσία η σταθερή θέση αρχών των ΗΠΑ στο Κυπριακό, το αφήγημα του γερουσιαστή Μενέντεζ και το lobbying του εναντίον της Τουρκίας, η μερική άρση του αμερικανικού εμπάργκο (αφορά σε μη φονικά όπλα) και η εγκαθίδρυση ενδιαφερόντων πρότζεκτ όπως το αμερικανικό κέντρο εκπαίδευσης CYCLOPS στη Λάρνακα (σε πιλοτικό στάδιο) αποτελούν, σε κάθε περίπτωση, ενδείξεις για την εμβάθυνση των σχέσεων της με την Ουάσιγκτον. Το ίδιο ισχύει και για την παρουσία της αμερικανικής Έκχον στην κυπριακή ΑΟΖ που εκτός απρο-

Οι αμερικανοτουρκικές σχέσεις και η κρίση τους δεν επηρεάζουν το Κυπριακό, ιδίως στην παρούσα φάση, αλλά ούτε και η αναβάθμιση των σχέσεων Κύπρου-ΗΠΑ περνούν μέσα από τη διαδικασία πρόκλησης οποιουδήποτε πολιτικού κόστους για την Άγκυρα.

όπου θα επανέλθει στις γεωτρητικές της έρευνες προσεχώς χωρίς να παρενοχληθεί από την Τουρκία. Ωστόσο, ούτε οι αμερικανοτουρκικές σχέσεις και η κρίση τους επηρεάζουν το Κυπριακό, ιδίως στην παρούσα φάση που δεν φαίνεται, ως το 2023, κάποιος ουσιαστικός ορίζοντας επανέναρξης των συνομιλιών, ούτε η αναβάθμιση των σχέσεων Κύπρου-ΗΠΑ περνούν μέσα από τη διαδικασία πρόκλησης οποιουδήποτε πολιτικού κόστους για την Άγκυρα. Τουναντίον, αφορούν και σε συγκεκριμένες διαστάσεις των κυπριο-ρωσικών σχέσεων για τις οποίες η Ουάσιγκτον έχει πάγιες επιδιώξεις –όπως π.χ. ο μη ελλειψισμός ρωσικών πλοίων του στόλου της Βαλτικής ή της Μαύρης Θάλασσας στο λιμάνι της Λεμεσού.

Συνεπώς για τη Λευκωσία ο ενδεχόμενος τρόπος προκειμένου να ερμηνευτεί η συμπεριφορά της Τουρκίας, υπό το φως της ανάγνωσης των αμερικανοτουρκικών σχέσεων, πρέπει να συμπεριλαμβάνει δύο ενδιαφέροντα πεδία. Πρώτο, την ανάγνωση των εν λόγω σχέσεων στο πλαίσιο της μεταβατικής περιόδου που έχει εισέλθει η Τουρκία δεδομένου ότι το 2023 είναι κομβικής σημασίας για τη διατήρηση

του Ερντογάν στην εξουσία ή την αρχή μιας, όχι μικρής σε διάρκεια, περιόδου μετάβασης σε ένα νέο σχήμα, καταστάσεις που δεν προ-ιδεάζουν μια οριστική ρήξη στη σχέση Άγκυρας-Ουάσιγκτον λόγω και του μεγέθους της πρώτης. Δεύτερο, την απειμπόληση ετεροπροσδιορισμών στη λογική του ότι η υποχώρηση στις σχέσεις ΗΠΑ-Τουρκίας αναβαθμίζει απαραίτητως την κυπριακή θέση και κατ’ επέκταση τα συμφέροντα της Κ.Δ.

Μια προσέγγιση εκτός των εν λόγω σχημάτων δεν προσφέρει κάτι επί της ουσίας, δεν διαβάζει σωστά τις σχέσεις ΗΠΑ-Τουρκίας και προσφέρεται μάλλον για εσωτερική κατανάλωση έναντι μιας ουσιαστικής προσπάθειας κατανόησης του ρευστού γεωπολιτικού περιβάλλοντος της Ανατολικής Μεσογείου.

Μπάιντεν-Ερντογάν

Η συνάντηση του Αμερικανού προέδρου Τζο Μπάιντεν με τον Τούρκο ομόλογό του Ταγίπ Ερντογάν στο περιθώριο της συνόδου των χωρών G20 στη Ρώμη ήρθε να συνοψίσει το τρέχον καθεστώς των σχέσεων Ουάσιγκτον-Άγκυρας – υπό το βάρος της κρίσης των F-35/S-400, αλλά σε μια κρίσιμη πο-

λιτική συγκυρία για την επιβίωση της τουρκικής οικονομίας, τον προσανατολισμό της σε σχέση με τη Δύση και τη δημοσκοπικά χαμηλή επίδοση του Τούρκου προέδρου και του ΑΚΡ ενόψει των εκλογών στην Τουρκία, το 2023. Τρία συμπεράσματα προκύπτουν:

1) Η Ουάσιγκτον εξακολουθεί να προσλαμβάνει την Τουρκία «ως αξιότιμο εταίρο του ΝΑΤΟ», διάσταση που έχει ξεχωριστό αποτύπωμα στις κρίσεις στη Λιβύη και στην ανατολική Ουκρανία –όπου η Τουρκία συμπλέει με την αμερικανική αντίληψη για μείωση της επιρροής της ρωσικής Wagner στην πρώτη περίπτωση κι όπου οι σχέσεις Κιέβου-Άγκυρας εντείνονται με συγκεκριμένες πολιτικές όπως η εξαγωγή τουρκικών drones στην Ουκρανία στην δεύτερη.

2) Η διακυβέρνηση Μπάιντεν, όπως διαφάνηκε τόσο από την πρόσφατη μίνι διπλωματική κρίση εξαιτίας του Οσμάν Καβαλά όπως και παλαιότερα με το σκάνδαλο της τράπεζας Halkbank, έχει συγκεκριμένη γραμμή στο ζήτημα του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της εμπέδωσης της δημοκρατίας εκ μέρους της Τουρκίας του Ερντογάν.

3) Το ζήτημα των F-35/S-400 παραμένει αγκάθι, ωστόσο, ούτε η τεχνική διάσταση αυτού αλλά ούτε και το αίτημα της Τουρκίας για αναβάθμιση της πλατφόρμας των μαχητικών F-16 αποτελούν τα βασικά σημεία τριβής. Το βασικό σημείο τριβής μεταξύ Ουάσιγκτον και Άγκυρας παραμένει το Κουρδικό και η διάσταση απόψεων ως προς τα όρια επιρροής του PKK εντός των υποστηριζόμενων από τις ΗΠΑ «Συριακών Δημοκρατικών Δυνάμεων» (SDF). Το Συριακό οδεύει προς κλείσιμο με τη χώρα να ελέγχεται ουσιαστικά από τη Μόσχα, πράγμα που απασχολεί ιδιαίτερος τις ΗΠΑ για ολόκληρο το υποσύστημα της Ανατολικής Μεσογείου και της πρόσβασης της Ρωσίας σε αυτό –λόγω και της ενεργού παρουσίας αμερικανικών στρατευμάτων στον πόλεμο εκείνο διδρομο σύνδεσης της Συρίας με το Ιράκ. Η Τουρκία εμμένει για μια νέα στρατιωτική επιχείρηση στα Β.Α. της χώρας, σενάριο που τους επόμενους μήνες θα κρίνει σε μεγάλο βαθμό αν το επίπεδο των αμερικανοτουρκικών σχέσεων θα βελτιωθεί ή θα χειροτερεύσει

Το πως η Τουρκία του Ερντογάν θα πορευτεί ως προς το μεγάλο γεωπολιτικό της πρόσημο (Δύση Vs Ρωσία/Κίνα), η κατάσταση στην οικονομία της, καθώς και τα επιμέρους ζητήματα όπως η επιβολή των κυρώσεων CAATSA (Countering America’s Adversaries Through Sanctions Act) στην Άγκυρα το 2020 θα καθορίσουν τη ζυγαριά των αμερικανοτουρκικών σχέσεων με την προβολή όλων αυτών των ζητημάτων να έχουν και εσωτερική κατανάλωση. Στην Τουρκία, λόγω της συμπίρνευσης Ερντογάν με το υπερρεθνικιστικό ΜΗΡ και της ρητορικής συσπείρωσης των δυσαρρεστίμων ψηφοφόρων του ΑΚΡ. Στις ΗΠΑ, εντός του Κογκρέσου και του στρατοπέδου των Ρεπουμπλικανών – όπου οι δηλώσεις του πρώην ΥΠΕΞ, Μάικ Πομπέο, «πως η ικανοποίηση του τουρκικού αιτήματος για τα F-16 αποτελεί παραβίαση των κυρώσεων» εντάσσονται στο πλαίσιο της προσωπικής του στρατηγικής για τις προεδρικές εκλογές του 2024.

Ανοιχτός μέχρι νεωτέρας ο φάκελος των χρυσών διαβατηρίων στην Ε.Ε.

Πολλά τα ερωτήματα ενόσω κυβέρνηση και Κομισιόν διαβουλεύονται για τη λήξη της διαδικασίας επί παραβάσει

Του ανταποκριτή μας στις Βρυξέλλες ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ

Ανοιχτός παραμένει ο φάκελος της διαδικασίας επί παραβάσει κατά της Κυπριακής Δημοκρατίας για το Κυπριακό Επενδυτικό Πρόγραμμα (ΚΕΠ), άλλως «χρυσά διαβατήρια», όμως η επίσημη γραμμή παραμένει πως οι απαντήσεις της κυβέρνησης στην Κομισιόν εξετάζονται διεξοδικά.

Της Κύπρου «εστιάζοντας επί των νομικών και πραγματικών σημείων που προβλήθηκαν στην απάντηση της αιτιολογημένης γνώμης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής».

Οι διώξεις και άλλες νομικές ενέργειες, μεταξύ τους και η απόσυρση διαβατηρίων, αποτελούν αρμοδιότητα του γενικού εισαγγελέα, και όπως προκύπτει από τις επίσημες ανακοινώσεις, αυτό που πραγματικά συζητήθηκε ήταν ακριβώς οι ενέργειες των δικωτικών αρχών, οι οποίες είναι και το κλειδί για να θεωρηθεί πως η Κύπρος συμμορφώνεται με το κοινοτικό δίκαιο. Αυτό ακριβώς –τη διερεύνηση και τη διώξη υποθέσεων που σχετίζονται με τα Pandora Papers και άλλες διαρροές για περιστατικά φοροδιαφυγής– ζητούσε την ίδια ημέρα με το πολιτικό του ψήφισμα το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, με τη στήριξη των πλειστών πολιτικών

Αισιοδοξία από τη Λευκωσία για την πορεία του φακέλου, στις Βρυξέλλες όμως η επίσημη γραμμή παραμένει πως οι απαντήσεις της κυβέρνησης στην Κομισιόν εξετάζονται διεξοδικά.

Της Κύπρου «εστιάζοντας επί των νομικών και πραγματικών σημείων που προβλήθηκαν στην απάντηση της αιτιολογημένης γνώμης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής».

Οι διώξεις και άλλες νομικές ενέργειες, μεταξύ τους και η απόσυρση διαβατηρίων, αποτελούν αρμοδιότητα του γενικού εισαγγελέα, και όπως προκύπτει από τις επίσημες ανακοινώσεις, αυτό που πραγματικά συζητήθηκε ήταν ακριβώς οι ενέργειες των δικωτικών αρχών, οι οποίες είναι και το κλειδί για να θεωρηθεί πως η Κύπρος συμμορφώνεται με το κοινοτικό δίκαιο. Αυτό ακριβώς –τη διερεύνηση και τη διώξη υποθέσεων που σχετίζονται με τα Pandora Papers και άλλες διαρροές για περιστατικά φοροδιαφυγής– ζητούσε την ίδια ημέρα με το πολιτικό του ψήφισμα το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, με τη στήριξη των πλειστών πολιτικών

Η πιο πρόσφατη δημόσια πράξη στο σίριαλ των διαβατηρίων ήταν μια συνάντηση του γενικού εισαγγελέα Γιώργου Σαββίδη με τον Επίτροπο Δικαιοσύνης Ντιντιέρ Ρένιντερς στις Βρυξέλλες, στις 21 Οκτωβρίου.

ομάδων. Ένα ερώτημα που παραμένει ανοικτό είναι με βάση ποιο πλαίσιο και με ποιας πλευράς την πρωτοβουλία έγινε η συνάντηση του γενικού εισαγγελέα με τον Επίτροπο, από τη στιγμή μάλιστα που τέτοιες συναντήσεις δεν συντηίζονται.

Τρεις εβδομάδες μετά τη συνάντηση, σε μια σύντομη γραπτή δήλωση για τη συνάντηση μετά από αίτημα της «Κ», εκπρόσωπος της Κομισιόν έκανε λόγο για μια «επικοδομητική και ενδιαφέρουσα συζήτηση επί μιας σειράς θεμάτων». Ειδικότερα, σημειώνει ο εκπρόσωπος, ο Επίτροπος και ο κύριος γε-

νικός εισαγγελέας αντάλλαξαν απόψεις σε σχέση με τα προγράμματα παραχώρησης υπηκοότητας σε επενδυτές. «Ο κ. Σαββίδης ενημέρωσε τον Επίτροπο Ρένιντερς για τις προσπάθειες του γραφείου του να προχωρήσει σε διώξεις για τις υποθέσεις που υπογραμμίστηκαν τόσο από την τριμελή επιτροπή όσο και από την ερευνητική επιτροπή», προσθέτει ο εκπρόσωπος. Σύμφωνα με την ίδια δήλωση, «ο Επίτροπος ευχαρίστησε τον γενικό εισαγγελέα για την πληροφόρηση» και «σημείωσε πως η Κομισιόν αναλύει την απάντηση της Κύπρου». Κατά τη συζήτηση, οι δύο αξιωμα-

τούχοι άγγισαν επίσης ζητήματα κράτους δικαίου και της λειτουργίας της νεοσυσταθείσας Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας.

Εκκρεμότητες

Όπως είναι ήδη γνωστό, τα θέματα που παρέμειναν ανοικτά όταν η Επιτροπή έστειλε τον Ιούνιο αιτιολογημένη γνώμη στην Κύπρο ήταν η συνέχιση της εξέτασης αιτήσεων που εκκρεμούσαν πριν από την κατάργηση του ΚΕΠ, καθώς και η ακύρωση των υπηκοοτήτων που δόθηκαν παράνομα. Τον Σεπτέμβριο, μετά την αποστολή αιτιολογημένης γνώμης από την Κομισιόν και την απάντηση της Κύπρου, καλά ενημερωμένες πηγές εκτιμούσαν μιλώντας στην «Κ» πως το τέλος της εξέτασης των αιτήσεων που εκκρεμούσαν μετά την κατάργηση του προγράμματος θα μπορούσε να σημαίνει και το τέλος της διαδικασίας επί παραβάσει.

Ωστόσο, μέχρι το καλοκαίρι το τοπίο ήταν θολό για το κατά πόσο είχε δοθεί τέλος στην εξέταση των αιτήσεων που εκκρεμούσαν. Πάντως στα μέσα Οκτωβρίου, μια εβδομάδα πριν από την επίσκεψη του γενικού εισαγγελέα στις Βρυξέλλες, το Υπουργικό Συμβούλιο αποφάσισε να ξεκινήσει διαδικασία αποστέρησης της υπηκοότητας από αριθμό επενδυτών και συγγενών τους και να προχωρήσει σε περαιτέρω διερεύνηση για άλλες.

Συμμόρφωση και διαβουλεύσεις

Τακτική της Κομισιόν σε περιπτώσεις διαδικασιών επί παραβάσει είναι να επιδιώξει τη συμμόρφωση, και όχι την τιμωρία, η δε σύγκρουση με την Πολωνία αποτελεί εξαιρεση λόγω της μεγάλης διάστασης απόψεων αλλά και του ότι η Κομισιόν έχει αποφασίσει να προχωρήσει στην εν λόγω πολιτική μάχη για πολιτικούς λόγους. Η Κύπρος, από την άλλη, αποτελεί μεν καλή ευκαιρία για παραδειγματισμό, όταν πρέπει να σταλούν πολιτικά μηνύματα, όμως η Κομισιόν δεν έχει κίνητρο να οδηγήσει τα πράγματα στα άκρα. Ως εκ τούτου, αυτή τη στιγμή φαίνεται πως υπάρχει σε εξέλιξη μια παρασκηνιακή διαβούλευση ώστε να υπάρξει πρόοδος. Ένα από τα μοτίβα των διακοινοτικών διαπραγματεύσεων, όπως τις ζούμε οι δημοσιογράφοι διαχρονικά, είναι πως οι διαρροές και οι δηλώσεις φτάνουν στον Τύπο, όταν δεν υπάρχει συνεργασία μεταξύ των μερών, ή διάθεση για συνεργασία, με την κάθε πλευρά να στέλνει ταυτόχρονα δύο μηνύματα: πως δεν θέλει να μπει στο παιχνίδι της επίρριψης ευθυνών και πως την ευθύνη τη φέρει φυσικά η άλλη πλευρά. Όταν υπάρχει σε εξέλιξη διαβούλευση με προοπτική πρόοδου, οι πλευρές κλείνουν τις κούνουλες της πληροφόρησης και επικεντρώνονται στη δουλειά που πρέπει να γίνει.

Ο ΜΑΡΙΝΟΣ ΣΙΖΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤΗΝ «Κ»

Στην πολιτική δεν χωρούν συναισθηματισμοί

Ο πρόεδρος της ΕΔΕΚ απαντά για τις εσωκομματικές διαμάχες, το μέλλον του κόμματος και τη στάση του στο ΓεΣΥ

Συνέντευξη στη

ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Μετά και την απόσυρση του Γιώργου Βαρνάβα από την κούρσα των εσωκομματικών εκλογών, ο Μαρίνος Σιζόπουλος, χωρίς πλέον ανθυποψήφιο, επανεκλέγεται πρόεδρος της ΕΔΕΚ. Το ζητούμενο βεβαίως είναι ποιο είναι το μέλλον του κόμματος των Σοσιαλιστών μετά απ’ όσα είδαν το φως της δημοσιότητας το τελευταίο διάστημα. Ο πρόεδρος της ΕΔΕΚ κάνει την αυτοκριτική του όπως λέει, αποφεύγοντας ωστόσο να κατονομάσει τις ευθύνες του, θεωρεί θύμα τον Γιώργο Κουτούκη, του οποίου οι επιταγές αποτέλεσαν την απαρχή των δημόσιων αντιπαραθέσεων στο κόμμα. Απορρίπτει πως θα παραδώσει απόκομμα, καθώς έχει προχωρήσει σε καινοτομίες. Απορρίπτει παράλληλα τα περί σύμπλευσης με τον Αβέρωφ Νεοφύτου για τις προεδρικές εκλογές του 2023, καθώς ακόμα δεν προχώρησε σε καμία συνάντηση με αρχηγό κόμματος. Τοποθετείται επίσης και για τα περί προσπάθειας ξηλώματος του ΓεΣΥ, αφήνοντας αιχμές για τους δύο πρώην υπουργούς Υγείας, Παμπορίδη και Ιωάννου.

–**Φαντάζομαι ακούτε τι λέγεται για σας. Ότι παραλάβατε κόμμα και θα παραδώσετε απόκομμα.**

–Στην πολιτική τα αποτελέσματα μετρούν...

–**Και αυτά τα αποτελέσματα δεν είναι τα καλύτερα για σας.**

–Μετρούν τα αποτελέσματα και όχι οποιεσδήποτε δημόσιες διακηρύξεις και μάλιστα ατεκμηρίωτες. Εμένα δεν μου παρέδωσε κανένας κόμμα. Ανέλαβα ένα κόμμα με τεράστια οργανωτικά και οικονομικά προβλήματα. Οι δημοσκοπήσεις μόλις ανέλαβα έδειχναν την ΕΔΕΚ στο 3%...

–**Υπήρξαν δυσκολίες όταν αναλάβατε, όμως τότε υπήρχε πληθώρα στελεχών. Σήμερα φαίνεται πως είστε ένας αρχηγός χωρίς κόμμα πίσω σας.**

–Ποια ήταν η πληθώρα στελεχών;

–**Έστω και εσωκομματική αντιπολίτευση υπήρχε τότε**

–Και σήμερα υπάρχει.

–**Κάποιοι έχουν διαγραφεί.**

–Εγώ δεν έχω διώξει κανέναν.

–**Δημήτρης Παπαδάκης...**

–Τον διέγραψε το Πειθαρχικό Συμβούλιο του κόμματος λόγω ακριβώς συγκεκριμένων αντικομματικών συμπεριφορών και όχι μόνο.

–**Έχετε την πολυτέλεια αυτή τη στιγμή να διώχνετε ένα προβεβλημένο και με έρεισμα στέλεχος, επικαλούμενος αντικομματική συμπεριφορά;**

–Δεν είναι δική μου ευθύνη, υπήρχε ομόφωνη απόφαση από το Πειθαρχικό Συμβούλιο.

–**Ως πρόεδρος τότε λέτε πως κακώς έγινε;**

–Όχι, γιατί εξαντλήσαμε κάθε περιθώριο να υπάρξει συνεργασία και αρνήθηκε. Το κόμμα είναι κόμμα και οφείλουμε να σεβόμαστε και τις αποφάσεις του, την ιδεολογία και την πορεία του κόμματος.

“

Το ΕΛΑΜ δεν κέρδισε την τέταρτη θέση. Την τέταρτη θέση του την παραχώρησαν όλοι αυτοί που πολεμούσαν την ΕΔΕΚ και σήμερα εμφανίζονται ως υπέρμαχοι της ενότητας.

“

Καμία συνάντηση δεν έχει γίνει με τον Αβέρωφ Νεοφύτου για τις προεδρικές εκλογές και με κανέναν άλλο αρχηγό κόμματος.

–**Οι σημερινές δικαστικές διαμάχες δεν είναι αποτέλεσμα πολιτικής διάβρωσης;**

–Οι δικαστικές διαμάχες δεν ξεκίνησαν από μας. Εμείς δεν προσφύγαμε ούτε στην αστυνομία ούτε στα δικαστήρια.

–**Το γεγονός όμως ότι στελέχη φεύγουν δεν είναι ανησυχητικό;**

–Είναι δική τους επιλογή, εγώ δεν θα στερήσω το δικαίωμα σε κανέναν να κάνει τις επιλογές του. Η ΕΔΕΚ προχώρησε σε καινοτομίες που ενόχλησαν...

–**Δηλαδή;**

–Το γεγονός ότι όλες οι συνεδριάσεις του κόμματος είναι ανοικτές ακόμα και στα ΜΜΕ. Τέθηκαν περιορισμοί στις θητείες στα πολιτικά και κομματικά αξιώματα.

–**Βάλατε περιορισμούς, αλλά δεν υπήρξαν νέα στελέχη να αναλαμβάνουν θέσεις.**

–Υπάρχουν βεβαίως.

–**Πού είναι;**

–Είναι και θέμα των ΜΜΕ να τα προβάλουν. Δεν είναι μόνο δικό μας θέμα. Συνεχίζοντας όμως με τις καινοτομίες, να σας πω ότι ο πρόεδρος της ΕΔΕΚ αποσύρθηκε από την οικονομική διαχείριση του κόμματος, ενώ καθιερώθηκε και Επιτροπή Δεοντολογίας. Το συνέδριο διεξάγεται με μπτρώο που δίδεται στην Επιτροπή Διαπιστευτηρίων, η οποία έχει την αποκλειστική ευθύνη να δεκτεί ενστάσεις και να ελέγξει το μπτρώο του κόμματος για να μη γίνονται εγγραφές μελών μιας χρήσης. Καινοτομία ήταν και το γεγονός ότι ακίνητα που βρίσκονταν είτε σε εταιρείες που ήταν διευθυντές και στελέχη του κόμματος είτε και σε άτομα περιήλθαν στο κόμμα. Όλα αυτά ήταν καινοτομίες. Αυτές οι καινοτομίες έθιξαν

Στην πολιτική δεν υπάρχουν συναισθηματισμοί, αλλά κανόνες που πρέπει να λειτουργήσουμε. Δεν υποστηρίζω ότι σε αυτή τη διαδικασία δεν είχα ενδεχομένως λάθη ή παραλείψεις, λέει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο Μαρίνος Σιζόπουλος, μετά την άνευ προηγουμένου εσωκομματική διαμάχη.

προσωπικά συμφέροντα. Δεν θα πολιτευόμαστε στη βάση προσωπικών μας συμφερόντων.

Θύμα ο Κουτούκης...

–**Όταν αναλάβατε υπήρχαν αικίες λόγω ΣΑΠΙΑ. Αυτή τη στιγμή η υπόθεση Κουτούκη επαναφέρει το θέμα διαπλοκής στο κόμμα.**

–Επανερχονται σκόπημα, γιατί στόχος είναι ο πρόεδρος του κόμματος. Μόλις προέκυψε το θέμα, χωρίς να δικαιολογήσω τη συγκεκριμένη ενέργεια του γραμματέα της οικονομικής επιτροπής, ορίσαμε ανεξάρτητη επιτροπή να διερευνήσει την υπόθεση. Τα αποτελέσματα και το συμπέρασμα είναι ότι δεν υπήρξε διασπίθιση χρήματος και μάλιστα το Πολιτικό Γραφείο αποφάσισε ότι δεν υπήρχε λόγος να γίνει, με βάση τα συμπεράσματα της συγκεκριμένης επιτροπής, οποιαδήποτε καταγγελία στην αστυνομία.

–**Στην περίπτωση Παπαδάκη που ήταν θέμα αντικομματικής συμπεριφοράς δείξατε υπερβολική αυστηρότητα ενώ την υπόθεση Κουτούκη, που έπληξε την εικόνα του κόμματος, φάνηκε να την αφήνετε να πέσει στα μαλακά...**

–Δεν έπληξε την εικόνα του κόμματος, γιατί δεν υπήρξε απώλεια χρημάτων. Ήταν χρήματα που αξιοποιήθηκαν αλλά επιστράφηκαν. –**Ήταν δηλαδή ένα απλό λάθος;** –Αναμφίβολα. Εγώ έχω αποδείξει με στοιχεία ότι ο συγκεκριμένος συναγωνιστής σε δύσκολες ώρες για το κόμμα έβαλε αρκετές χιλιάδες ευρώ για να στήριξει το κόμμα από την τσέπη του.

–**Δεν θεωρείτε δηλαδή πως καταστράφηκε την εμπιστοσύνη σας; Ήταν θύμα;**

–Περισσότερο ήταν το θύμα της υπόθεσης, αξιοποιώντας ένα λάθος που έγινε. Από εκεί και πέρα πρέπει να αναλύσουμε αν αυτό το λάθος ήταν σκόπημο, αν από αυτό το λάθος υπήρξαν απώλειες οικονομικές για το κόμμα ή αν εξυπηρετούσε άλλες σκοπιμότητες. Από τη στιγμή που η επιτροπή ξεκαθάρισε ότι αυτά δεν ισχύουν, το θέμα έκλεισε.

–**Αυτό πάντως που παρατηρούμε είναι ότι άτομα τα οποία σας στήριξαν σθεναρά το 2015, πλέον είτε βρίσκονται ξεκάθαρα απέναντί σας είτε διαφοροποιούνται από σας...**

–Δεν έχει καμία σημασία.

–**Πώς δεν έχει σημασία; Ο Δημήτρης Παπαδάκης έχει διαγραφεί, ο Χρυσός Τουλούπης έχει διαφωνήσει, οι βουλευτές Ηλίας Μυριάνθους, Κωστής Ευσταθίου έχουν διαχωρίσει τη θέση τους...**

–Ας αναλάβει ο καθένας τις προσωπικές του ευθύνες.

–**Οι δικές σας όμως ποies είναι ως πρόεδρος του κόμματος;**

–Έχω παραβιάσει το καταστατικό σε οποιαδήποτε περίπτωση; Έχω παραβιάσει αποφάσεις των συλλογικών οργάνων; Δεν έχω να κρίνω τίποτα. Δεν χρωστάω λεφτά, το γεγονός ότι το κόμμα ήταν σε αυτή την κατάσταση έστω στις τελευταίες βουλευτικές εκλογές με όλο τον πόλεμο που δεχτήκαμε από αυτούς που σήμερα παρουσιάζονται υπέρ της ενότητας του κόμματος πήραμε 6,7%. Για 1.300 ψήφους χάσαμε το 7,2% και δύο βουλευτές, γιατί όλοι αυτοί πολέμησαν το κόμμα. Το ΕΛΑΜ δεν κέρδισε την τέταρτη θέση. Την τέταρτη θέση του την παραχώρησαν όλοι αυτοί που πολεμούσαν την ΕΔΕΚ και σήμερα εμφανίζονται ως υπέρμαχοι της ενότητας.

–**Εσείς όμως είστε ο αρχηγός του κόμματος. Δεν οφείλετε να κάνετε κάτι για να επανακτήσει αξιοπιστία το κόμμα;**

–Είμαι υπέρ των δημοκρατικών διαδικασιών της διαφάνειας, υπέρ των δικαιωμάτων του πολίτη και για το Κυπριακό και για τη λύση του Κυπριακού. Ο ρόλος μου ως προέδρου είναι να υπηρετώ αυτές τις αποφάσεις. Μήπως η απόρριψη της ΔΔΟ δεν ήταν ομόφωνη απόφαση της Κεντρικής Επιτροπής και του συνεδρίου; Αυτοί που σήμερα διαφωνούν με αυτή την απόφαση, γιατί δεν ήρθαν στο συνέδριο να πουν τη θέση τους; Γιατί το θυμήθηκαν σήμερα; Για να μην αναφερθώ και σε άλλα ζητήματα. Κάποιους οι αποφάσεις της ΕΔΕΚ τους ενόχλησαν και για την απόρριψη της ΔΔΟ και για τον τρόπο που χειριστήκαμε τον τελευταίο προϋπολογισμό...

–**Μετά την απόσυρση Βαρνάβα θα επαναπροκηρυχθούν οι εκλογές;**

–Οι υποψηφιότητες έχουν κλείσει και δεν μπορεί να ξαναοιζεί ο κύκλος των υποψηφιοτήτων. Γι’ αυτό κι αυτοί που έβαλαν υποψηφιότητα είχαν το δικαίωμα όπως καθόρισε η απόφαση της Κεντρικής Επιτροπής αυτοπροσώπως να υποβάλουν την υποψηφιότητά τους με το παράβολο που έπρεπε να καταθέσουν και από την ενυπόγραφη στήριξη 10 μελών του κόμματος.

–**Πώς σκοπεύετε να επουλώσετε αυτές τις πληγές αναλαμβάνοντας εκ νέου την ηγεσία;**

–Όπως αντιλαμβάνεστε δεν είμαστε εμείς που προσφύγαμε στα δικαστήρια ούτε στην αστυνομία...

–**Είστε η ηγεσία του κόμματος και φέρετε τη μεγαλύτερη ευθύνη για όσα συμβαίνουν.**

–Όχι, δεν την έχουμε. Δεν μπορώ να καθορίσω τη συμπεριφορά του κάθε στελέχους. Εγώ δεν διαφώνησα με αποφάσεις του κόμματος στο παρελθόν; Έχετε δει να βγω δημόσια και να πω άποψη; Δεν έχασα εκλογικές αναμετρήσεις; Αποστασιοποιήθηκα; Διαμαρτυρήθηκα; Ήμουν στρατιώτης στην πρώτη γραμμή να υπηρετώ τη γραμμή της πλειοψηφίας. Εδώ έχουμε ομόφωνες αποφάσεις με τη συμμετοχή των ίδιων ατόμων να ψηφίζουν και μετά να διαχωρίζουν τη θέση τους.

–**Πάντως, κάποιοι ήταν πολύ κοντά σας και απομακρύνθηκαν. Πού οφείλεται η διάσταση;**

–Δεν θα το εξηγήσω. Έχω τις δικές μου απόψεις. Ρωτήστε τους και έπειτα θα δώσω τις δικές μου απαντήσεις. Εγώ αντιμετωπίζω τα γεγονότα όπως εμφανίζονται. Έμαθα από την ιατρική να εντοπίζω άμεσα τα προβλήματα και να δίνω λύση, καλή ή κακή. Είμαι υπεύθυνος της απόφασής μου και είμαι έτοιμος να δεχτώ και τα λάθη και τις παραλείψεις μου. Δεν θεωρώ ότι είμαι αλάθητος. Όλοι κρινόμαστε. Στην πολιτική δεν υπάρχουν συναισθηματισμοί, αλλά κανόνες που πρέπει να λειτουργήσουμε. Δεν υποστηρίζω ότι σε αυτή τη διαδικασία δεν είχα ενδεχομένως λάθη ή παραλείψεις.

–**Πείτε μας τότε ένα λάθος σας.**

–Κάνω την αυτοκριτική μου και τα ξέρω. Θέλω να κρίνομαι στη βάση δύο παραγόντων. Αν ήταν λάθη σκοπιμότητας που έπληξαν το κόμμα και αν τα λάθη αυτά ήταν για αξιοποίηση προσωπικού οφέλους. Το ζητούμενο είναι πού ήταν η ΕΔΕΚ τότε και πού σήμερα.

–**Υπάρχει σύμπλευση με τον Αβέρωφ Νεοφύτου; Επειδή λέγεται πως υπάρχει συμφωνία σας για τις προεδρικές εκλογές.**

–Δεν ισχύει. Καμία συνάντηση δεν έχει γίνει με κανέναν άλλο αρχηγό κόμματος.

–**Θα μπορούσε η ΕΔΕΚ όμως να συνεργαστεί με τον ΔΗΣΥ το 2023;**

–Δεν είναι δική μου απόφαση, αλλά των συλλογικών οργάνων. Και αν δεν ολοκληρωθεί αυτή η διαδικασία του εκλογικού συνεδρίου δεν θα ανοίξουμε το κεφάλαιο προεδρικές εκλογές.

–**Οι σχέσεις σας με τον Νικόλα Παπαδόπουλο ποια είναι σήμερα;**

–Στην πολιτική διαδρομή από τα φοιτητικά χρόνια μέχρι σήμερα δεν έχω ποτέ προσωποποιήσει τις πολιτικές μου διαφωνίες με οποιονδήποτε...

–**Οι πολιτικές σας διαφωνίες είναι περισσότερες με τον Νικόλα Παπαδόπουλο σήμερα παρά με τον Αβέρωφ Νεοφύτου;**

–Είναι πολύ λιγότερες παρά με τον Αβέρωφ Νεοφύτου. Δεν πρόκειται οι πολιτικές μου διαφωνίες είτε εσωκομματικά είτε με άλλους να προσωποποιηθούν από τη στιγμή που δεν δέχομαι υπόγεια και ύπουλα κτυπήματα.

–**Σε ποιους αναφέρεστε για ύπουλα κτυπήματα;**

–Δεν αναφέρομαι σε κάποιους, είναι μια αρχή.

Για μένα η ένταξη μου στο ΓεΣΥ θα ήταν πρόσθετο οικονομικό όφελος

–**Πάντως η στάση σας την περασμένη βδομάδα για το ΓεΣΥ έδειξε πως υπάρχει πλήρης σύμπλευση με τον Χάρη Γεωργιάδη.**

–Αυτές ήταν οι θέσεις της ΕΔΕΚ από το 2015 που ανέλαβα πρόεδρος του κόμματος. Εάν σήμερα ο ΔΗΣΥ έχει ενδεχομένως πλησιάσει ή αποδεχθεί τις θέσεις της ΕΔΕΚ είναι άλλη υπόθεση.

–**Ξέρετε, το γεγονός ότι δεν έχετε εγγραφεί στο ΓεΣΥ ενισχύει τις φωνές που λένε πως πολεμάτε να το ξηλώσετε...**

–Τι σχέση έχει η εγγραφή μου στο ΓεΣΥ με τα υπόλοιπα;

–**Βεβαίως και έχει ομολογιακά. Είστε ο αρχηγός του κόμματος που υποστηρίζετε πως υπήρξε πατέρας του ΓεΣΥ.**

–Για μένα η ένταξη στο ΓεΣΥ θα ήταν πρόσθετο οικονομικό όφελος. Όμως δε μπορώ να συμμετέχω σε ένα σύστημα, το οποίο έχει λάθη απλά και μόνο για να καρπώνομαι χρήματα του φορολογούμενου πολίτη. Ή έχω συνείδηση ή όχι. Για μένα το ζητούμενο δεν είναι τα χρήματα αλλά το ζητούμενο είναι τι μπορώ να κάνω για να προσφέρω στον ασθενή. Αυτό λέει το λειτουργήμα και η συνείδησή μου και γι’ αυτό παλεύω.

–**Τα περί συνταγογράφησης θεωρείται ότι είναι για να επωφεληθείτε από την κατάσταση...**

–Δεν είναι γι’ αυτό. Υπάρχουν χρόνιοι ασθενείς με χρόνιες παθήσεις καρκινοπαθείς που για συναισθηματικούς λόγους σύνδεσης

με γιατρό δεν είναι διατεθειμένοι να τον αποχωριστούν και να πάνε σε άλλον γιατρό με αποτέλεσμα αυτοί οι ασθενείς να αναγκάζονται να πληρώνουν εκτός τον προσωπικό γιατρό, πολλά χρήματα για τα φάρμακα και τις εξετάσεις τους. Αυτοί οι ασθενείς συνεισφέρουν στο ΓεΣΥ και αν δείτε τη νομοθεσία λέει πως ο ασθενής δικαιούται να απολαμβάνει τις παρακάτω υπηρεσίες: προσωπικού γιατρού, ειδικού, φαρμάκων, εργαστηριακών και αναλωσίμων. Αν ήταν μόνο από προσωπικό και ειδικό τότε η παράγραφος θα έπρεπε να ήταν διαφορετική. Γιατί αυτό τον πολίτη πρέπει να τον υποχρεώνω να πληρώνει τόσο χρήματα;

–**Δεν θα ήταν καλό να μπειτε**

μέσα και στη συνέχεια να επιχειρήσετε να βελτιώσετε το σύστημα υγείας;

–Δεν θα μω; Δεν τα λύνω έτσι.

–**Θεωρείται αποκριτικό να βρίσκεστε εκτός και να κουνάτε και το δάκτυλο όμως.**

–Είναι αληθινό και έντιμο. Υποκρισία θα ήταν να μπαίνω μέσα να τα εισπράττω και να κάνω αυτά που κάνω. Επειδή εγώ είμαι μέσα στο σύστημα, επειδή ακριβώς είχα συμμετοχή ως μέρος της κλαδικής των γιατρών στο ΠΑΣΟΚ, όταν ήμουν στην Ελλάδα, έχω εμπειρίες από το σύστημα. Οι δύο πρώην υπουργοί ακόμη και ο πρόεδρος της ομοσπονδίας των ασθενών τι εμπειρία είχαν με το σύστημα υγείας ή με τα νοσοκομεία;

–**Καλά οι πολιτικοί προϊστάμενοι πρέπει να έχουν εμπειρία στο νοσοκομείο για να εφαρμόσουν πολιτικές;**

–Όχι, αλλά να μην κατηγορούν κάποιον που ξέρει πως λειτουργεί το σύστημα, όταν αυτοί που δεν είχαν εμπειρία θεωρούνται σήμερα η πεμπτουσία της ορθότητας και όλοι οι υπόλοιποι λανθασμένοι που εξυπηρετούμε προσωπικά συμφέροντα. Εγώ μπορώ να πω πως αυτοί εξυπηρετούν τα προσωπικά συμφέροντα.

–**Πώς;**

–Έχουν ενισχύσει σήμερα τα δημόσια νοσοκομεία;

–**Έχουν εφαρμόσει το ΓεΣΥ. Δεν είναι αρκετό;**

–Με τα ελλείμματα που έχει το

ΓεΣΥ; Έχουμε ξεπεράσει κατά πόσα εκατομμύρια τον σφαρικό προϋπολογισμό, έχουμε δεχτεί να γίνονται παρανομίες με τα συμβόλαια των ιδιωτικών νοσπλευτηρίων...

–**Στη φημολογία πως ο Γιώργος Παμπορίδης φωτογράφιζε εσάς ως Ιούδα του ΓεΣΥ πώς απαντάτε;**

–Να το πει ανοικτά Όταν ρωτήθηκε δεν είπα ο Σιζόπουλος. Ας το πει ανοικτά. Κι εγώ λέω ενδεχομένως εξυπηρετεί συμφέροντα με το να μην προχωρήσει στην αναδιοργάνωση των νοσπλευτηρίων έγκαιρα...

–**Θεωρείτε δηλαδή πως υπήρξαν σκοπιμότητες;**

–Δεν αποκλείω τις σκοπιμότητες.

Καθορίζει τους κανόνες διαδοχής του

Στα χέρια του Αρχιεπισκόπου η επόμενη ημέρα στην Εκκλησία της Κύπρου

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Ενώπιον σοβαρών εξελίξεων στην κορυφή της θα βρεθεί το επόμενο διάστημα η Εκκλησία της Κύπρου με τον ίδιο τον Αρχιεπίσκοπο Χρυσόστομο Β΄ να διαδραματίζει καταλυτικό ρόλο. Την ώρα που και ο ίδιος έχει επικρίνει με σκληρούς χαρακτηρισμούς τις υπόγειες κινήσεις διαδοχής του, στις οποίες φέρονται να έχουν πρωταγωνιστικό ρόλο κάποια μέλη της Ιεράς Συνόδου, η επόμενη μέρα στην Αρχιεπισκοπή φαίνεται να ξεφεύγει από τα στενά όρια των φιλοδοξιών άλλων ιεραρχών. Οι ανησυχίες που εκφράζονται κατά καιρούς για προσπάθεια αλλοίωσης της κουλτούρας της Εκκλησίας της Κύπρου, φαίνεται πως θα διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στον τρόπο και τον χρόνο κατά τον οποίο θα ανοίξει και επίσημα το κεφάλαιο διαδοχής του νυν προκαθήμενου της κυπριακής Εκκλησίας. Το ζήτημα αυτό, όπως όλα δείχνουν, απασχολεί έντονα τις δυνάμεις εκείνες, εντός της Εκκλησίας, που σαφέστατα έχουν τοποθετηθεί ενάντια σε κάθε προσπάθεια η Αυτοκέφαλη Εκκλησία της Κύπρου να απωλέσει τον παραδοσιακό της χαρακτήρα και να τεθεί στη σφαίρα επιρροής κάποιας άλλης. Το τελευταίο διάστημα δεν είναι λίγες οι φωνές εκείνες εντός της Εκκλησίας που υποστηρίζουν πως ο ίδιος ο Αρχιεπίσκοπος θα πρέπει να μπει ανάχωμα στις όποιες

επιδιώξεις, καθορίζοντας ο ίδιος το παιχνίδι διαδοχής του. Απορριψή για την παρασκηνιακή κινητικότητα που καταγράφεται είναι οι συνεχιζόμενες φήμες για ομάδα ιεραρχών, οι οποίοι έχουν ανοίξει το κεφάλαιο διαδοχής του Αρχιεπισκόπου και εργάζονται συστηματικά.

Η σκληρή φρασεολογία που χρησιμοποιεί κατά καιρούς ο προκαθήμενος της Εκκλησίας για συγκεκριμένους ιεράρχες, αποτυπώνει την ηθική και ανθρώπινη διάσταση του ζητήματος. Για να μπει φραγμός σε όσους επιδιώκουν να καταστήσουν «δορυφόρο» την Εκκλησία της Κύπρου στη σύγκρουση εντός της Ορθοδοξίας, ο Αρχιεπίσκοπος είναι απόλυτα πεπεισμένος πως η μετά τον ίδιο κατάσταση στον αρχιεπισκοπικό θρόνο απαιτεί τα εξής: πρώτον συνασπισμό των δυνάμεων εκείνων που υποστηρίζουν πως η θέση της Εκκλησίας της Κύπρου είναι στην πλευρά της κανονικότητας και του Οικουμενικού Πατριαρχείου και δεύτερον λειτουργία του ίδιου ως εγγυητή των εξελίξεων. Το ενδεχόμενο να υπάρξουν εξελίξεις το επόμενο διάστημα επιβεβαιώνει και ένα ευρύτερο ζήτημα που απασχολεί τα τελευταία χρόνια την Ορθοδοξία. Και αυτό δεν είναι άλλο από τη διαμάχη Οικουμενικού Πατριαρχείου και Ρωσικής Εκκλησίας.

Οι επιδιώξεις του Μόσχας

Η διαμάχη Φαναρίου και Μόσχας έφθασε στο αποκορύφωμα με την

Καθοριστικός παράγοντας των επόμενων κινήσεων θα είναι οι εξετάσεις υγείας στις οποίες θα υποβληθεί ο Αρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος Β΄. Το ενδεχόμενο ο ίδιος να δρομολογήσει τη διαδοχή του φαίνεται να κερδίζει έδαφος.

Το Οικουμενικό Πατριαρχείο παρακολουθεί διακριτικά τις εξελίξεις στην κορυφή της Εκκλησίας της Κύπρου, στο πνεύμα πάντα ενότητας της Ορθοδοξίας, αλλά και διατήρησης των λεπτών ισορροπιών.

αναγνώριση του αυτοκέφαλου της Ουκρανικής Εκκλησίας από το Οικουμενικό Πατριαρχείο. Η διαμάχη δημιουργήσει δύο στρατόπεδα στην ανατολική Εκκλησία με τη Μόσχα να τερματίζει την προσευχητική και ευχαριστιακή κοινωνία με όσους ιεράρχες ακολουθούσαν το παράδειγμα του Φαναρίου. Ανάμεσα σε αυτούς και ο Αρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος Β΄, ο οποίος χωρίς συνοδική απόφαση, τον Οκτώβριο του 2020, σε θεία λειτουργία μνημόνευσε τον μητροπολίτη Κιέβου Επιφάνιο, προκαλώντας την αντίδραση της Μόσχας, η οποία τερμάτισε τις

«αδελφικές» σχέσεις με τον Αρχιεπίσκοπο Χρυσόστομο Β΄. Η απόφαση του προκαθήμενου να τερματιστεί η ουδετερότητα της Εκκλησίας της Κύπρου πηγάζει και από την απειλητική διείσδυση της Εκκλησίας της Ρωσίας στην Εκκλησία της Κύπρου. Στην ομάδα των φιλορώσων ιεραρχών της Ιεράς Συνόδου τοποθετούνται από εκκλησιαστικούς κύκλους οι μητροπολίτες Λεμεσού, Κύκκου και Τηλλυρίας, Ταμασού και Ορεινής, ο επίσκοπος Αμαθούντος Νικόλαος, βοηθός του μητροπολίτη Λεμεσού, ο ηγούμενος Μαχαιράς και ο επίσκοπος Λήδρας Επιφάνιος και ο επίσκοπος Νεαπόλεως Πορφύριος. Η συγκεκριμένη ομάδα μελών της Ιεράς Συνόδου παρουσιάζεται ως το αντίπαλο δέος για τον αρχιεπισκοπικό θρόνο, όταν ανοίξει η διαδοχή.

Το Φανάρι

Η φράση του Οικουμενικού Πατριάρχη Βαρθολομαίου «Σκασίλω, που δεν με μνημονεύει το Ρωσικό Πατριαρχείο» αποτυπώνει πλήρως το χάσμα που έχει δημιουργηθεί στην Ορθοδοξία. Το Φανάρι αρκετά χρόνια πριν η κρίση φθάσει στο

αποκορύφωμα και διαβλέποντας τις προσπάθειες της Μόσχας να αμφισβητήσει τα πρωτεία του Οικουμενικού Πατριαρχείου στην Ορθοδοξία, προχώρησε στο κλείσιμο μιας σειράς ανοικτών ζητημάτων με άλλες Εκκλησίες. Ένα από αυτά είναι και το θέμα των μητροπολιτών των Νέων Χωρών στην Ελλάδα, όπου με απόφασή της η Σύνοδος της Ορθοδόξου Εκκλησίας έδωσε τέλος σ' ένα θέμα που προκαλούσε τριβές στις σχέσεις με την Εκκλησία της Ελλάδας. Μετά και τη συμμετοχή του Αρχιεπισκόπου Χρυσόστομου στην Πανορθόδοξη Σύναξη της Κρήτης, οι σχέσεις του Οικουμενικού Πατριάρχη με τον προκαθήμενο της Εκκλησίας της Κύπρου περιγράφονται ως άριστες. Σύμφωνα με εκκλησιαστικές πηγές, το Φανάρι, στο πνεύμα ενότητας της Ορθοδοξίας, παρακολουθεί διακριτικά τα της Εκκλησίας της Κύπρου και τις επιδιώξεις της Μόσχας. Ενδεικτικό του ενδιαφέροντος είναι και τα όσα είπε ο Οικουμενικός Πατριάρχης σε χαιρετισμό του επί τη ευκαιρία συμπλήρωσης 29 ετών από την ενθρόνισή του ως επικεφαλής της μητέρας Εκκλησίας της Ορθοδοξίας,

Οι δύο καταλυτικοί παράγοντες

Το σοβαρότερο ζήτημα το οποίο θα καθορίσει τη ροή των πραγμάτων τους επόμενους δύο με τρεις μήνες, είναι η υγεία του Αρχιεπισκόπου, η οποία μετά το τελευταίο του ταξίδι στις ΗΠΑ περιγράφεται ως πολύ καλή. Εκκλησιαστικές πηγές έλεγαν στην «Κ» πως το επόμενο διάστημα ο Αρχιεπίσκοπος θα υποβληθεί σε έλεγχο της υγείας του, και τα αποτελέσματα από τον έλεγχο θα κρίνουν πολλά. Πάντως, το ενδεχόμενο διαδοχής και ο χρόνος αυτής είναι ένα θέμα που απασχολεί την Αρχιεπισκοπή, καθώς, σύμφωνα με πληροφορίες, κάποιοι ιεράρχες αθόρυβα εργάζονται προς αυτή την κατεύθυνση. Εν προκειμένω, υπάρχουν δύο θέματα στα οποία στρέφεται η προσοχή. Το πρώτο αφορά το ρωσικό στοιχείο που ζει μόνιμα και εργάζεται στην Κύπρο και τον ρόλο που θα διαδραματίσει σε ενδεχόμενες αρχιεπισκοπικές εκλογές. Με βάση το νέο καταστατικό, δικαίωμα ψήφου έχουν όλοι οι μόνιμα διαμένοντες, εγγεγραμμένοι στους εκλογικούς καταλόγους. Το δεύτερο σχετίζεται με την πρόνοια για κατάρτιση του τριπρόσωπου, με τους ψηφοφόρους να μπορούν να επιλέξουν όποιον επιθυμούν, αρκεί να έχει τα προσόντα εκλογής.

τον Νοέμβριο του 2020. Αναφερόμενος στις αντιδράσεις των τεσσάρων συνοδικών μελών (Λεμεσού, Κύκκου, Ταμασού, Αμαθούντος) στη μνημόνευση του μητροπολίτη Κιέβου Επιφανίου από τον Αρχιεπίσκοπο Κύπρου, είπε χαρακτηριστικά: «Αποκαλύπτουν ότι την ευαισθησία των διὰ την εκκλησιολογία, την κανονική τάξη και την ενότητα της Ορθοδοξίας, αλλά μάλλον την αδιαφορία των δι' αυτές, χάριν αλλοτρίων σκοπιμοτήτων».

Καθοριστικός ο Νοέμβριος για τη διαχείριση της πανδημίας

Νέα έξαρση του ιού και εποχική γρίπη θέτουν σε επιφυλακή τους επιδημιολόγους σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Η εικόνα που παρουσιάζει η επιδημία σε πανευρωπαϊκό επίπεδο με υψηλό αριθμό νέων κρουσμάτων και νοσηλείων, θέτει εκ νέου σε κατάσταση συναγερμού τις υγειονομικές αρχές των χωρών υπό το φόβο η παρούσα έξαρση του ιού να είναι, ενδεχομένως, μόνο η κορυφή του παγόβουνου. Μετά από μια σχετικά καλαρή περίοδο, χώρες ακόμα και με υψηλή εμβολιαστική κάλυψη, δείχνουν έντονο προβληματισμό για την πορεία της πανδημίας, λαμβάνοντας υπόψη τον επικείμενο χειμώνα και την εμπειρία προηγούμενων ετών. Ήδη χώρες όπως η Γαλλία και η Γερμανία, προετοιμάζονται για νέο κύκλο μέτρων προκειμένου να αναχαιτίσουν την επιθετική διασπορά της μετάλλαξης Δέλτα. Η έξαρση νέων κρουσμάτων στην Ελλάδα με τα επιδημιολογικά δεδομένα να καταρρίπτουν το ένα ρεκόρ μετά το άλλο από μέρα σε μέρα, παρακολουθείται με ιδιαίτερη προσοχή υπό το πρίσμα ότι η Κύπρος δεν αποκλίνει από την ευρω-

παϊκή πραγματικότητα, την οποία ακολουθεί με χρονοκαυστήρηση. Οι προβληματισμοί εντείνονται και από τις διαπιστώσεις του Ευρωπαϊκού Κέντρου Πρόληψης και Ελέγχου Νόσων (ECDC) ότι οι δείκτες της πανδημίας που αφορούν τα κρούσματα, αλλά και οι δείκτες σοβαρότητας που είναι ενδονοσοκομειακοί, είναι σε ανοδική πορεία. Υπό το πρίσμα αυτό εντός των επιδημιολόγων τείνει να καταστεί κυρίαρχη άποψη πως ο επόμενος χειμώνας υπό προϋποθέσεις μπορεί να είναι και ο χειρότερος από εμφάνισης της πανδημίας.

Η εποχική γρίπη

Οι επιστημονικές απόψεις για έναν δύσκολο χειμώνα πηγάζουν περισσότερο από το ενδεχόμενο εμφάνισης της εποχικής γρίπης που τα προηγούμενα χρόνια είχε περιορισθεί ένεκα των υγειονομικών περιοριστικών μέτρων σε κοινωνικές και επαγγελματικές δραστηριότητες. Οι επιστήμονες εκτιμούν πως κατά τον φετινό χειμώνα η γρίπη θα επανέλθει και μάλιστα

σε επιθετικότερη μορφή. Ήδη ο ECDC έχει ενημερώσει τα κράτη μέλη πως υπάρχουν αναφορές για ανίχνευση του στελέχους H3N2 της γρίπης στην Κροατία. Μια παράλληλη πορεία COVID-19 και γρίπης τους επόμενους μήνες χαρακτηρίζεται ως εκρηκτικό μείγμα για το υγειονομικό σύστημα και τις αντοχές του. Το ζητούμενο εδώ είναι τα σοβαρά περιστατικά, τα οποία θα χρήζουν νοσηλείας. Η ανησυχία που υπάρχει έχει ως αφετηρία μια ενδεχόμενη αύξηση των σοβαρών νοσηλείων COVID-19, εξέλιξη που θα περιορίσει σημαντικά τα περιθώρια αντιμετώπισης σοβαρών περιστατικών εποχικής γρίπης. Με το σκεπτικό αυτό ιδιαίτερο βάρος δίνεται στη θωράκιση του πληθυσμού απέναντι σε σοβαρά περιστατικά COVID-19, προκειμένου να υπάρχουν περιθώρια για αντιμετώπιση σοβαρών νοσηλείων εποχικής γρίπης.

Ο προσανατολισμός που υπάρχει προκειμένου το σύστημα υγείας να είναι σε θέση να ανταποκριθεί στις ανάγκες υγειονομικής περίθαλψης,

προκύπτει και από τα μέτρα που λαμβάνονται για την πανδημία. Η ανοσιακή θωράκιση του πληθυσμού μέσω των εμβολίων παραμένει ο βασικός βραχίονας των μέτρων που λαμβάνονται. Εκτός από την αύξηση του ποσοστού των πλήρως εμβολιασμένων, στην παρούσα φάση ιδιαίτερα σημαντική θεωρείται η προσπάθεια για ανοσιακή ενίσχυση των ατόμων που είναι πλήρως εμβολιασμένοι και έχουν παρέλθει έξι μήνες από τον εμβολιασμό τους. Η τρίτη δόση, η αναμνηστική, θεωρείται εξίσου σημαντική με τον εμβολιασμό, προκειμένου ο οργανισμός να έχει αυξημένα ποσοστά να μη νοσήσει σοβαρά από COVID-19. Αρχικά υπήρχαν έντονες απόψεις η Κύπρος να ακολουθήσει το παράδειγμα άλλων χωρών και να ανοίξει τον εμβολιασμό του γενικού πληθυσμού από 18 ετών και άνω με την τρίτη δόση. Ωστόσο, η άποψη αυτή δεν πέρασε στην τελευταία επιδημιολογική αξιολόγηση, μιας και διαφώνησαν δύο μέλη της Συμβουλευτικής Ομάδας. Όπως συνέβη και παλιότερα, η Κύπρος συνεχίζει

να αναμένει τις συστάσεις και την τεκμηρίωση του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Φαρμάκων (EMA), η οποία αναμένεται να καθυστερήσει, με αποτέλεσμα αρκετές χώρες να προχωρούν με εθνική στρατηγική. Την ίδια ώρα ο αμερικάνικος FDA προέκρινε στην τρίτη δόση από 18 και άνω. Στην Κύπρο οι επιστήμονες θεωρούν πως, εάν επιτευχθεί ο στόχος να διατηρηθεί σε υψηλά επίπεδα η ανοσία, υπάρχει σοβαρή πιθανότητα να περιορισθεί ο μεγάλος αριθμός νέων κρουσμάτων, τούτεστιν να υποχωρήσουν τα σοβαρά περιστατικά.

Εμβόλιο σε παιδιά

Στο κομμάτι αντιμετώπισης εξάρσης των νέων κρουσμάτων σημαντικό θεωρείται να περιορισθεί η διασπορά του ιού από παιδιά ηλικιών 5 έως 11 ετών. Μια σημαντική εξέλιξη θεωρείται η έγκριση εμβολίου από τον EMA για τις συγκεκριμένες ηλικίες. Προς το τέλος του μήνα ο EMA αναμένεται να πάρει σχετική απόφαση για εμβόλιο της Pfizer (ο φάκελος έχει κατατεθεί

για αξιολόγηση από τις 15 Οκτωβρίου). Τα επίσημα στοιχεία του Υπουργείου Υγείας δείχνουν πως τα ποσοστά εμβολιασμού από 12 έως 17 ετών κινούνται σε χαμηλά επίπεδα. Από 12 έως 15 ετών την μια δόση έλαβαν 10.496 παιδιά ποσοστό 29%. Από 16 έως 17 ετών το αντίστοιχο ποσοστό είναι στο 42,7% (8.067). Με βάση τα στοιχεία για την πορεία της εμβολιαστικής κάλυψης του πληθυσμού, μέχρι και τις 3 Νοεμβρίου, ποσοστό 80% του ενήλικου πληθυσμού ολοκλήρωσε το εμβολιαστικό του σχήμα, ενώ ποσοστό 82,3% έχει εμβολιαστεί με την πρώτη δόση. Σε σχέση με την εμβολιαστική κάλυψη ανά επαρχία, στην Πάφο ποσοστό 90,7% ολοκλήρωσε το εμβολιαστικό του σχήμα. Ακολουθεί η επαρχία Αμμοχώστου με ποσοστό 89,3%, η επαρχία Λευκωσίας με ποσοστό 79,2%, η Λεμεσός με ποσοστό 78,6% και η Λάρνακα με ποσοστό 74,6%. Την τρίτη δόση έχουν λάβει 33.485, άνω των 60 ετών, 3.345 επαγγελματίες υγείας και 2.730 σε Στέγες Ευγηρίας.

Cyber Risk Insurance

In TRUST We Trust

Το έγκλημα άλλαξε. Ήρα ν' αλλάξεις και την ασφάλειά σου!

Πόσο μπορεί να κοστίσει ένα click;

www.trustcyprusinsurance.com

Ο έρωτας και ο πόλεμος δεν κρύβονται

Το φάντασμα του Εζεκία

«Ούτε συζήτηση ούτε κουβέντα μπορεί να γίνεται για το ότι οποιοσδήποτε μπορεί να παρακάμψει τις δημοκρατικές διαδικασίες, να βάλει μπροστά του τις δικές του φιλοδοξίες αντί τη θεσμική λειτουργία μιας παράταξης και είμαι αποφασισμένος ως μέλος της ηγεσίας του κόμματος πάνω από όλα να διαφυλάξουμε την ενότητα μας και να προσφέρουμε στους συμπολίτες μας μια αξιόπιστη επιλογή, η οποία θα προκύψει μέσα από δημοκρατικές διαδικασίες και όχι μέσα από παρασκηνία, τετελεσμένα γεγονότα ή διασπαστικές κινήσεις», έλεγε ο Χάρης Γεωργιάδης τη Δευτέρα που πέρασε στο κρατικό κανάλι. Δεν υπήρχε καμία αμφιβολία άλλωστε πως ο αποδέκτης αυτού του μηνύματος δεν ήταν άλλος από τον υπουργό Εξωτερικών Νίκο Χριστοδουλίδη.

Ο αναπληρωτής πρόεδρος του ΔΗΣΥ υπήρξε κάθετος και αποτέλεσε τον τελευταίο κρίκο στην αλυσίδα στήριξης της υποψηφιότητας Αβέρωφ Νεοφύτου. Δεν προκάλεσε βεβαίως εντύπωση σε κανέναν η στάση του, αν λάβει κανείς υπόψη πως η σφήνα Χριστοδουλίδη περιπλέκει τη διαδοχή στην κυβερνώσα παράταξη. Κάποιοι βεβαίως εντυπωσιάζονται ακόμη από τη θερμή προσήλωση στον συναγερμικό πρόεδρο, δεδομένης και της κόντρας που είχαν οι δύο μετά τις προεδρικές εκλογές για το ενδεχόμενο ο Χάρης Γεωργιάδης να διεκδικήσει την προεδρία του ΔΗΣΥ.

Τότε ο Αβέρωφ Νεοφύτου «τον έφαγε με τα ρούχα» όπως λέει ο θυμόσοφος λαός και προφανώς έμαθε από το λάθος του. Αυτό που προκαλεί εντύπωση είναι πως ένα κόμμα φιλελεύθερο, προοδευτικό και ανοικτό τοποθετείται με αυτό τον τρόπο. Με τυφλή υποταγή στις κομματικές διαδικασίες. Αυτό ήταν νοοτροπία που είχε το ΑΚΕΛ και την οποία φρόντιζαν να ψέγουν στο παρελθόν. Σήμερα τι έγινε; Να αναμένουμε πως θα ξεκινήσει το κυνήγι μαγισσών απέναντι σε όσους σκεφτούν να στηρίξουν τον Νίκο Χριστοδουλίδη; Ή μήπως ξεκίνησε ήδη;

Το σίγουρο είναι πως αν ο Νίκος Χριστοδουλίδης διεκδικήσει έχει να απαντήσει σε πολλά. Για ποιο λόγο για παράδειγμα πρόλαβε το κόμμα και δεν διεκδίκησε μέσω των συλλογικών οργάνων. Θα είναι συνεχιστής της πολιτικής Αναστασιάδη; Συμφωνεί με τα όσα έγιναν στο κυπριακό πρόγραμμα επενδύσεων; Και αν όχι για

Ο πόλεμος είναι αναγκαίο κακό και πρέπει να αποφεύγεται, γράφει ο Σουν Τσου. Εφόσον όμως αυτό είναι αδύνατο, καλύτερα να ξε-ρεις πώς θα τον κερδίσεις.

ποιο λόγο δεν διαφώνησε, όταν αυτά έρχονταν σωρηδόν προς έγκριση στο Υπουργικό Συμβούλιο; Δεν μάθαινε από τις επισκέψεις του στο εξωτερικό πως θα έχουμε πρόβλημα;

Αυτό που λέγεται στο παρασκηνίο είναι πως στόχος των συναγερμικών στελεχών αλλά κυρίως του Αβέρωφ Νεοφύτου είναι να αναγκάσουν τον Νίκο Χριστοδουλίδη να τοποθετηθεί δημοσίως για το ποια είναι τα πλάνα του. Αν δηλαδή ο ίδιος δεν απορρίψει τα περί υποψηφιότητας του 2023, θα ζητηθεί όπως λένε από τον πρόεδρο να τον παύσει καθώς λειτουργεί αντικομματικά. Όπως μαθαίνει πάντως η στήλη ο πρόεδρος της Δημοκρατίας δεν είναι καθόλου χαρούμενος για τον προεκλογικό που έχει ήδη ξεκινήσει και που ο ίδιος τίθεται στο περιθώριο. Πάντως, σε αυτή την ευχάριστη ατμόσφαιρα, ο Χάρης Γεωργιάδης, ως πρόεδρος της Επιτροπής Εξωτερικών, υποδέχτηκε την αμέσως επόμενη μέρα των δηλώσεων τη σύζυγο του Νίκου Χριστοδουλίδη Φιλίππα Καραέρα στη βουλή για ενημέρωση, ως επικεφαλής της γ.γ. Ευρωπαϊκών Υποθέσεων. Όπως μαθαίνουμε η αμνηστία ήταν παραπάνω από εμφανής στους παρευρισκόμενους.

Με αντιπολίτευση

Πάντως, την ώρα που στον ΔΗΣΥ μαίνεται πόλεμος, στην ολοήμερη συνεδρία της γραμματείας του Δημοκρατικού Κόμματος το περασμένο Σάββατο έγινε μία πρώτη συζήτηση για τις προεδρικές εκλογές. Προτεραιότητα θα δοθεί σε μία συνηγορία με την αντιπολίτευση με το πρώτο όνομα που τίθεται στο τραπέζι να είναι αυτό του Νικόλα Παπαδόπουλου που ήταν άλλωστε υποψήφιος το 2018. Αυτό φαίνεται να μην το αρνήθηκε αμέσως ο Στέφανος Στεφάνου ως ιδέα. Τέθηκαν βεβαίως και άλλα ονόματα στο τραπέζι.

Ο Νικόλας Παπαδόπουλος ενημέρωσε για παράδειγμα ότι ο Αβέρωφ Νεοφύτου θα είναι σίγουρα υποψήφιος και μπροστά στις απόψεις κάποιων πως ίσως να είναι εκλέξιμος υπήρξαν έντονες αντιδράσεις. Η Χριστιάνα Ερωτοκρίτου εξέφρασε έντονες επιφυλάξεις κατά πόσο το ενδεχόμενο υποστήριξης του υποψηφίου του ΔΗΣΥ θα οδηγήσει σε αυτοαναίρεση των όσων το ΔΗΚΟ τόσο καιρό πρεσβεύει. Ο Χρύσης Παντελίδης από την άλλη ανέφερε πως πρόκειται για μία πολιτική μετριότητα και πως αποτελεί τη χειρότερη επιλογή για το κόμμα.

Γράφει ο **ΙΑΝΟΣ**

ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΜΙΧΑΗΛΣ ΠΙΕΡΗΣ

Ο Κύπριος ποιητής, ακαδημαϊκός και συγγραφέας Μιχάλης Πιερής έφυγε από τη ζωή την περασμένη Τετάρτη, όμως το έργο του γύρω από τον Κωνσταντίνο Καβάφη, τον Λεόντιο Μαχαιρά και τον Κώστα Μόντη αποτελεί παρακαταθήκη και κληρονομιά.

Κλωθώ

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / Γράφει ο ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ

Από εδώ η γυναίκα μου και από δω το αίσθημά μου

Ποιος κοροϊδεύει ποιον;

Το θέμα με το ΓεΣΥ, που έχει γίνει πρωτοσέλιδο ξανά ήρθε στην επικαιρότητα με νέες φωνασκίες και υψηλή δόση αδρεναλίνης, χρειάζεται πρώτα απ' όλα ψύχραιμη ανάλυση. Όχι μόνο από τους πολιτικούς αλλά και από τους πολίτες. Από τα οργανωμένα σύνολα τα οποία θα πρέπει δυναμικά να εισέλθουν στον δημόσιο διάλογο και να επηρεάσουν τις πολιτικές ατζέντες πολιτικών και κομμάτων. Οι αφορισμοί και οι απόλυτες απαντήσεις του τύπου «μόνο πάνω από το πτώμα μου» μπορεί να ακούγονται ευχάριστα, αλλά ενδέχεται να λειτουργήσουν αποτρεπτικά για τις αλλαγές που όλοι συμφωνούν ότι πρέπει να επέλθουν. Αν βεβαίως θέλουμε ένα ζωντανό ΓεΣΥ για τους ζωντανούς που θα προσαρμόζεται στις μεταβαλλόμενες κοινωνικοοικονομικές συνθήκες.

Ο Σιζόπουλος θα έπρεπε να λογοδοτήσει που ως γιατρός εκτός ΓεΣΥ κατέθεσε πρόταση νόμου, η οποία εξυπηρετεί τους εκτός ΓεΣΥ γιατρούς. Και θα πρέπει να λογοδοτήσει όχι μόνο ως γιατρός αλλά και ως βουλευτής. Υπενθυμίζω ότι στο πόθεν έσχες του δεν κατέθεσε στοιχεία για κανένα ακίνητο ή αυτοκίνητο. Αλήθεια οι κανονισμοί δεοντολογίας των βουλευτών για τους οποίους γράφτηκαν και ειπώθηκαν τόσα πολλά, πού βρίσκονται;

Από την άλλη, πώς γίνεται ο Χάρης να μιλά τη μία μέρα για την ανάγκη αλλαγών στο ΓεΣΥ, σε βαθμό που να κατηγορείται για εξυπηρέτηση μυστικής συμφωνίας ΕΔΕΚ-ΔΗΣΥ, αλλά ο Αβέρωφ την επομένη να τονίζει ότι δεν τίθεται θέμα αλλαγής φιλοσοφίας και αρχιτεκτονικής του ΓεΣΥ; Έγινε ο Χάρης λαγός του Φούλη;

Επιπλέον, το όνομα του Παμπορίδη συζητείται λένε στο ΑΚΕΛ ως υποψήφιος για το 2023. Ο ίδιος δεν έχει διαψεύσει τις φήμες, ούτε έχει πει πως δεν τον ενδιαφέρει

ένα τέτοιο ενδεχόμενο. Από την άλλη βγαίνει... ΑΚΕΛικότερος του ΑΚΕΛ υπέρ του ΓεΣΥ, αλλά δεν έχει μέχρι στιγμής πει πώς θα αντιμετωπιστούν οι μεγάλες πληγές του συστήματος χωρίς νομοθετική ρύθμιση. Πληγές όπως οι υπερπληρωμές γιατρών «βρέξει χιονίσει», οι τεράστιες λίστες αναμονής, οι πληρωμές γιατρών εκτός ΓεΣΥ, όταν παρέχουν υπηρεσίες σε συμβεβλημένα νοσηλευτήρια, η διατήρηση από νοσηλευτήρια τμημάτων εντός και εκτός ΓεΣΥ που ουσιαστικά εφαρμόζουν το πολυασφαλιστικό σύστημα που δόθηκε κάποτε και δεν θέλουν. Όλα αυτά και άλλα πολλά σοβαρά, όπως και το κόστος του συστήματος που σε λίγο θα διπλασιαστεί, είναι μήπως εντός της λεγόμενης φιλοσοφίας του ΓεΣΥ; Αυτής που κανένας δεν πρέπει να αγγίζει;

Κάποιοι κοροϊδεύει κάποιον ή όλοι όλους;

Η πίεση και οι δημοσκοπήσεις **Μεγάλη** είναι η πίεση που ασκείται και στον Λόφο αλλά και στην Πινδάρου και από τους δύο πόλους που αυτή τη στιγμή κυριαρχούν στο κυβερνητικό στρατόπεδο για τις προεδρικές του '23.

Στελέχη του ΔΗΣΥ τοποθετήθηκαν, εκφράζοντας άποψη για το πώς πρέπει να κινηθεί το κόμμα στην επιλογή υποψηφίου, αυξάνοντας τις συζητήσεις αλλά και την ένταση στα κομματικά πηγαδάκια. Αναφέρονται βεβαίως στις δηλώσεις του Ιωνά και του Χάρη. Την ίδια ώρα τόσο ο Αβέρωφ όσο και ο Χριστοδουλίδης συνεχίζουν ασαμάντητα την προσπάθειά τους να προσεγγίσουν μεγάλους μάζες Συναγερμικών. Όπως πληροφορούμαι, και οι δύο συνοδεύονται στις επαφές και τις κοινότητες που επισκέπτονται από στελέχη του κόμματος με επιρροή στις κατά τόπους περιοχές.

Ο μεν Αβέρωφ το κάνει βεβαίως δημοσίως, με τη συνοδεία φωτογράφων και κά-

Ο Αναστασιάδης επέλεξε υποψήφιο (προς το παρόν τουλάχιστον).

μερας και δεν διστάζει να μαζέψει ελιές και άλλη σοδειά, ακόμα να γίνει και σερβιτόρος για να αποδείξει πόσο παιδί του λαού (και όχι των οικονομικών συμφερόντων) είναι.

Ο δε Χριστοδουλίδης έχει εργαλειοποιήσει τόσο τους μηχανισμούς του ΥΠΕΞ όσο και τα σόσιαλ μίντια, τρέχοντας μια κανονική προεκλογική εκστρατεία με ομιλίες, εκδηλώσεις εράνων, συναθροίσεις σε μπαρδία, επισκέψεις σε τοπικές - προπύργια του ΔΗΣΥ . Η συμπεριφορά του βεβαίως

δηλώνει ξεκάθαρα την παρουσία του για το '23, χωρίς όμως να απαντά αν θα κατέλθει αυτόνομα ή εντός των διαδικασιών του κόμματος, δημιουργώντας εκνευρισμό στα κομματικά στελέχη της Πινδάρου, αλλά και στον ίδιο τον Νίκαρο, ο οποίος βλέπει την ίδια του την κυβέρνηση να λειτουργεί εναντίον του κόμματός του. Μύλος.

Το επόμενο καθοριστικό βήμα αναμένεται να είναι οι δημοσκοπήσεις που βρίσκονται σε εξέλιξη και τα αποτελέσματά τους. Ο μεν Αβέρωφ θα μετρήσει πόσο έχει ανε-

Η μύγα στον τοίχο

Το πρωινό τηλεοπτικό ξέσπασμα του Χάρη Γεωργιάδη, ο οποίος απείλησε τον Νίκο Χριστοδουλίδη ότι εάν κατέλθει ανεξάρτητος υποψήφιος για το '23 θα τον λιώσει ο οδοστρωτήρας του ΔΗΣΥ, φανερώνει ότι τα όρια της υπομονής στην Πινδάρου με τον υπουργό Εξωτερικών αρχίζουν να εξαντλούνται.

Ο Χάρης ήταν ο διοργανωτής της συνάντησης Χριστοδουλίδη-Αβέρωφ Νεοφύτου, στο γραφείο του τελευταίου περί τα μέσα Σεπτεμβρίου. Ήταν μία κάκιστη συνάντηση, που αντί να εκτονώσει, φούντωσε την ένταση μεταξύ των δύο Πίφωφιν πολιτικών. Τις προάλλες στο ΡΙΚ ο Χάρης ισχυρίστηκε ότι στη συνάντηση είχε λάβει από τον ΥΠΕΞ την «ξεκάθαρη απάντηση ότι δεν τίθεται εκ μέρους του θέμα ανεξάρτητης υποψηφιότητας». Εάν έτσι έγινε, τότε προς τι οι απειλές σήμερα προς Χριστοδουλίδη;

Στη συνάντηση ο Αβέρωφ Νεοφύτου είχε απαιτήσει από τον ΥΠΕΞ σχετική δημόσια δήλωση, κάτι που μέχρι τώρα δεν έχει γίνει. Εξ ου και η πρόκληση του Χάρη προς τους δημοσιογράφους να ρωτήσουν τον ίδιο τον Χριστοδουλίδη εάν ευσταθούν όσα υποστηρίζει. Η εκδοχή που ο ΥΠΕΞ διακεί είναι ότι κάποια στιγμή θα προβεί σε δήλωση στην οποία θα χαρακτηρίζει πρόωρη την προεδρολογία και θα αναγνωρίζει ότι ο ΔΗΣΥ έχει διαδικασίες επιλογής προεδρικού υποψηφίου. Ούτε καν αυτή, τη μη αποδεκτή από τον ΔΗΣΥ, δήλωση όμως έχει κάνει. Τουναντίον, έχει να βγει στα ΜΜΕ από τότε που χαρακτηρίσε την ιδέα Αναστασιάδη για επάνοδο στο σύνταγμα του 1960 σχήμα λόγου. Επιπλέον, μέχρι σήμερα αποφεύγει και τη συνάντηση που του ζητάει ο πρόεδρος Αναστασιάδης για να του πει, όπως αξιώνει η Πινδάρου, να ξεκαθαρίσει τις προθέσεις του για το '23 ή να παραιτηθεί. Γιατί όμως ο πρόεδρος Αναστασιάδης ανέχεται τους ελιγμούς του ΥΠΕΞ του;

Στον ΔΗΣΥ υποψιάζονται ότι ο μάστερ τακτικιστής Νίκος Αναστασιάδης υπηρετεί μια δική του ατζέντα, η οποία κυμαίνεται από το ακραίο να σκέφτεται τρίτη θητεία μέχρι το πιο λογικό, να θέλει να διασφαλίσει ότι στον ΔΗΣΥ πρώτο λόγο σίγουρα έχει ο Αβέρωφ, αλλά το κόμμα πρέπει να στηρίξει τον πιο εκλέξιμο υποψήφιο. Ή, όπως το είπε ο Χάρης Γεωργιάδης στο πρωινό του ξέσπασμα, «ο πρόεδρος του κόμματος έχει τον πρώτο λόγο. Τον τελικό λόγο όμως έχει το Ανώτατο Συμβούλιο».

Κλωθώ

bei η θέση του μετά τις τελευταίες του εξορμήσεις, ο δε Χριστοδουλίδης θα διερευνήσει εάν ανεβαίνει ή κατεβαίνει η δημοτικότητα, και εντός και εκτός ΔΗΣΥ. Φαίνεται πως, ο πιο μακρύς προεκλογικός δεν θα είναι για τις προεδρικές του 2023 αλλά για να καταλήξει ο ΔΗΣΥ ποιος τελικά θα τον εκπροσωπήσει.

Ποια είναι η επιλογή του Νίκου; Όπως σας υποσχέθηκαν την περασμένη Κυριακή θα σας αποκαλύπτα την κατ' αρχήν επιλογή του μεγάλου Νίκου μεταξύ Αβέρωφ και Χριστοδουλίδη. Στην ερώτηση που λαμβάνει εν μέσω διασταυρωμένων πυρών από δεκάδες στελέχη του κόμματος, ποιον θα πρέπει να διαλέξουν, ο Νίκ απαντά κάθετα: ΑΒΕΡΩΦ! Μάλιστα, συνεχίζοντας με την ατάκα «εγώ δεν θα γίνω Μάτσης». Με λίγα λόγια ζούμε το άσμα «από εδώ η γυναίκα μου και από δω το αίσθημά μου». Τώρα τι θα κάνει με το αίσθημά του και πόσο αυτό το αίσθημα μπορεί να παραμένει στην κυβέρνηση, κάνοντας τον προεκλογικό εκ των έσω, αυτό νομίζω ούτε ο ίδιος δεν αποφάσισε. Διαχρονικά Λεύτερη Παντατζή, εσύ μας οδηγείς.

ΚΟΙΝΙΣ: Θα έχετε ακούσει για την υπόθεση του Τούρκου πολίτη, ο οποίος μας ήρθε παράνομα μέσω Κατεχομένων, συνελήφθη οπλισμένος για εγκληματική ενέργεια και φυλακίστηκε ως επικίνδυνος για τη δημόσια τάξη αλλά προσέφυγε στο Ανώτατο για να αφαιρεθεί ελεύθερος με έκδοση προνομιακού εντάλματος Habeas Corpus. Με πρόσφατη απόφασή του το Ανώτατο απέρριψε την αίτηση, αφού πρόκειται για επικίνδυνο εγκληματία, όπως αναφέρει. Ξέρετε ποιος ήταν ο δικηγόρος του Τούρκου εγκληματία; Η Νικολέτα Χα-ραλαμπίδου, αποκλειστική δικηγόρος της πάλαι ποτέ ΚΙΣΑ...

Ο καθένας με την ειδικότητά του, θα μου πείτε.

Ο Σιζόπουλος και η παρέα του

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Ο κ. Σιζόπουλος ξανακτυπά εξαπολύοντας την αγαπημένη του απειλή. «Έχω στοιχεία για πολλούς», είπε και ελάλησε. Πραγματικά, όμως, είναι να απορεί κανείς πόσα στοιχεία έχει επιτέλους ο κ. Σιζόπουλος, ώστε κάθε φορά που κινδυνεύει να μην περάσει το δικό του, ανατρέχει σε αυτά ως το μοναδικό του «επικείμερι». Και πού τα φυλάει άραγε όλα αυτά τα στοιχεία; Έχει μετατρέψει το σπίτι ή το ιατρείο του σε αρχείο φακελώματος των πάντων; Τα τοποθετεί μήπως μέσα στα ντυσιέ δίπλα από τα εισαγόμενα μπότοξ; Και γιατί μπαίνει στον κόπο της άσκοπης «αρχειοθέτησης» στοιχείων, αφού δεν πρόκειται να τα βγάλει ποτέ στη φόρα; Όποτε επικαλέστηκε στοιχεία στο παρελθόν ουδέποτε μας τα αποκάλυψε. Πάσχει άραγε από κάποιο σύνδρομο φύλαξης στοιχείων;

Και ενώ λοιπόν ο κ. Σιζόπουλος σε μια κανονική χώρα θα έπρεπε να βρίσκεται κλειδωμένος σπίτι του και να αναλογίζεται την παταγώδη αποτυχία του, κυκλοφορεί με το θράσος και εκτοξεύει απειλές. Βάζοντας στο στόχαστρο αυτή τη φορά τον πρόεδρο του ΟΣΑΚ, ισχυριζόμενος πως «έχει στοιχεία», τα οποία αποδεικνύουν ότι ο κ. Κουλουμάς εξυπηρετεί άλλα συμφέροντα και όχι εκείνα των ασθενών. Όπως άλλα συμφέροντα εξυπηρετούν –κατά τον μέγα αρχειοθέτη Σιζόπουλο– και όλοι όσοι αυτή τη στιγμή εναντιώνονται στην προσπάθειά του να αλλάξει η φιλοσοφία του ΓεΣΥ. Και σαν να μην έφταναν οι απειλές περί στοιχείων τολμά να ισχυριστεί πως όσοι τον κατηγορούν «είναι αυτοί που ξεκίνησαν να ασχολούνται τα τελευταία χρόνια ερασιτεχνικά με το ΓεΣΥ», ενώ στην πραγματικότητα «είναι η ΕΔΕΚ (ποια;) που ξεκίνησε το εθνικό σύστημα υγείας». Προφανώς ο κ. Σιζόπουλος ζει σε μια άλλη πραγματικότητα, η οποία πόρρω απέχει από τη δική μας και σε αυτήν την άλλη πραγματικότητα ζει δυστυχώς και η υπόλοιπη «παρέα» του ΔΗΣΥ, που ανέκαθεν πολεμούσε υπαγείως το ΓεΣΥ και η οποία τώρα δοκιμάζει να ανατρέπει τη φιλοσοφία του, πλάσaronτάς μας τις αλλαγές που θέλει να προτείνει σαν βελτιωτικές τροποποιήσεις. Με την αλαζονική πεποίθηση ότι θα μας πείσει για το «αγνό» των προθέσεών της, ξεχνώντας ότι ο «ερασιτέχνης» –κατά τον μέγα αρχειοθέτη– κ. Παμπορίδης, φρόντισε ευτυχώς να μας υποδείξει τους «Ιούδες» του ΓεΣΥ, ώστε να τους αποτυπώσει καλά η μνήμη μας. Και ακριβώς επειδή τους αποτύπωσε καλά η μνήμη μας δεν πρόκειται τώρα να μας πείσουν ότι αυτό που επιδιώκουν είναι να βελτιώσουν το ΓεΣΥ. Διότι στο συγκεκριμένο θέμα (και σε άλλα βέβαια, αλλά δεν είναι του παρόντος) το πολιτικό τους μπρόδο δεν είναι καθαρό, και αναμφισβήτητα δεν είναι πιο καθαρό από εκείνο του πρώην υπουργού Υγείας, ο οποίος απέδειξε έμπρακτα πως δεν διστάζει να τα βάλει με «θεούς και δαίμονες» προκειμένου να εξυπηρετήσει το δημόσιο συμφέρον.

Το ΓεΣΥ είναι η μοναδική μεταρρύθμιση που έγινε ποτέ σ’ αυτόν τον τόπο και η οποία πραγματικά αποσκοπούσε στο συμφέρον του πολίτη. Και προκειμένου να γίνει έπρεπε ο κ. Παμπορίδης να πολεμήσει όλους αυτούς τους «Ιούδες» που δεν ήταν διατεθειμένοι να «κακοφανήσουν» τα όποια μεγαλοσυμφέροντα πλῆτ-τονταν από την εφαρμογή του. Ο πρώην Υπουργός Υγείας είχε όμως το τσαγανό να κτυπάει το χέρι στο τραπέζι και να απαιτήσει από τον πρόεδρο της Δημοκρατίας να βάλει τον κάθε κατεργάρη Ιούδα στον πάγκο του. Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας, το έπραξε ευτυχώς, αντιλαμβανόμενος πως δεν υπήρχε άλλη επιλογή, αν πραγματικά ήθελε να καταχωρηθεί αυτή η ιστορική μεταρρύθμιση στην ιστορία της δικής του διακυβέρνησης. Ο κ. Σιζόπουλος, ωστόσο, θεωρεί πως μπορεί ακόμα και σήμερα να μας εμπαίζει, δυσφημίζοντας με λαϊκίστικες μεθόδους όσους πραγματικά υποπρέπουν το δημόσιο συμφέρον, υλοποιώντας το ΓεΣΥ. Κι αυτός, όμως, όπως και η «γνωστή» παρέα από το κυβερνών κόμμα, καλά θα κάνουν, όταν μιλούν για το ΓεΣΥ, να χαμηλώσουν τους τόνους. Διότι, με αυτή την αλαζονεία που τους διακατέχει, δεν πρόκειται να πάνε πουθενά. Σίγουρα πάντως όχι εκεί που οι ίδιοι προσδοκούν να φτάσουν.

elenixenou11@gmail.com

Η Thalia, μια τίγρη της Βεγγάλης, με τα νεογέννητα μικρά της στον ζωολογικό κήπο San Jorge στο Ciudad Juarez, στην πολιτεία Chihuahua, του Μεξικού. Τα μικρά της Βεγγάλης, γνωστά και ως Indian Tigers, γεννήθηκαν στις 10 Οκτωβρίου 2021.

Το κοστούμει του προέδρου

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Η κίνηση του Χάρη Γεωργιάδη να προειδοποιήσει δημοσίως τον Νίκο Χριστοδουλίδη, ότι ο ίδιος ως μέλος της ηγεσίας του ΔΗΣΥ δεν πρόκειται να δεχτεί «ούτε συζήτηση, ούτε κουβέντα» κάποιος «να παρακάμψει

τις δημοκρατικές διαδικασίες [του κόμματος] να

βάλει μπροστά τις δικές του φιλοδοξίες αντί τη

θεσμική λειτουργία της παράταξης», ήταν εν-

δεικτική της μεγάλης κόντρας που επικρατεί

εντός της κυβερνώσας παράταξης με ορίζοντα

τις προεδρικές εκλογές του 2023.

Η πρώτη ανάγνωση της ομολογουμένως καθόλου ψυχραιμς τοποθέτησης Χάρη Γεωργιάδη θα ήταν πως η μεγάλη φιλελεύθερη ευρωπαϊκή παράταξη που μέχρι σήμερα είχε, όπως υποστήριζε, σημαία της την πολυφωνία και που επικροτούσε τις ευγενείς φιλοδοξίες, μετατράπηκε σε δογματικό κόμμα που μετονομάζει τα ανώτατα σοβιέτ που άλλοτε κλέυαζε σε ανώτατο συνέδριο το οποίο έχει τον τελικό λόγο. Δεν θυμόμαστε για παράδειγμα αυτή την τυφλή προσήλωση στην επικύρωση υποψηφιότητας το 2008, όταν ο Ιωάννης Κασουλίδης κατερχόταν ως ανεξάρτητος υποψήφιος και στη συνέχεια στήριζε την υποψηφιότητά του το ανώτατο. Η δεύτερη ανάγνωση, είναι βεβαίως πως η πολυφωνία βολεύει όποτε αυτή φέρνει ψήφους κοντά. Όταν δηλαδή η Ελένη Σταύρου γράφει συνθήματα υπέρ της ένωσης με την Ελλάδα, όταν ο Χάρης Γεωργιάδης μιλά για τον νέο ρεαλισμό όπου η δικτοέμηση προκύπτει εκ των πραγμάτων, όταν ο Ανδρέας Κυπριανού καταψηφίζει το σύμφωνο συμβίωσης και όταν ο Γιώργος Κάρουλας ενίσταται για τα έργα του εκπαιδευτικού Γιώργου Γαβριήλ, όταν ο Νίκος Χριστοδουλίδης βρίσκεται πολύ κοντά στην Εκκλησία. Τότε η πολυφωνία ήταν ευλογία, καθώς ικανοποιούσε όλα τα ακροατήρια. Η πολυφωνία σταματά και ο κομματικός πατριωτισμός επανέρχεται ως όρος, όταν επιπρεάζονται προφανώς τα συμφέροντα και οι ατζέντες μιας κλειστής ομάδας στην ανώτατη πυραμίδα.

Αυτά τα προσωπικά συμφέροντα φαίνεται να συγκροούνται σήμερα. Ο Αβέρωφ Νεοφύτου έχει αποφασίσει να διεκδικήσει το ανώτατο αξίωμα. Ένα αξίωμα που δικαιούται προφανώς να διεκδικήσει ως ο αρχηγός της κυβερνώσας παράταξης. Έχει ήδη οργώσει την Κύπρο για να κερδίσει τη συναγερμική βάση. Αυτό το ενδεχόμενο εκλογής του ανοίγει τον δρόμο σε νέα στελέχη να διεκδικήσουν θέση στην ηγεσία και να βγουν μπροστά. Όμως οι όποιες βλέψεις διαταράσσονται στο ενδεχόμενο που ο Νίκος Χριστοδουλίδης διεκδικήσει και ενδεχομένως κερδίσει την εκλογική μάχη.

Το κατά πόσο ο προεκλογικός Χριστοδουλίδη, ενδσω βρίσκεται στην κυβέρνηση, ξεπερνά τα κομματικά θέσμια είναι κάτι το οποίο θα πρέπει να λύσει το ίδιο το κόμμα και η κυβέρνηση μακριά από τα φώτα της δημοσιότητας. Η παρουσία ωστόσο δύο συναγερμικών υποψηφίων, η δημόσια αντιπαράθεση και οι προειδοποιήσεις στελεχών δείχνουν τα πρώτα συμπτώματα της εσωστρέφειας. Γιατί σε κάποια φάση θα πρέπει να εξηγήσουν ποιοι είναι οι λόγοι που κατέρχονται και οι δύο. Έχουν διαφορετική προσέγγιση στο Κυπριακό; Συμφωνούν με τις πολιτικές Αναστασιάδη ή όχι; Και αν ναι, για ποιο λόγο κατέρχονται δύο υποψήφιοι ως συνεχιστές του; Έπεται συνεπώς μία διάσπαση που δεν έχει κανένα ιδεολογικο-πολιτικό υπόβαθρο, αλλά βασίζεται πάνω σε προσωπικές φιλοδοξίες. Ενδιαφέρει όμως όλο αυτό το εκλογικό σώμα; Καθόλου. Η εικόνα των προσωπικών συμφερόντων έναντι του συλλογικού είναι αυτή που τείνει να αποτυπωθεί δυστυχώς πλέον για την κυβερνώσα παράταξη. Αποτελεί για παράδειγμα παγκόσμια πρωτοτυπία, το κόμμα του οποίου η κυβέρνηση εφαρμόσε τη μεγαλύτερη μεταρρύθμιση, αυτή του ΓεΣΥ, να στέλνει πλέον το μήνυμα πως επιχειρεί εκ των έσω να την ξηλώσει. Σε όλο αυτό το σκηνικό, αίσθηση προκαλεί ωστόσο και η αμνηχανία με την οποία αντιμετωπίζει η αντιπολίτευση την προεδρολογία. Κόμματα τα οποία κατέρχονται έξω από το Προεδρικό και ζητούν παραιτήση του προέδρου, κόμματα που καταψήφισαν τον προϋπολογισμό της «πιο διεφθαρμένης κυβέρνησης» όφειλαν μέχρι τώρα να κάνουν τα ανάλογα διαβήματα για μία επιλογή νίκης του 2023. Αντιθέτως, αναλώνονται σε συζητήσεις και προβληματισμούς που αφορούν τη δική τους επόμενη μέρα αντί του τόπου.

Ποιοι θα είναι λοιπόν ο διάδοχος του Νίκου Αναστασιάδη; Βάσει της δημοσκοπήματος που διενήργησε για λογαριασμό της «Κ» η IMR, αυτός που έχει όραμα να πάρει τον τόπο μπροστά. Αυτός που με την εντιμότητά του μπορεί να αποκαταστήσει το κακό όνομα του τόπου. Και κυρίως αυτός που θα μπορέσει να ανακτήσει την ελπίδα σε ένα εκλογικό σώμα ιδιαίτερα απογοητευμένο. Η επόμενη μέρα κρίνεται δύσκολη σε όλους τους τομείς και αυτό θα έπρεπε να τους αφυπνίσει όλους αυτούς που παρουσιάζονται ως σύγχρονοι σωτήρες. Αντιθέτως, η ιστορία είναι εδώ και μας θυμίζει πως οι εσωκομματικές τριβές, οι φιλοδοξίες αρχηγών και δελφίνων που επικράτησαν της μεγάλης εικόνας για τη διάσωση του τόπου, δεν μας βγήκαν ποτέ σε καλό.

economidoum@kathimerini.com.cy

Ποιος θυμάται τον Αϊλάν;

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Τα κοινωνικά δίκτυα λατρεύουν να μισούν τις ανθρώπινες τραγωδίες. Ιδιαίτερα όταν θύματα είναι παιδιά, διεγείρονται οι συνειδήσεις και συχνά καταλήγουμε στους συνήθεις ολοφυρμούς. Αυτό είχε γίνει και με τον τρίχρονο που η θάλασσα ξέβρασε στην ακτή του Μπόντρουμ. Φθινόπωρο ήταν και πάλι, αρχές του Σεπτέμβρη, έξι χρόνια πριν. Η φωτογραφία του έκανε τον γύρο του κόσμου και το άψυχο κορμί του απόκτησε όνομα. Αϊλάν, τον έλεγαν. Και είχε μια μάνα, τη Ρεχάνα, και έναν αδελφό, τον Γκαλίπ. Τους κατάπιε κι αυτούς η θάλασσα του Αιγαίου μαζί με εννέα ακόμη πρόσφυγες. Ποιος θυμάται σήμερα τον Αϊλάν; Ή για να το θέσουμε πιο σωστά: ποιον κόφτει η μοίρα παιδιών όπως τον Αϊλάν; Στο ρεπορτάζ της Κατερίνας Ηλιάδη, στην εφημερίδα «Πολίτης», δεν καταγράφκαν ονόματα. Η δημοσιογράφος τα αναφέρει ως «παιδιά της βάρκας», «ανώνυμοι» Αϊλάν δηλαδή που το έγκλημά τους είναι ότι δεν πέθαναν για να τα προσέξουμε.

Οι περιγραφές της Ηλιάδη είναι συγκλονιστικές. Μωρά που κλαίνε, εκτεθειμένα στο λιοπύρι και το αγκάζι. Απελπισία, βρώμα και δυσωδία. Με το κράτος μας να τα κρατάει σε αυτή τη βασανιστική εξαθλίωση επί μέρες μεσοπέλαγα, για 2, 3, 4 και 5 ημέρες, περιμένοντας το σινιάλο του υπουργού. Δεν του άρεσε του Νουρή το ρεπορτάζ και κούνησε το δάκτυλο στην εφημερίδα για τη δεοντολογία. Λες και δεν ξέρεi ότι στις εμπλεκόμενες υπηρεσίες τα στόματα παραμένουν κλειστά για λόγους ευνόπτους. Στόματα που, όταν ανοίξουν, θέλουν να διασφαλίσουν την ανωνυμία τους ώστε να μην τους «πάρει ο δαίμονας». Το πιο худαίο όμως είναι ότι ο Νουρής δεν περιορίστηκε στα μαθήματα δημοσιογραφίας. Προχώρησε ένα βήμα πέρα πέρα παραδίδοντας μαθήματα φτηνού πατριωτισμού: «Γι’ αυτό το τέρας της κατοχής που ευθύνεται, μεταξύ άλλων, και για το υπέρμετρο μεταναστευτικό άγχος που η Δημοκρατία σπκώνει σήμερα, με τεράστια οικονομική επιβάρυνση του ίδιου του κύριου φορολογούμενου, αδιαφορεί η δημοσιογράφος. Ούτε αυτό μας εκπλήττει. Και δεν μας εκπλήττει γιατί είναι εκ των πρώτων που αντέδρασε στα μέτρα φύλαξης της πράσινης γραμμής» ανέφερε η ανακοίνωση του υπουργείου Εσωτερικών.

Ο γνωστός παλιός, κακός, Νουρής. Ο οποίος πρόσφατα εξήγγειλε την πρόθεσή του για επέκταση του συρματοπλέγματος στις περιοχές Αστρομερίτη – Κοκκινوترιμιθιάς και στον Πύργο Θαλλυρίας. Πόσο διαφέρει αυτό το μέτρο από τις ορέξεις του ακροδεξιού Όρμπαν να περιφράξει τα συγγρικά σύνορα ή από το τείχος του ξενόφοβου Τραμπ στα σύνορα με το Μεξικό; Ας μείνει το ερώτημα να αιωρείται... Για να επιστρέψουμε στη θάλασσα όπου καμιά τροφή δεν μπορεί να χορτάσει τα στομάχια και καμιά ελπίδα τις ψυχές των μεταναστών που βολοδέρνουν αβόλητοι. Αν εν τω μεταξύ δεν ναυαγήσουν, όπως πρόσφατα το σαπιοκάραβο ανοικτά της Χίου όπου πνίγηκαν τρεις άνθρωποι.

Το μεταναστευτικό είναι ένα τεράστιο και βαθύ θέμα που αγγίζει όλη την Ευρώπη. Φυσικά και δεν θα αντιμετωπιστεί με συναισθηματικές προσεγγίσεις κι ούτε θα επιλυθεί χωρίς έλεγχο των συνόρων. Επειδή όμως αφορά ανθρώπινες ζωές, ας συμφωνήσουμε τουλάχιστο σε αυτό: κάθε ευνομούμενο κράτος οφείλει να σεβαστεί τις διεθνείς συμβάσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Όταν πρόκειται δε για ένα κράτος προσφύγων, όπως το δικό μας, έχει υποχρέωση να συμπεριφερθεί με στοικειώδη ανθρωπιά. Το να κρατάει ο Νίκος Νουρής τις βάρκες στη θάλασσα για κάποιες μέρες, εκτός από αναποτέλεσματικό είναι και απάνθρωπο. Για αυτό ελέγχεται ο υπουργός, σύμφωνα με τα μέτρα και τα σταθμά ενός ευρωπαϊκού κράτους που υπόκειται στις σχετικές οδηγίες της Ε.Ε.

Το πιο στενάχωρο βεβαίως σε αυτή την άθλια ιστορία είναι η μεγάλη εικόνα η οποία εμπεριέχει τον Νουρή. Γιατί αν ο υπουργός αισθανόταν ότι έχει απέναντί του ένα απαιτητικό, αυστηρό, ακροατήριο είμαι βέβαιος ότι θα ήταν πιο προσεκτικός. Εκείνος όμως γνωρίζει καλά ότι το μεταναστευτικό είναι ένα μη δημοφιλές θέμα. Το καταγράφουν οι δημοσκοπήσεις, το αποκαλύπτει και η καθημερινή επαφή μεταξύ μας. Τα συντηρητικά αντανakaλαστικά των Κυπρίων ψηφοφόρων είναι η ασπίδα προστασίας του Νουρή. Ας ρίξουμε μια ματιά γύρω μας κι έπειτα ας απαντήσουμε με όση ειλικρίνεια διαθέτουμε: ποιος θυμάται τον Αϊλάν αλήθεια;

stavros.christodoulou@gmail.com

Δύο τρύπες στο νερό για Βαρώσι και ΑΟΖ

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Εκτεθειμένη εκ του αποτελέσματος μένει η κυπριακή Κυβέρνηση, καθώς παρά τις έκνομες ενέργειες της Τουρκίας στο Βαρώσι και στην ΑΟΖ, δεν έχει εξασφαλίσει ουσιαστική στήριξη από την Ε.Ε. Η πλειοψηφία των εταίρων της Κυπριακής Δημοκρατίας στην ευρωπαϊκή οικογένεια εμφανίζεται αρνητική στην υιοθέτηση «μέτρων» κατά της Τουρκίας και συνεπώς το καθεστώς της Άγκυρας δεν βρίσκεται υπό πίεση, με αποτέλεσμα να συνεχίζει το βιοίι του.

Η πολιτική συνταγή της Ε.Ε. είναι σταθερά ανεπαρκής. Είτε για το ζήτημα της περικλειστής πόλης της Αμμοχώστου, είτε για το θέμα της ΑΟΖ, οι εταίροι μας μοιράζουν φραστικές υποδείξεις, τις οποίες η κυπριακή κυβέρνηση αξιοποιεί στο πεδίο της εσωτερικής κατανάλωσης, χωρίς βεβαίως κανένα ουσιαστικό και πρακτικό αποτέλεσμα. Και ως εκ τούτου, η Άγκυρα πέραν των φραστικών υποδείξεων που

εισπράττει, μπορεί να εφαρμόζει την πειρατική της πολιτική στην ΑΟΖ, δρομολγώντας παράλληλα ανενόχλητη το «πilotικό άνοιγμα» της περικλειστής πόλης των Βαρωσίων.

Άλλωστε, ουσιαστικές ενέργειες αποτροπής των τουρκικών κινήσεων δεν έχουν εκδηλωθεί. Κάποιος βεβαίως θα μπορούσε εύλογα να διερωτηθεί πώς θα μπορούσαν να εκδηλωθούν τέτοιες αποτρεπτικές ενέργειες, αφού σχεδιασμός προς αυτή την κατεύθυνση δεν έχει εκπονηθεί; Και ποιος θα τον εκπονήσει; Η κυβέρνηση, η οποία δεν δείχνει να έχει κοινή προσέγγιση στο θέμα των επιδιώξεων της Κύπρου στην Ε.Ε.; Ή το Εθνικό Συμβούλιο, το οποίο χαρακτηρίστηκε ως «γυμνάς» (από τον τώες επικεφαλής του Κινήματος Οικολόγων Γιώργο Περδίκη);

Ας δούμε όμως τι έχουμε εξασφαλίσει από την Ε.Ε. στο ζήτημα του Βαρωσιού και της ΑΟΖ: Το καλοκαίρι η Τουρκία εξήγγειλε το «πilotικό άνοιγμα» τμήματος της περικλειστής πόλης της Αμμοχώστου,

προβαίνοντας σε άλλη μια παραβίαση των ψηφισμάτων 550 και 789 του Συμβουλίου Ασφαλείας ΟΗΕ. Η Κυπριακή Δημοκρατία επεχείρησε να ενεργοποιήσει την Ε.Ε., ευελπιστώντας ότι οι 26 εταίροι της θα ήταν διατεθειμένοι να στριμώξουν την Άγκυρα και να δρομολογήσουν κυρώσεις, εάν και εφόσον δεν ανακαλούσε τις εξαγγελίες της για το Βαρώσι. Ο Ύπατος Εκπρόσωπος Γιοσέπ Μπορέλ εξέδωσε τότε μια νερόβραστη δήλωση, στη γνωστή ευρωπαϊκή τακτική των φραστικών υποδείξεων.

Η Λευκωσία δεν ικανοποιήθηκε και ζήτησε αφενός έκτακτη σύγκληση του Συμβουλίου Εξωτερικών Υποθέσεων. Ωστόσο, ούτε το ένα έγινε, ούτε και το άλλο. Η κυπριακή κυβέρνηση «εξασφάλισε» άλλη μια δάλωση του Γιοσέπ Μπορέλ, με μεγαλύτερη όμως τυπική βαρύτητα, καθώς εκδόθηκε εκ μέρους των υπουργών Εξωτερικών των 27 κρατών-μελών. Στη δήλωση αυτή οι «27» δεσμεύτηκαν ότι «θα

εξετάσουν μέτρα στην περίπτωση που η Τουρκία δεν ανακαλέσει τις ενέργειές της ενάντια στις αποφάσεις 550/84 και 789/92 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών». Πέρασαν τρεις ολόκληροι μήνες μέχρι την επόμενη κίνηση της Ε.Ε., η οποία έκανε ένα μικρό βηματάκι, αποφασίζοντας επιτέλους την ετοιμασία «λίστας επιλογών», ώστε οι «27» να μπορούν να συζητήσουν επί συγκεκριμένων εισηγήσεων για το ενδεχόμενο λήψης μέτρων. Και χωρίς βεβαίως αυτό να σημαίνει ότι οι 27 θα ομοφωνήσουν επί της λήψης μέτρων. Ή ότι αυτά τα «ενδεχόμενα μέτρα» θα έχουν το εκτόπισμα να πειθαναγκάσουν τον Ερντογάν να συμμορφωθεί έναντι στην Κυπριακή Δημοκρατία, η οποία κατά τα λοιπά είναι κράτος-μέλος της Ε.Ε.

Άλλωστε, και οι έκνομες ενέργειες της Τουρκίας στην ΑΟΖ έχουν καταλήξει σε ένα πλαίσιο κυρώσεων, το οποίο δεν αφορά την ίδια την Άγκυρα, με αποτέλεσμα να της παρέχεται η δυνατότητα να συνεχίζει την πειρατική της δράση. Δύο μόνο

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Ο απρόβλεπτος παράγων Ερντογάν

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Είναι πολλά χρόνια τώρα που ο Ερντογάν... πεθαίνει. Πριν από δέκα, και κάτι, χρόνια, ένας σημαντικός δυτικός αξιωματούχος με βαθιά γνώση της Τουρκίας έλεγε πως ο Τούρκος πρόεδρος ήταν «βαριά άρρωστος» και ήταν θέμα χρόνου να φύγει από τη ζωή. Κάθε εβδομάδα, κάποιος που «ξέρει» θα μεγάλη βεβαιότητα τους εξηγούν ότι «έχουν έναν ξάδελφο κοντινού

Οι ελληνοτουρκικές κρίσεις συμβαίνουν συνήθως όταν η μία ή και οι δύο χώρες περνούν περιόδους μεγάλης αστάθειας, και στην Αγκυρα σήμερα παίζονται πολλά...

τους φίλου, του οποίου ο γαμπρός φρόντισε τον πρόεδρο έπειτα από ένα βαρύ εγκεφαλικό». Ο Ερντογάν, όμως, είναι ακόμη εδώ, προφανώς εξασθενημένος και με κάποια θέματα υγείας. Είναι όμως εδώ και συνεχίζει να αποτελεί τον κεντρικό παίκτη στην τουρκική σκηνή. Οι φήμες και οι επακόλουθες μηχανορραφίες στο Παλάτι δείχνουν, βέβαια, ότι μπαίνουμε σε μια νέα εποχή. Όλοι, μέσα και έξω από το γιγαντιαίο Παλάτι και την Αυλή του, ετοιμάζονται για την επόμενη ημέρα.

Ο Ερντογάν έχει να αντιμετωπίσει ένα κρίσιμο ζήτημα: Δεν διαθέτει ασφαλή τρόπο εξόδου από την κεντρική σκηνή. Όπως συχνά

λέει ένας ηγέτης χώρας της Ανατολικής Μεσογείου, «έχει ανέβει εκεί πάνω, μας κοιτάει όλους με υπεροψία, αλλά δεν έχει σκάλα να κατέβει». Σε μια κανονική χώρα θα μπορούσε να χάσει τις εκλογές και να πάει ήρεμα σπίτι του. Στη σημερινή Τουρκία, αυτό είναι πάρα πολύ δύσκολο. Υπάρχει ένα σημαντικό κομμάτι του πληθυσμού και της ελίτ που έχει περάσει τα πάνθηνα και θέλει να πάρει την εκδίκησή του. Οι άνθρωποι που ελέγχουν τώρα το βαθύ κράτος δεν θα παραδώσουν εύκολα την εξουσία, ούτε θα αφήσουν κάποιους να ψάξουν χαλαρά στις ντουλάπες για σκελετούς. Ο Ερντογάν, η οικογένεια και το περιβάλλον του το γνωρίζουν καλά αυτό. Και γι' αυτό θα δώσουν πολύ σκληρή μάχη επιβίωσης έως τις εκλογές του 2023, όποτε και αν γίνουν αυτές.

Για τα ελληνικά συμφέροντα το καλό σενάριο βασίζεται πάντοτε σε μια σταθερή και προβλέψιμη Τουρκία. Οι κρίσεις συμβαίνουν συνήθως όταν η μία ή και οι δύο χώρες περνούν περιόδους μεγάλης αστάθειας. Εμείς, παραδόξως, είμαστε σε πορεία χωρίς εμφανείς και δύσκολους κάβους στο μέλλον. Στην Αγκυρα παίζονται, όμως, πολλά. Κανείς δεν ξέρει πώς ακριβώς λαμβάνονται οι αποφάσεις, τι ρόλο μπορεί να παίζει ο σκληρός υπουργός Αμυνας Ακάρ, ποιος μπορεί να σκεφθεί να εισπράξει οφέλη από μια ένταση με την Κύπρο ή την Ελλάδα. Υπάρχουν έμπειροι Έλληνες διπλωμάτες, οι οποίοι πιστεύουν ότι «τώρα που ο Ερντογάν είναι στα κάτω του είναι μια ευκαιρία να κάνει κάποιος μια συμφωνία μαζί του». Και υπάρχουν πολύ περισσότεροι, που το θεωρούν ανέφικτο πλέον να διαπραγματευθείς μαζί του και συνιστούν προσοχή τους επόμενους μήνες. Διαλέγετε και παίρνετε.

Εκκλησία και πανδημία

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΩΡΔΑΝΙΔΗ**

Η απόφαση της Ιεράς Συνόδου να ισχύσουν και στους ιερούς ναούς οι απαγορεύσεις που επιβλήθηκαν για τον περιορισμό της διαδόσεως του κορωνοϊού υπήρξε γενναίατατη. Όσοι έστω έχουν μιαν κάποια αίσθηση της καταστάσεως που υφίσταται στους κόλπους της Εκκλησίας και του εκκλησιασματος, μπορούν να φανταστούν τις αντιδράσεις που πιθανότατα θα προκληθούν, κυρίως εναντίον του Αρχιεπισκόπου Ιερωνύμου, που όμως δεν εδίστασε και ετόλμωσε.

Οι ιεροί ναοί είναι όντως «ανοικτοί

Οι ιεροί ναοί είναι «ανοικτοί χώροι λατρείας» μόνον υπό την έννοια ότι εις ουδένα απαγορεύεται η είσοδος, πράγμα που δεν ισχύει στις κομματικές λέσχες ή στις κοινωνικές «φούσκες», σε κάποιες από τις οποίες ανήκει κάθε ένας από εμάς. Πόρνες και τελώνες εισέρχονται στους ναούς, μαζί με Αρχιερείς και Φαρισαίους της εποχής μας. Μεταφυσικές αναγωγές σε θέματα κτηριακά δεν νοούνται.

χώροι λατρείας» μόνον υπό την έννοια ότι εις ουδένα απαγορεύεται η είσοδος, πράγμα που δεν ισχύει στις κομματικές λέσχες ή στις κοινωνικές «φούσκες», σε κάποιες από τις οποίες ανήκει κάθε ένας από εμάς. Πόρνες και τελώνες εισέρχονται στους ναούς, μαζί με Αρχιερείς και Φαρισαίους της εποχής μας. Μεταφυσικές αναγωγές σε θέματα κτηριακά δεν νοούνται.

Η διοικητική μορφή της Εκκλησίας της Ελλάδος είναι συνοδική και αυτό δίδει δυνατότητα αυτενεργείας στους κατά τόπους μητροπολίτες. Όταν ο Πάπας Ρώμης Κλήμης Α΄ το έτος 95 μ.Χ. έπρεπε να διακρισθεί την απαίτηση της Εκκλησίας της Κορίνθου να αντικαταστήσει τους χειροτονημένους ιερείς με άλλους της αρεσκείας της, δεν δίστασε να επικαλεστεί στρατιωτικούς κανόνες στην οργάνωση των εκκλησιαστικών πραγμάτων.

«Ου πάντες εισίν έπαρχοι, ουδέ

χιλίαρχοι, ουδέ εκατόνταρχοι, ουδέ πεντακόνταρχοι, αλλά έκαστος τα επιτασσόμενα υπό του βασιλέως και των ηγουμένων επιτελεί», έγραφε στην προς Κορινθίους Α΄ Επιστολή του, επί αυτοκράτορος Τραϊανού. Στην δημοκρατικώς διαρθρωμένη Εκκλησία της Ελλάδος αυτά δεν είναι δυνατόν να ισχύσουν. Εξ ου και απαιτείτο γενναϊότης εκ μέρους του Αρχιεπισκόπου και των Ιεραρχών.

Από το Μέγαρο Μαξίμου διακινήθηκε η πληροφορία ότι πριν από τη σύνοδο της Ιεραρχίας είχε προηγηθεί συνεννόηση του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη με τον κ. Ιερώνυμο. Ο πρόεδρος του ΣΥΡΙΖΑ Αλέξης Τσίπρας υποστήριξε ότι η Εκκλησία της Ελλάδος εκτελεί ό,τι δεν τόλμωσε η πολιτεία.

Πρόκειται απλώς για συνθήσεις ασυναρτησίες της πολιτικής. Διότι η απόφαση της Ιεραρχίας έχει ως στόχο την προστασία των φιλακόλουθων χριστιανών από την πανδημία. Δικαίωμα διαφώνιας έχουν οι χριστιανοί, που μπορούν να αποσυρθούν «εις το ταμείον» προκειμένου να προσευκηθούν, έως ότου περάσει το νέο κύμα της πανδημίας.

Θα υπάρξουν βέβαια ορισμένοι που επικαλούμενοι χωρίο της Επιστολής προς Κορινθίους Α΄ του Αποστόλου Παύλου θα συμπεριφερθούν ως «μωροί διά Χριστόν» έναντι των «φρονιμών εν Χριστώ». Και θα είναι έτοιμοι να αντιμετωπισθούν ως σκουπίδια [περικαθάρματα] του κόσμου και αποβράσματα [περίψημα].

Μόνον που ο Παύλος στο εν λόγω εδάφιο αναφερόταν στους Αποστόλους, στις ταπεινώσεις και στους ονειδισμούς που έπρεπε να περάσουν, διαδίδοντας το κήρυγμα του Ιησού. Υπάρχει βέβαια και το θέμα εάν τελικώς εφαρμοσθεί πλήρως η απόφαση της Ιεραρχίας. Αλλά ποια απόφαση κατά της πανδημίας έτυχε ολικής εφαρμογής εκτός από την πρώτη φάση της...

Μια χιτζάμπ για την Ευρώπη

Του **ΤΑΚΗ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Λες είμαι πολίτης της Ευρώπης. Υποτίθεται ότι κουβαλάς μέσα σου το ιστορικό κεφάλαιο. Αρχαία Ελλάδα, Ρώμη, Καρλομάγνος, Αναγέννηση, Κολόμβος, Λούθηρος, Ναυμαχία της Ναυπάκτου, Διαφωτισμός, Γαλλική Επανάσταση, Βατερλώ, Πρώτος και Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος, υπαξισμός, Κριστιάν Ντιορ, Κάριναμπι Στριτ και Μπιτλς, Ε.Ε., Θάτσερ, Μέρκελ. Περνάς εξετάσεις ευρωπαϊκού τρόπου ζωής – υπάρχει και αρμόδιος επίτροπος, ο συμπατριώτης μας κύριος Σχοινάς. Παίρνεις καλό βαθμό αν τ' απარიθμήσεις όλ' αυτά, όμως δεν παίρνεις άριστα. Εχεις παραλείψει τη «χιτζάμπ».

Αναμενόμενο από κάποιαν άποψη. Η «χιτζάμπ» δεν ήταν στη «διδασκτέα ύλη». Την ανέφερε και την περιέγραφε το Κοράνι. Μπορεί να ακούγεται εξωτική η «χιτζάμπ», όμως δεν είναι. Για εμένα τουλάχιστον. Τη βλέπω κάθε μέρα μόλις βγω στον δρόμο, στην περιοχή της πλατείας Βικτωρίας. Μην ανησυχείτε. Δεν είναι τίποτε φοβερό. Είναι η περίφημη μαντίλα που φορούν οι μουσουλμάνες. Καλύπτει τα μαλλιά τους και τους ώμους τους. Δηλώνει τη θρησκευτική τους πίστη, δηλώνει την πολιτική τους ταυτότητα. Μπορεί να

θέλουν να συνυπάρξουν με τα κορίτσια του Οικονομικού Πανεπιστημίου που κατακλύζουν κάθε μεσημέρι τα καφέ της περιοχής με τους γυμνούς κοιλιακούς τους, όμως αυτές είναι διαφορετικές. Και το διαφορετικό δεν αρκεί να το σέβασαι. Αν είσαι γνήσιος Ευρωπαίος οφείλεις να το τιμάς. Να υποκλιθείς στην πολιτισμική του αξία.

Ως εκ τούτου το Συμβούλιο της Ευρώπης ανέλαβε την πρωτοβουλία να εκπολιτίσει τους Ευρωπαίους πολίτες προβάλλοντας την αξία της μαντίλας. Το βίντεο μάς δείχνει ένα γυναικείο πρόσωπο το οποίο το διατρέπει μια γραμμή η οποία, μετακινούμενη, μετατρέπεται σε μαντίλα. Εμφανίζονται κι άλλα πρόσωπα. Επεται το συμπέρασμα: «Χιτζάμπ σημαίνει ελευθερία».

Στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης το σλόγκαν είναι ακόμη πιο καθαρό: «Joy is hijab». Θα μου πείτε ότι το Συμβούλιο της Ευρώπης είναι η πολιτική εκδοχή της Πουροβίζιον. Όμως την καμπάνια για την αξία της μαντίλας στον ευρωπαϊκό πολιτισμό τη συγχρηματοδότησε και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Το ερώτημα προκύπτει αβίαστα. Αλήθεια ποτεύουν κάποιοι ότι η μουσουλμανική μαντίλα σημαίνει

ελευθερία; Κι αν το πιστεύουν έντιμα και χωρίς δεύτερες ή τρίτες κουτοπόνηρες σκέψεις δεν μπορώ να μην οδηγηθώ στο συμπέρασμα ότι έχουμε να κάνουμε με πολιτισμική ανοσοκαταστολή. Μηδέν αντισώματα. Και δεν μιλάω μόνο για τη 13χρονη που βλέπει την ελευθερία της συμμαθιτριάς της ενώ αυτή είναι υποχρεωμένη να φοράει μαντίλα. Για τη 18χρονη που έχει ενταχθεί στη δυτική κοινωνία, έχει δικαίωμα ψήφου, όμως δεν αφήνει τη μαντίλα της, την ταυτότητά της.

Η Ευρώπη είναι η Γηραιά Ηπειρος. Δεν έχω αντίρρηση. Ο ευρωπαϊκός πολιτισμός είναι κουρασμένος. Μας το λέει κάθε μέρα, απ' τα μεγάλα πανεπιστήμια ως τους δρόμους του έκτου διαμερίσματος στην Αθήνα. Δέχεται επιθέσεις, διότι η Ιστορία δεν ανέχεται τα κενά, όπως η φύση. Πολλοί συγκρίνουν τις σημερινές εισβολές των πληθυσμών του Τρίτου Κόσμου με τις βαρβαρικές εισβολές που οδήγησαν στην κατάρρευση της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας. Ανιστόρητη σύγκριση, ακόμη κι αν παρακάμψεις τις προφανείς διαφορές της ιστορικής συγκυρίας. Ο Αλάριχος και οι Γότθοι του δεν αμφισβήτησαν τον πολιτισμό της

ελευθερίας. Κι αν το πιστεύουν έναν νέο Μεσαίωνα, ας θυμίσω ότι ο ιστορικός Μεσαίωνας διάβαζε Αριστοτέλη. Ο δικός μας δεν ξέρω τι διαβάζει. Ίσως τον νέο Αριστοτέλη, την καθημερινή αρθρογραφία της πολιτικής ορθότητας, η οποία, αν μη τι άλλο, σε καθυποχάζει. «Μην ανησυχείς με τη μαντίλα. Κοπέλες που θέλουν να εκφραστούν ελεύθερα είναι. Κι εσύ Ευρωπαίος είσαι. Υπέρ της ελευθέρης έκφρασης είσαι». Ευτυχώς, γιατί είχα μια ανησυχία.

ΣΧΙΖΟΤΟΥΝΑΙΑ ΜΑΡΚΗ ΙΩΡΔΑΝΙΔΗΣ

Μοιραία αμεριμνησία

Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Θα μου επιτραπεί να αμφισβάλω, αν υπάρχει στην Ελλάδα σήμερα πολίτης, έστω και ένας μοναδικός, που να ξέρει τι ψηφίζει, όταν πηγαίνει στην κάλπη. Σίγουρα ψηφίζει ένα κόμμα, αλλά το ερώτημα είναι, σε ποιες πολιτικές συγκατατίθεται ψηφίζοντας το συγκεκριμένο κόμμα: Αν διάβασε ποτέ τις ιδρυτικές διακηρύξεις, το πολιτικό πρόγραμμα, τις επαγγελίες κοινωνικής και οικονομικής πολιτικής του συγκεκριμένου κόμματος. Τι θα αλλάξει στο εκπαιδευτικό σύστημα, στο φορολογικό, στη δμόσια διοίκηση, στις ένοπλες δυνάμεις, στα νοσοκομεία, στις βιομηχανίες, στο συνταξιοδοτικό, στην τοπική αυτοδιοίκηση – πώς και πόσο διαφοροποιείται ή μπορεί να διαφοροποιηθεί η πολιτική (λειτουργία του «δημόσιου τομέα») στη χώρα, αν αλλάξει ο διαχειριστής της εξουσίας.

Κατά κανόνα, τα πολιτικά κόμματα στην Ελλάδα δεν εμφανίζουν προεκλογικά προγράμματα, εμφανίζουν γενικόλογες, ευφραντικές επαγγελίες ισοδύναμες με ένα αισιόδοξο τίποτα. Το μόνο κόμμα που τόλμωσε να εξαγγείλει ανατρεπτικές μεταβολές στη λειτουργία του κράτους και στη δόμηση της κοινωνίας ήταν το ΠΑΣΟΚ, του Ανδρέα Παπανδρέου, το 1981. Επαγγέλθηκε «αλλαγή» και την έκανε, ανέτρεψε και αποδιοργάνωσε κατεστημένους θεσμούς, κατέλυσε ιεραρχίες και κάθε μορφής

αξιοκρατία, κλέυσε και περιθωλοποίησε τις στοχεύσεις αριστείας, την άμιλλα, τα κοινοτικά προηγούμενα. Δεν έχει ούτε περιγραφεί ούτε κριθεί, αλλά καταγγέλλεται το πανδρεϊκό ΠΑΣΟΚ ως κοινωνικό σύμπτωμα, οι αντιθέσεις που προκάλεσε αφορούσαν αποκλειστικά τη νομή της εξουσίας, όχι τους στόχους και τη λειτουργικότητα της κοινωνίας. Γι' αυτό και δεν υπήρξε ακόμη σοβαρή και αμερόληπτη μελέτη του φαινομένου ΠΑΣΟΚ. Η λεγόμενη «πολιτική Δεξιά» δεν είχε τις προϋποθέσεις για να συγκροτήσει αντιπρόταση στον υπήρξε ακόμη σοβαρή και αμερόληπτη μελέτη του φαινομένου ΠΑΣΟΚ. Η λεγόμενη «πολιτική Δεξιά» δεν είχε τις προϋποθέσεις για να συγκροτήσει αντιπρόταση στον υπήρξε ακόμη σοβαρή και αμερόληπτη μελέτη του φαινομένου ΠΑΣΟΚ, όσο για το ΚΚΕ (από καταγωγής του στον ελλαδικό χώρο) ήταν και παραμένει ανυποψίαστο για τον κοινωνιοκεντρικό μας ενδεχόμενος, απροσκήντης στα σοβιετικά ταμπού, Αριστεράς.

«Αντιστάσεις μη ούσες», ούτε από μια κοινωνιοκεντρική Αριστερά ούτε από μια φιλοπατρίδα Δεξιά, το ΠΑΣΟΚ άρχισε να αυτοτιθασεύεται στα καλούπια της πλασματικά ευφραντικής «ευρωλιγούρας». Για πρώτη φορά στην Ελλάδα, ένα κόμμα με φιλοδοξία «κινήματος», επαγγέλθηκε την υλιτική ευζωία της Δεξιάς με συνθηματολογία και πρακτικές – της προλεταριάτικης Αριστεράς – συγκλίνουν με το ΠΑΣΟΚ, χάρη στο ταλέντο του ιδρυτή και αρχηγού του, η ιστορικο-υλιστική (καταναλωτική)

του από τον ατομοκεντρισμό και τη χρησιμοθηρία της Δύσης. Δεν έχει πια τις προσλαμβάνουσες, εμπειρίες και παραστάσεις ο Έλληνας, για να αντιληφθεί την αγεφύρωτη διαφορά που χωρίζει τη δημοκρατία από τη res publica, την αλήθεια από τη veritas, την εκκλησία του δήμου από το κοινοβούλιο και μύρια ανάλογα.

Το παράδοξο, αλλά όχι και οπωσδήποτε παρήγορο, είναι ότι αυτή η μη Ελλάδα της πολεοδομικής ντροπής, της πολιτικάντικης ανδίας, του πιθηκισμού κάθε «μοντέρνας» και ξεδιάντροπης διαστρωφής, της τρομακτικής αυθαιρεσίας και του αμοραλισμού, της επιδεικτικής εμμονής στον μονόδρομο της «αρπαχτιάς» και στην εξόντωση της ποιότητας, αυτή η Ελλάδα δεν πεθαίνει για να ξεμπερδούμε, όπως ζητούσε οπαρτακτικά ο Θόδωρος Αγγελόπουλος διά στόματος Βέγγου: «Η αγωνία κρατάει πολύ και κάνει και θόρυβο».

Σίγουρα, την ταινία την έχει δει ο πρωθυπουργός Κυριάκος, «ό,τι φοριέται και εντυπωσιάζει» δεν του ξεφεύγει. Αλλά μάλλον είναι αδύνατο πια να σκεφθεί – ακόμα και σε ιδιοφρεϊς ανθρώπους σήμερα, «ανεπαίσθητος» (Καβάφης), το κυνήγι των εντυπώσεων αξιοστεύει τη σκέψη. Όσο για τη Νίκη Κεραμέως, ο σπαρταγμός του Βέγγου είναι φανερό ότι δεν την αφορά, μετρώοντας κουκιά δεν θέλει περιστάσεις.

Ο ανίκανος κ. Νουρής

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Η περίπτωση του υπουργού Εσωτερικών, κ. Νουρής, αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα του πώς στην Κυπριακή Δημοκρατία ένας μη ικανός υπουργός παραμένει στη θέση του. Την ίδια στιγμή δείχνει πως για ένα σημαντικό υπουργείο, όπως το Εσωτερικών, ένας άνθρωπος, ο οποίος έχει υποπέσει σε σειρά από γκάφες σε σχέση με το χαρτοφυλάκιό του παραμένει θρασυτάτος έναντι μιας δημοσιογραφικής έρευνας κι αντί για απάντηση επιτίθεται, κυδαία, εναντίον του δημοσιογράφου που τη δημοσίευσε (σ.σ. επιτέθηκε ξανά από αέρος σε τηλεοπτικό συνάδελφο στο ΡΙΚ). Ο κ. Νουρής μέχρι στιγμής μας είπε ανακρίβειες για τα ασυνόδευτα, ανακρίβειες για την ύπαρξη τζιχαντιστών, και τον αριθμό τους, σε δομή φιλοξενίας μεταναστών. Έβαλε ένα σύρμα στη νεκρή ζώνη που θα απέτρεπε τις ροές παράτυπων μεταναστών που ένας δημοσιογράφος πέρασε από πάνω του –ακριβώς όπως μαθαίνεις σε ένα ΚΕΝ της Ε.Φ. Πέρουσι μας έλεγε για την προπαγάνδα του Al Jazeera και της Τουρκίας – για μια δημοσιογραφική έρευνα που μας ρέζιλεψε διεθνώς και που μας... τελείωσε το Κυπριακό Επενδυτικό Πρόγραμμα.

Όποιος παραιτείται στην Ιερουσαλήμ γνωρίζει ποιος είναι ο πολιτικός ρόλος του κ. Νουρής στο Υπουργικό. Παραμένει ο εκφραστής μιας σκληρής δεξιάς γραμμής που εξυπηρετεί την άγρια ψήφων δεξιότερα του κυβερνώντος κόμματος του Δημοκρατικού Συναγερμού. Και σε αυτό τον ρόλο είναι εξαιρετικός, αν κρίνει κανείς από τη συγκράτηση των διαρροών του ΔΗΣΥ προς το ΕΛΑΜ και τη σκληρή δεξιά στροφή της κυβέρνησης Αναστασιάδη –τόρα που δεν είναι 2004 και που δεν έχει σχέδιο Ανάν και προοπτική λύσης. Ακούγοντας τον κ. Νουρής, ο ψηφοφόρος που προσλαμβάνει τους πρόσφυγες στη λογική του «να τους πάρετε έσσω σας» παραμένει πιστός στην κυβέρνηση και δεν ψηφίζει ΕΛΑΜ. Ο άνθρωπος όμως δεν κάνει για υπουργός Εσωτερικών –δεδομένου ότι η πτυχή του προσφυγικού/μεταναστευτικού παραμένει εκ των βασικών προκλήσεων στο χαρτοφυλάκιό του υπουργείου του. Όχι μόνο για την Κύπρο αλλά για κάθε ευρωπαϊκό υπουργείο Εσωτερικών.

Στο ρεπορτάζ της εφημερίδας «Πολίτης» της συναδέλφου κ. Ηλιάδη διαβάσαμε ουσιαστικά για τα push backs της Κυπριακής Δημοκρατίας σε προσφυγικές ροές που φτάνουν στην Κύπρο διά θαλάσσης από τον Λίβανο. Τα εξοργιστικά στοιχεία είναι δύο: ο κ.τ.κ.πος αντιμετώπισης ανήλικων (βρέφη) και εγκύων και η αποκάλυψη ότι ουσιαστικά άντρες της Αστυνομίας Κύπρου βρέθηκαν προ θερμού επεισοδίου με άντρες από τα σώματα ασφαλείας του Λιβάνου. Και το πρόβλημα εδώ δεν είναι μόνο η πρακτική –από σκοπιάς Διεθνούς Δικαίου και ηθικής– αλλά

και η συμφωνία της Κ.Δ. με τον Λίβανο για επαναπροώθηση προσφύγων. Ο Λίβανος, ως γνωστόν, δεν είναι συμβαλλόμενο μέρος της Σύμβασης της Γενεύης σχετικά με το καθεστώς των προσφύγων του 1951 ή του Πρωτοκόλλου της του 1967. Επιπλέον, δεν έχει υιοθετήσει μια συγκεκριμένη νομοθεσία σχετικά με το καθεστώς των προσφύγων –δεδομένου του μεγάλου αριθμού Σύρων προσφύγων που φιλοξενεί μετά από μια δεκαετία πολέμου στη Συρία. Επίσης, ο Λίβανος βρίσκεται στα πρόθυρα της κατάρρευσης, συνεπώς μια κρίση –όπως γράψαμε στην «Κ»– με αυξημένες ροές προς την Κύπρο αποτελεί επαληθεύσιμο σενάριο τους επόμενους μήνες. Σε αυτό το σημείο η πρακτική της Κ.Δ. που ο κ. Νουρής προφανώς επικροτεί πάσχει από μια σοβαρή παράλειψη λογικής: όσες φορές και αν η Κ.Δ. παραβιάσει το Διεθνές Δίκαιο (σ.σ. Σύμβαση της Γενεύης του 1951 και στον Νόμο για το Άσυλο της Ε.Ε., άρθρο 3 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα [ΕΣΔΑ], το άρθρο 3 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Βασανιστήρια, την Απάνθρωπη και Ταπεινωτική Μεταχείριση ή Τιμωρία, άρθρο 16 της Διεθνούς Σύμβασης για την Προστασία Όλων των Ατόμων από Αναγκαστική Εξαφάνιση, άρθρο 4 του Πρωτοκόλλου αριθ. 4 της ΕΣΔΑ σχετικά με τις συλλογικές απειλές) με επαναπροωθήσεις προκειμένου να δημιουργήσει προηγούμενο και αποτροπή ως προς την παράτυπη μετανάστευση, αν ο Λίβανος καταρρεύσει δεν θα γλυτώσει την κρίση. Και 15 βάρκες και 100 ανθρώπους να κακομεταχειριστείς, αν ο Λίβανος καταρρεύσει, μέχρι 150.000 άνθρωποι θα μπορούσαν να αφικθούν στην Κύπρο. Αυτούς ούτε να τους διαδεείς μπορείς, ούτε να τους πνίξεις.

Φυσικά και το προσφυγικό είναι πρόκληση. Φυσικά και ο ρόλος της Τουρκίας είναι προβληματικός. Αλλά η ημικατεχόμενη Κύπρος με τους Μορφίτες, τους Κερυνειώτες και τους Βαρωσιώτες πρόσφυγες στην ίδια τους τη χώρα ή θα είναι με το Διεθνές Δίκαιο ή με την κατοχή. Ο κ. Νουρής καλό θα ήταν να προϊσταται ενός υπουργείου που εξετάζει fast-track τις αιτήσεις πολιτικού ασύλου προκειμένου ένας αριθμός εξ αυτών να πάει στο καλό –παρακάτω, ένας πληθυσμός να ενταχθεί και εκείνοι που δεν δικαιούνται να απελαθούν χθες. Να μη γίνονται «βουνάρι» οι αιτήσεις, ενώ Ρώσοι και Καμιοτζιανοί απεικονίζονται στο διαβατήριο της Κ.Δ. σε πέντε εργάσιμες. Ειδάλλως, να πάει σπίτι του. Και τέλος αυτοί που γράφουν «pray for Lebanon» και που κάνουν photo-ops στον Λίβανο –όπως ο κ. Αβέρωφ και ο κ. Χριστοδουλίδης– να προσεύχονται μην πάθουμε κι εμείς τα ίδια κάποτε και πρέπει να μπούμε σε βάρκες ή τσαντίρια, όπως το 1974.

ioannoug@kathimerini.com.cy
Twitter: @JohnPikpas

O Hassan Al-Adari (δεξιά) επικεφαλής των Sadrist, συναντά τον επικεφαλής της κουρδικής αντιπροσωπείας Hoshiyar Zebari (αριστερά) για διαπραγματεύσεις σχετικά με το σχηματισμό της νέας κυβέρνησης μετά τις κοινοβουλευτικές εκλογές στη Βαγδάτη, που έγιναν στις 5 Νοεμβρίου.

Αντι-Navtex... μέχρι το '23!

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Στις 29/10 με σχετική ανακίνωση η Κυπριακή Δημοκρατία αναφέρει πως «με δύο αντι-Navtex ακυρώσει τις δύο Navtex της Τουρκίας, η οποία δέσμευσε περιοχές στα ανοικτά του κόλπου της Αμμοκώστου και γύρω από το Ακρωτήριο του Απ. Ανδρέα για ασκήσεις τον Νοέμβριο. Το Κέντρο Συντονισμού Έρευνας και Διάσωσης (ΚΣΕΔ) χαρακτηρίζει τις δύο Navtex της Τουρκίας «παράνομες, αφού παραβιάζουν τα χωρικά ύδατα, την κυριαρχία και τα κυριαρχικά δικαιώματα της Δημοκρατίας».

1. Τι σημαίνει τις «ακυρώσεις»; Ποια μέσα διαθέτει η Κυπριακή Δημοκρατία για να τις ακυρώσει; Στο διεθνοπολιτικό πεδίο όλοι μας διαβάζουν και σίγουρα κουνούν το κεφάλι για τον τρόπο που ενεργεί το υπό τον Χριστοδουλίδη κυπριακό ΥΠΕΞ.

2. Ο Ν. Αναστασιάδης με τους βοηθούς του θριαμβεύουν στην πολιτική της παραμυθίας (παρηγορία, παραμύθι, παρά-μύθος). Στις δυσκολίες η καταγγελία. Στις δύο Navtex με δύο αντι-Navtex. Η ειλικρινή πραγματικότητα να δώσει την παρηγορία πως «έχουμε ισχύ» στη διάρκεια των δελτίων ειδήσεων των «8».

3. Ο κατά δήλωση Αναστασιάδη μέντοράς του Γ. Κληρίδης εκτιμούσε πως όσο είναι άλυτο το Κυπριακό, ο φάκελος «φυσικό αέριο» θα βρίσκεται στο ντουλάπι. Ο διώδοχος του κατόρθωσε το ακριβώς αντίθετο: ακινητοποίησε τον ρόλο Ε.Ε. - ΟΗΕ, διέλυσε το διαπραγματευτικό τοπίο, κατέστρεψε τις πολλές δυνατότητες του ενεργειακού προγράμματος εμφανίζοντας στους Κυπρίους ποικίλες τριμερείς με Σίσι και Νετανιάχου, ή και ενέργειες που δεν έχουν την απαιτούμενη πολιτική βάση για να αποδώσουν, βλ. East-Med, Navtex, αντι-Navtex, «Nautical Geo».

4. Σύμφωνα με ρεπορτάζ της εφ/δας «Καθημερινή», «το ερευνητικό σκάφος «Nautical Geo» κινείται από τις 21/10 εντός του τεμαχίου 1 της κυπριακής ΑΟΖ και παρακολουθείται από μακρινή απόσταση από ένα τουρκικό πολεμικό πλοίο. Τον Σεπτέμβριο ανατολικά

της Κρήτης δέχθηκε τουρκικές προκλήσεις. Στην κυπριακή ΑΟΖ εισήλθε αρχές Οκτωβρίου. Δύο τουρκικές φρεγάτες το παρενόχλησαν με αποτέλεσμα να αγκυροβολήσει ανοικτά του λιμανιού της Λάρνακας» (Α. Τομαράς, 22/10).

5. Η υπουργός Ενέργειας Ν. Πηλείδου μίλησε για γεωτρήσεις «Νοέμβριο με Δεκέμβριο το πολύ» (29/6). Στις 4/11 προσέθεσε πως «ο νέος γύρος ερευνητικών γεωτρήσεων, ο οποίος αναμένεται να ξεκινήσει τέλος του χρόνου, με τη γεωτρηση ExxonMobil και της Qatar Petroleum στο τεμάχιο 10, θα προσδιορίσουν σε μεγάλο βαθμό την ταχύτητα και τον τρόπο με τον οποίο θα αξιοποιηθούν οι υδρογονάνθρακες στην κυπριακή ΑΟΖ». Ο Τ. Μπιλγκίτς, εκπρόσωπος του τουρκικού ΥΠΕΞ, απάντησε στη Ν. Πηλείδου πως «η ε/κ πλευρά ανακοίνωσε ότι θα ξεκινήσει νέα γεωτρηση τον Νοέμβριο. Εάν συμβεί αυτό, εμείς ως Τουρκία θα συνεχίσουμε να δίνουμε τις απαραίτητες απαντήσεις σε τέτοιες προκλήσεις προκειμένου να προστατέψουμε τα δικαιώματα των Τ/κ» (21/10).

6. Έχουμε ήδη αρκετά δεδομένα επί της θαλάσσης για να δούμε τις βασικές πτυχές του θέματος. Ο αγωγός EastMed είναι πολιτικό κατασκευάσμα, όχι ένα βιώσιμο, ενεργειακό project. Ποια εταιρεία θα επενδύσει πάνω από 7 δισ. σε μια περιοχή αστάθειας; Η Ε.Ε. κάνει στροφή στις ΑΠΕ. Το ρωσικό φυσικό αέριο έχει το απάνω χέρι στις τιμές. Επιπρόσθετα, απόφαση από την ομίλια Κυριάκου Μητσοτάκη στην Γ.Σ. του ΟΗΕ δείχνει στροφή της Αθήνας σε κάποιον άλλο δρόμο: «Έχω ένα όραμα για την Ανατολική Μεσόγειο: Αντί να συνεχίσουμε τις διαμάχες του προηγούμενου αιώνα για τους υδρογονάνθρακες, ένα αγαθό που κάνει την αξία του, θα πρέπει να ενδώσουμε τις δυνάμεις μας (με την Τουρκία) και να συνεργαστούμε ενάντια στους νέους κοινούς εχθρούς, κλιματική κρίση, απειλή της παράνομης μετανάστευσης» (25/9).

7. Το Ισραήλ, με την πρωθυπουργία Ν. Μπένετ, δεν δίνει την ίδια βαρύτητα στο ζήτημα με τις «Τριμερείς» ή στα δίκτυα που

δίνει το «παρών» της η Κύπρος. Ο Νετανιάχου ήταν πεπεισμένος πως η μη λύση του Κυπριακού εξυπηρετεί το Ισραήλ, γι' αυτό και ο παρεμβατικός ρόλος του στη Λευκωσία έφερε αποτελέσματα.

8. Ποια εξήγηση υπάρχει για τις κινήσεις του «Nautical Geo» αυτή την περίοδο; Γιατί ο Ν. Αναστασιάδης θεωρεί ότι θα προχωρήσει κάτι, όταν όλα τα άλλα είναι διαλυμένα; Ποια πολιτική ή και στρατιωτική στήριξη διαθέτει; Πιθανώς να επιλέγει να αποστέλλει το «Nautical Geo» λίγο έξω από τη Λεμεσό για να δείξει στην κοινή γνώμη ότι το πρόγραμμα «υπάρχει» και «κάτι κινείται».

9. Κανέναν φορέα στη νήσο δεν αντιδρά στην πολιτική των κενών λόγων και της παραμυθίας. Έχουμε εκπαιδευτεί σε αυτήν, αριστεύουμε από συνήθεια. Από την ανακοίνωση του Κέντρου Συντονισμού Έρευνας και Διάσωσης (ΚΣΕΔ) διαβάζω τις εκφράσεις: «παράνομες, παραβιάζουν τα χωρικά ύδατα, την κυριαρχία και τα κυριαρχικά δικαιώματα της Δημοκρατίας». Γιατί πιστεύουμε πως όσο πιο πολλές φορές γράφουμε το «παράνομο» και «τα κυριαρχικά μας δικαιώματα», τα τουρκικά πολεμικά θα φύγουν μια ώρα νωρίτερα; Διότι εμφανίζουμε την κενολογία ως «αντίδραση», ενώ τις ανακοινώσεις ως «δράση»!

10. Μέσα σε μια χαοτική περίοδο λίγες φωνές διείδαν τις εξελίξεις και προέβλεψαν το συνολικό σκηνικό σε όλες τις διαστάσεις του. Ο πρώην πρωθυπουργός της Ελλάδας Κ. Σημίτης, με μια δήλωση «τορτίλη», έδειξε πως το να βλέπεις πέρα από το συγκυριακό είναι ένα σπάνιο πλεονέκτημα που δεν το βρίσκεις εύκολα στο σημερινό γιουσουρούμι της μικροπολιτικής. Σε ομίλια του στη Λευκωσία στις 30/11/13 σημείωσε πως «η σημερινή στιγμή είναι μια στιγμή με δυνατότητες. Η ανεύρεση κοιτασμάτων πετρελαίου και φυσικού αερίου στη λεκάνη της Ανατολικής Μεσογείου δημιουργεί προϋποθέσεις συνεργασίας, αλλά και ενέχει τον κίνδυνο οριστικών ρήξεων».

www.larkoslarkou.org.cy

Ανάγκη οι κάμερες προστασίας

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ**

Οι φαντάροι, οι οποίοι υπηρέτησαν και υπηρετούν στην πράσινη γραμμή, για χρόνια φωνάζουν σιωπηλά για την απουσία καμερών στα φυλάκια. Γκρινιάζουν και λένε ότι: «δεν είναι δυνατόν να βγάζουμε τόσες ώρες σκοπιά, μέρα και νύκτα και να μην έχουν τοποθετηθεί κάμερες, οι οποίες κάνουν ημέρας το κόστος θα είναι πολύ πιο χαμηλό και το αποτέλεσμα σίγουρα πολύ καλύτερο.

Ο υπουργός Εσωτερικών Νίκος Νουρής έκανε το μεγάλο βήμα και έπεισε τους Ευρωπαίους να θεωρηθούν πρακτικά και όχι νομικά τη γραμμή κατάπαυσης του πυρός, ως εξωτερικό σύνορο της Ευρώπης και έτσι άρχισε η τοποθέτηση συρμάτων-πλεγματίων και καμερών. Με τον τρόπο αυτό θα ανακαπεί το «τρομακτικό» κύμα των παράτυπων μεταναστών, αλλά εμμέσως θα καλυφθεί και ένα τεράστιο μέρος από τα καθήκοντα της Εθνικής Φρουράς και των φαντάρων στις σκοπιές. Επιτέλους, θα μπει μια τάξη, να αρχίσει να λειτουργεί η λογική και να σταματήσουν οι συναισθηματισμοί, οι οποίοι στο τέλος της ημέρας μόνο

εκπαίδευσης και της φρουρότητας της πράσινης γραμμής από τους φαντάρους. Με τη γενική χρήση καμερών, σίγουρα στο τέλος της ημέρας το κόστος θα είναι πολύ πιο χαμηλό και το αποτέλεσμα σίγουρα πολύ καλύτερο.

Οι κάμερες, οι οποίες καταγράφουν κωδικοποιημένες εικόνες, οι οποίες μπορούν να μετατραπούν σε κανονικές εικόνες, μόνο με κωδικούς και ειδική επεξεργασία, η οποία προσφέρει και την προστασία από επιθέσεις χάκερς. Οι εποχές άλλαξαν και οι μικροκαβγάδες των παιδιών, με χαστούκια και πετροπόλεμο, σήμερα ελέω διαδίκτυου και τηλεόρασης, μετατράπηκαν σε ορισμένες περιπτώσεις σε «δολοφονίες» ψυχών, οι οποίες όχι σπάνια συνοδεύονται και από άπιστευτες σωματικές αγριότητες.

Πριν από αρκετές δεκαετίες, αρμοζόγντα εγκλήματα. Τα βαποράκια ναρκωτικών και τα χαμερηιά πάθη, μικρών και μεγάλων, κρύβονται κατά κανόνα, πίσω από τις κλειστές πόρτες των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Ο φόβος για διαρροή προσωπικών στιγμών στο διαδίκτυο μπορεί εύκολα να ξεπεραστεί με τη σύγχρονη τεχνολογία. Υπάρχουν σήμερα κάμερες, οι οποίες καταγράφουν κωδικοποιημένες εικόνες, οι οποίες μπορούν να μετατραπούν σε κανονικές εικόνες, μόνο με κωδικούς και ειδική επεξεργασία, η οποία προσφέρει και την προστασία από επιθέσεις χάκερς. Οι εποχές άλλαξαν και οι μικροκαβγάδες των παιδιών, με χαστούκια και πετροπόλεμο, σήμερα ελέω διαδίκτυου και τηλεόρασης, μετατράπηκαν σε ορισμένες περιπτώσεις σε «δολοφονίες» ψυχών, οι οποίες όχι σπάνια συνοδεύονται και από άπιστευτες σωματικές αγριότητες.

Πριν από αρκετές δεκαετίες, αρμοζόγντα εγκλήματα. Τα βαποράκια ναρκωτικών και τα χαμερηιά πάθη, μικρών και μεγάλων, κρύβονται κατά κανόνα, πίσω από τις κλειστές πόρτες των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Ο φόβος για διαρροή προσωπικών στιγμών στο διαδίκτυο μπορεί εύκολα να ξεπεραστεί με τη σύγχρονη τεχνολογία. Υπάρχουν σήμερα κάμερες, οι οποίες καταγράφουν κωδικοποιημένες εικόνες, οι οποίες μπορούν να μετατραπούν σε κανονικές εικόνες, μόνο με κωδικούς και ειδική επεξεργασία, η οποία προσφέρει και την προστασία από επιθέσεις χάκερς. Οι εποχές άλλαξαν και οι μικροκαβγάδες των παιδιών, με χαστούκια και πετροπόλεμο, σήμερα ελέω διαδίκτυου και τηλεόρασης, μετατράπηκαν σε ορισμένες περιπτώσεις σε «δολοφονίες» ψυχών, οι οποίες όχι σπάνια συνοδεύονται και από άπιστευτες σωματικές αγριότητες.

Πριν από αρκετές δεκαετίες, αρμοζόγντα εγκλήματα. Τα βαποράκια ναρκωτικών και τα χαμερηιά πάθη, μικρών και μεγάλων, κρύβονται κατά κανόνα, πίσω από τις κλειστές πόρτες των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Ο φόβος για διαρροή προσωπικών στιγμών στο διαδίκτυο μπορεί εύκολα να ξεπεραστεί με τη σύγχρονη τεχνολογία. Υπάρχουν σήμερα κάμερες, οι οποίες καταγράφουν κωδικοποιημένες εικόνες, οι οποίες μπορούν να μετατραπούν σε κανονικές εικόνες, μόνο με κωδικούς και ειδική επεξεργασία, η οποία προσφέρει και την προστασία από επιθέσεις χάκερς. Οι εποχές άλλαξαν και οι μικροκαβγάδες των παιδιών, με χαστούκια και πετροπόλεμο, σήμερα ελέω διαδίκτυου και τηλεόρασης, μετατράπηκαν σε ορισμένες περιπτώσεις σε «δολοφονίες» ψυχών, οι οποίες όχι σπάνια συνοδεύονται και από άπιστευτες σωματικές αγριότητες.

Πριν από αρκετές δεκαετίες, αρμοζόγντα εγκλήματα. Τα βαποράκια ναρκωτικών και τα χαμερηιά πάθη, μικρών και μεγάλων, κρύβονται κατά κανόνα, πίσω από τις κλειστές πόρτες των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Ο φόβος για διαρροή προσωπικών στιγμών στο διαδίκτυο μπορεί εύκολα να ξεπεραστεί με τη σύγχρονη τεχνολογία. Υπάρχουν σήμερα κάμερες, οι οποίες καταγράφουν κωδικοποιημένες εικόνες, οι οποίες μπορούν να μετατραπούν σε κανονικές εικόνες, μόνο με κωδικούς και ειδική επεξεργασία, η οποία προσφέρει και την προστασία από επιθέσεις χάκερς. Οι εποχές άλλαξαν και οι μικροκαβγάδες των παιδιών, με χαστούκια και πετροπόλεμο, σήμερα ελέω διαδίκτυου και τηλεόρασης, μετατράπηκαν σε ορισμένες περιπτώσεις σε «δολοφονίες» ψυχών, οι οποίες όχι σπάνια συνοδεύονται και από άπιστευτες σωματικές αγριότητες.

κούς ένα αρνητικό νεύμα στον καφενέ του χωριού, για να τιμωρηθεί ο «γουρσοζής», ο άτακτος από την κοινωνία του χωριού. Η απόρριψη κυρίως στις μικρές κοινωνίες ισχυρουμε με βαρύτητα ποινή, γι' αυτό και πολλοί «γουρσοζήδες» εγκατέλειπαν τα χωριά τους, αφήνοντας πίσω περιουσίες, μόνο και μόνο, γιατί δεν τους χαιρετούσαν οι συγχωριανοί τους. Πριν από μερικά χρόνια, μια φωτογραφία στην εφημερίδα και ένα πλάνο στην τηλεόραση αποτελούσαν πιο ισχυρή τιμωρία, από την ποινή του δικαστή. Σωστά σήμερα απαγορεύτηκαν οι φωτογραφίες υπόπτων, γιατί όλοι είναι αθώοι μέχρι αποδείξεις του αντιθέτου. Ωστόσο, φτάσαμε σήμερα στο άλλο άκρο και στο όνομα δήθεν των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, οδηγούμαστε σε ανεξέλεγκτες καταστάσεις, για τις οποίες «βουρούν και δεν φτάνουν» οι αστυνομικοί. Σημασία έχει η πρόληψη και όχι η

καταστολή. Ο φόβος της κάμερας μπορεί να φέρνει «κόλαση», αλλά φέρνει και «παράδεισο» στους νομιμόφρονες και ηθικούς ανθρώπους.

Ο χρόνος κυλά και ο κόσμος γυρνά και τα γερασμένα μυαλά, τα οποία εδώ και χρόνια δεν τολμούν ή αδυνατούν να προχωρήσουν σε τολμηρά βήματα τεχνολογικού εκσυγχρονισμού της κοινωνίας, σιγά-σιγά φεύγουν. Η νέα γενιά, πολύ πιο μορφωμένη και πολύ πιο λογική, σίγουρα δεν ανέχεται «κουτοπονιρίες». Μπορεί η Κύπρος να βρίσκεται σήμερα στον πάτο της Ευρώπης, στη χρήση του διαδικτύου, σε επαγγελματικό επίπεδο, αλλά με τα νέα «δυνατά μυαλά», τα οποία σύντομα θα ανέλθουν σε δομές εξουσίας, τα πράγματα θα γίνουν σίγουρα πολύ καλύτερα. Το μέλλον είναι σίγουρα πολύ ελπιδοφόρο, αν και κανείς δεν ξέρει τι του επιφυλάσσει η μοίρα.

kaparispan@yahoo.gr

Η αθηροσκληρωτική καρδιαγγειακή νόσος

Του δρος **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΕΡΓΑΤΟΥΔΗ**

Η αθηροσκληρωτική καρδιαγγειακή νόσος αποτελεί έναν γενικό όρο, που ορίζεται ως η δημιουργία αθηρωματικής πλάκας στα τοιχώματα των αρτηριών, η οποία μπορεί να οδηγήσει σε μειωμένη ροή του αίματος και σε μια σειρά σοβαρών παθήσεων, όπως εγκεφαλικό επεισόδιο, περιφερική αρτηριακή νόσος και οξύ στεφανιαίο σύνδρομο, που περιλαμβάνει το έμφραγμα του μυοκαρδίου και την ασταθή στηθάγχη. Έχει ενδιαφέρον να σημειώσουμε ποιος είναι και ο ρόλος της χοληστερόλης στη νόσο.

Η χοληστερόλη είναι μια ουσία που είναι απαραίτητη για την ομαλή λειτουργία του ανθρώπινου οργανισμού. Πολλές σύνθετες λειτουργίες του σώματος, όπως η δημιουργία των μεμβρανών και η σύνθεση αρκετών ορμονών, εξαρτώνται από τη χοληστερόλη. Όταν όμως τα επίπεδα της αυξηθούν σημαντικά, γίνεται επιβλαβής για τον οργανισμό, καθώς κολλάει στα τοιχώματα των αγγείων και έτσι πυροδοτεί την αθηροσκληλήρυνση, μία διαδικασία εκφύλισης των αγγείων που ευθύνεται για την αθηροσκληρωτική καρδιαγγειακή νόσο. Τα είδη χοληστερόλης: Είναι η χοληστερόλη που βρίσκεται στις λιποπρωτεΐνες χαμηλής πυκνότητας (LDL), η χοληστερόλη που βρίσκεται στις λιποπρωτεΐνες υψηλής πυκνότητας (HDL) και η χοληστερόλη που βρίσκεται στις λιποπρωτεΐνες πολύ χαμηλής πυκνότητας (VLDL). Στην καθημερινή κλινική πράξη προσδιορίζουμε στο αίμα την ολική χοληστερόλη, την HDL χοληστερόλη και την LDL χοληστερόλη. Ποια από αυτά τα είδη ενοχοποιούνται για την αθηροσκληρωτική καρδιαγγειακή νόσο; Η LDL χοληστερόλη είναι η κατ'εξοχήν επικίνδυνη (εξ ου και ο όρος κακή χοληστερόλη), ενώ η HDL θεωρείται προστατευτική (καλή χοληστερόλη). Γι' αυτόν τον λόγο δεν δίνουμε ιδιαίτερη αξία στις τιμές της ολικής χοληστερόλης, αλλά θα πρέπει να παρεμβαίνουμε, όταν οι τιμές της LDL είναι υψηλές ή/και όταν οι τιμές της HDL είναι χαμηλές. Τα υψηλά επίπεδα LDL χοληστερόλης συνδέονται με σχεδόν τρία εκατομμύρια θανάτους παγκοσμίως κάθε χρόνο. Παράγοντες κινδύνου για υψηλή κακή χοληστερόλη (LDL) είναι: (1) Το οικογενειακό ιστορικό. Είναι συχνό φαινόμενο άτομα που ακολουθούν υγιεινό τρόπο ζωής να εμφανίζουν υψηλές τιμές χοληστερόλης όταν υπάρχει συγγενής πρώτου βαθμού με το ίδιο πρόβλημα.

(2) Οι κακές διατροφικές συνήθειες. Η τακτική κατανάλωση κορεσμένων και trans λιπαρών

που βρίσκονται μέσα σε δημοφιλή προϊόντα του εμπορίου μπορεί να αυξήσει το επίπεδο κακής χοληστερόλης. Επίσης, τρόφιμα με υψηλή χοληστερόλη όπως το κόκκινο κρέας και τα γαλακτοκομικά προϊόντα συντείνουν στην αύξηση της χοληστερόλης.

(3) Το υψηλό σωματικό βάρος. Η παχυσαρκία προκαλεί αύξηση της ολικής χοληστερόλης στο αίμα αυξάνοντας την LDL και ελαττώνοντας την HDL χοληστερόλη.

(4) Το κάπνισμα. Μελέτες έχουν δείξει ότι η διακοπή του καπνίσματος συνοδεύεται με αύξηση των τιμών της καλής χοληστερόλης (HDL).

Ποια είναι όμως τα φυσιολογικά όρια της LDL; Σύμφωνα με τις πρόσφατες κατευθυντήριες οδηγίες της Ευρωπαϊκής Καρδιολογικής Εταιρείας το ανώτερο επιτρεπτό όριο της κακής χοληστερόλης (LDL), το όριο δηλαδή πάνω από το οποίο συνιστάται αντιμετώπιση (αλλαγές στον τρόπο ζωής ή/και φαρμακευτική αγωγή) διαφέρει από άτομο σε άτομο αναλόγως της παρουσίας ή όχι άλλων παραγόντων κινδύνου για καρδιαγγειακά νοσήματα.

Θα πρέπει δηλαδή να γίνεται μια εξατομικευμένη αξιολόγηση των παραγόντων κινδύνου που φέρει το κάθε άτομο. Τα όρια, όπως ορίζονται από τις κατευθυντήριες οδηγίες της Ευρωπαϊκής Καρδιολογικής Εταιρείας, είναι τα ακόλουθα:

(α) Για άτομα πολύ υψηλού κινδύνου για καρδιαγγειακό νόσημα (για παράδειγμα ασθενείς μετά από εγκεφαλικό ή έμφραγμα του μυοκαρδίου) LDL <55mg/dl.

(β) Για άτομα υψηλού κινδύνου (για παράδειγμα ασθενείς με σακχαρώδη διαβήτη και άλλους συνυπάρχοντες παράγοντες κινδύνου) LDL <70mg/dl.

(γ) Για άτομα μέτριου κινδύνου (για παράδειγμα ασθενείς με σακχαρώδη διαβήτη χωρίς άλλους παράγοντες κινδύνου) LDL <100mg/dl και (δ) για άτομα χαμηλού κινδύνου (απουσία παραγόντων κινδύνου) LDL <116mg/dl.

Η συνήθης αντιμετώπιση της υψηλής χοληστερόλης στο αίμα περιλαμβάνει διατροφικές αλλαγές, σωματική άσκηση και αν κριθεί αναγκαίο, ειδικά φαρμακευτική αγωγή. Η επιλογή των φαρμάκων γίνεται από τον αρμόδιο ιατρό λαμβάνοντας υπόψη διάφορους παράγοντες, όπως η ηλικία του ασθενούς, το ιατρικό ιστορικό του, οι παρενέργειες και οι ατομικοί παράγοντες κινδύνου.

Ο δρ Κωνσταντίνος Εργατούδης είναι καρδιολόγος MD, PhD.

Η κατάκτηση του ΓεΣΥ και ο ΔΗΣΥ

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ**

«Δεν γίνεται κάθε φορά που ανοίγει μια τέτοια συζήτηση να μην είναι κρυστάλλινες οι προθέσεις του κυβερνώντος κόμματος που έφερε και εφαρμόζει τη μεταρρύθμιση».

νση του Νίκου Αναστασιάδη, η κυβέρνηση του Δημοκρατικού Συναγερμού με υπουργό Υγείας τον Γιώργο Παμπορίδη συμφώνησε και ψηφίστηκεν ομόφωνα τα νομοσχέδια που αφορούσαν την εφαρμογή του ΓεΣΥ. Αυτή η κυβέρνηση, η κυβέρνηση του Νίκου Αναστασιάδη, η κυβέρνηση του Δημοκρατικού Συναγερμού με υπουργό Υγείας τον Κωνσταντίνο Ιωάννου εφάρμοσε το ΓεΣΥ και την αυτονόμηση των δημόσιων νοσηλευτηρίων. Είναι κρίμα, σήμερα να φορτώνεται για άλλη μια φορά ο Δημοκρατικός Συναγερμός τη μεμψιμορία για υπονόμευση του ΓεΣΥ την ώρα που έπρεπε να καρπώνεται τα πολιτικά οφέλη από αυτή τη μεγάλη κοινωνική κατάκτηση των εργαζομένων και όλων των κατοίκων της Κύπρου.

Ο πρόεδρος της παράταξης, ο Αβέρωφ Νεοφύτου, ξεκαθάρισε δημοσίως πως δεν πρόκειται να αλλάξουμε τη φιλοσοφία και την

αρχιτεκτονική του ΓεΣΥ και σκότωσε τους ψιθύρους που ξεκίνησαν από τον αναπληρωτή πρόεδρο, τον Χάρη Γεωργιάδη, πως εμείς, που το φέραμε και το εφαρμόζουμε θα το υπονομεύσουμε. Αυτό που βγαίνει για άλλη μια φορά από τη δημόσια συζήτηση για το ΓεΣΥ είναι πως χρειάζεται να ξεκαθαρίσουμε μια και καλή τη θέση του κόμματος. Δεν γίνεται κάθε φορά που ανοίγει μια τέτοια συζήτηση να μην είναι κρυστάλλινες οι προθέσεις του κυβερνώντος κόμματος που έφερε και εφαρμόζει τη μεταρρύθμιση.

Το Γενικό Σύστημα Υγείας, που σήμερα απολαμβάνουμε, έχει συγκεκριμένες παραμέτρους. Έχει αρχιτεκτονική και φιλοσοφία μονοασφαλιστικού χαρακτήρα. Αυτή η συζήτηση τελείωσε. Αυτό μας συμβούλευσαν και οι Ολλανδοί, αυτό ψηφίσαμε, αυτό εφαρμόζουμε. Ήταν άλλωστε και μέρος της εξίσωσης για την αυτονόμηση των δημόσιων νοσηλευτηρίων, απαραίτητο προαπαιτούμενο για την εφαρμογή του ΓεΣΥ. Όποιος υποστηρίζει πως σήμερα δεν υπάρχουν ζητήματα είναι εκτός πραγματικότητας.

Αυτά τα ζητήματα πρέπει να τα λύσουμε. Και όσα δεν μπορούν να λυθούν από την εφαρμογή των κανονισμών του ΟΑΥ να το κάνουμε με νομοθετική ρύθμιση. Αλλά πρώτα οφείλει και ο ΟΑΥ να εφαρμόσει πλήρως τον υφιστάμενο νόμο και τους κανονισμούς, κάτι

που σήμερα δεν γίνεται. Από εκεί και πέρα καμία νομοθετική πρωτοβουλία δεν μπορεί να varkoθετεί και να υπονομεύει την αρχιτεκτονική και την φιλοσοφία του ΓεΣΥ που έχουμε. Μελετώντας τις αναλύσεις των τελευταίων ημερών, πείστηκε πως η πρόταση νόμου του Μαρίνου Σιζόπουλου κάνει αυτό ακριβώς που δεν θέλουμε. Η προσωπική μου θέση είναι ξεκάθαρη και είναι ενάντια στη συγκεκριμένη πρόταση νόμου.

Σήμερα, οφείλουμε να μιλήσουμε ξεκάθαρα. Να αφήσουμε τα μισόλογα, τα «ναι μεν αλλά». Και ως Δημοκρατικός Συναγερμός να μην αφήνουμε καμία αμφιβολία σε κανέναν πως δεν υπερεκτιμούμε το συμφέρον των πολλών, της κοινωνίας και των πολιτών, το δημόσιο συμφέρον. Είναι κρίμα για όλα τα στελέχη της παράταξης, είναι άδικο στην ιστορία του Δημοκρατικού Συναγερμού να τολμούμε διαχρονικά και να φέρνουμε και να εφαρμόζουμε τις μεγαλύτερες, τις πιο ριζοσπαστικές μεταρρυθμίσεις στον τόπο και να μην καταφέρνουμε να τις καρπώνομαστε πλήρως. As ξεκινήσουμε από το ΓεΣΥ, as ξεκαθαρίσουμε εσωτερικά το τι κάνουμε και τι θέλουμε να κάνουμε για να καταφέρουμε να πείσουμε και τους πολίτες για τις προθέσεις μας.

Ο κ. Δημήτρης Δημητρίου είναι βουλευτής Λευκωσίας και Εκπρόσωπος Τύπου ΔΗΣΥ. @dmdemetriou

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ**

Ο νομοθέτης και η διαφθορά

Η γενική βούληση, η βούληση δηλαδή ενός λαού, δεν σφάλλει ποτέ στο νομοθετικό της έργο, υποστηρίζει με έμφαση ο Ζαν Ζακ Ρουσσώ στο «Κοινωνικό συμβόλαιο» (1762). Ο λαός, αποκλειστικός κάτοχος της νομοθετικής εξουσίας χωρίς δικαίωμα παραχώρησής της σε τρίτους, σύμφωνα πάντα με τον Γάλλο διαφωτιστή, δεν σφάλλει ποτέ όταν την ασκεί.

Αυτό είναι ίσως και το μεγαλύτερο ερώτημα στη νεότερη πολιτική φιλοσοφία και πρακτική. Ποιος λαός δεν σφάλλει ποτέ και, αν σφάλλει, πώς μπορούμε να του εμπιστευτούμε ένα τόσο σημαντικό έργο; Η απάντηση στον φαινομενικό αυτό παράδοξο δεν έχει να κάνει με το ποιόν του κάθε λαού, αλλά με την ουσία της νομοθετικής πράξης. Η γενική βούληση δεν είναι η αυθαίρετη θέληση ενός λαού, αλλά η έλλογη άσκηση της νομοθετικής αρχής από τον λαό. Πότε λειτουργεί ορθά η γενική βούληση; Όταν νομοθετεί υπέρ του γενικού συμφέροντος και όχι υπέρ του συμφέροντος συγκεκριμένων ατόμων ή

ομάδων. Απαντώντας σε αυτό το ερώτημα, ο Λέο Στράους συνέδεσε τη νομοθετική πράξη με την αρχή της γενικεύσης, όπως αυτή διατυπώθηκε από τον Ιμάνουελ Καντ: «Κάνε σαν η κάθε σου πράξη να έχει γενική ισχύ». Αν για παράδειγμα εγώ δεν πληρώνω τους φόρους μου, είναι σαν να νομοθετώ τη γενική κατάργηση της φορολογίας και άρα την κατάργηση του Δημοσίου. Αυτό όμως αντιβαίνει στο δημόσιο συμφέρον εφόσον θα καθίστούσε αδύνατη την όποια δημόσια λειτουργία. Επομένως, ο νόμος, ο οποίος θα επέτρεπε σε συγκεκριμένα άτομα ή ομάδες να μην τιμούν τις φορολογικές τους υποχρεώσεις δεν είναι συμβατός με τη γενική βούληση. Η τελευταία, ως «γενική», είναι προσανατολισμένη αποκλειστικά στο γενικό συμφέρον και έχει πάντοτε καθολική ισχύ.

Το δυστύχημα είναι ότι η αντιπροσωπευτική κοινοβουλευτική δημοκρατία μας μόνο υπό συγκεκριμένων όρους μπορεί να γίνει ο εκφραστής της γενικής βούλησης και έτσι να μη σφάλλει στο νομοθετικό της έργο. Πιο συγκεκριμένα, οι αντιπρόσωποι του λαού, οι βου-

Το κοινοβούλιο μετατρέπεται έτσι σε όργανο εξυπηρέτησης ιδιωτικών συμφερόντων και οι βουλευτές σε πιόνια ομάδων πίεσης και ατόμων με ισχυρή επιρροή στα κέντρα εξουσίας.

λεπτές, νομοθετούν ορθά μόνο όταν εφαρμόζουν την αρχή της γενικεύσης σε κάθε σχέδιο νόμου, για να διαπιστώσουν αν έχει όντως καθολική ισχύ και αν είναι ως εκ τούτου συμβατό με το γενικό συμφέρον. Σε κάθε αντίθετη περίπτωση, ακόμη και όταν ομοφωνούν, δεν εκφράζουν τη γενική βούληση, αλλά υπερεκτιμούν αλλότρια συμφέροντα. Νομοθετούν δηλαδή για συγκεκριμένα άτομα, δίνουν «προνόμια» (privilegia) σε ιδιώτες ή ομάδες ιδιωτών εις βάρος του όλου. Αυτοί οι «κατά παραγγελία» νόμοι είναι ο θεμέλιος λίθος της διαφθοράς. Το κοινοβούλιο μετατρέπεται

έτσι σε όργανο εξυπηρέτησης ιδιωτικών συμφερόντων και οι βουλευτές σε πιόνια ομάδων πίεσης και ατόμων με ισχυρή επιρροή στα κέντρα εξουσίας. Κανένα κράτος δικαίου δεν μπορεί να δημιουργηθεί και να ευδοκιμήσει υπό αυτούς τους όρους. Πόσο μάλλον που η συγκεκριμένη λογική χειραγώγησης της νομοθετικής εξουσίας λειτουργεί κυρίως διαβρωτικά ενάντια στα καλώς κείμενα, στο ορθό δηλαδή νομοθετικό πλαίσιο λειτουργίας του κράτους δικαίου. Πιο απλά, εφόσον ο νομοθέτης που έκανε τον νόμο μπορεί και να τον αλλάξει, δεν είμαστε υποχρεωμένοι να συμμορφωθούμε στον νόμο αν είμαστε σε θέση να τον αλλάξουμε.

Η συγκεκριμένη πολιτική και κοινωνική στάση είναι η ουσία της ανομίας. Τι κι αν κανένας νόμος δεν έχει αναδρομική ισχύ; Τι κι αν, ακόμη κι αν ψηφισθεί νόμος που να επιτρέπει σήμερα αυτό που ο ίδιος νόμος απαγόρευε χτες δεν θα έχει ισχύ για το χτες; Η λογική της διαφθοράς λέει ότι, αν ο νομοθέτης αλλάξει τον νόμο, τότε αυτό σημαίνει ότι ο συγκεκριμένος νόμος ήταν κακός και συνεπώς η μη τήρησή

του κατά το παρελθόν επιτρεπτή. Η προσδοκία αλλαγής του νόμου καταστρέφει τον νόμο και επιτρέπει την καταστρατήγησή του. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι δεν πρέπει να καταργούνται νόμοι οι οποίοι δε ακολουθούν πλέον το πνεύμα και το ήθος της εποχής. Αυτό σημαίνει ότι ο νομοθέτης δεν πρέπει να έχει υπόψη του συγκεκριμένα συμφέροντα όταν νομοθετεί, αλλά μόνο γενικές περιπτώσεις. Δεν είναι η εξαίρεση που θα καθόρισε τον νόμο αλλά ο κανόνας. Όποιος νομοθετεί με σκοπό να εξαίρεισει ιδιώτες από τη γενική ισχύ του νόμου δεν νομοθετεί σύμφωνα με τη γενική βούληση και άρα δεν δρα ως αντιπρόσωπος του λαού αλλά ως σφετεριστής της ψήφου του.

Δυστυχώς, η πρακτική αυτή είναι διαδεδομένη στις ευρωπαϊκές κοινοβουλευτικές δημοκρατίες. Έχει συντελέσει κατά το παρελθόν και εξακολουθεί να συντελεί στην απώλεια της εμπιστοσύνης των πολιτών στο κράτος τους. Επιτρέπει στους εχθρούς του κοινοβουλευτικού συστήματος να επηρεάσουν τους πολίτες εναντίον της φιλελεύθερης δημοκρατίας προκρίνοντας

ουτοπικές λύσεις όπου η εξουσία βρίσκεται στα χέρια των λίγων ενάρετων και αδιάφθωρων. Στην παρούσα συγκυρία, στον βαθμό που προωθεί όχι μόνο την ανομία αλλά και προάγει ένα γενικευμένο κοινωνικό αίσθημα ανομίας σε έναν τόπο, η κάθε προνομιακή αλλαγή νόμου για την εξυπηρέτηση ιδιωτικών συμφερόντων ωθεί τους ψηφοφόρους στα πολιτικά άκρα, στέλνοντάς τους στα δίκτυα όσων παραγανδίζουν το τέλος του «συστήματος». Τα «αντισυστημικά» κόμματα και οι αυτόκλητοι «σωτήρες» πιάνουν δουλειά, διαβάλλουν τα δημοκρατικά ήθη και προωθούν το πνεύμα μισαλλοδοξίας και φανατισμού σε ένα κλίμα διάχυτης αμφισβήτησης των θεσμών. Μοναδικός φραγμός σε κάθε είδους πολιτική παρεκτροπή είναι η συνείδηση και συνέκρια του νόμου. Ο νομοθέτης έχει την αποκλειστική ευθύνη γι' αυτό.

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής του Πανεπιστημίου Κύπρου και εταίρος του ερευνητικού κέντρου «Ευρωπαϊκές Δυναμικές» του Πανεπιστημίου του Στρασβούργου.

Πράσινες επιχειρήσεις, Ι.Χ. και κτίρια

Πώς αλλάζει τις ζωές μας
ο νέος περιβαλλοντικός νόμος

Του **Κ.Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ**

Σημαντικές αλλαγές στην προσωπική μας ζωή, στις οικονομικές μας επιλογές, με επίκεντρο τις κατοικίες και τα αυτοκίνητά μας, αλλά και στον τρόπο λειτουργίας σειράς επιχειρήσεων επιφέρει το κρίσιμο για το περιβάλλον εγχείρημα της «πράσινης μετάβασης» που προωθεί η κυβέρνηση μέσω του νέου κλιματικού νόμου, ο οποίος εγκρίθηκε την περασμένη Πέμπτη από το υπουργικό συμβούλιο, έπειτα από εισήγηση του αρμόδιου υπουργού Κώστα Σκρέκα.

Με την ψήφιση του νέου νόμου, στον οποίο αποδίδει ιδιαίτερη σημασία ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης, πρέπει να θεωρείται δεδομένο πως θα αρχίσουμε να σκεφτόμαστε διαφορετικά τι αυτοκίνητο θα αγοράσουμε και πότε, καθώς επίσης και τον τρόπο θέρμανσης της κατοικίας μας, ενώ σταδιακά οι εικόνες της καθημερινότητάς μας θα μεταβάλλονται: θα αρχίσουμε, για παράδειγμα, να βλέπουμε περισσότερους σταθμούς φόρτισης αυτοκινήτων και λιγότερα βενζινάδικα.

Είναι ενδεικτικό ότι από το 2030 θα επιτρέπεται η πώληση μόνο οχημάτων μηδενικών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου –που δεν καίνε βενζίνη ή πετρέλαιο–, ενώ θα απαγορεύεται σε όλα τα κτίρια η χρήση καυστήρων πετρελαίου θέρμανσης. Έτσι, όποιος δεν στρέφεται σε κάποια άλλη λύση θα είναι υποχρεωμένος να χρησιμοποιεί για τη θέρμανση μόνο κλιματιστικά.

Ειδικότερα, στο νομοσχέδιο, που πρόκειται να τεθεί σε διαβούλευση και άρα είναι «ανοικτό» σε επιμέρους αλλαγές και βελτιώσεις, προβλέπονται:

Μέτρα για τη μείωση των εκπομπών αερίων στα κτίρια

- Από το 2023 απαγορεύεται η εγκατάσταση καυστήρων πετρελαίου θέρμανσης, όπου υπάρχει επαρκές διαθέσιμο δίκτυο φυσικού αερίου.
- Από το 2025 απαγορεύεται η εγκατάσταση καυστήρων πετρελαίου θέρμανσης.

- Από το 2030 απαγορεύεται σε όλα τα κτίρια η χρήση καυστήρων πετρελαίου θέρμανσης. Μέτρα για τη μείωση των εκπομπών αερίων από επιχειρήσεις
- Ρυπογόνες επιχειρήσεις όπως βιομηχανίες, τουριστικές και πτηνοτροφικές εγκαταστάσεις και υδατοκαλιέργειες υποχρεούνται σε κατ' ελάχιστον μείωση εκπομπών θερμοκηπιακών αερίων 30% έως το 2030 σε σχέση με το 2022 (με προσαρμογή στην εκάστοτε παραγωγή τους).
- Από το 2023 και έπειτα, σε όλα τα νέα επαγγελματικά κτίρια με κάλυψη άνω των 500 τ.μ. πρέπει να τοποθετούνται φωτοβολταϊκά σε ποσοστό που αντιστοιχεί σε τουλάχιστον 30% της κάλυψης. Έτσι, όπως προβλέπεται στο νομοσχέδιο, θα καλύπτονται οι ανάγκες των νέων κτιρίων με καθαρή ενέργεια, η οποία εκτός από χαμηλότερο περιβαλλοντικό αποτύπωμα είναι και αισθητά φθηνότερη σε σχέση με εκείνη που παράγεται από ορυκτά καύσιμα.

- Έως το τέλος Μαρτίου 2023 οι εισηγμένες επιχειρήσεις στο Χρηματιστήριο, οι τράπεζες, οι όμιλοι κινητής και σταθερής τηλεφωνίας, οι επιχειρήσεις logistics, οι επιχειρήσεις παροχής ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου και οι αλυσίδες λιανικού εμπορίου που απασχολούν πάνω από 500 εργαζομένους αναλαμβάνουν την υποχρέωση να δημοσιεύουν ετήσια αναφορά για το ανθρακικό τους αποτύπωμα με έτος αναφοράς το 2022, ώστε να είναι σαφές πόσο «φίλικες» γίνονται σταδιακά προς το περιβάλλον. Στην έκθεση συμπεριλαμβάνονται εθελοντικοί στόχοι και δράσεις μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Η έκθεση επικαιροποιείται ετησίως.

Μέτρα προώθησης οχημάτων μηδενικών εκπομπών

- Από το 2025 υποχρεωτικά όλα τα νέα επιβατηγά δημόσιας χρήσης, αυτοκίνητα ταξί στην Περιφέρεια Αττικής και στην Περιφερειακή Ενότητα Θεσσαλονίκης, καθώς και το ένα τρίτο των νέων νοικιαζόμενων οχημάτων θα είναι

Στον νέο κλιματικό νόμο, ο οποίος εγκρίθηκε την περασμένη Πέμπτη από το υπουργικό συμβούλιο, αποδίδει ιδιαίτερη σημασία ο Κυριάκος Μητσοτάκης. Στη φωτο., ο πρωθυπουργός κατά την πρόσφατη επίσκεψή του στη Χάλκη, η οποία μετατρέπεται σε πράσινο, ενεργειακά αυτόνομο νησί.

Από το 2030 απαγορεύεται η χρήση καυστήρων πετρελαίου θέρμανσης – Από το 2023 σε όλα τα νέα επαγγελματικά κτίρια με κάλυψη άνω των 500 τ.μ. πρέπει να τοποθετούνται φωτοβολταϊκά.

οχήματα μηδενικών εκπομπών.

- Από το 2023 τουλάχιστον το ένα τέταρτο των νέων εταιρικών αυτοκινήτων θα πρέπει να είναι ηλεκτρικά οχήματα ή υβριδικά ηλεκτρικά οχήματα.
- Αναφορικά με την πώληση καινούργιων επιβατικών οχημάτων και ελαφρών επαγγελματικών οχημάτων, από το 2030 επιτρέπεται η πώληση μόνο οχημάτων μηδενικών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου (δεν θα πωλούνται αυτοκίνητα που καίνε βενζίνη, πετρέλαιο ή υγραέριο).

Μέτρα για μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στα μη διασυνδεδεμένα νησιά

- Έως το 2030 απαγορεύεται η χρήση μαζούτ για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας στα μη διασυνδεδεμένα νησιά.
- Επί της ουσίας, ο κλιματικός νόμος αποτελεί τον «Οδικό Χάρτη» που υιοθετεί η χώρα προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος της και το ένα τρίτο των νέων νοικιαζόμενων οχημάτων θα είναι

περιλαμβάνει γενικές κατευθύνσεις αλλά και συγκεκριμένα μέτρα για επτά τομείς: Την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και θερμότητας, τις μεταφορές, τη βιομηχανία, τα κτίρια, τη γεωργία και κτηνοτροφία, τα απόβλητα, και, τέλος, τις χρήσεις γης, τις αλλαγές χρήσεων γης και τη δασοπονία.

Διασύνδεση με Αίγυπτο

Ο κλιματικός νόμος δεν είναι βεβαίως μια μεμονωμένη παρέμβαση της κυβέρνησης στην κατεύθυνση της «πράσινης μετάβασης» της χώρας. Συνοδεύεται από άλλες πρωτοβουλίες, όπως η «πράσινη νησιά», όπου η σκυτάλη παίρνει πλέον η Χάλκη. Όπως επίσης, κινήσεις και μεγεωστρατηγική σημασία, με κορυφαία ίσως την ηλεκτρική διασύνδεση Ελλάδας - Αιγύπτου. Η ελληνοαιγυπτιακή συμφωνία, που υπογράφηκε πρόσφατα, περιλαμβάνει σαφή αναφορά στην ανάγκη σεβασμού της κυριαρχίας και των κυριαρχικών δικαιωμάτων των δύο χωρών, η οποία συνδέεται ευθέως με την Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ) και τις θαλάσσιες ζώνες τους, που έχουν οριστεί με βάση τη Σύμβαση του ΟΗΕ για το Δίκαιο της Θάλασσας το 1982. Στο ενεργειακό πεδίο, η συμφωνία Ελλάδας - Αιγύπτου αποτελεί την πρώτη που θα υλοποιεί τη διασύνδεση ανάμεσα στην Ευρώπη και την Αφρική και μπορεί μεσοπρόθεσμα να συμβάλει στη διαφοροποίηση των πηγών εισαγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, καθιστώντας τη χώρα «κόμβος» μεταφοράς πράσινης ενέργειας προς την Ε.Ε.

Κυριάκος Μητσοτάκης στην «Κ»

Η Ελλάδα πρότυπο πράσινης ανάπτυξης

Ο πλανήτης δεν θα έχει μέλλον αν αυτό δεν είναι πράσινο. Η μετάβαση στην κυκλική και βιώσιμη οικονομία αποτελεί εθνική προτεραιότητα για την Ελλάδα. Αναπτυξιακή πρόκληση, καθώς αξιοποιεί τα τεράστια συγκριτικά της πλεονεκτήματα, που σχετίζονται με τη μοναδική φύση και την πρωτογενή της παραγωγή, με τον πολιτισμό και τον τουρισμό της. Κοινωνική αναγκαιότητα, αφού δημιουργεί νέο δημόσιο πλούτο και απασχόληση, προσφέροντας ταυτόχρονα φθηνή, καθαρή ενέργεια και καλύτερες συνθήκες ζωής στους πολίτες. Αλλά και γεωστρατηγικό προτέρημα, με τη θέση της χώρας στην ανατολική Μεσόγειο να τη μετατρέπει σε δυναμικό διεθνή ενεργειακό κόμβο.

Σε αυτή την κατεύθυνση η κυβέρνηση κινητοποιεί σημαντικούς πόρους. Οι δράσεις για την πράσινη ανάπτυξη και τον ψηφιακό μετασχηματισμό θα απορροφήσουν το 38% των 32 δισ. του Προγράμματος «Ελλάδα 2.0», που θα πλαισιωθούν από δεκάδες δισ. ιδιωτικών επενδύσεων, διαμορφώνοντας το οικονομικό και κοινωνικό τοπίο των επόμενων δεκαετιών. Ένα τοπίο, όμως, που δεν θα απειλείται από την κλιματική κρίση. Είναι ένα μήνυμα που έρχεται από το μέλλον, αλλά αποτελεί

αναγκαιότητα του παρόντος. Μία πραγματικότητα, που θα ακυρώνει τις κρίσεις και θα δημιουργεί ευκαιρίες. Προωθώντας παράλληλα και έναν άλλον τρόπο ζωής.

Αυτό ζητούν οι πολίτες και πρώτοι οι νέοι μας. Και σε αυτό το αίτημα ανταποκρινόμαστε, δι-απερνώντας με το νήμα της πράσινης μετάβασης όλες τις δράσεις

Η μετάβαση στην κυκλική και βιώσιμη οικονομία αποτελεί εθνική προτεραιότητα. Αναπτυξιακή πρόκληση, κοινωνική αναγκαιότητα, αλλά και γεωστρατηγικό προτέρημα.

μας. Από την οικονομία μέχρι την εκπαίδευση και από τον πολιτισμό μέχρι την εξωτερική πολιτική. Έχουμε φιλόδοξους στόχους, αλλά και σχέδιο που τους κάνει ρεαλιστικούς. Και, κυρίως, τη δύναμη και την όρεξη να γίνουν πράξη.

Θέλω σε λίγα χρόνια, όταν αναφέρεται κάποιος στην Ελλάδα να μιλάει για μια χώρα πρότυπο πράσινης ανάπτυξης. Μπορούμε και θα το πετύχουμε.

Μεταξύ ανάσχεσης του τέταρτου κύματος και προστασίας της αγοράς

Των **Κ. Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ**
και **ΣΤ. Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Σε κρίση μεταβλήτη για την πορεία της οικονομίας και της χώρας τους επόμενους μήνες αναδεικνύεται η ανάσχεση του νέου κύματος της πανδημίας, τέταρτου κατά σειράν, με την κυβέρνηση να θέτει ως κορυφαία προτεραιότητα την προστασία της λειτουργίας της αγοράς. Ως εκ τούτου, παρά τα νέα αυστηρότερα μέτρα τέθηκαν σε ισχύ μόλις χθες, το Μέγαρο Μαξίμου επεξεργάζεται ήδη ένα Plan B για την περίπτωση κατά την οποία τα κρούσματα κορωνοϊού συνεχίσουν να αυξάνονται, προκαλώντας περαιτέρω πίεση στο σύστημα υγείας.

Επί της ουσίας, η κυβέρνηση έχει αποφασίσει, όταν και εάν κριθεί απαραίτητο, να βγάλει από το συρτάρι μια δέσμη μέτρων που είχε αξιοποιηθεί και πέρυσι, κι-νούμενη σε δύο πυλώνες: στην ενίσχυση του ΕΣΥ και στην αυστηροποίηση των περιορισμών, κυρίως στη διασκέδαση. Ειδικότερα, σε σχέση με το σύστημα υγείας προβλέπεται: α) Να περιοριστούν τα κανονικά χειρουργεία, ώστε να αυξηθούν οι κλίνες COVID. β) Η συνεργασία με ιδιωτικές κλινικές, που θα απορροφήσουν non COVID περιστατικά. γ) Η πρόσκληση σε γιατρούς ώστε να ενταχθούν στο ΕΣΥ και, εάν δεν

υπάρξει η αναγκαία προσέλευση, η επιστράτευσή τους.

Σύμφωνα με πληροφορίες, με δεδομένα τον σταθερά υψηλό αριθμό κρουσμάτων και την αυξανόμενη πίεση στο σύστημα υγείας, δεν πρέπει να αποκλειστεί κάποια απ' αυτά τα μέτρα να ενεργοποιηθούν ακόμη και μέσα στον μήνα. Παράλληλα, στο μέτωπο της περαιτέρω αυστηροποίησης των μέτρων, στις «κόκκινες» περιοχές είναι πιθανόν να αποφασιστεί: α) Κατάργηση των ορθίων στους χώρους

Η κυβέρνηση επεξεργάζεται Plan B για την περίπτωση κατά την οποία τα κρούσματα κορωνοϊού συνεχίσουν να αυξάνονται, προκαλώντας περαιτέρω πίεση στο σύστημα υγείας.

διασκέδασης, β) απαγόρευση της μουσικής και γ) περιορισμός του ωραρίου λειτουργίας σε εστιατόρια και μπαρ έως κάποια συγκεκριμένη ώρα, προκειμένου να αποφευχθεί ο μεταμεσονύκτιος συνωστισμός.

Το πότε και εάν εφαρμοστεί το πιθανό Plan B, θα εξαρτηθεί σε με-

Αν οι συνθήκες το απαιτήσουν, προβλέπεται να περιοριστούν τα κανονικά χειρουργεία, ώστε να αυξηθούν οι κλίνες COVID, η συνεργασία με ιδιωτικές κλινικές, που θα απορροφήσουν non COVID περιστατικά, και η πρόσκληση σε γιατρούς ώστε να ενταχθούν στο ΕΣΥ και, αν δεν υπάρξει η αναγκαία προσέλευση, η επίταξή τους.

γάλο βαθμό από το πώς θα εξελιχθεί η εβδομάδα που μας έρχεται στο ΕΣΥ και των διασωληνωμένων. Η αισιόδοξη πρόβλεψη λέει πως από την επόμενη εβδομάδα μπορούμε να δούμε μια «επιπέδωση» στις κα-

μπύλες, που θα σημαίνει πως αυτή τη στιγμή βρισκόμαστε στην κορύφωση της πανδημίας. Το απαισιόδοξο σενάριο, από την άλλη, είναι να δούμε την κορύφωση στα τέλη του μήνα, που σημαίνει πως και ο Δεκέμβριος θα είναι ένας πολύ δύ-

Στα θετικά, ωστόσο, πρέπει να συμπεριληφθούν δύο δεδομένα. Πρώτον, το τελευταίο διάστημα οι εμβολιασμοί αυξάνονται τόσο όσον αφορά την πρώτη δόση όσο και τα ραντεβού για την τρίτη δόση, που το επόμενο διάστημα θα αποτελέσει το «κλειδί» για την εξέλιξη της πανδημίας και της διατήρησης ενός συμπαγούς τείχους ανοσίας. Δεύτερον, στο τείχος προστίθενται εκτός από τους εμβολιασμένους και οι νοσήσαντες, δημιουργώντας τελικά σχετική αισιοδοξία πως το τέταρτο κύμα δεν θα κρατήσει τόσο σε διάρκεια και σε ένταση όσο το αντίστοιχο των περυσινών χειμώνων.

Το παράδειγμα της ΔΕΗ

Την ίδια ώρα, στην κυβέρνη-ση, πλην της πανδημίας που απο-τελεί ένα δυναμικό και απρόβλε-πτο φαινόμενο, βάζουν σε άμεση προτεραιότητα την οικονομία και τις επενδύσεις, που ήδη φέρνουν από αποτέλεσμα. Χαρακτηριστι-κό παράδειγμα, όπως μεταδίδουν κυβερνητικές πηγές, είναι η ΔΕΗ. Το 2019 ήταν ουσιαστικά χρεο-κοπημένη και σήμερα λόγω της εξυγίανσής της, η ΔΕΗ βρίσκεται στην πρώτη γραμμή για την κατα-πολέμηση του διεθνούς κύματος ακρίβειας στην ενέργεια, απορ-ροφώντας σχεδόν το σύνολο των αυξήσεων. Σύμφωνα με τα στοι-

χεία που έχει η κυβέρνηση, μέσα σε λιγότερο από δύομισι χρόνια η επιχείρηση από ζημίες ύψους 903,7 εκατ. ευρώ το 2018 και 1,68 δισ. το 2019 (επί διοικήσεων ΣΥΡΙΖΑ) έχει περάσει στα κέρδη. Αντίστοιχα, το 2020 η επιχείρηση εμφάνισε κέρ-δη 35,2 εκατ. ευρώ και αύξησε τα επαναλαμβανόμενα κέρδη προ φό-ρων, τόκων και αποσβέσεων στα 885 εκατ. ευρώ. Το πρώτο τρίμηνο του 2021, η ΔΕΗ εμφάνισε επανα-λαμβανόμενα EBITDA ύψους 225,5 εκατ. ευρώ, προειδεάζοντας πολύ νωρίς για την πορεία του έτους, παρά τη δυσμενή διεθνή συγκυρία με την ενεργειακή κρίση.

Ως αποτέλεσμα, στις αρχές του 2019 η τιμή της μετοχής βρισκό-ταν στην περιοχή του 1,30 ευρώ και σήμερα διαπραγματεύεται πά-νω από τα 9 ευρώ, ενώ η εταιρεία πλέον δανείζεται με επιτόκιο πέ-ριξ του 3,5%, από 6%-7% πριν από δύομισι χρόνια. Η παραπάνω δια-μορφωθείσα κατάσταση δίνει τη δυνατότητα στη ΔΕΗ να κοιτάει και την επόμενη ημέρα, όπως εί-ναι η ηλεκτροκίνηση. Τον τελευ-ταίο χρόνο έχει δημιουργήσει ένα μεγάλο δίκτυο διαθέσιμων φορτι-στών σε όλη την Ελλάδα, με εγκα-τεστημένα περισσότερα από 400 σημεία φόρτισης, ενώ μέσα στο 2022 αναμένεται να έχει εγκατα-στήσει περισσότερους από 1.000 δημόσιους φορτιστές.

Στο «ραντάρ» της Αθήνας οι προκλήσεις στην Κύπρο

Τουρκική κινητικότητα στην ΑΟΖ

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Σε ένα εντατικό διπλωματικό σπριντ αποδύεται η Αθήνα, ενώ την ίδια στιγμή προχωρούν ταχύτατα μια σειρά από εξοπλιστικά που το αργότερο έως τις αρχές του επόμενου έτους θα έχουν «κλειδώσει» για την επόμενη τριακονταετία το μέλλον του Πολεμικού Ναυτικού (Π.Ν.) αλλά και την ενίσχυση των Ενόπλων Δυνάμεων (Ε.Δ.) με όπλα που προσφέρουν ποιοτικό πλεονέκτημα. Η Αθήνα παρακολουθεί με ανησυχία το κρεσέντο επιθετικών δηλώσεων Τούρκων αξιωματούχων αλλά και τη δυσκολία που έχει η Αγκυρα ώστε να πείσει τους Δυτικούς για τις προθέσεις της στην ευρύτερη περιοχή. Η άρνηση του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν να αποχωρήσουν από τη Λιβύη οι Τούρκοι στρατιώτες και οι μισθοφόροι συμπερόντων της Αγκυρας παραμένει ένα βασικό στοιχείο στις τριβές με την Ουάσιγκτον και άλλους δυτικούς παράγοντες, ενώ η αποτυχία των στόχων και στη Συρία επιτείνει την αίσθηση αδιεξόδου που επικρατεί στο προεδρικό παλάτι. Η διακρουγμένη απουσία της Τουρκίας από τη Διάσκεψη για τη Λιβύη –που θα πραγματοποιηθεί στις 12 Νοεμβρίου στο Παρίσι–, η επικείμενη τετραμερής Ελλάδα, Γαλλίας, Αιγύπτου και Κυπριακής Δημοκρατίας στις 19 Νοεμβρίου, ακόμα και οι αμερικανικές βάσεις στον Εβρο καλλιεργούν, από την οπτική γωνία της Αγκυρας, ένα κλίμα προσπάθειας «απομόνωσης», με αιχμή του δόρατος την Ελλάδα. Παράλληλα προς αυτή τη διαδικασία, η δραστηριοποίηση ισχυρών παραγόντων –όπως οι Ιμπραήμ Καλίν, Χουλουσί Ακάρ και Νουμάν Κουρτουλμούς– αλλά και δευτερευούσης σημασίας όπως οι Μεβλούτ

Τσαβούσογλου και Σουλεϊμάν Σοϊλου υποδηλώνει ότι στο εσωτερικό του κυβερνώντος κόμματος υπάρχει και μια εξελισσόμενη διαμάχη δελφίνων.

Πρακτικά, αυτό αφήνει στην κυβέρνηση Ερντογάν ως μοναδική διέξοδο την επίδειξη ισχύος έναντι της πλέον αδύναμης χώρας στην άμεση περιφέρειά της, της Κύπρου. Αρμόδιες πηγές ανέφεραν ότι το επόμενο χρονικό διάστημα οι Τούρκοι (διά σεισμικών ερευνών ή πλωτού γεωτρήπανου) σχεδιάζουν να επιστρέψουν στο οικοπέδο 6 της ΑΟΖ της Κυπριακής Δημοκρατίας, το οποίο εκ των πραγμάτων θεωρείται από την Τουρκία ως τμήμα της υφαλοκρηπίδας της. Φυσικά στην Αθήνα δεν επαναπαύονται, γνωρίζοντας ότι η Τουρκία έχει μετατρέψει το τουρκολιβυκό μνημόνιο σε «ιερό δικσικόπτηρο» του επεκτατισμού στην Ανατολική Μεσόγειο.

Διπλωματικό σπριντ

Στην Αθήνα, πάντως, ο διπλωματικός μαραθώνιος συνεχίζεται. Μετά το άνοιγμα και τις επιτυχείς συνεργασίες με τον αραβικό κόσμο, όπως έδειξε και το πρόσφατο ταξίδι του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοστάκη στη Σαουδική Αραβία, η Αθήνα ξεδιπλώνει και την αφρικανική ατζέντα της. Ο υπουργός Εξωτερικών Νίκος Δένδιας βρέθηκε την Πέμπτη και την Παρασκευή στη Ρουάντα, ενώ στα τέλη Νοεμβρίου έχει προγραμματιστεί να μεταβεί στην Γκάνα. Στη συνέχεια ο κ. Δένδιας θα επισκεφθεί και τη Σενεγάλη, όπου θα παραστεί στα εγκαίνια της ελληνικής πρεσβείας στο Ντακάρ, που επί του πρακτέου ήδη λειτουργεί τους τελευταίους μήνες με πρόσβη τον Ευθύμιο Κωστόπουλο. Γεωπολιτικά η Ελλάδα,

Ο υπουργός Εξωτερικών Νίκος Δένδιας θα επισκεφθεί την Ιταλία, όπου μεταξύ άλλων θα ανταλλάξει με τον ομόλογό του Λουίτζι ντι Μάιο τα όργανα επικύρωσης των θαλασσίων ζωνών, μια τυπική αλλά και συμβολική πράξη για τις συμφωνίες οριοθέτησης ΑΟΖ που υπέγραψαν Ιταλία και Ελλάδα.

Οι πιέσεις στην κυβέρνηση Ερντογάν αφήνουν ως μοναδική διέξοδο την επίδειξη ισχύος έναντι της Κύπρου, της πλέον αδύναμης χώρας στην περιφέρεια.

έπειτα από 12-15 χρόνια σχεδόν ολοκληρωτικής απουσίας, επιθυμεί να ανακτήσει έδαφος σε όλη την περιοχή από το Σαχέλ έως το Κέρας της Αφρικής. Στην Αθήνα, η απουσία αποικιοκρατικού παρελθόντος και η ταυτόχρονη συμμετοχή σε διεθνείς οργανισμούς –όπως η Ε.Ε. και το ΝΑΤΟ– αποτελούν μια εγγύηση για ευκολότερες συζητήσεις με χώρες όπως η Ρουάντα. Σε αυτό το πλαίσιο η διπλωματία των εμβολίων αναμένεται να ενταθεί με δωρεές και πέρα από τη Ρουάντα.

Τις επαφές της Ελλάδας διευκολύνει και η συμμετοχή στους οργανισμούς Γαλλοφωνίας και Λουζοφωνίας, καθώς –ιδιαίτερα στον πρώτο– συμμετάσχουν αρκετές χώρες της Αφρικής που έχουν ως επίσημη γλώσσα τα Γαλλικά ή τα Πορτογαλικά. Την ίδια στιγμή, η Ελλάδα επιχειρεί να αποκτήσει παρουσία και στην Κεντρική Ασία, όπως προκύπτει και από το πρόσφατο ταξίδι

του υφυπουργού Εξωτερικών για την οικονομική διπλωματία και την εξωστρέφεια, Κώστα Φραγκογιάννη, στο Μπισκέκ της Κιργιζίας, όπου πραγματοποιήθηκε ένα εκτεταμένο συνέδριο Ε.Ε. και χωρών της περιοχής (Ουζμπεκιστάν, Καζακστάν, Τουρκμενιστάν, Τατζικιστάν και Κιργιζίας). Στη Βασιλίσις Σοφίας σχεδιάζεται, επίσης, ένα λελογισμένο, και πάντα συνδεδεμένο με την ευρωπαϊκή διάσταση της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής, άνοιγμα και στον Καύκασο.

Αύριο και μεθαύριο ο κ. Δένδιας θα ταξιδέψει έως την Ιταλία, όπου θα έχει επαφές στη Ρώμη. Αύριο θα ανταλλάξει με τον ομόλογό του Λουίτζι ντι Μάιο τα όργανα επικύρωσης των θαλασσίων ζωνών, μια τυπική αλλά και συμβολική πράξη για τις συμφωνίες οριοθέτησης ΑΟΖ ανάμεσα σε Ιταλία και Ελλάδα. Την Τρίτη ο κ. Δένδιας θα συναντηθεί στο Βατικανό με τον καρδινάλιο Πιέτρο Παρόλιν, υπεύθυνο για τις σχέσεις της Αγίας Έδρας με το εξωτερικό αλλά και από τους στενότερους συνεργάτες του Πάπα Φραγκίσκου Α΄. Αναμένεται να συζητηθεί, βέβαια, η επικείμενη επίσκεψη του Πάπα Φραγκίσκου στην Ελλάδα αλλά και η πιθανότητα διοργάνωσης τετραμερούς με τη συμμετοχή της Σερβίας και της Κυπριακής Δημοκρατίας, υπό το φως και της κρίσης στη Βοσνία.

Εως το τέλος του έτους η απόφαση για τις κορβέτες

Τους επόμενους μήνες αναμένεται να ολοκληρωθεί ο σχεδιασμός για το Π.Ν. του μέλλοντος. Η σύμβαση για τις τρεις γαλλικές φρεγάτες FDI βρίσκεται υπό προετοιμασία, ενώ εκτιμάται ότι έως το τέλος του χρόνου θα υπάρξει και απόφαση για 3+1 κορβέτες.

Η επικρατέστερη επιλογή παραμένουν οι γαλλικές σχεδιασμένες «Gowind», ωστόσο εσχάτως εισήλθαν στον αγώνα εκ νέου οι Ολλανδοί με τις δικές τους κορβέτες Sigma 10514.

Εκείνο που φαίνεται να προχωράει είναι η προμήθεια 2+2 φρεγατών τύπου «Μ» (δύο από το γαλλικό και δύο από το βελγικό Ναυτικό).

Η τιμή που προσφέρουν οι Ολλανδοί είναι εξαιρετικά ανταγωνιστική (περί τα 80 εκατ. ευρώ ανά μονάδα) και δυνατότητα παράδοσης μετά το 2025. Προσφέρονται οι δύο ολλανδικές και υπό προϋποθέσεις οι δύο βελγικές τύπου «Μ».

Μία τέτοια εξέλιξη θα σημάνει την παράλληλη επίλυση του γρίφου της αναβάθμισης των φρε-

γατών τύπου «ΜΕΚΟ», καθώς με πολύ λιγότερα χρήματα το Π.Ν. αποκτά τέσσερις μονάδες υψηλής αξιοπιστίας, για τις οποίες το κόστος εκπαίδευσης και το ρίσκο προσαρμογής είναι σχεδόν μηδανινό (λόγω της εξοικείωσης του Π.Ν. με τις παλαιότερες ολλανδικές φρεγάτες τύπου «S»). Σε περίπτωση ευόδωσης αυτού του σχεδιασμού, ο στόλος κύριων μονάδων επιφανείας του Π.Ν. μπορεί έως το 2027 να είναι ανανεωμένος κατά συντριπτικό ποσοστό.

Την ίδια στιγμή, προωθούνται με ταχύτατους ρυθμούς προγράμματα πρόσκτησης των συστημάτων SPIKE/NLOS, Rampage και SPICE, που προσφέρουν ποιοτικό πλεονέκτημα.

Προς το παρόν, αναζητείται λύση και για την αναβάθμιση των F-16 Block 50 σε Block 52+, κυρίως διὰ της μείωσης του κόστους. Περιττό να ειπωθεί ότι όλα τα προγράμματα παρακολουθούνται από τον Θεόδωρο Σκυλακάκη, αναπληρωτή υπουργό Οικονομικών για τη δημοσιονομική πολιτική.

Η εκλογή Μπάιντεν, καταλύτης στην αλλαγή στρατηγικής Ερντογάν

Τον **ανταποκριτή** μας στην ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ **ΜΑΝΩΛΗ ΚΩΣΤΙΔΗ**

Η **3η Νοεμβρίου** του 2020 έχει καταγραφεί ως σημείο καμπής για τις σχέσεις Αγκυρας - Ουάσιγκτον, καθώς η εκλογή του Τζο Μπάιντεν ως προέδρου των ΗΠΑ άλλαξε όλα τα δεδομένα της εξωτερικής αλλά και της αμυντικής πολιτικής της Τουρκίας. Πολιτικοί αναλυτές και μέλη της τουρκικής αντιπολίτευσης παρατηρούν πως από την ημέρα της εμφάνισης του κ. Μπάιντεν στον Λευκό Οίκο τα τουρκικά σεισμογραφικά πλοία –όπως και τα γεωτρήπανα– έχουν αποσυρθεί από την Ανατολική Μεσόγειο, ενώ η Αγκυρα τώρα πια προσπαθεί να προμηθευτεί μαχητικά F-16 και να εκσυγχρονίσει τα ήδη υπάρχοντα, αποδεχόμενη οριστικά τον αποκλεισμό της από τα F-35.

Ο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν πριν από τις εκλογές έδειχνε ξεκάθαρα την προτίμησή του προς τον Ντόναλντ Τραμπ, καθώς επιθυμούσε να συνεχίσει την προσωπική σχέση και συνεργασία την οποία είχαν. Αν και υπήρξαν κρίσεις μεταξύ των δύο πλευρών –όπως η απειλητική επιστολή που είχε στείλει ο Τραμπ στον Ερντογάν, αλλά και οι απειλές του για κυρώσεις σε περίπτωση παραμονής του πάστορα Μπράνσον στη φυλακή–, τα προβλήματα μεταξύ των δύο ηγετών πάντα επιλύονταν.

Οι επαφές με Τραμπ

Ο κ. Ερντογάν συνομιλούσε τακτικά στο τηλέφωνο με τον κ. Τραμπ, είχαν συχνές συναντήσεις σε συνόδους, αλλά έκανε και επίσκεψις στον Λευκό Οίκο. Παράλ-

ληπα υπήρχε στενή σχέση μεταξύ των γαμπρών των δύο προέδρων. Αναλυτές αναφέρουν πως η στρατιωτική επιχείρηση της Τουρκίας στη Συρία –με την παράλληλη απόσυρση των αμερικανικών δυνάμεων σε κάποιες περιοχές– πραγματοποιήθηκε έπειτα από προσωπική συνεννόηση των δύο προέδρων.

Ο πρόεδρος της Τουρκίας μετά τις αμερικανικές εκλογές είχε την ελπίδα πως θα καταφέρει να αποκτήσει προσωπική σχέση και με τον Τζο Μπάιντεν, ώστε να μπορεί να προχωρήσει με τον ίδιο τρόπο τις σχέσεις των ΗΠΑ με την Τουρκία.

Ομως, στην τουρκική πρωτεύουσα δεν ξεχνούσαν πως κατά την απόπειρα πραξικοπήματος του 2016 εναντίον του κ. Ερντογάν, αντιπρόεδρος των ΗΠΑ ήταν ο κ. Μπάιντεν. Ταυτόχρονα υπενθύμιζαν τις δηλώσεις του Αμερικανού προέδρου –πριν από τον προεκλογικό αγώνα του Ερντογάν για την προεδρία– με τις οποίες τον χαρακτήριζε ως «αυτοκράτορα» και πρότεινε οι ΗΠΑ να «ενισχύσουν» τους αντιπάλους του, ώστε οι τελευταίοι να τον νικήσουν μέσω εκλογών.

Στην Αγκυρα δεν άργησαν να αντιληφθούν ότι τα δεδομένα είχαν αλλάξει. Όταν ο Τζο Μπάιντεν ανέλαβε τα προεδρικά καθήκοντα στις 20 Ιανουαρίου του 2021, άρχισε να έχει τηλεφωνικές συνομιλίες με τους ηγέτες πολλών χωρών. Το τηλεφώνημα που περίμενε η Αγκυρα δεν ερχόταν και στην τουρκική πρωτεύουσα άρχισαν να ανταλλάσσονται πως η νέα κυβέρνηση των ΗΠΑ είχε στόχο να δείξει στον κ. Ερντογάν πως θα υπάρχουν αποστάσεις στις σχέσεις τους. Το σοκ στην Αγκυρα έγινε πιο έντονο όταν ο κ. Μπάιντεν αποφάσισε να συνομιλήσει

Η συνάντηση Μπάιντεν - Ερντογάν κατά τη Σύνοδο του G20 στη Ρώμη, η οποία πραγματοποιήθηκε στη σκιά της κρίσης με τους 10 πρεσβευτές, δείχνει πως από εδώ και πέρα θα υπάρξει προσπάθεια να γεφυρωθούν οι διαφορές θεσμικά και όχι με προσωπικές σχέσεις.

Η Αγκυρα εγκαταλείπει τα F-35, έχοντας αποσύρει τα πλοία της από την Ανατολική Μεσόγειο.

τηλεφωνικά με τον Τούρκο ομόλογό του, στις 23 Ιουνίου, για να του ανακοινώσει πως θα αναγνωρίσει τα γεγονότα του 1915 ως «Γενοκτονία των Αρμενίων». Ισως αυτός να ήταν και ο λόγος που ο κ. Ερντογάν, σε συνομιλία του με δημοσιογράφους, είχε αναφέρει πως «με τον Μπάιντεν δεν αρχίσαμε καλά».

Η πρώτη συνάντηση των δύο ανδρών πραγματοποιήθηκε στις 14 Ιουνίου, στη Σύνοδο του ΝΑΤΟ. Η ενεργοποίηση των ρωσικών πυ-

ραύλων S-400, ο αποκλεισμός της Τουρκίας από το πρόγραμμα συμπαράγωγής των F-35 και η μη παράδοση των μαχητικών, αλλά και η στήριξη των ΗΠΑ στους Κούρδους της βόρειας Συρίας, ήταν και παραμένουν κάποιες από τις βασικές διαφορές μεταξύ τους.

Στη συνάντηση των δύο ηγετών δεν υπήρξε κάποιο σημαντικό αποτέλεσμα. Ωστόσο, οι δύο πλευρές εστίασαν στο ζήτημα του Αφγανιστάν, με την Τουρκία να προσπαθεί να αναλάβει τον έλεγχο του αεροδρομίου της Καμπούλ. Το επιτελείο του κ. Ερντογάν θεωρούσε το ζήτημα αυτό ως σημαντικό εργαλείο, του οποίου θα μπορούσε να επιλύσει τις διαφορές των δύο χωρών. Όμως με την προέλαση των Ταλιμπάν και την κατάληψη του αεροδρομίου κατέρρευσαν τα σχέδια της

τουρκικής κυβέρνησης. Ακολούθησε η προσπάθεια συνάντησης στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ, τον Σεπτέμβριο, με τον κ. Μπάιντεν να μην δίνει ραντεβού στον κ. Ερντογάν. Αυτός ήταν και ο λόγος που ο πρόεδρος της Τουρκίας διαμαρτυρήθηκε έντονα και είχε δηλώσει ότι «οι σχέσεις μας ως δύο χώρες-μέλη του ΝΑΤΟ δεν πάνε καλά και δεν μας συμπεριφέρονται με ειλικρίνεια». Μια εβδομάδα έπειτα από αυτές τις δηλώσεις ακολούθησε η συνάντηση του Τ. Ερντογάν με τον Βλαντιμίρ Πούτιν και οι δηλώσεις του πως η Αγκυρα ενδέχεται να αγοράσει μαχητικά και υποβρύχια από τη Ρωσία!

Στη Ρώμη

Η συνάντηση της Ρώμης –στη Σύνοδο του G20, την περασμένη εβδομάδα– πραγματοποιήθηκε στη σκιά της κρίσης με τους δέκα πρεσβευτές οι οποίοι ζητούσαν την αποφυλάκιση του επιχειρηματία Οσμάν Καβαλά και τον κ. Ερντογάν να απειλεί να τους διώξει από την Τουρκία. Η κρίση ξεπεράστηκε με την υποχώρηση και των δύο πλευρών. Αναλυτές εκτιμούν πως σε περίπτωση που η Αγκυρα χαρακτηρίζε τους πρεσβευτές ως «ανεπιθύμητους», τότε ο πρόεδρος των ΗΠΑ δεν θα συναντούσε τον Τούρκο ομόλογό του.

Τελικά η συνάντηση των δύο ανδρών έγινε, και η βασική διαφορά της σε σχέση με τη συνάντηση του Ιουνίου ήταν πως συμμετείχαν σε αυτή και οι υπουργοί Εξωτερικών των δύο χωρών, ο Αντονι Μπλίνκεν και ο Μεβλούτ Τσαβούσογλου. Στον τουρκικό Τύπο υπάρχουν αναφορές πως συμμετείχε και ο διοικητής των τουρκικών μυστικών υπηρεσιών

MIT, Χακάν Φιντάν, καθώς και ο εκπρόσωπος της τουρκικής προεδρίας, Ιμπραήμ Καλίν.

Στη συνάντηση αυτή φαίνεται πως οι δύο πλευρές προσπάθησαν να συζητήσουν ζητήματα που αφορούν τις διμερείς διαφορές τους αλλά και ζητήματα όπως της Λιβύης και της Ανατολικής Μεσογείου. Όμως, βασική διαφορά είναι πως από εδώ και πέρα θα υπάρχει προσπάθεια να γεφυρωθούν οι διαφορές θεσμικά και όχι με προσωπικές σχέσεις. Ωστόσο, η Αγκυρα ήδη υποχώρησε στο ζήτημα των F-35 και τώρα προσπαθεί να διαπραγματευτεί την προμήθεια και τον εκσυγχρονισμό των F-16, ενώ ψάχνει λύσεις για τους S-400.

Φήμες για την υγεία του

Ανασάτωση επικράτησε στην Τουρκία με τις ψευδείς ειδήσεις που διαδόθηκαν στο Διαδίκτυο και ανέφεραν ισχυρισμούς περί θανάτου του κ. Ερντογάν. Αμέσως υπήρξε διάψευση, ενώ η εισαγγελία άρχισε έρευνες εναντίον 30 ατόμων που «ανέβασαν» την είδηση στο Twitter. Όμως στον αντιπολιτευόμενο Τύπο θέτουν ερωτήματα για την κατάσταση της υγείας του προέδρου της Τουρκίας, ο οποίος σε πολλά βίντεο εμφανίζεται να δυσκολεύεται να περπατήσει ή να κοιμάται την ώρα κάποιων ομιλιών.

Εντύπωση προκαλεί και η τουρκική προεδρία, η οποία για να διαψεύσει διάφορες «πληροφορίες» δημοσίευσε την Παρασκευή βίντεο με τον κ. Ερντογάν, ο οποίος φορώντας ποκάμισο και γραβάτα παίζει μπάσκετ με μαθητές σε λύκειο της Κωνσταντινούπολης. Συμπαίκτης του ήταν ο κ. Καλίν...

Πάντα ανησυχούσα για θερμό επεισόδιο

Ο τέως υπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ, Μάικ Πομπέο, μιλάει για την Ελλάδα, την Τουρκία και τις προκλήσεις της θητείας του

Συνέντευξη στον **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Ο Μάικ Πομπέο, πέρα από τέως υπουργός Εξωτερικών, θεωρείται ένας από τους σtar του Ρεπουμπλικανικού Κόμματος αλλά και πιθανός διεκδικητής του προεδρικού χρίσματος για τις εκλογές του 2024. Ο κ. Πομπέο διατηρεί πολύ στενές σχέσεις με την ελληνοαμερικανική κοινότητα, όπως φάνηκε άλλωστε με την κεντρική παρουσία του στις εκδηλώσεις για τον Πατριάρχη Βαρθολομαίο.

Στη συνέντευξή του στην «Κ» θυμάται την ανησυχία που ένιωσαν ο ίδιος και ο πρόεδρος Τραμπ όταν ανέβαινε επικίνδυνα η ένταση ανάμεσα στην Ελλάδα και την Τουρκία. Εξηγεί γιατί έστειλε τη δική του επιστολή προς τον Έλληνα πρωθυπουργό, στην οποία αναφερόταν στην εγγύηση της σταθερότητας στην Ανατολική Μεσόγειο. «Ελπίζω να κατανοούν ότι η συμμόρφωση με το διεθνές δίκαιο έχει μεγάλη σημασία», υπογραμμίζει ο κ. Πομπέο αναφερόμενος στη συμπεριφορά της Αγκυρας. Εκφράζει τη χαρά του για την ολοκλήρωση της διαπραγμάτευσης της ελληνοαμερικανικής αμυντικής συμφωνίας, η οποία είχε ξεκινήσει επί των ημερών του. Μιλάει ακόμη για το πώς αντιμετώπισε η κυβέρνηση Τραμπ την κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ.

Ο κ. Πομπέο είναι καυστικός σε σχέση με τον πρόεδρο Ερντογάν και τονίζει ότι οι Τούρκοι θα καταλάβουν ότι είναι πολύ καλύτερο για τους ίδιους να παραμείνουν κοντά στη Δύση. – **Πόσο σημαντική είναι η επίσκεψη του Οικουμενικού Πατριάρχη στις Ηνωμένες Πολιτείες;** – Αυτό που είναι σημαντικό για τους χριστιανούς και ορθόδοξους εδώ στις Ηνωμένες Πολιτείες, και νομίζω για τους ανθρώπους κάθε θείας πίστης, είναι ότι εκφράζει μια βαθιά, θεμελιώδη αντίληψη της θρησκευτικής ελευθερίας και της δέσμευσης στον Κύριο. Και αυτό συνάδει βαθύτατα με το ποιοι είμαστε και εμείς ως Αμερικανοί. Γι' αυτό, το να έχουν την ευκαιρία να γνωρίσουν αυτόν τον εκπληκτικό άνθρωπο, την Αυτού Παναγιότητα τον Πατριάρχη Βαρθολομαίο, είναι πραγματικά αξιοσημείωτο. Και είχε την ευκαιρία να ταξιδέψει σε μέρη εκτός της Ανατολικής Ακτής, όπως η Δυτική Βιρτζίνια και η ενδοχώρα της Αμερικής. Νομίζω ότι είναι μια πραγματικά ευλογία για τις Ηνωμένες Πολι-

“

Ο Οικουμενικός Πατριάρχης παίζει σημαντικό ρόλο στον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι αντιλαμβάνονται την ελευθερία σε όλο τον κόσμο.

“

Συνέταξα την επιστολή (προς τον κ. Μητσοτάκη) επειδή είναι απολύτως σαφές ότι οι Έλληνες προσπαθούν να συμμορφωθούν με το διεθνές δίκαιο, ενώ η Τουρκία υπήρξε προκλητική.

teίες της Αμερικής να έχουν την ευκαιρία να βρεθούν και να προσευχηθούν μαζί του. – **Υπάρχει και μια γεωπολιτική διάσταση σε αυτό; Θέλω να πω συναντήθηκε με τον πρόεδρο, είστε ο κεντρικός ομιλητής σε εκδήλωση γι' αυτόν.** – Ναι, ο Οικουμενικός Πατριάρχης, ιδίως με τον κ.κ. Βαρθολομαίο επικεφαλής, παίζει σημαντικό ρόλο στον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι αντιλαμβάνονται την ασφάλεια και την ελευθερία σε όλο τον κόσμο. Και συμβολίζει το μεγαλείο των κυρίαρχων εθνών σε όλο τον κόσμο, σε αυτή την έννοια της αντιμετώπισης κάθε ανθρώπινου όντος με την αξιοπρέπεια που του αξίζει, επειδή έχει δημιουργηθεί κατ' εικόνα και καθ' ομοίωσιν Θεού. Και έτσι υπάρχει και μια διεθνής συνιστώσα σε αυτό, επειδή η ίδια η Εκκλησία είναι μία και αποτελείται από φορείς από όλο τον κόσμο. Υπήρξαν κάποιοι που προσπάθησαν να χρησιμοποιήσουν την Εκκλησία για πολιτικούς σκοπούς.

«Είμαι ενθουσιασμένος για τη σύναψη συμφωνίας αμυντικής συνεργασίας. Πρόκειται για μια πραγματικά καλή εξέλιξη», λέει ο κ. Πομπέο.

Αυτό δεν είναι ωφέλιμο. Η Εκκλησία πρέπει να παίζει σημαντικό ρόλο για τον καθέναν και οφείλουμε να κάνουμε ό, τι καλύτερο μπορούμε για να διασφαλίσουμε ότι δεν θα επιτρέψουμε σε κακόβουλους παράγοντες να χρησιμοποιήσουν την Εκκλησία για τους δικούς τους πολιτικούς, κυριαρχικούς σκοπούς. – **Θέλω να σας ρωτήσω για τις σχέσεις ΗΠΑ - Ελλάδας. Εσείς ξεκινήσατε τη διαπραγμάτευση της αμυντικής συμφωνίας, η οποία ολοκληρώθηκε υπό την παρούσα κυβέρνηση. Αναρωτιέμαι πώς αισθάνεστε γι' αυτό. Και είστε επίσης ο πρώτος υπουργός Εξωτερικών που συνέταξε επιστολή προς τον πρωθυπουργό κ. Μητσοτάκη, αναφερόμενος στην ασφάλεια της Ελλάδας.** – Είναι πολύ σημαντικό για τις Ηνωμένες Πολιτείες. Είμαι ενθουσιασμένος για τη σύναψη συμφωνίας αμυντικής συνεργασίας. Πρόκειται για μια πραγματικά καλή εξέλιξη. Εμείς κάναμε πολλά βήματα προόδου, εκείνοι πέρασαν τη

γραμμή του τερματισμού. Οπότε είναι καλό για όλους, για τον πρωθυπουργό και για την κυβέρνηση Μπάιντεν επίσης. Συνέταξα την επιστολή επειδή είναι απολύτως σαφές ότι οι Έλληνες προσπαθούν να συμμορφωθούν με το διεθνές δίκαιο και τις κανονιστικές πρακτικές του σχετικά με το πώς αλληλεπιδρούν τα έθνη. Και έχουμε ένα έθνος, την Τουρκία, το οποίο υπήρξε προκλητικό με τρόπους που δεν βοηθούν τον τουρκικό λαό, την τουρκική ηγεσία, το ΝΑΤΟ και σίγουρα την οικοδόμηση ενός σημαντικού, ισχυρού ερείπματος στην Ανατολική Μεσόγειο. Ηθέλα να ξεκαθαρίσω ότι υποστηρίζουμε τα έθνη που αναγνωρίζουν το διεθνές δίκαιο και τις συμπεριφορές που συνάδουν με αυτό. Και η Ελλάδα είναι ένα από αυτά, γι' αυτό και η επιστολή. – **Είστε επίσης ο πρώτος υπουργός Εξωτερικών που επισκέπτεται την Ελλάδα χωρίς να επισκεφθεί και την Τουρκία, αφήνοντας την πολιτική των ισών αποστάσεων. Υπήρχαν αντιρήσεις από**

το Στέιτ Ντιπάρτμεντ;

– Υπάρχουν πολλές διαφορετικές απόψεις μέσα στο υπουργείο Εξωτερικών. Είμαι βέβαιος πως δεν πίστευαν όλοι ότι αυτή θα ήταν η καλύτερη απόφαση, αλλά νομίζω ότι οι περισσότεροι την κατανόησαν. Εχω ταξιδέψει στην Τουρκία πολλές φορές, και ως υπουργός Εξωτερικών. Θέλω να είμαστε καλοί εταίροι και φίλοι. Επιθυμούμε να είναι αμεριστοι υποστηρικτές της αποστολής του ΝΑΤΟ. Προσπαθήσαμε να τους πείσουμε ότι ήταν κακή ιδέα να αγοράσουν ένα ρωσικό αμυντικό σύστημα S-400 υψηλής τεχνολογίας, αλλά δεν μπορέσαμε να τους πείσουμε να μην πάρουν αυτό το οπλικό σύστημα. Αυτό συνιστά λάθος για το ΝΑΤΟ, αποτελεί θέμα για τις Ηνωμένες Πολιτείες, για κάθε χώρα του ΝΑΤΟ, καθώς και για την ασφάλεια από την απειλή που αντιμετωπίζουμε σήμερα από τη Ρωσία αλλά και από την Κίνα. Οπότε δουλέψαμε ώστε κάθε χώρα να προσπαθήσει να οικοδομήσει ένα καλύτερο πλαίσιο σχέσεων. Αυτό το συγκεκριμένο ταξίδι είχε λοιπόν νόημα για μένα. Να πάω στην Ελλάδα για να κάνω αυτή τη συζήτηση. Είχα πολλές συνομιλίες για την ενεργειακή πολιτική στην Ανατολική Μεσόγειο και την ενεργειακή δεξαμενή της Μεσογείου. Πραγματικά σημαντικές συνομιλίες για το πώς θα οικοδομήσουμε την ασφάλεια και την ευημερία στην Ανατολική Μεσόγειο. Θέλω να πω ότι θα συμμετάσχει η Τουρκία σε αυτό. Ελπίζω ότι θα συνεχίσουν να κατανοούν πως η συμμόρφωση με το διεθνές δίκαιο έχει μεγάλη σημασία.

– **Πιστεύετε ότι η Τουρκία θα είναι διαφορετική αν φύγει ο Ερντογάν;**

– Νομίζω ότι αυτό είναι κάτι που θα αποφασίσει ο τουρκικός λαός, σε τελική ανάλυση. Πιστεύω ότι οι Τούρκοι καταλαβαίνουν πως είναι καλύτερο γι' αυτούς να ανήκουν στη Δύση. Οτι η ζωή τους θα είναι καλύτερη, ότι οι οικογένειές τους θα είναι σε καλύτερη μοίρα, υποστηρίζοντας τη θρησκευτική ελευθερία στο εσωτερικό της χώρας, με τον τρόπο που το κάνει ο Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαίος. Αυτά είναι θετικά πράγματα για τον τουρκικό λαό και νομίζω ότι το γνωρίζουν αυτό. Και έτσι είμαι αισιόδοξος και προσεύχομαι η Τουρκία να συνεχίσει αυτή τη μακρά πορεία προς τη Δύση.

Η διπλωματία της ενέργειας

– Υπάρχει κάποια στιγμή που σας έχει μείνει στο μυαλό, κατά τη διάρκεια της θητείας σας, που να αφορά την Ελλάδα ή την Τουρκία; – Ένα από τα πράγματα για τα οποία είμαι ιδιαίτερα υπερήφανος είναι η δουλειά που είχαμε αρχίσει να κάνουμε στον τομέα της ενέργειας. Αρχίσαμε να καταστρώνουμε στρατηγικές για το πώς μπορούμε να παρέχουμε άφθονη και οικονομικά προσιτή καθαρή ενέργεια όχι μόνο στην Ανατολική Μεσόγειο αλλά και ευρύτερα, όπως με συνδέσεις με την Αίγυπτο ενδοχόμεως, με τη Νότια Ευρώπη. Αυτές είναι σημαντικές διαισθητικές. Ένας υπουργός Εξωτερικών θεωρείται ότι ασκεί διπλωματία, όμως αν μπορούμε να βελτιώσουμε τα οικονομικά, να συνδέσουμε τα έθνη έτσι ώστε να δημιουργήσουν θέσεις εργασίας και πλούτο για τους ανθρώπους τους, αυτό κάνει τη διπλωματία πολύ πιο εύκολη.

– **Και υποθέτω, επίσης, η στρατηγική σχέση μεταξύ του Ισραήλ, της Ελλάδας και της Αιγύπτου.** – Ναι, είναι σημαντικά. Και υπέροχα. Η σπουδαία ηγεσία της Ελλάδας έχει οικοδομήσει αυτή τη σχέση. Είμαι βέβαιος ότι ο πρωθυπουργός κ. Μητσοτάκης θα συνεχίσει να το κάνει αυτό και με τη νέα ηγεσία στο Ισραήλ. Πρόκειται για ένα σημαντικό σύνολο συναντήσεων και είμαι κι εγώ αισιόδοξος γι' αυτό. Είδα τον υπουργό Εξωτερικών κ. Δένδια να ταξιδεύει και στις χώρες του Κόλπου, να μιλάει με τα αραβικά έθνη και να προσπαθεί να οικοδομήσει σχέσεις μεταξύ της Ελλάδας και άλλων αραβικών κρατών. Τους επικροτώ γι' αυτήν τους την προσπάθεια.

Πλήγμα για την αξιοπιστία μας ο τρόπος αποχώρησης από την Καρπούλ

– **Κατά τη διάρκεια της θητείας σας υπήρχε μεγάλη ένταση μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας. Υπήρχε κάποια στιγμή που φοβηθήκατε τον κίνδυνο αντιπαράθεσης;**

– Πάντα ανησυχώ όταν υπάρχουν πλοία που κινούνται σε επικίνδυνες περιοχές. Ατυχήματα συμβαίνουν και πράγματα που κανένα από τα δύο έθνη που βρίσκονται σε ένταση δεν μπορεί να επιλύσει από εκεί και πέρα. Πάντα ανησυχούσα για ένα ατύχημα που θα οδηγούσε σε μια δίνη αντιδράσεων. Αυτό δεν αφορούσε μόνο την Ελλάδα και την Τουρκία, υπάρχουν και άλλα μέρη στον κόσμο, αλλά οι συνομιλίες μου με τους Τούρκους πάντα έδειχναν ξεκάθαρα ότι ούτε και αυτοί επιζητούσαν κάποια μεγάλη ρήξη. Έχουν διαφορετική άποψη για ορισμένα ζητήματα του διεθνούς δικαίου. Αυτό δεν με ενοχλεί. Έχουν το δικαίωμα να έχουν διαφορετικές απόψεις. Υπάρχει ένας μηχανισμός επίλυσης διαφορών για την αντιμετώπιση αυτών των διαφορετικών απόψεων. Εμείς θέλαμε να ενταχθούν σε αυτόν τον μηχανισμό και όχι να πάρουν την κατάσταση στα χέρια τους με ένα μονομερές, προκλητικό σύνολο ενεργειών. Αυτά ζητάσαμε. Είχα πάντα κατά νουν ότι το καλύτερο που μπορούσαν να κάνουν οι Ηνωμένες Πολιτείες ήταν να είναι εκεί για να ακούσουν και να προσπαθήσουν να ενθαρρύνουν και τους δύο να συμμορφωθούν. Αυτό

“

Ημουν πολύ περήφανος στην κυβέρνηση Τραμπ. Δεν άρεσαν σε όλους στο ΝΑΤΟ όσα τους έλεγα, όμως νομίζω ότι ήμασταν πάντα εξαιρετικά διαφανείς και ξεκάθαροι και τηρούσαμε τις δεσμεύσεις μας.

“

Το Κινεζικό Κομμουνιστικό Κόμμα είναι η μεγαλύτερη απειλή που υπάρχει σε αυτόν τον πλανήτη για την Ελλάδα, για την Ευρώπη, για τις ΗΠΑ.

κάναμε κάθε μέρα. Ανησυχούσα για πολλά πράγματα κατά τη διάρκεια της θητείας μου ως υπουργός Εξωτερικών. – **Ωστόσο, τόσο ο πρόεδρος Τραμπ όσο και εσείς ήσασταν βαθιά αναμειγνύμενοι σε αυτό, σωστά;** – Ναι. Εργαζόμασταν και οι δύο επιμελώς πάνω σε αυτό, για να διασφαλίσουμε ότι οι εντάσεις, ο κίνδυνος που υπήρχε, αντιμετωπιζόταν με τρόπο που να συνάδει με τον τρόπο που θα έπρεπε να επιλύονται αυτού του είδους οι διαφορές. Υπήρχαν μέρες που ήταν περίεργες, ήταν πολύ τεταμένες. Καταφέραμε, σε κάθε περίπτωση, να επαναφέρουμε τα μέρη να συζητήσουν, καθώς προσπαθούσαν να βρουν τον δρόμο τους για να διαπραγματευθούν μια λύση στις διαφορετικές απόψεις που είχαν για συγκεκριμένα θέματα συνόρων, για κυριαρχικά και θαλάσσια δικαιώματα. – **Επίσης, στην αρχή της θητείας σας υπήρχε μια αριστερή κυβέρνηση στην Ελλάδα, όπως θυμάστε. Πώς ήταν η συνεργασία μαζί της, διότι διαπραγματευθήκατε πραγματικά κάποιες δύσκολες συμφωνίες, σωστά; Εννοώ, σας εξέπληξε αυτό;** – Οχι, ο ελληνικός λαός επιλέγει ποιον θέλει να τον κυβερνά. Αναπτύξαμε βαθιές σχέσεις με τον πρωθυπουργό κ. Τσίπρα, αλλά ο λαός είναι εκείνος που επιλέγει. Η

σχέση αφορά τις Ηνωμένες Πολιτείες και την Ελλάδα. Εμείς έχουμε τώρα άλλη κυβέρνηση. Η Ελλάδα συνεργάζεται πια με τον σημερινό μας πρόεδρο. Έτσι αλληλεπιδρούν τα κράτη-έθνη. Κοιτάζετε, πάντα υπάρχουν λαοί που είναι πιο δύσκολο να συμμεριστούν το αδιακό σύστημα και τις αντιλήψεις των ΗΠΑ, όχι μόνο για ζητήματα ασφαλείας, αλλά και για οικονομικά θέματα. Ημασταν αρκετά σαφείς στο ότι θα χτιζαμε την εξωτερική πολιτική μας στη βάση του «Πρώτα η Αμερική». Θέλαμε να βρούμε εταίρους που θα εργάζονταν, που θα ήθελαν να εργαστούν μαζί μας για να βελτιώσουν τη ζωή του καθενός από τα δύο έθνη μας. Θα το κάναμε αυτό, εντός ορίων, με κάθε δημοκρατικά εκλεγμένο ηγέτη. – **Πιστεύετε ότι η αντίληψη για την αμερικανική πολιτική και το κύρος των ΗΠΑ έχει αλλάξει μετά τα γεγονότα της Καμπούλ;** – Ναι. Θεωρώ ότι ήταν επιζήμια για την αμερικανική αξιοπιστία, τουλάχιστον για την αξιοπιστία αυτής της κυβέρνησης. Δεν ήταν τόσο η απόφαση να απομακρυνθεί από εκεί το τελευταίο εναπομείναν αμερικανικό ενστολό προσωπικό που προκάλεσε αυτή τη μείωση της αμερικανικής αξιοπιστίας, όσο ο τρόπος με τον οποίο διεξήχθη. Η πλημμυής εκτέλεσή της, το γεγονός ότι αφήσαμε πίσω κάποιους δικούς μας, το γεγονός

πως ο κόσμος μπορούσε να δει ότι επικρατούσε χάος. Δεν έπρεπε να γίνει έτσι. Επίσης, δεν φερθήκαμε σωστά προς τους εταίρους και τους φίλους μας που μας υποστήριζαν. Την αποστολή του ΝΑΤΟ που βρίσκόταν στο Αφγανιστάν. Συνεργαζόμασταν στενά μαζί τους καθ' όλη τη διάρκεια των τεσσάρων χρόνων της θητείας μου, για να διασφαλίσουμε ότι θα πναιγίναμε μαζί και θα αποχωρούσαμε μαζί. Αφήσαμε επίσης πίσω κάποιους από τους δικούς τους ανθρώπους και δεν τους δώσαμε τους πόρους που χρειάζονταν για να κάνουν αυτά που έπρεπε να κάνουν για τον δικό τους λαό και τις δικές τους δυνάμεις. Λυπάμαι γι' αυτό. Νομίζω ότι ο κόσμος είδε ότι η Αμερική δεν το χειρίστηκε καλά αυτό. Ελπίζω ότι αυτή η κυβέρνηση θα βρει τρόπους να ενισχύσει την αμερικανική αξιοπιστία. Δεν υπάρχει κανένα έθνος στον κόσμο με το οποίο οποιαδήποτε χώρα θα έπρεπε να θέλει να συμμαχεί, όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. Μπορούμε να προσφέρουμε πάρα πολλά καλά σε πολλούς φίλους και εταίρους μας σε όλο τον κόσμο. Τα κράτη θα πρέπει να θέλουν να είναι εταίροι μαζί μας, αλλά θα πρέπει να γνωρίζουν ότι θα μπορούν να βασίζονται σε αυτά που τους λέμε. Αυτό ήταν κάτι για το οποίο ήμουν πολύ περήφανος στην κυβέρνηση Τραμπ. Δεν άρεσαν σε όλους στο

ΝΑΤΟ όσα τους έλεγα ή όσα τους λέγαμε, όμως θεωρώ ότι ήμασταν πάντα εξαιρετικά διαφανείς και ξεκάθαροι και τηρούσαμε αυτές τις δεσμεύσεις κάθε φορά. – **Υπάρχει επίσης μια αίσθηση στην περιοχή, στην Ανατολική Μεσόγειο, ότι ίσως οι ΗΠΑ αποσύρονται για να αντιμετωπίσουν την Κίνα και άλλες απειλές. Είναι βάσιμη αυτή η αντίληψη;** – Δεν το νομίζω. Οχι, είναι μια σημαντική περιοχή για τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. Οχι μόνο η Ανατολική Μεσόγειος, αλλά και η Μέση Ανατολή, η Νότια Ευρώπη. Έχουμε σημαντικά οικονομικά συμφέροντα, σημαντικά γεωστρατηγικά συμφέροντα εκεί. Οχι, δεν νομίζω ότι αυτή η απόφαση για το Αφγανιστάν προμηνύει μια απόσυρση από αυτά τα μέρη όσον αφορά τις αμερικανικές προτεραιότητες. Όλοι μας πρέπει να αντιμετωπίσουμε την απειλή, που είναι το Κινεζικό Κομμουνιστικό Κόμμα. Είναι η μεγαλύτερη απειλή που υπάρχει σε αυτόν τον πλανήτη για την Ελλάδα, για την Ευρώπη, για τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. Πρέπει όλοι μας να αντιμετωπίσουμε με σοβαρότητα, αλλά δεν νομίζω ότι τίθεται θέμα επιλογής ανάμεσα στο ένα ή το άλλο. Πιστεύω ότι μπορούμε να χειριζόμαστε πολλά μέτωπα ταυτόχρονα με ακρίβεια και με καλούς εταίρους, όπως η Ελλάδα.

Τα κύματα, τα λύματα και ο αριθμός 8.000...

Αυξάνεται η μετάδοση του κορωνοϊού

Της **ΤΑΣΟΥΛΑΣ ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ**

Τα ύψη των μεγάλων κορυφώσεων της πανδημίας άγγιξε και τείνει να ξεπεράσει η νέα αύξηση του ιικού φορτίου στα λύματα του λεκανοπεδίου, που αποτυπώνει σε πραγματικό χρόνο τη μετάδοση του ιού στην κοινότητα. Ο καθηγητής Αναλυτικής Χημείας του ΕΚΠΑ Νίκος Θωμαΐδης πραγματοποιεί για την «Κ» έναν απολογισμό των ανόδων και των πτώσεων της διασποράς του SARS-CoV-2 στην Αττική, με βάση τις μετρήσεις από την 31η Αυγούστου 2020, την ημέρα έναρξης των καθημερινών αναλύσεων λυμάτων που διενεργεί με την ομάδα του στη μονάδα βιολογικού καθαρισμού της Ψυττάλειας, έως σήμερα.

Οι προηγμένες μέθοδοι της επιδημιολογίας λυμάτων που εφαρμόζει ο κ. Θωμαΐδης έχουν ικνογραφήσει με εντυπωσιακή πιστότητα όλη την καμπύλη εξέλιξης της COVID-19 στην πρωτεύουσα. Η πρώτη αύξηση του ιικού φορτίου στην Αττική μετά το πρώτο αυστηρό lockdown και το επακόλουθο υπό όρους άνοιγμα για διακοπές καταγράφηκε, σύμφωνα με τον κ. Θωμαΐδη, τον Σεπτέμβριο του 2020, όταν οι παραθεριστές επέστρεψαν και τα σχολεία, με προφυλάξεις, άνοιξαν. «Η άνοδος αυτή ακολούθησε μια μάλλον αργή πορεία μέχρι την 20ή Οκτωβρίου 2020, όταν σημειώθηκε η πρώτη μεγάλη εκτίναξη του ιικού φορτίου σηματοδοτώντας την έναρξη του δεύτερου κύματος της πανδημίας. Αν θέλαμε να το συγκρίνουμε με τις τρέχουσες τιμές, θα λέγαμε ότι το ιικό φορτίο της κορύφωσης του δεύτερου κύματος ήταν ίδιο με εκείνο της ύφεσης του φετινού Σεπτεμβρίου. Τόσο υψηλά βρισκόμαστε...».

Σήμανε συναγερμός, επιβλήθηκε νέο lockdown στις 7 Νοεμβρίου 2020, «το ιικό φορτίο άρχισε να μειώνεται, αγγίζοντας τις χαμηλότερες τιμές του στις 20 Δεκεμβρίου. Η καθοδική αυτή τάση επέτρεψε το άνοιγμα των καταστημάτων υπό όρους, στις 15 Δεκεμβρίου. Στη συνέχεια, τα ρεβελιόν και οι συναθροίσεις, αν και ελεγχόμενες, αλλά και η επιστροφή στους χώρους εργασίας μετά την 7η Ιανουαρίου 2021 συνέβαλαν σε μια μικρή και αργά κλιμακούμενη αύξηση του ιικού φορτίου, το οποίο στα τέλη Ιανου-

Ο καθηγητής Αναλυτικής Χημείας του ΕΚΠΑ Νίκος Θωμαΐδης μιλάει στην «Κ» για τη μέθοδο της ομάδας του και δηλώνει ανήσυχος για τις τελευταίες μετρήσεις.

αρίου 2021 εκτινάχθηκε λόγω της επικράτησης του βρετανικού στελέχους, της μετάλλαξης “Αλφα”, που έφερε το τρίτο κύμα. Το κύμα αυτό, το οποίο ξεκίνησε στα τέλη Ιανουαρίου, κορυφώθηκε στις αρχές Απριλίου και διήρκεσε έως τα μέσα Ιουνίου, ήταν σφοδρό στην Αττική, καθώς το στέλεχος “Αλφα” ήταν περισσότερο μεταδοτικό και παρήγαγε εξαιρετικά υψηλό ιικό φορτίο ανά άτομο. Το ιικό φορτίο της κορύφωσης του τρίτου κύματος ήταν έξι φορές υψηλότερο από εκείνο της κορύφωσης του δεύτερου κύματος στην Αττική. Κατά τη διάρκεια όλης αυτής της περιόδου είχαμε ενδιάμεσες κορυφώσεις που συνδέονταν με γεγονότα, π.χ. κορωνοπάρτι σε

Οι επιπτώσεις του μη εμβολιασμού

Είναι πολλαπλές οι αρνητικές επιπτώσεις του μη εμβολιασμού στο σύστημα Υγείας και στο σύνολο του πληθυσμού. «Οι ανεμβολίαστοι θέτουν σε κίνδυνο όχι μόνο τον εαυτό τους αλλά και άλλους ανθρώπους, μεταξύ αυτών και εμβολιασμένους που η άμυνά τους εξασθένησε, αφαιρούν κλινες από ασθενείς με άλλα νοσήματα, που ίσως νοσηλευτούν σε ιδιωτικά νοσοκομεία επιβαρύνοντας τον κρατικό προϋπολογισμό, ενδεχεται να προκαλέσουν την εμφάνιση μιας νέας μετάλλαξης, αλλά και να οδηγήσουν στη λήψη και πάλη αυστηρών μέτρων, καθώς δεν θα γίνεται πλέον αλλιώς», παρατηρεί ο κ. Θωμαΐδης. Πότε προβλέπει να λήξει η πανδημία; «Όταν θα αποκτηθεί ένα ικανό τείχος ανοσίας από τον εμβολιασμό και τη νόσηση».

πλατείες, τα οποία είχαν προηγηθεί. Τα γεγονότα αυτά συνέβαλαν στην παράταση της διάδοσης για μεγάλο χρονικό διάστημα. Τα πρώτα σημάδια υποχώρησης του τρίτου κύματος εμφανίστηκαν στα τέλη Μαΐου, λόγω του εμβολιασμού και της εξασθένησης του στελέχους “Αλφα”, εξηγεί στην «Κ» ο κ. Θωμαΐδης. «Ο Ιούνιος ήταν ένας καλός μήνας, αλλά μετά το κλείσιμο των σχολείων, την ολοκλήρωση των Πανελλαδικών Εξετάσεων, το άνοιγμα του τουρισμού και όλων των δραστηριοτήτων ξέσπασε το τέταρτο κύμα, και νωρίτερα απ’ ό,τι αναμένονταν, με την επικράτηση του στελέχους “Δέλτα” κατά 60%, όχι τον Αύγουστο, όπως

αναμέναμε, αλλά τον Ιούλιο. Το ιικό φορτίο αυξήθηκε σημαντικά τη 2η και την 3η εβδομάδα του Ιουλίου και κορυφώθηκε στις 8 Αυγούστου, ξεπερνώντας ελαφρά εκείνο του Απριλίου», περιγράφει. «Το στέλεχος “Δέλτα” είναι εξαιρετικά μεταδοτικό, όπως και το στέλεχος “Αλφα”, και παράγει εξίσου υψηλό ιικό φορτίο ανά άτομο, με αποτέλεσμα το τέταρτο κύμα να εξελιχθεί με ακόμη μεγαλύτερη ένταση από εκείνη του τρίτου κύματος. Μετά το κλείσιμο της τουριστικής περιόδου, στα τέλη Αυγούστου, και την αποχώρηση των επισκεπτών από την πρωτεύουσα, παρατηρήθηκε μικρή μείωση της μετάδοσης του ιού τον Σεπτέμβριο, με αποτέλεσμα το ι-

κό φορτίο να κατέλθει στα επίπεδα της κορύφωσης του δεύτερου κύματος, όμως αυτό δεν κράτησε πολύ, μόνο δύο εβδομάδες. Στη συνέχεια, από την τέταρτη εβδομάδα του Σεπτεμβρίου ξεκίνησε και πάλι μια σταδιακή άνοδος, η οποία σε περίπου ένα μήνα οδήγησε στον διπλασιασμό του ιικού φορτίου και στην περαιτέρω άνοδο. Σήμερα πλέον προσεγγίζουμε τα ιικά φορτία του Ιουλίου και του Αυγούστου».

Δύσκολη κατάσταση

Όπως παρατηρεί ο κ. Θωμαΐδης, «ξεκινάει ένας καινούργιος κύκλος υψηλής μετάδοσης, θα μπορούσαμε να πούμε το πέμπτο κύμα, που οφείλεται σαφώς στους ανεμβολιαστούς – τώρα δεν έχουμε επισκέπτες από το εξωτερικό. Και εντείνεται διαρκώς, κυρίως εκεί όπου η εμβολιαστική κάλυψη είναι χαμηλή. Η δυναμική της πανδημίας σε Βόρεια Ελλάδα, Ηπειρο, Θεσσαλία και Πελοπόννησο είναι τέτοια που είναι πλέον δύσκολο να ανακοπεί η αύξηση των κρουσμάτων».

Κατά τον κ. Θωμαΐδη, το άνοιγμα των δραστηριοτήτων ήταν το φυσικό επακόλουθο, «η οικονομία και η κοινωνία έπρεπε να λειτουργήσουν, υπήρχε μεγάλη κόπωση του κόσμου, τα μέτρα έπαψαν να

τηρούνται, το πρόβλημα κατά τη γνώμη μου είναι ότι δεν καταφέραμε να περάσουμε στο σύνολο του πληθυσμού το μήνυμα ότι ο εμβολιασμός είναι η μόνη διέξοδος από τη δύσκολη υγειονομική περιπέτεια, να πείσουμε υπέρ αυτού όλους τους υγειονομικούς. Ένα μεγάλο μέρος όσων δεν εμβολιάζονται, όσων φοβούνται (όχι όσων καθοδηγούνται από συγκριμένους χώρους), έχουν ακούσει ίσως έναν γιατρό να τους λέει να μην το κάνουν, να περιμένουν. Να περιμένουν τι; Θα πρέπει αυτοί οι υγειονομικοί να πεισθούν. Οι ημερήσιοι εμβολιασμοί είναι σε πολύ χαμηλά επίπεδα, η έναρξη χορήγησης της αναμνηστικής δόσης καθυστέρησε και προχωρεί με αργούς ρυθμούς, 15.000 άτομα την ημέρα. Θα πρέπει ο αριθμός αυτός να αυξηθεί γρήγορα, καθώς αφορά εκείνους που κινδυνεύουν περισσότερο. Ηδη στις ΜΕΘ εκτός από τους ανεμβολιαστούς είναι και άτομα που έχουν εμβολιαστεί, αλλά έχουν χαμηλή ανοσία και δεν έχουν προλάβει να κάνουν την ενισχυτική δόση. Είναι κρίσιμο να καταλάβουμε ότι βρισκόμαστε στην αρχή μιας νέας ανόδου, ο ημερήσιος αριθμός κρουσμάτων ενδέχεται σύντομα να ξεπεράσει τις 7.000 με 8.000 αν δεν ληφθούν κάποια μέτρα».

«Χειρουργική» επιχείρηση πειθούς σε εργαζομένους

Του **ΤΑΣΟΥ ΤΕΛΛΟΓΛΟΥ**

Μέλη της επιτροπής επιδημιολόγων, όπως ο Χαράλαμπος Γώγος και η Αναστασία Κωττανίδου, μίλησαν (με τηλεδιάσκεψη) σε εργαζομένους σε τράπεζες και ασφαλιστικές εταιρείες προκειμένου να τους πείσουν γιατί πρέπει να εμβολιασθούν. Και ο νέος πρόεδρος του ΕΟΔΥ Θεοκλής Ζαούτης μίλησε στους εργαζομένους μεγάλων εταιρειών προϊόντων καπνού για τα πλεονεκτήματά του εμβολιασμού, στην αρχή μιας καμπάνιας που άρχισε να ξετυλίγεται μέσα στην άνοιξη.

Την εν λόγω πρωτοβουλία είχαν οι διοικήσεις των επιχειρήσεων. Αλλά αυτό δεν αρκούσε. Χρειάζεται «τριπλή προσπάθεια», λέει ο κ. Γώγος. «Να απευθυνθείς σε όλους μαζί, όροφο όροφο, αλλά και σε καθέναν προσωπικά, ανάλογα με τις φοβίες και τα επιχειρήματά του», επισημαίνει ο ίδιος, που έχει εργαστεί στο ΕΣΥ και τώρα εργάζεται στον μεγαλύτερο ιδιωτικό όμιλο νοσοκομείων της χώρας. «Είναι δουλειά χειρουργική», λέει στην «Κ» στέλεχος μεγάλης πολυεθνικής εταιρείας στην Αττική. «Να “κρεώσει” ο διευθυντής προσωπικού σε εργαζομένους που έχουν εμβολιασθεί φίλους τους που δεν έχουν εμβολιασθεί. Χρειάζεται χρόνος και συζήτηση πρόσωπο με πρόσωπο, όχι σε μεγάλες ομάδες που συχνά δημιουργεί τα αντίθετα αποτελέσματα σε εργαζομένους που αρνούνται ή φοβούνται ακόμα να εμβολιασθούν».

Σε αυτή την εταιρεία, που βρίσκεται στη δυτική Αττική, έχει εμβολιασθεί το 90% των εργαζο-

μένων. Στον ιδιωτικό τομέα τα πράγματα δεν είναι διαφορετικά από ό,τι στο Δημόσιο στα ποσοστά των εμβολιασμένων – κάθε επιχείρηση βρίσκεται στα επίπεδα του εμβολιασμού της περιοχής από την οποία προέρχονται οι εργαζόμενοι της.

Η διοίκηση μιας επιχείρησης στην κεντρική Ελλάδα είναι ικανοποιημένη επειδή το 65% των εργαζομένων έχουν εμβολιασθεί. Κάποιοι από τους επιχειρηματίες των περιοχών με χαμηλά ποσοστά εμβολιασμού είπαν στην «Κ» ότι το θέμα είναι προσωπικό και θα τους ήταν δύσκολο να επιμείνουν σε αυτό, καθώς διατρέχουν τον κίνδυνο να χάσουν εργαζομένους που τους χρειάζονται.

Αρκετές επιχειρήσεις είχαν καθιερώσει το δεύτερο rapid test πριν

Κορυφαιοί επιστήμονες εξήγησαν σε υπαλλήλους εταιρειών την αναγκαιότητα του εμβολιασμού και απάντησαν στις φοβίες όσων ακόμη διστάζουν.

το καθιερώσει η κυβέρνηση, σε μια προσπάθεια να οδηγήσουν τους εργαζομένους στο εμβολιαστικό κέντρο. Κάποιες άλλες, όπως μια μεγάλη πολυεθνική στη δυτική Αττική, κάνει rapid test σε όλους τους εμβολιασμένους εργαζομέ-

Επιχειρήσεις που πέρυσι είχαν πολλά κρούσματα, όταν δεν υπήρχε η δυνατότητα του εμβολιασμού, όπως επεξεργασίας ροδακίνου σε Πέλλα και Ημαθία, παρουσίασαν φέτος καλύτερες επιδόσεις από την άποψη της τήρησης των μέτρων, αλλά ο αριθμός των εμβολιασμένων παρέμεινε χαμηλός.

νους, ενώ οι ανεμβολίαστοι πρέπει να φέρνουν τα αποτελέσματα μόνοι τους, αφού φυσικά πληρώσουν το τεστ από την τσέπη τους. «Αυτό μας έδωσε 2-3 μονάδες εμβολιασμένων παραπάνω», λέει στέλεχος διεύθυνσης προσωπικού που

μίλησε στην «Κ» υπό τον όρο της ανωνυμίας, καθώς το θέμα αφορά ευαισθητά προσωπικά δεδομένα των συνεργατών της εταιρείας (σε όλες τις εταιρείες γνωρίζουν τους εργαζομένους που δεν έχουν εμβολιασθεί).

Επιχειρήσεις που κατά τη διάρκεια του πρώτου και του δεύτερου κύματος της πανδημίας είχαν «κτυπηθεί» από καταγισμό κρουσμάτων, όταν δεν υπήρχε η δυνατότητα του εμβολιασμού, όπως επεξεργασίας ροδακίνου στην Πέλλα και την Ημαθία, παρουσίασαν φέτος καλύτερες επιδόσεις από την άποψη της τήρησης των μέτρων, αλλά ο αριθμός των εμβολιασμένων παρέμεινε χαμηλός, στα επίπεδα του ποσοστού του κάθε νομού. Και σε αυτές ωστόσο οι εργοδότες προτίμησαν να μη συγκρουστούν με εργαζομένους που τους χρειάζονται. «Θα προτιμούσαμε να μας είχε λύσει τα χέρια η νομοθεσία, καθιστώντας τον εμβολιασμό υποχρεωτικό» είπε διευθυντής παραγωγής μιας τέτοιας επιχείρησης στην Πέλλα.

Τα ξενοδοχεία

Σε πολλά πεντάστερα ξενοδοχεία οι επιχειρηματίες μπήκαν νωρίς στη μάχη του εμβολιασμού. Αλλού δόθηκαν επιπλέον μέρες άδειας, αλλού επιπλέον μέρες άδειας και ημερομίσθια, όπως σε ελληνικά πολυεθνικά αλυσίδα ξενοδοχείων. Δόθηκε προτεραιότητα στον εμβολιασμό όσων εργάζονταν στην «πρώτη γραμμή», δηλαδή σε εκείνους που είχαν επαφή με τον πελάτη. Εκεί τα ποσοστά κυμάνθηκαν από 70% έως 85%, ανάλογα με το ξενοδοχείο.

Ένας σημαντικός επιχειρηματίας του κλάδου με παρουσία και στο εξωτερικό είπε στην «Κ» ότι αλλοδαποί εργαζόμενοι του παρουσίαζαν σε χώρες της δυτικής Ευρώπης υψηλότερα ποσοστά εμ-

βολιασμού στις ίδιες ηλικίες. Όταν οι εργαζόμενοι προέρχονταν από αγροτικές περιοχές της κεντρικής και βόρειας Ελλάδας, με ιδιαίτερη επιρροή «αρνητών» ιερέων, τα ποσοστά ήταν χαμηλότερα.

Η περίπτωση της Κρήτης

Υπάρχει και μία περιοχή της χώρας που ξεκίνησε με κακούς οιωνούς, αλλά κατάφερε να «γυρίσει τη ροή της εμβολιαστικής καμπάνιας», η Κρήτη. Στις 4 Δεκεμβρίου ο πρόεδρος των τουριστικών πρακτόρων Μιχάλης Βλατάκης θα δώσει βραβείο 3.000 ευρώ σε έναν τυχερό ανάμεσα σε εργαζομένους σε τουριστικά λεωφορεία και πρακτορεία που εμβολιάστηκαν. «Τον Οκτώβριο είχαμε περισσότερο κόσμο απ’ ό,τι τον Οκτώβριο του 2019» είπε στην «Κ» ο κ. Βλατάκης. Χάρη στην καμπάνια, της οποίας υπήρξε εμπνευστής, εμβολιάστηκαν και 200 αλλοδαποί συνοδοί γκρουπ με προσωρινό ΑΜ-ΚΑ. Ο κ. Βλατάκης, που έφθασε να συγκεντρώνει εργαζομένους από ξενοδοχεία για να εμβολιασθούν, μεταφέροντάς τους με πούλμαν, λέει ότι έγινε μια τεράστια προσπάθεια από όλους τους τοπικούς παράγοντες της τουριστικής βιομηχανίας και την 7η ΥΠΕ, όταν διαπιστώθηκε η υστέρηση του νησιού στα τέλη Μαΐου - αρχές Ιουνίου. Ένα μοντέλο που είχε συζητηθεί ήταν οι μαζικοί εμβολιασμοί πολλών εργαζομένων σε έναν χώρο εργασίας (έπρεπε να συγκεντρωθούν τουλάχιστον 50 άτομα). Η ιδέα αυτή δεν «περπάτησε» καθώς ο αριθμός αυτός δεν συγκεντρώθηκε πουθενά...

«Ζωντάνεψαν» δεινοσαύρους στην Κίνα

Το υπερθέαμα που έγινε εφικτό χάρη στις τεχνολογικές λύσεις μιας ελληνικής startup με έδρα τη Θεσσαλονίκη

Της **ΑΛΕΞΙΑΣ ΚΑΛΑΪΤΖΗ**

Στο Εθνικό Στάδιο του Πεκίνου, τα μικρά παιδιά ξετρελάθηκαν από τη χαρά τους όταν είδαν τον γιγαντιαίο τυραννόσαυρο να σπκώνεται στα πόδια του, μετά την πτώση ενός μετεωρίτη. Η θεατρική παράσταση που παρακολουθούσαν με πρωταγωνιστές έξι ρομποτικούς δεινοσαύρους πραγματικών διαστάσεων και αναλογιών τα είχε εντυπωσιάσει. Βλέποντάς τα, ο Ηρακλής Ιωαννίδης αισθάνθηκε ικανοποίηση για αυτό που πέτυχαν ο ίδιος και η ομάδα του. «Πηγαίναμε τους δεινοσαύρους πάνω από τους θεατές. Εβλεπαν ένα κεφάλι μεγαλύτερο από εμένα. Ήταν 2,5 μέτρα», θυμάται, ενθουσιασμένος μέχρι και σήμερα, ο γενικός διευθυντής της Depia Automations, της ελληνικής startup που ήταν πίσω από το κινεζικό υπερθέαμα.

Η ομάδα των ικανών μηχανικών, με έδρα ένα γραφείο στη δυτική Θεσσαλονίκη, ήταν η μοναδική που κατάφερε να υλοποιήσει την απαιτητική τεχνολογική λύση που απαιτούνταν για να δημιουργηθεί η παράσταση «Long Gone Dinosaurs», που έκλεψε την καρδιά του κινεζικού κοινού. «Ο μεγαλύτερος δεινόσαυρος έχει ύψος 20 μέτρα. Είναι σαν να περπατάει μια τεράστια πολυκατοικία. Είναι ένα από τα μοναδικά έργα στον πλανήτη και είχε προταθεί για βραβείο Γκίνες. Είχε μεγάλο βαθμό δυσκολίας», τονίζει ο κ. Ιωαννίδης.

Η παράσταση βασιζόταν στην προηγμένη τεχνολογία αυτοματισμού, ώστε οι κινήσεις των δεινοσαύρων να είναι αλθηθοφανείς. Έχοντας ήδη κάνει δοκιμές και

αποτύχει, οι Κινέζοι απευθύνθηκαν σε μεγάλα γραφεία σε Γερμανία και Αμερική. Αυτά τους οδήγησαν στην Ελλάδα και στην Depia, όπου έπειτα από συνεργασίες ήξεραν ότι εκεί εργάζονται δύο μηχανικοί που θα μπορούσαν να υλοποιήσουν την εφαρμογή αυτή. «Αυτό που κάναμε στην Κίνα ήταν να σχεδιάσουμε τα ρομπότ και τους αλγορίθμους έτσι ώστε πατώντας ένα κουμπί, και έχοντας 40 λεπτά στη διάθε-

Η εταιρεία έχει υλοποιήσει λογισμικά, ρομποτικές εφαρμογές και αυτοματισμούς σε Αυστραλία, Νέα Ζηλανδία, Αμπου Ντάμπι, Ντουμπάι, Καναδά, Πολωνία και Ισπανία.

σή μας και ένα σενάριο που μας είχαν υποδείξει, να συγχρονίζουμε τους ήχους, τα δόντρα, τα ρομπότ-δεινοσαύρους, τα βράχια, προκειμένου να βγει ένα τέλειο αποτέλεσμα για τους θεατές».

Για να υλοποιηθεί το έργο εκτελέστηκαν 1.000 συγχρονισμένες ρομποτικές κινήσεις με περισσότερους από 800 αισθητήρες και ενεργοποιητές. Οι μηχανικοί πηγαиноέρχονταν για ενάμιση χρόνο στο Πεκίνο. Την ελληνική ομάδα επισκέφθηκε ο υπουργός Πολιτισμού της Κίνας, ενώ οι μηχανικοί συμμετείχαν στο ντοκιμαντέρ που γύρισε

Η Depia Automations, με έδρα τη Θεσσαλονίκη, βρίσκεται πίσω από το υπερθέαμα που παρουσιάστηκε στο Εθνικό Στάδιο του Πεκίνου με θέμα την εξέλιξη των δεινοσαύρων.

το National Geographic με θέμα την εντυπωσιακή παράσταση. «Η εμπειρία ήταν κουραστική αλλά απολαυστική», περιγράφει ο κ. Ιωαννίδης.

Όπως σημειώνει ο ίδιος, μετά την επιτυχία της πρώτης παράστασης η startup ετοιμάζεται να ζωντανέψει ξανά με τη βοήθεια της τεχνολογίας τους δεινοσαύρους και τα προϊστορικά χρόνια με μια νέα παράσταση που άρχισε να ετοιμάζει, στην πόλη Gulin, που αποτελεί έναν από τους πιο δημοφιλείς τουριστικούς προορισμούς της χώρας.

Η συνεργασία με την Κίνα δεν

είναι το πρώτο έργο που υλοποιεί η επιχείρηση στο εξωτερικό. Μέχρι σήμερα έχει υλοποιήσει λογισμικά, ρομποτικές εφαρμογές και αυτοματισμούς στη βιομηχανία τροφίμων, πλαστικών και μετάλλου, στον υγειονομικό τομέα, καθώς και στο πεδίο των φωτοβολταϊκών σε μέρη όπως η Αυστραλία, η Νέα Ζηλανδία, το Αμπου Ντάμπι, το Ντουμπάι, ο Καναδάς, η Πολωνία και η Ισπανία.

Εδώ προσλαμβάνουν ξένους

«Είναι χαρακτηριστικό ότι σε εταιρείες που υπάρχουν ήδη στην Ελλάδα προσλαμβάνουν ξένους,

Ιταλούς και Γερμανούς, και εμάς αυτοί οι Ιταλοί και οι Γερμανοί μάς πήραν για να κάνουμε τα δικά τους έργα στο εξωτερικό», σχολιάζει ο τεχνικός διευθυντής της εταιρείας, Δημήτρης Γκλαβάκνης. Αναφορικά με τον λόγο που η startup κατάφερε να ξεχωρίσει, κλείνοντας συνεργασίες με το εξωτερικό, ο ίδιος απαντά με αφοπλιστική ειλικρίνεια: «Η εταιρεία μας έχει πάθος για τους αυτοματισμούς. Ασχέτως φιλοδοξιών, προσπαθούμε πάντα να είμαστε ένα βήμα μπροστά, να δίνουμε το καλύτερο αποτέλεσμα, έστω και για μια μικρή εφαρμογή».

Οι εφαρμογές της Depia δεν περιορίζονται στις ανάγκες της έξυπνης βιομηχανίας. Το τελευταίο της δημιούργημα είναι το Active Nest. Πρόκειται για μια διαδραστική πλατφόρμα που απευθύνεται σε ηλικιωμένους με στόχο να τους βοηθήσει να έχουν υγιή γεράματα. Η πλατφόρμα θα αποτελείται από ένα έξυπνο πάτωμα που θα αντιλαμβάνεται την κίνηση του χρήστη, σύστημα 3D καμερών, οπτικούς αισθητήρες και δείκτες πρόβλεψης πτώσης. Με τη χρήση εξαρτημάτων, όπως έξυπνα ρολόγια, μια οθόνη ή γυαλιά εικονικής πραγματικότητας, η πλατφόρμα θα παρουσιάζει σενάρια παιχνιδιού στους ηλικιωμένους παρακινώντας τους να παίξουν ώστε να κάνουν κάποιες εργασίες, οι οποίες θα έχουν στόχο την ενεργοποίηση και ενδυνάμωσή τους. «Το Active Nest δεν έχει στόχο την άσκηση, όπως έχουμε στο μυαλό μας τη γυμναστική που βλέπουμε στην τηλεόραση, αλλά θα αναθέτει κάποιες εργασίες στον χρήστη ώστε χωρίς να το καταλαβαίνει να ασκείται», εξηγεί ο κ. Γκλαβάκνης. Αυτός άλλωστε είναι και ο λόγος που η εφαρμογή εντάσσεται στην κατηγορία των exergames, ορισμός που αποτελείται από τον συνδυασμό των λέξεων «άσκηση» και «παιχνίδι» στα αγγλικά.

Καθώς οι αυτοματισμοί θα μπαίνουν όλο και περισσότερο στη ζωή μας, είτε στην καθημερινότητά μας με τα έξυπνα σπιτία είτε στην εργασία μας με την έξυπνη βιομηχανία, η Depia Automations βλέπει μπροστά της ένα πεδίο ευρύ και λαμπρό, που μπορεί να τη βοηθήσει να επεκτείνει τα σύνορα της δράσης της.

PIK 1

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

- Στις οκτώ το βράδυ ακριβώς.
- Ενημέρωση με εγκυρότητα, σοβαρότητα, αντικειμενικότητα.
- Από κάθε σημείο στην Κύπρο και τον κόσμο, με το πιο εκτεταμένο δίκτυο ανταποκριτών.

Παρουσίαση:
Αντρέας Κημήτρης

Σκηνοθεσία:
Μαρίνος Παννάκης
Νεϊλός Ιακώβου

Εκτελεστική Παραγωγός:
Μαρία Χαρή

(Με ταυτόχρονη νοηματική στο PIK 2)

ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ

Τελούμε σήμερα Κυριακή 7/11/2021, στον Ιερό ναό Παναγίας Χρυσαιφυλιώτισσας, Αγίας Φύλας στη Λεμεσό, το σαραντάημερο μνημόσυνο του πολυαγαπημένου μας, συζύγου, πατέρα και παππού

ΑΝΔΡΕΑ ΝΕΟΚΛΕΟΥΣ

και καλούμε όλους όσοι τιμούν τη μνήμη του όπως παραστούν.

Οι τεθλιμμένοι
Σύζυγος: Αμαλία Νεοκλέους
Τέκνα: Ηλίας και Ευγενία Νεοκλέους,
Παναγιώτης και Μαριορίτα Νεοκλέους
Εγγόνια: Αμαλία Σοφία, Ανδρέας και Ηλίας

kathimerini.com.cy
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ONLINE

Τουλάχιστον, βλέπουν όλοι τον κίνδυνο

Οι υποσχέσεις στη σύνοδο της Γλασκώβης που πρέπει να γίνουν πράξεις και τα αθυρόστομα στικάκια της Τούνμπεργκ

Της **ΕΥΡΥΔΙΚΗΣ ΜΠΕΡΞΗ**

«**Το σημαντικότερο** που μπορούμε να κάνουμε για την κλιματική αλλαγή είναι να μιλάμε γι’ αυτήν. Τα δεδομένα είναι τόσο ξεκάθαρα και οι περισσότεροι άνθρωποι, οποιασδήποτε πολιτικής τοποθέτησης, θέλουν έναν πλανήτη στον οποίο να μπορεί κάποιος να ζήσει», εκτίμησε η Αμερικανίδα περιβαλλοντολόγος Κάθριν Χέιχο. Από την άποψη αυτή, η σύνοδος της Γλασκώβης για το κλίμα είναι ήδη επιτυχημένη, καθώς η ανάγκη να ληφθούν άμεσα μέτρα ώστε να αποφευχθούν τα χειρότερα για τον πλανήτη έχει γίνει πλέον κοινός τόπος.

Τι μπορεί να συγκρατήσει, όμως, κανείς από την ομοβροντία δημοσιευμάτων, τις συνεχείς ανακοινώσεις, τη σωρεία αναγγελιών, δεσμεύσεων, ομιλιών, συνεντεύξεων, μελετών και στοιχείων που παράγει η σύνοδος;

Πρώτον, ότι είναι ακόμη νωρίς για να κριθεί το αποτέλεσμα της, καθώς υπολείπονται το λιγότερο πέντε ημέρες έως μία εβδομάδα για τη λήξη της. Πριν συγκεντρωθούν στη Γλασκώβη εκπρόσωποι όλων των χωρών της Γης, ο ΟΗΕ είχε υπολογίσει ότι αν οι δεσμεύσεις όλων των χωρών για μείωση ρύπων τηρηθούν στο ακέραιο – εξαιρετικά φιλόδοξη υπόθεση –, η μέση θερμοκρασία του πλανήτη θα ανεβεί, παρ’ όλα αυτά, κατά 2,7 βαθμούς Κελσίου, μια τρομακτική προοπτική.

Η εμπιστευτική ερώτηση

Επίσης πριν από τη σύνοδο, οι συγγραφείς της έκθεσης της Διακυβερνητικής Επιτροπής του ΟΗΕ για την Κλιματική Αλλαγή ερωτήθηκαν εμπιστευτικά από ερευνητές του περιοδικού Nature για τις προσωπικές εκτιμήσεις τους σε σχέση με την εξέλιξη της κλιματικής κρίσης. Το 60% όσων δέχθηκαν να απαντήσουν υποστήριζε ότι η θερμοκρασία θα ανεβεί τουλάχιστον 3 βαθμούς Κελσίου.

Με αυτά τα δεδομένα, η εκτίμηση της Διεθνούς Υπηρεσίας Ενέργειας, την Παρασκευή, ότι στη Γλασκώβη έχουν ήδη δοθεί υποσχέσεις που αν τηρηθούν, θα περιορίσουν την άνοδο της θερμοκρασίας στους 1,8 βαθμούς Κελσίου, έχει δημιουργήσει συγκρατημένη αισιοδοξία πως υπάρχει περίπτωση να φθάσουμε τον στό-

χο του 1,5 βαθμού. (Τα δέκατα του βαθμού στους μέσους όρους υποκρύπτουν πολύ μεγαλύτερες διακυμάνσεις κατά τόπους και όταν τα οικοσυστήματα λειτουργούν στα όριά τους, ένα δέκατο του βαθμού στη μέση θερμοκρασία μπορεί στην πράξη να υποκρύπτει ακραίες θερμοκρασίες, που τα οδηγούν στην απονέκρωση – γι’ αυτό και δίδεται τόσο έμφαση ακόμη και στα δέκατα του βαθμού.)

Το μεθάνιο

Το δεύτερο που μπορούμε να συγκρατήσουμε από τη Γλασκώβη είναι ότι δεν υπάρχει καμία εγγύηση ότι οι εξαγγελίες θα υλοποιηθούν. Η παγκόσμια δέσμευση για το μεθάνιο, που ανακοίνωσαν δεκάδες χώρες, μεταξύ των οποίων και οι Ηνωμένες Πολιτείες, δεν έχει δεσμευτικό χαρακτήρα. Η συμφωνία αυτή προβλέπει ότι έως το 2030 θα έχουν μειωθεί κατά 30% οι εκπομπές μεθανίου.

Το μεθάνιο είναι 80 φορές ισχυρότερο από το διοξείδιο του άνθρακα, αν και παραμένει στην ατμόσφαιρα για μικρότερο χρονικό διάστημα, αλλά δεν υπάρχουν καν έγκυρες μετρήσεις για το πόσο μεθάνιο εκλύεται σήμερα, ώστε να βασιστεί σε αυτές η προτεινόμενη μείωση.

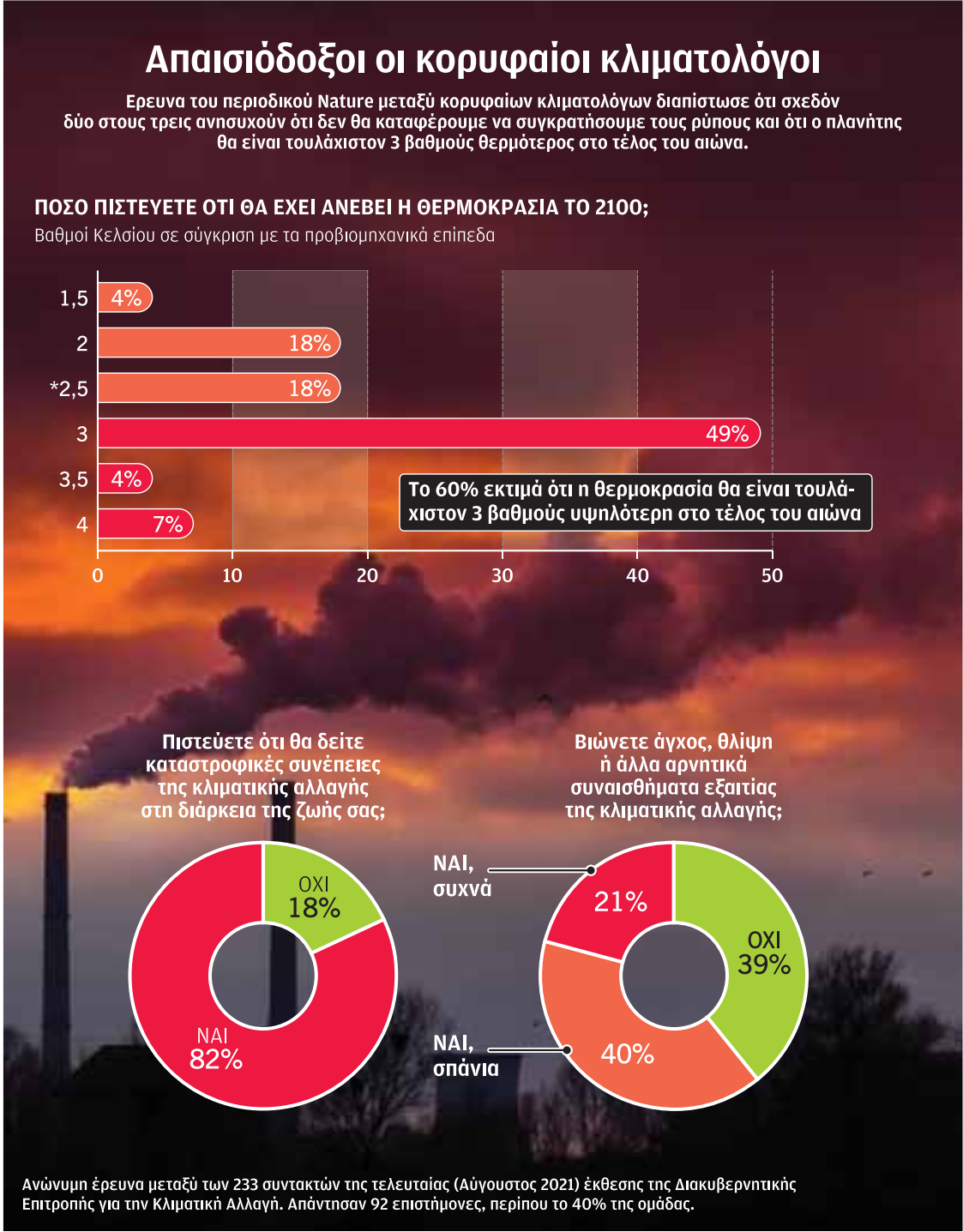
Περιβαλλοντικές οργανώσεις εκτιμούν ότι κατά τη διαδικασία παραγωγής και μεταφοράς φυσικού αερίου (μεθανίου) διαρρέει στην ατμόσφαιρα από 60% έως 100% περισσότερο μεθάνιο από αυτό που δηλώνουν αυτοβούλως οι εταιρείες.

Άλλες δεσμεύσεις, όπως αυτές

Η ανάγκη για μηδενικούς ρύπους και η «τρίπλα» μέσω της δέσμευσης για μηδενικό ισοζύγιο άνθρακα.

για εγκατάλειψη του ορυκτού άνθρακα ή για την προστασία των δασών, αμφισβητήθηκαν από τους υπουργούς των χωρών που εντάχθηκαν σε αυτές (εν προκειμένως της Πολωνίας και της Ινδονησίας) πριν προλάβει να στεγνώσει το μελάνι των υπογραφών.

Το τρίτο που έχει γίνει σαφές στη Γλασκώβη είναι η διαφορά

Το πέρασμα της Ινδίας

Μία από τις σημαντικότερες δεσμεύσεις που ακούστηκαν την πρώτη εβδομάδα της συνόδου προήλθε από την Ινδία, που καταναλώνει ενέργεια με ραγδαία αυξανόμενους ρυθμούς, καθώς εκατοντάδες εκατομμύρια άνθρωποι βγαίνουν από τη φτώχεια και η δημογραφική έκρηξη την οδηγεί να ξεπεράσει σε πληθυσμό την Κίνα. Ιστορικά, οι ρύποι της Ινδίας είναι ελάχιστοι (το ένα εικοστό κατά κεφαλήν από τους ρύπους των ΗΠΑ) ενώ σήμερα η χώρα εκπέμπει τόσους ρύπους όσους και η Ε.Ε., που έχει το ένα τρίτο του πληθυσμού της. Από την εξέλιξη των ρύπων της Ινδίας, στο μέλλον όμως θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό η μάχη όλου του πλανήτη. Από το βήμα της συνόδου COP26, ο Ινδός πρωθυπουργός Ναρέντρα Μόντι δεσμεύθηκε ότι έως το 2030, το 50% της ηλεκτρικής ενέργειας της χώρας θα προέρχεται από ανανεώσιμες πηγές. Επίσης ότι η χώρα θα επιτύχει μηδενικό ισοζύγιο άνθρακα το 2070, πιο αργά από τις υπόλοιπες χώρες, αλλά όχι τόσο αργά εάν ληφθούν υπόψη οι τεράστιες αναπτυξιακές ανάγκες και η πληθυσμιακή έκρηξη της Ινδίας. Ισως η δυσκολότερη από όλες τις δεσμεύσεις είναι αυτή που δεν έχει αναληφθεί και αφορά το πλουσιότερο κομμάτι του παγκόσμιου πληθυσμού. Σύμφωνα με ανάλυση της οργάνωσης Oxfam, προκειμένου να μείνουμε στον στόχο του 1,5 βαθμού Κελσίου, οι πλούσιοι πρέπει να εκπέμπουν το ένα ένατο των ρύπων που εκπέμπουν σήμερα, ενώ οι ανήκοντες στο κορυφαίο 1% του πλούτου πρέπει να μειώσουν το ανθρακικό τους αποτύπωμα στο ένα τριακόστο.

Η σιωπή είναι χρυσός για τον «φωτεινό σηματοδότη»

Οι διαπραγματεύσεις για τον σχηματισμό κυβέρνησης Σοσιαλδημοκρατών, Πρασίνων και Ελεύθερων Δημοκρατών στη Γερμανία

Της **ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ**

Οι Γερμανοί δημοσιογράφοι έχουν απελπιστεί. Μπορεί οι διαπραγματευτές που συμμετέχουν στις 22 ομάδες εργασίας για τον σχηματισμό του «φωτεινού σηματοδότη», της κυβερνητικής σύμπραξης Σοσιαλδημοκρατών (SPD), Πρασίνων και Ελεύθερων Δημοκρατών (FDP), να συνεδριάζουν καθημερινά δέκα ώρες, καμία διαρροή όμως δεν τους δίνει την παραμικρή ένδειξη που σκοντάφτουν οι συνομιλίες, σε ποιους τομείς έχουν ευδοθεί και ποια πόστα θα καταλάβουν τα στελέχη των τριών κομμάτων. Το σιωπητήριο που έχει επιβληθεί τρέιται αυστηρά. Την περασμένη φορά άλλωστε, το 2017, όταν κατέρρευσε η «Τζαμάικα», μία από τις βασικές αιτίες ήταν η αδυναμία να επιδείξουν εχεμύθεια οι τρεις επίδοχοι εταίροι, Χριστιανοδημοκράτες (CDU), Πράσινοι και FDP.

Ο κεντρικός γρίφος είναι πώς θα συνδυαστεί η δέσμευση για διατήρηση του φρένου χρέους, πάγιο αίτημα του FDP, με την ανάγκη για πράσινες επενδύσεις και την ενίσχυση των δαπανών για την ψηφιοποίηση, την παιδεία και την αλλαγή νοοτροπίας στις μεταφορές (αντικατάσταση πτήσεων από ταξίδια με τρένο σε κοντινές αποστάσεις, ηλεκτρικά οχήματα αντί συμβατικών κ.λπ.). Αυτή την εβδο-

μάδα ανακοινώθηκε πως η χώρα σχεδιάζει να «παγώσει» για έναν ακόμη χρόνο το φρένο χρέους που έχει ενσωματώσει στο σύνταγμά της, επικαλούμενη την ανάγκη να αναχαιτιστεί η κλιματική αλλαγή.

Η χώρα σχεδιάζει να «παγώσει» για έναν ακόμη χρόνο το φρένο χρέους που έχει ενσωματώσει στο σύνταγμά της, επικαλούμενη την ανάγκη να αναχαιτιστεί η κλιματική αλλαγή.

Οι Νεολαίες όμως των Πρασίνων και τον SPD εμφανίζονται ενοχλημένες από το αποτέλεσμα των διερευνητικών επαφών, θεωρώντας ότι ο μεγάλος κερδισμένος μέχρι στιγμής είναι το FDP. Πολλά από τα αιτήματά τους δεν συμπεριελήφθησαν στην κατ’ αρχήν συμφωνία: οι υψηλότεροι φόροι για τους πλούσιους ή το όριο ταχύτητας των 130 χλμ./ώρα στους γερμανικούς αυτοκινητόδρομους θυσιάστηκαν στον βωμό των συμβιβασμών. Γι’ αυτόν τον λόγο κατέθεσαν κοινό διάβημα με συγκεκριμένες θέσεις, διεκδικώντας να εισακουστούν οι προτάσεις

Οι αρχηγοί των Πρασίνων Αννάλενα Μπέρμποκ, των Σοσιαλδημοκρατών Ολαφ Σολτς και των Ελεύθερων Δημοκρατών Κρίστιαν Λίντνερ. Ο τελευταίος έχει δηλώσει ότι δεν συμβιβάζεται με τίποτα λιγότερο από τη θέση του υπουργού Οικονομικών.

τους για τους κλιματικούς στόχους, την επαγγελματική κατάρτιση και την αύξηση των επιδομάτων ανεργίας που θα αντικαταστήσουν το διαβόητο πλέον βοήθημα Hatz IV, τη βασικότερη μεταρρύθμιση του Γκέρχαρντ Σρέντερ.

Την ίδια στιγμή, το θέμα που προβληματίζει περισσότερο τον γερμανικό αλλά και τον ευρωπαϊκό Τύπο είναι το πρόσωπο του επόμενου υπουργού Οικονομικών. Σε κοινό άρθρο τους στη ZEIT, οι πανεπιστημιακοί στο Κολούμπια, Ανταμ Τουζ και Τζόζεφ Στίγκλιτζ, χαρακτήρισαν λάθος την προο-

πτική της ανάθεσης του θώκου στον ηγέτη του FDP, Κρίστιαν Λίντνερ. Οι Πράσινοι πρέπει να καταλάβουν ότι σοβαρή πράσινη πολιτική με τον Λίντνερ υπουργό Οικονομικών είναι σχήμα οζύωρο, επισημαίνουν, ενώ υπενθυμίζουν την ένταση που είχε προκαλέσει σε ολόκληρη την Ευρώπη η σκληρή «δημοσιονομική ορθοδοξία» του Βόλφγκανγκ Σόιμπλε, αλλά και τον καταλυτικό ρόλο του υπουργού Οικονομικών και νικητή των εκλογών Ολαφ Σολτς για το Ταμείο Ανάκαμψης μετά την πανδημία. Προτείνουν, δε, για το

ρόστομα στικάκια σε μία από τις διαδελώσεις έξω από τη σύνοδο. «Είμαι στην ευχάριστη θέση να ανακοινώσω ότι δεσμεύομαι σε μηδενικό ισοζύγιο κακών λέξεων», έγραψε αργότερα, απαντώντας στην κριτική. «Σε περίπτωση που πω κάτι ανάρμοστο, δεσμεύομαι να το εξισορροπήσω λέγοντας κάτι καλό».

Εξωκομματικές ζυμώσεις

Παράλληλα με τις διαπραγματεύσεις για την επόμενη κυβέρνηση διεξάγονται εξωκομματικές ζυμώσεις στα δύο μεγάλα κόμματα, το SPD και το CDU, για την αλλαγή ηγεσίας. Ο Ολαφ Σολτς έχει δηλώσει ότι δεν ενδιαφέρεται να θέσει υποψηφιότητα, είχε προηγηθεί

εξάλλου το φιάσκο του 2019, όταν πητήθηκε από τους σχεδόν άγνωστους Νόρμπερτ Βάλτερ Μπόργιανς και Σάσκια Εσκεν. Ο πρώτος, επικεφαλής της αριστερής πτέρυγας του κόμματος, παραιτήθηκε πριν από λίγες ημέρες και για τη θέση του προαίφεται ο 43χρονος φωτογενής και ακραιφνής σοσιαλδημοκράτης, νυν γ.γ. του SPD, Λαρς Κλινγκμπάιλ.

Στο CDU η εξωκομματική μάχη είναι πιο αμφίροπη, αφού λίγοι θέλουν να αναλάβουν ένα κόμμα

Η ώρα της αφύπνισης για Μπάιντεν - Δημοκρατικούς

Προβληματισμός για το πρόσφατο εκλογικό σοκ, ένα χρόνο μετά τη νίκη επί του Τραμπ

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

Καθώς ο Τζο Μπάιντεν επέστρεφε, την περασμένη Τετάρτη, στην Ουάσινγκτον, ύστερα από τα εξουθενωτικά (όπως όλοι διαπιστώσαμε από το γνωστό βίντεο) ταξίδια του σε Ρώμη και Γλασκώβη, οι οπαδοί του θα έπρεπε να γιορτάζουν τη συμπλήρωση ενός χρόνου από τη νίκη του επί του Ντόναλντ Τραμπ. Ωστόσο η ατμόσφαιρα για τους Δημοκρατικούς οτιδήποτε άλλο από εορταστική ήταν. Τα απογοητευτικά αποτελέσματα σε αρκετές πολιτειακές και τοπικές εκλογές της περασμένης Τρίτης προκάλεσαν σοκ στο κυβερνών κόμμα και ενίσχυσαν τις ελπίδες των Ρεπουμπλικανών να κερδίσουν τον έλεγχο και των δύο νομοθετικών σωμάτων του Κογκρέσου στις εκλογές του 2022.

Είναι αλήθεια ότι οι πολιτειακές και δημοτικές εκλογές επηρεάζονται από τοπικούς παράγοντες και δεν λειτουργούν κατ' ανάγκην ως αξιόπιστο πολιτικό βαρόμετρο. Η επισήμανση αυτή, όμως, δύσκολα μπορεί να γλυκάνει το χάπι. Στη Βιρτζίνια, όπου οι Δημοκρατικοί έχασαν τη μάχη για την ανάδειξη κυβερνήτη απέναντι σε έναν επιχειρηματία που ουδέποτε είχε διεκδικήσει δημόσιο αξίωμα, ο Μπάιντεν είχε επικρατήσει πριν από ένα χρόνο του Τραμπ με δέκα μονάδες διαφορά, ενώ οι Ρεπουμπλικανοί δεν είχαν κερδίσει καμία εκλογική μάχη από το 2009. Στο Νιου Τζέρσεϊ, μια παραδοσιακά «γαλάζια» πολιτεία, όπου οι εγγεγραμμένοι Δημοκρατικοί εί-

Εσωκομματικό ρήγμα και νομοθετική παράλυση φθείρουν με γρήγορους ρυθμούς τη δημοτικότητα του προέδρου.

ναι ένα εκατομμύριο περισσότεροι από τους Ρεπουμπλικανούς, η μάχη κρίθηκε στο νήμα, παρότι τελικά η μεγάλη έκπληξη δεν έγινε.

Από το Λονγκ Άιλαντ και τη Φιλαδέλφεια μέχρι το Σαν Αντόνιο και το Σιάτλ, η έκβαση των τοπικών αναμετρήσεων ανέδειξε μια γενική τάση: μεσοαστικά στρώματα των προαστίων που είχαν αποξενωθεί από τον εμπρηστικό, δεξιό λαϊκισμό του Ντόναλντ Τραμπ και στραφθηκαν προς τον Μπάιντεν, επιστρέφουν τώρα στο μεγάλο, συντηρητικό κόμμα, ενώ λαϊκά στρώματα που ήθελαν να βλέπουν τον Δημοκρατικό πρόεδρο ως δεύτερη ενσάρκωση του Φράνκλιν Ρούζβελτ σε μεγάλο βαθμό απείχαν, απογοητευμένα από την αθέτηση των υπεσχημένων. Αν και ο Μπάιντεν αρνήθηκε να αναλάβει οποιαδήποτε ευθύνη για το φιάσκο της Τρίτης, γεγονός είναι ότι η δημοτικότητά του κατακλύθηκε από το 57%, τη στιγμή που ανέλαβε την εξουσία, στο σημερινό 42%. Πρόκειται για το

Τα απογοητευτικά αποτελέσματα σε αρκετές πολιτειακές και τοπικές εκλογές της περασμένης Τρίτης προκάλεσαν σοκ στο κυβερνών κόμμα και ενίσχυσαν τις ελπίδες των Ρεπουμπλικανών.

Τέσσερα κόμματα σε συσκευασία για δύο

Το ρήγμα ανάμεσα στη μετριοπαθή και στη ριζοσπαστική πτέρυγα των Δημοκρατικών δεν είναι κάτι καινούργιο, καθώς εκδηλώθηκε ήδη το 2016 στην οξεία σύγκρουση Χίλαρι Κλίντον - Μπέρνι Σάντερς. Η απροσδόκητη νίκη του Τραμπ και η πιεστική ανάγκη για τον εξοστρακισμό του συγκάλυψαν τις εσωτερικές αντιθέσεις, μόνο για να τις ξαναφέρουν με δύναμη στην επιφάνεια από τη στιγμή που ο στόχος είχε επιτευχθεί. Πρόσφατα, ο αρθρογράφος της Wall Street Journal Τζέρελντ Σιμπ επισήμανε μια θεμελιώδη μετάλλαξη στο πολιτικό σύστημα των ΗΠΑ. Αντί για δύο πολυσυλλεκτικά κόμματα που κυβερνούν από το Κέντρο, έχουμε τέσσερα κόμματα σε συσκευασία για δύο: μετριοπαθείς και ριζοσπάστες στο μόνο κατ' όνομα ενιαίο Δημοκρατικό Κόμμα, συντηρητικοί του κατεστημένου απέναντι στους λαϊκιστές-εθνικιστές του Τραμπ στους Ρεπουμπλικανούς. Δυστυχώς για τους Δημοκρατικούς, οι αντίπαλοί τους φαίνονται ικανότεροι να διαχειριστούν τον εσωτερικό διχασμό, όπως έδειξε η νίκη του Γκλεν Γιάγκκιν στη Βιρτζίνια, ο οποίος κατάφερε να συνενώσει και τις δύο πτέρυγες.

χαμηλότερο ποσοστό για οποιονδήποτε πρόεδρο τη συγκεκριμένη στιγμή της θητείας του από τότε που υπάρχουν δημοσκοπήσεις, με μοναδική εξαίρεση τον Τραμπ.

Τι πήγε στραβά; Η ταπεινωτική έξοδος από το Αφγανιστάν, η εξίσου καώδης διαχείριση του μεταναστευτικού κύματος από την Αϊτή, η αδυναμία ανάσχεσης της πανδημίας, η ακρίβεια και οι ελλείψεις στα ράφια των σούπερ μάρκετ διαμόρφωσαν μια αρνητική για τους Δημοκρατικούς συγκυρία. Ο καθοριστικός παράγοντας, όμως, φαίνεται πως ήταν η αδυναμία του Μπάιντεν να υλοποιήσει την κεντρική προεκλογική του υπόσχεση: ένα πρώτο New Deal για μια περισσότερο δίκαιη και βιώσιμη Αμερική. Αντιμέτωπος με αντιδράσεις που δεν κατάφερε να υπερκεράσει, έβαλε στο συρτάρι τη δέσμευσή του για διπλασιασμό του βασικού μισθού στα 15 δολάρια την ώρα – ο βασικός μισθός παραμένει κατηλωμένος από το 2009 στα 7,25 δολάρια. Ο φόρος στις επιχειρήσεις, που ήταν

35% επί Ομπάμα και μειώθηκε στο 21% από τον Τραμπ, όχι μόνο δεν ανέβηκε στο μετριοπαθέστατο 28% που είχε υποσχεθεί ο Μπάιντεν, αλλά έμεινε στάσιμος. Ο φόρος περιουσίας στα ανώτερα εισοδήματα, αναγκαίος για τη χρηματοδότηση κοινωνικών προγραμμάτων, δεν επιβλήθηκε ποτέ.

Τα κρίσιμα νομοσχέδια

Ασφαλώς ο Μπάιντεν προσπάθησε στους δέκα μήνες που βρίσκεται στην εξουσία να φέρει αλλαγές, με επιτομή δύο νομοσχέδια που θα μπορούσαν να σφραγίσουν την πολιτική του κληρονομιά. Το πρώτο, ύψους ενός τρις δολαρίων, αφορά την αναστήλωση των αμερικανικών υποδομών (δρόμοι, γέφυρες, ηλεκτρικό δίκτυο, ευρυζωνικές επικοινωνίες, επεξεργαστές) και εγκρίθηκε ήδη από τη Γερουσία με ψήφους και αρκετών Ρεπουμπλικανών. Το δεύτερο, ύψους 3,5 τρις., αφορά την πράσινη μετάβαση και το κοινωνικό κράτος, αλλά προσκρούει

στην ομόθυμη, λυσσαλέα αντίσταση των Ρεπουμπλικανών, οι οποίοι, διά στόματος του γερουσταστού Ρούμπιο, το χαρακτήρισαν «μαρξιστικό». (Γελιοίτητες: το ουδόλως σοσιαλιστικό New Deal του Ρούζβελτ απορρόφησε το 40% του ΑΕΠ μέσα σε πέντε χρόνια, ενώ το πρόγραμμα του Μπάιντεν φτάνει μόλις το 8% του ΑΕΠ μέσα σε δέκα χρόνια.)

Με δεδομένους τους οριακούς συσχετισμούς στο Κογκρέσο, μόνο η απόλυτη συστράτευση των Δημοκρατικών θα μπορούσε να εξασφαλίσει την υπερψήφιση του δεύτερου νομοσχεδίου. Ωστόσο, δύο γερουσταστές τους που επιπρεάζονται, όπως γράφτηκε στους New York Times, από το λόμπι των φαρμακευτικών βιομηχανιών, έθεσαν βέτο, επικαλούμενοι τις επιπτώσεις του στον πληθωρισμό και στο δημοσιονομικό έλλειμμα. Αναζητώντας εσωκομματικό συμβιβασμό, ο Μπάιντεν όχι απλώς ακρωτηρίασε, αλλά έκοψε στο μισό το πρόγραμμά του (1,75 τρις. από τα αρχικά 3,5), με ό,τι αυτό συνεπάγεται για λαϊκή υγεία, παιδεία και στέγη. Στο μεταξύ, η ενδυναμωμένη, μετά τις τελευταίες εκλογές, αριστερή πτέρυγα των Δημοκρατικών βουλευτών αρνείται να επικυρώσει το νομοσχέδιο για τις υποδομές, καθώς φοβάται ότι οι δύο αντίρτες δεν θα ψηφίσουν, ούτως ή άλλως, το κοινωνικό-περιβαλλοντικό νομοσχέδιο. Όταν γράφονταν αυτές οι γραμμές καταβάλλονταν πυρετώδεις προσπάθειες ώστε να γεφυρωθούν οι εσωκομματικές αντιθέσεις και να ψηφιστούν τα δύο νομοσχέδια. Σε κάθε περίπτωση, ο προβληματισμός για την πολιτική στρατηγική και το μέλλον των Δημοκρατικών δεν θα τελειώσει γρήγορα.

Ευθύνες στον Τραμπ για την εισβολή στο Καπιτώλιο

Το πόρισμα της αρμόδιας επιτροπής

Καταπέλτης για τον πρώην πρόεδρο Ντόναλντ Τραμπ είναι το πόρισμα της επιτροπής έρευνας για τα γεγονότα της 6ης Ιανουαρίου, όταν οπαδοί του τότε προέδρου εισέβαλαν στο Καπιτώλιο με στόχο να ανατρέψουν το αποτέλεσμα των προεδρικών εκλογών. Παρά τα πολλά σημάδια για επικείμενες ταραχές, η αστυνομία του Καπιτωλίου δεν επέλεξε να ενισχύσει τα μέτρα ασφαλείας. Εκατοντάδες οπαδοί του Τραμπ είχαν ήδη συγκρουσθεί το πρωί της ίδιας ημέρας με αστυνομικές δυνάμεις στο μνημείο του Ουάσινγκτον, ενώ πολλοί από αυτούς έφεραν μαζί τους εξοπλισμό, όπως μάσκες αερίων και αυτοσχέδιες ασπίδες, σύμφωνα με την έκθεση που παρουσιάζει η εφημερίδα Washington Post.

Για περισσότερο από τρεις ώρες, ο Τραμπ, ο οποίος είχε ενημερωθεί για τον κίνδυνο, απέρριπτε τις εκκλήσεις του επικεφαλής των Ρεπουμπλικανών στη Βουλή, Κέβιν Μακάρθι, και άλλων νομοθετών του κόμματός του να καλέσει τον όχλο να διαλυθεί. Η καθυστέρηση αυτή επέτρεψε στην κατάσταση να ξεφύγει από τον έλεγχο, οδηγώντας στον θάνατο ενός αστυνομικού και μιας διαδελώτριας από αστυνομικά πυρά. Κατά τη διάρκεια της επίθεσης, ο αντιπρόεδρος Μάικ Πενς και η οικογένειά του αναζητήσαν καταφύγιο από τους εισβολείς, οι οποίοι απειλούσαν να τον απαγονήσουν ως προδότη. Την ώρα εκείνη, ο νομικός σύμβουλος του Τραμπ, Τζον Ιστμαν, επικοινωνούσε μέσω email με τον δικηγόρο του Πενς, λέγοντάς του ότι την ευθύνη για τη βία έφερε ο ίδιος ο Πενς, εξαιτίας της άρνησής του να ανακηρύξει νικητή των εκλογών τον Τραμπ.

Μετά την εισβολή, το FBI αναγκάστηκε να εκπονήσει εκ του μηδενός σχέδιο ανακατάληψης του ιστορικού κτιρια-

κού συμπλέγματος. Η έλλειψη ισχυρής ομοσπονδιακής δύναμης ασφαλείας –το FBI διέθετε μόνο τρεις ολιγομελείς αντιτρομοκρατικές ομάδες στην περιοχή– σήμαινε ότι το έργο της ανακατάληψης θα έπεφτε πάνω στην αστυνομία του Καπιτωλίου. Η αιματηρή κατάληξη της εισβολής δεν έπεισε, όμως, τους Ρεπουμπλικανούς να κάνουν πίσω από το αίτημά τους για ανακήρυξη του Τραμπ ως νικητή των εκλογών. Οκτώ ημέρες μετά, Ρεπουμπλικανοί βουλευτές της τοπικής Βουλής συσκέφθηκαν με πρόθεση την ακύρωση του αποτελέσματος υπέρ του Μπάιντεν στην κομμεία Μαρίκόπα της Αριζόνας, θέτοντας σε κίνηση νομική

Ο τώος πρόεδρος είχε ενημερωθεί για τον κίνδυνο, αλλά απέρριπτε τις εκκλήσεις να καλέσει τον όχλο να διαλυθεί.

διαδικασία αμφισβήτησης του αποτελέσματος των προεδρικών εκλογών του Νοεμβρίου 2020. Οι ψευδείς ισχυρισμοί του Τραμπ, που προκάλεσαν την εισβολή στο Καπιτώλιο, έδωσαν την αφορμή για εδραίωση ακραίων αντιδημοκρατικών θέσεων σε σημαντική μερίδα των Ρεπουμπλικανών ψηφοφόρων. Σχεδόν το ένα τρίτο από τους 390 Ρεπουμπλικανούς υποψηφίους που έχουν εκφράσει ενδιαφέρον να διεκδικήσουν τοπικά αξιώματα στις επανληπτικές εκλογές του Νοεμβρίου 2022, υποστήριξε δημόσια τη διενέργεια ένορκης έρευνας για το αποτέλεσμα της κάλπης που ανέδειξε νικητή τον Τζο Μπάιντεν, υποβάθμισε την επίθεση της 6ης Ιανουαρίου ή αμφισβήτησε ευθέως τη νίκη Μπάιντεν.

REUTERS

Την 6η Ιανουαρίου, οπαδοί του Ντόναλντ Τραμπ εισέβαλαν στο Καπιτώλιο με στόχο να ανατρέψουν το αποτέλεσμα των προεδρικών εκλογών. Ένας αστυνομικός και μία διαδελώτρια έχασαν τη ζωή τους.

Η σορός του 35χρονου άνδρα, το όνομα του οποίου δεν έχει γίνει ακόμη γνωστό, εντοπίστηκε από αστυνομικούς στις 7.20 π.μ. της 19ης Οκτωβρίου στο πεζοδρόμιο, μπροστά από τη ρωσική πρεσβεία, η οποία βρίσκεται στην καρδιά του ιστορικού κέντρου του Βερολίνου (Μίτε).

Μυστηριώδης θάνατος Ρώσου διπλωμάτη

Νεκρός υπό αδιευκρίνιστες συνθήκες βρέθηκε Ρώσος διπλωμάτης έξω από το κτίριο της πρεσβείας της χώρας του στο Βερολίνο, όπως αποκάλυψε χτες το περιοδικό Der Spiegel και επιβεβαίωσε το γερμανικό υπουργείο Εξωτερικών.

Σύμφωνα με το ρεπορτάζ του γερμανικού περιοδικού, η σορός του 35χρονου άνδρα, το όνομα του οποίου δεν έχει γίνει ακόμη γνωστό, εντοπίστηκε από αστυνομικούς στις 7.20 π.μ. της 19ης Οκτωβρίου στο πεζοδρόμιο, μπροστά από τη ρωσική πρεσβεία, η οποία βρίσκεται στην καρδιά του ιστορικού κέντρου του Βερολίνου (Μίτε).

Ερωτηθείς για το δημοσίευμα,

ο εκπρόσωπος Τύπου του γερμανικού υπουργείου Εξωτερικών, Κρίστοφερ Μπούργκερ, δήλωσε: «Το υπουργείο είναι σε γνώση του συμβάντος. Σας παρακαλώ να αντιληφθείτε ότι δεν μπορώ να δώσω περισσότερες λεπτομέρειες, σεβόμενος την ιδιωτικότητα του θανόντος και των οικείων του».

Η ολλανδική σελίδα ερευνητικής δημοσιογραφίας Bellingcat ανέφερε ότι ο Ρώσος διπλωμάτης υπηρέτούσε από το 2019 ως δεύτερος γραμματέας της πρεσβείας, ενώ στο παρελθόν είχε υπηρετήσει στη ρωσική αντιπροσωπεία στα Ηνωμένα Έθνη. Το ίδιο ρεπορτάζ υποστηρίζει ότι ο 35χρονος ήταν γιος του στρατηγού Αλε-

ξέι Ζάλο, αναπληρωτή διευθυντή του Δεύτερου Τομέα της μυστικής υπηρεσίας FSB, το οποίο ασχολείται με τη δίωξη της τρομοκρατίας. Γερμανικά Μέσα, επικαλούμενα ανώνυμους αξιωματούχους των υπηρεσιών ασφαλείας, υποστηρίζουν ότι ο 35χρονος ήταν μυστικός πράκτορας. Οι ίδιες πηγές ανέφεραν ότι οι γερμανικές Αρχές δεν πραγματοποίησαν αυτοψία λόγω άρνησης της ρωσικής πλευράς και ότι η σορός του θανόντος μεταφέρθηκε εντός τριών ημερών στη χώρα του. Πάντως, οι γερμανικές αρχές ασφαλείας φαίνεται να πιστεύουν ότι ο Ρώσος διπλωμάτης έπεσε από παράθυρο ορόφου της πρεσβείας. Εκπρόσωπος της

ρωσικής πρεσβείας που κλήθηκε να σχολιάσει το γεγονός στο περιοδικό Der Spiegel έκανε λόγο για «τραγική συμβάν», παραπέμποντας σε αυτοκτονία, χωρίς να δώσει περισσότερες πληροφορίες, επικαλούμενος «λόγους πθικής τάξης». Το 2003, ένα άλλο μέλος του προσωπικού της ρωσικής πρεσβείας στο Βερολίνο σκοτώθηκε πέφτοντας από παράθυρο ανώτερου ορόφου του ίδιου κτιρίου. Οι θάνατοι αρκετών Ρώσων διπλωματών τα τελευταία τέσσερα χρόνια, αν και στη μεγάλη τους πλειονότητα αποδόθηκαν σε φυσικά αίτια, τροφοδότησαν διάφορες θεωρίες συνωμοσίας στον διεθνή Τύπο.

DER SPIEGEL, SPUTNIK

Εμβόλια και σε παιδιά 5 έως 11 ετών

Πράσινο φως στις ΗΠΑ – Προϋπόθεση για την προστασία από την COVID-19 και την επιστροφή όλων στην κανονικότητα

Της **ΔΙΟΝΥΣΙΑΣ ΒΟΡΙΑΗ**

Η **έναρξη** του εμβολιαστικού προγράμματος για παιδιά ηλικίας πέντε έως έντεκα ετών στις ΗΠΑ, μετά τη σχετική έγκριση από τον Οργανισμό Τροφίμων και Φαρμάκων (FDA) και τα Κέντρα Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων (CDC), είναι ικανή να «αλλάξει τους κανόνες του παιχνιδιού», επηρεάζοντας την εξέλιξη της πανδημίας. Θεωρείται μάλιστα ιδιαίτερα κρίσιμη καθώς προσεγγίζουμε την περίοδο των γιορτών, που οι οικογενειακές συγκεντρώσεις πληθαίνουν και οι μετακινήσεις αυξάνονται σημαντικά.

Ο εμβολιασμός των μικρότερων παιδιών, επισημαίνουν οι ειδικοί, όχι μόνο θα τα θωρακίσει έναντι μιας λοίμωξης που μπορεί να αποδειχθεί ιδιαίτερα επικίνδυνη, αλλά ταυτόχρονα θα σπάσει την αλυσίδα της ενδοοικογενειακής μετάδοσης, προστατεύοντας τους πιο ευάλωτους της οικογένειας: τον παππού και τη γιαγιά.

Αν και τα παιδιά ασθενούν βαριά από COVID-19 πολύ σπανιότερα από τους μεγαλύτερους σε ηλικία, ο κίνδυνος που διατρέχουν δεν είναι μηδενικός. Ούτε σε αυτές τις τρυφερές ηλικίες η λοίμωξη από κορωνοϊό είναι «απλή γριπούλα». Αντιθέτως, η COVID-19 συνιστά την έβδομη αιτία θανάτου παιδιών 5 έως 11 ετών. Στις ΗΠΑ, έως σήμερα, έχουν νοσήσει δύο εκατομμύρια παιδιά, εκ των οποίων 8.300 ηλικίας 5 έως 11 ετών χρειάστηκαν νοσηλεία. Το ένα τρίτο νοσηλεύτηκε σε ΜΕΘ, από τις οποίες 94 παιδιά δεν βγήκαν ποτέ, καθώς έχασαν τη μάχη. Ακόμα όμως και αν η λοίμωξη από κορωνοϊό δεν στείλει το παιδί στο νοσοκομείο, ελλοχεύει ο κίνδυνος της «μακράς COVID», δηλαδή συμπτωμάτων της λοίμωξης που επιμένουν επί μήνες. Σύμφωνα με την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Βρετανίας, το 13%-15% των παιδιών που προσβάλλονται από κορωνοϊό εμφανίζει συμπτώματα για περισσότερο από πέντε εβδομάδες. Μελέτη που εκπονήθηκε στην Ιταλία, και δεν έχει ακόμα αξιολογηθεί από ανεξάρτητη επιτροπή ειδικών, δείχνει ότι το 50% των παιδιών

Ο εμβολιασμός των μικρότερων παιδιών, επισημαίνουν οι ειδικοί, θα τα θωρακίσει έναντι μιας λοίμωξης που μπορεί να αποδειχθεί ιδιαίτερα επικίνδυνη.

Θα σπάσει η αλυσίδα της ενδοοικογενειακής μετάδοσης, προστατεύοντας τους πιο ευάλωτους της οικογένειας: τον παππού και τη γιαγιά.

που προσβλήθηκαν από κορωνοϊό εξακολουθεί να талаιπωρείται από τουλάχιστον ένα σύμπτωμα της λοίμωξης 17 εβδομάδες μετά την αρχική διάγνωση. Το 43% από αυτά αδυνατεί να επιστρέψει στις καθημερινές του δραστηριότητες. Τα κυρίαρχα συμπτώματα της «μακράς COVID» στα παιδιά, όπως καταγράφηκαν από ιταλική μελέτη, είναι: κόπωση, μυαλγία, πονοκέφαλος, αναπνευστικά προβλήματα,

πόννοι στην κοιλιά, γαστρεντερικές διαταραχές και αϋπνία. Ένας άλλος σημαντικός κίνδυνος της COVID στα μικρά παιδιά είναι το φλεγμονώδες πολυσυστημικό σύνδρομο, το οποίο έχουν εμφανίσει τουλάχιστον 5.200 παιδιά στις ΗΠΑ.

Θεωρητικώς η υιοθέτηση των παιδιατρικών εμβολίων θα προστατεύσει τόσο τα παιδιά όσο και την κοινότητα. Κατά πόσον αυτό θα συμβεί μένει να το δούμε, επειδή η διστακτικότητα των γονιών έναντι του εμβολίου ενισχύεται. Έρευνα που εκπονήθηκε από τα πανεπιστήμια Νορθιστερν, Νορθγουέστερν, Ράτζερς και Χάρβαρντ διαπίστωσε ότι οι αμφιβολίες και η ανησυχία των γονιών για τον παιδιατρικό εμβολιασμό αυξήθηκαν σημαντικά κατά την περίοδο Ιουνίου - Σεπτεμβρίου. Πολλοί επικαλούνται ως ανασταλτικούς παράγοντες το πόσο καινούργιο

είναι το εμβόλιο, αμφιβολίες για την αποτελεσματικότητά του και φόβο πιθανών βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων παρενεργειών του. Μελέτη που δημοσιεύτηκε από το Ίδρυμα Οικογένειας Κάιζερ έδειξε ότι μόλις το 33% των γονέων θα συναινέσει στον άμεσο εμβολιασμό. Οι υπόλοιποι δηλώνουν είτε ότι είναι διστακτικοί είτε ότι είναι κατηγορηματικά αντίθετοι στο παιδιατρικό εμβόλιο. Μια δεύτερη δημοσκοπήση, που διενεργήθηκε από την Axios-Ipsos, επιβεβαιώνει τον σκεπτικισμό των γονιών διαπιστώνοντας ότι το 42% δηλώνει πως είναι «άκρως απίθανο» να εμβολιάσει τα παιδιά του.

Η μυοκαρδίτιδα

Ένας από τους βασικούς φόβους των γονέων είναι αυτός της μυοκαρδίτιδας, της φλεγμονής του καρδιακού μυός, μιας πολύ σπάνι-

ας παρενέργειας του εμβολίου των Pfizer/BioNTech, που εμφανίζεται κυρίως στα αγόρια και στους νέους άνδρες 16 έως 29 ετών. Ο κίνδυνος μειώνεται στην ηλικιακή ομάδα 12 έως 15 ετών. Οι ειδικοί εκτιμούν ότι τα μικρότερα παιδιά κινδυνεύουν ακόμα λιγότερο.

Επιστήμονες με καλή γνώση των ερευνών που έχουν εκπονηθεί επί του αντικειμένου είναι καθησυχαστικοί και υπογραμμίζουν ότι η πιθανότητα μυοκαρδίτιδας μετά τον εμβολιασμό είναι ισχνή. Ακόμα όμως και αν η φλεγμονή εμφανιστεί, είναι ήπια και ελέγχεται πολύ γρήγορα.

Παγκοσμίως, κάθε χρόνο παθαίνουν μυοκαρδίτιδα εξαιτίας ιών ή βακτηριών 10 έως 20 άνθρωποι ανά 100.000 πληθυσμού. Βασικά συμπτώματά της είναι ο γρήγορος και ακανόνιστος καρδιακός ρυθμός, ο πόνος στο στήθος και

η δύσπνοια. Οι ειδικοί μάλιστα εκτιμούν ότι πολύ περισσότεροι νοσούν με μυοκαρδίτιδα αλλά τα συμπτώματά τους είναι τόσο ήπια που δεν γίνεται ποτέ διάγνωση.

Μια άλλη παράμετρος που σφείλουν οι γονείς να συνεκτιμήσουν, επισημαίνουν οι ειδικοί, είναι ότι η μυοκαρδίτιδα που συνδέεται με τον εμβολιασμό είναι πολύ ηπιότερη από αυτή που προκαλεί η COVID-19. Επίσης, όταν το αίτιο της φλεγμονής είναι το εμβόλιο, δεν προκαλούνται μόνιμες βλάβες στον καρδιακό μυ, τονίζει ο δρ Τζέιμς ντε Λέμιος, καρδιολόγος στο Ιατρικό Κέντρο του Πανεπιστημίου του Τέξας. Αντιθέτως, ο κορωνοϊός μπορεί να προσβάλει την καρδιά και το ενδοθήλιο των αιμοφόρων αγγείων προκαλώντας μόνιμες βλάβες. Σε κάποιες περιπτώσεις η μυοκαρδίτιδα λόγω COVID-19 αποδυναμώνει τόσο την καρδιά ώστε είναι αναγκαία η μεταμόσχευση.

Οι συχνότερες παρενέργειες που έχουν καταγραφεί με την παιδιατρική δόση του εμβολίου των Pfizer/BioNTech, που είναι περίπου το ένα τρίτο αυτής που κάνουν έφηβοι και ενήλικοι, είναι πονοκέφαλος, πυρετός και κόπωση, ενώ κατά την κλινική μελέτη δεν καταγράφηκαν περιπτώσεις μυοκαρδίτιδας.

Τα αντισώματα

Αντιθέτως, η ανοσοποιητική αντίδραση και στα μικρά παιδιά είναι εξίσου ισχυρή με αυτή στις μεγαλύτερες ηλικίες. Τα αντισώματα που παράγονται μπορούν να εξουδετερώσουν ακόμα την υπερμεταδοτική μετάλλαξη «Δέλτα».

Η επικεφαλής του CDC, δρ Ροσέλ Βαλένσκι, μετά την αναγγελία της έγκρισης του παιδιατρικού εμβολίου τόνισε ότι «ο κίνδυνος της COVID-19 είναι πολύ μεγάλος και εφιαλτικός για τα παιδιά μας, ασύγκριτα μεγαλύτερος από αυτόν που εγκυμονούν άλλες παιδικές ασθένειες για τις οποίες τα εμβολιάζουμε. Πέραν της ίδιας της νόσου, οι σχολικές απουσίες και το κλείσιμο των σχολείων έχουν βαριές ψυχικές και κοινωνικές συνέπειες για τα παιδιά». Ο εμβολιασμός κατά της COVID-19 είναι μονόδρομος.

Αμφισβητείς ότι ήταν Μεγάλη η Πορεία του Μάο; Εγκλημα

Η «περιύβριση ηρώων της επανάστασης»

Του **STEVEN LEE MYERS**
THE NEW YORK TIMES

Ειδικές τηλεφωνικές γραμμές καταγγελίας παραβιάσεων του νέου νόμου «περιύβρισης μαρτύρων και ηρώων της επανάστασης» έθεσε σε λειτουργία η Κίνα, με τα επίμαχα αυτά άρθρα του ποινικού κώδικα να αστυνομεύονται αυστηρά.

Η διοίκηση Κυβερνοασφάλειας της Κίνας δημοσίευσε μάλιστα κατάλογο 10 «φημών», η αναμετάδοση των οποίων είναι πια παράνομη. Η Μεγάλη Πορεία του Μάο μάλιστα δεν ήταν τελικά τόσο μεγάλη; Μήπως ο κινεζικός Κόκκινος Στρατός απέφυγε να πολεμήσει κατά των Ιαπώνων κατακτητών για να εξοικονομήσει δυνάμεις για τον εμφύλιο κατά των εθνικιστών του Τσιανγκ Κάι Σεκ; Ο γιος του Μάο, Μάο Ανίγγκ, ο οποίος σκοτώθηκε σε αμερικανικό βομβαρδισμό στον πόλεμο της Κορέας, είχε ανάψει άραγε σόμπα για να μαγειρέψει ρύζι, παραβιάζοντας τις διαταγές του διοικητή του;

Η δημοσίευση αυτών και άλλων παρόμοιων ερωτήσεων μπορεί να οδηγήσει σε ποινή ειρκτής στην Κίνα. Το Κ.Κ. Κίνας έχει προχωρήσει ένα βήμα πέρα από τον συνηθισμένο του έλεγχο της δημόσιας έκφρασης. Ο νέος ποινικός κώδικας χαρακτηρίζει εγκληματικές ενέργειες τις συζητήσεις γύρω από ιστορικά

γεγονότα, τα οποία αποτελούσαν μέχρι πρότινος θέματα ιστορικής έρευνας και συζήτησης για ιστοριοδίφες. Μετά την υιοθέτηση του νόμου στα μέσα Μαρτίου, περισσότερες από 15 υποθέσεις έχουν παραπεμφθεί ενώπιον της Δικαιοσύνης.

Η νέα εκστρατεία αντικατοπτρίζει τη φιλοδοξία του Κινέζου προέδρου Σι Τζινπίνγκ να εδραιώσει το ηθικό πλεονέκτημα του Κ.Κ. Το κόμμα μπορούσε κάποτε να βασίζεται στην παροχή οικονομικών κινήτρων, μαζί με αυστηρό ιδεολογικό έλεγχο, για να εξασφαλίσει την επιβίωσή του. Σήμερα, όμως, το κόμμα μοιάζει να επιλέγει την ιστορική ορθοδοξία ως βάση της νομιμοποίησής του. «Τα εργαλεία πειθούς, όπως τα οικονομικά κίνητρα, έχουν όρια. Το Κ.Κ. χρειάζεται να αξιοποιήσει σύσκεψη κομματικών στελεχών αυτή την εβδομάδα στο Πεκίνο για την υιοθέτηση νέας απόφασης για την ιστορία του κόμματος. Μόνο ο Ντενγκ Ξιαοπίνγκ και ο Μάο έχουν εισηγηθεί τέτοιες αποφάσεις, υπογραμμίζο-

ντας τη φιλοδοξία φύση της εκστρατείας του Σι. Τον Απρίλιο, 19χρονος χρήστης του Ιντερνετ από την πόλη Ναντζίνγκ καταδικάστηκε για «περιύβριση» των θυμάτων της σφαγής στην πόλη το 1937 από τα ιαπωνικά στρατεύματα κατοχής. Στο Πεκίνο, 63χρονος κατηγορήθηκε εξαιτίας των περιπαιατικών σχολι-

Πίνακας στο Εθνικό Μουσείο Τέχνης του Πεκίνου, που εικονίζει τον Μάο με αξιωματικούς και στρατιώτες του Κόκκινου Στρατού. Ο νέος ποινικός κώδικας χαρακτηρίζει εγκληματικές ενέργειες τις συζητήσεις γύρω από ιστορικά γεγονότα, τα οποία αποτελούσαν μέχρι πρότινος θέματα ιστορικής έρευνας.

Ο Κινέζος πρόεδρος Σι Τζινπίνγκ συνεχίζει με τον νέο αυτό νόμο την εκστρατεία του για εδραίωση νέας κομματικής ορθοδοξίας.

ων του για ασέβεια στη μνήμη του υποσμηναγού Ουάνγκ Ουέι, ο οποίος σκοτώθηκε το 2001 πάνω από τη Θάλασσα της Νότιας Κίνας, αφού το αεροσκάφος του συγκρούστηκε με αμερικανικό αναγνωριστικό. Τον Μάιο, τουλάχιστον τρεις πολίτες τέθηκαν υπό κράτηση για τα ειρωνικά σχόλιά τους μετά τον θάνατο του βιολόγου Ουάν Λονγκπίνγκ, ο οποίος επιπόνησε νέο ανθεκτικό και ιδιαιτέρα παραγωγικό υβρίδιο ρυζιού.

Τον περασμένο μήνα, ο δημοσιογράφος Λούο Τσανκπίν κρατήθηκε από τις Αρχές της νήσου Χαϊνάν, μετά τη δημοσίευση άρθρου στο προσωπικό του μπλογκ, όπου αμφισβητούσε τη σωφροσύνη της κινεζικής επέμβασης στο πλευρό του Κιμ Ιλ Σουνγκ στον πόλεμο της Κορέας, υπογραμμίζοντας το τρα-

γικό κόστος σε ανθρώπινες ζωές μεταξύ των Κινέζων «εθελοντών», για να αναρωτηθεί δημόσια για τη λογική της αποστολής κινεζικού εκστρατευτικού σώματος. Ο Λούο απαντούσε με το άρθρο του στη διאφήμιση για την κινεζική κινηματογραφική υπερπαραγωγή «Η μάχη της λίμνης Τσαντζίνγκ». Η ταινία, που έχει εξασφαλίσει σημαντική κρατική χρηματοδότηση, αποτελεί συνονθύλευμα πατριωτικών στερεοτύπων για την ηρωική θυσία Κινέζων στρατιωτών απέναντι στον αμερικανικό στρατό. «Γνωρίζατε ότι η μάχη της λίμνης Τσαντζίνγκ δεν εθεωρείτο στρατηγική επιτυχία από το Κ.Κ. Κίνας, ενώ οι διοικητές υποχρεώθηκαν σε αυστηρή αυτοκριτική;» έγραψε ο αναλυτής Ανταμ Νι.

Το βέβαιο θύμα

Ο **νόμος** χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά με αφορμή τον θάνατο τεσσάρων Κινέζων στρατιωτών κατά τη διάρκεια θερμού συνοριακού επεισοδίου με τον ινδικό στρατό τον Ιούνιο του 2020 στα Ιμαλάια. Επτά πολίτες αντιμετώπιζαν διώξεις για αμφισβήτηση της επίσημης εκδοχής του περιστατικού, καθώς δημοσίευσαν μηνύματα στο Διαδίκτυο υποστηρίζοντας ότι οι νεκροί από την κινεζική πλευρά ήταν περισσότεροι. Μεταξύ των συλληφθέντων και ο δημοφιλής μπλόγκερ Τσιού Ζιμίνγκ, με 2,5 εκατ. ακολούθους στο δίκτυο Weibo, κινεζική εκδοχή του Twitter. Ο 38χρονος Τσιού δικάστηκε με το νέο νομοθέτημα, με την απολογία του να εκπέμπεται ζωντανά στην κρατική τηλεόραση. Καταδικάστηκε σε οκτώ μήνες φυλάκιση. Η εκστρατεία του Ιντερνετ για «παράβατική» συμπεριφορά άλλων χρηστών. «Το μόνο βέβαιο θύμα της εκστρατείας είναι η ιστορική έρευνα και το σπουδαίο έργο πολλών Κινέζων ιστορικών για την περίοδο μετά την ανακήρυξη της Λαϊκής Δημοκρατίας το 1949», λέει ο καθηγητής Τζον Ντελούρι του Πανεπιστημίου Γιόνσεϊ στη Σεούλ.

Η... Λεωφόρος του ντέρμπι

Ο Παναθηναϊκός υποδέχεται τον ΠΑΟΚ στην αναμέτρηση που ξεχωρίζει

Με **τσακισμένα** φτερά προσγειώνονται στην ελληνική πραγματικότητα οι δύο «Ευρωπαίοι», με τον ΠΑΟΚ να είναι υποχρεωμένος να περάσει το εμπόδιο του Παναθηναϊκού στη Λεωφόρο και τον Ολυμπιακό να έχει πιο εύκολη αποστολή με αντίπαλο τον Ιωνικό στο «Γ. Καραϊσκάκης». Αμφότεροι προέρχονται από επώδυνες εντός έδρας ήττες στις ευρωπαϊκές διοργανώσεις,

Ολυμπιακός και ΠΑΟΚ προέρχονται από επώδυνες εντός έδρας ήττες στις ευρωπαϊκές διοργανώσεις, συνθήκη που ενδεχομένως θα τους επηρεάσει ψυχολογικά και στο πρωτάθλημα.

συνθήκη που ενδεχομένως θα τους επηρεάσει ψυχολογικά και στο πρωτάθλημα, ειδικά τώρα που δεν δείχνουν στα καλύτερά τους και πορεύονται χωρίς να πείθουν με τις εμφανίσεις τους.

Αναμφίβολα, το ντέρμπι της αγωνιστικής είναι το αποψινό στη

Λεωφόρο, όπου ο Παναθηναϊκός, πληγωμένος στο ηθικό μετά τις δύο συνεχόμενες αποτυχίες του με τον Αστέρ Τρίπολης και τον ΟΦΗ, είναι υποχρεωμένος να νικήσει τον ΠΑΟΚ για να βελτιώσει τη θέση του. Οι «πράσινοι» είναι στην πρώτη εξέδρα, αλλά εκτός θέσεων Ευρώπης και χρειάζονται μια επιτυχία για να σηκώσουν κεφάλι, ψυχολογικά και βαθμολογικά. Ο Γιοβάνοβιτς έχει κι άλλα θέματα να διαχειριστεί, καθώς η μαγνητική έδειξε ότι ο Πούγγουρας έχει ρωγμές κατάγμα στο μετατόρσιο του δεξιού του ποδιού και θα μείνει εκτός για περίπου ένα μήνα, ενώ η συμμετοχή του Βέλθθ παραμένει αμφίβολη, με ορατή την πιθανότητα μόνιμο διαθέσιμοι στόπερ να είναι ο Σάρλια και ο 19χρονος Σιδεράς, που δεν έχει ούτε λεπτό επαγγελματικού αγώνα στα πόδια του!

Ο ΠΑΟΚ δεν χρειάζεται να διαχειριστεί τέτοια απρόοπτα. Αντιθέτως, η είδηση ότι ο Αντρίγια Ζιβκοβιτς υπέγραψε την επέκταση του συμβολαίου του μέχρι το 2024 διασκέδασε κάπως τις εντυπώσεις της ήττας από την Κοπεγχάγη, μια και ο Σέρβος επιθετικός είναι ιδιαίτερα αγαπητός στους οπαδούς της ομάδας.

Στο ντέρμπι της αγωνιστικής, ο Παναθηναϊκός, πληγωμένος στο ηθικό μετά τις δύο συνεχόμενες αποτυχίες του με τον Αστέρ Τρίπολης και τον ΟΦΗ, είναι υποχρεωμένος να νικήσει τον ΠΑΟΚ για να βελτιώσει τη θέση του.

Ωρα της κρίσης για την Ελλάδα από τον WADA

Αγώνας δρόμου για να πάρει το πράσινο φως από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Αντιντόπινγκ

Της **ΣΠΥΡΙΔΟΥΛΑΣ ΣΠΑΝΕΑ**

Εθνικός Οργανισμός Καταπολέμησης Ντόπινγκ. Στο ευρύ φιλάθλο κοινό, αυτές οι τέσσερις λέξεις ενδεχομένως να μην είναι γνωστές ή ο οργανισμός να θεωρείται ένας από τους δεκάδες... αδιάφορους οργανισμούς της Ελλάδας. Και όμως, χωρίς τον ΕΟΚΑΝ ο ελληνικός αθλητισμός κινδυνεύει να περάσει στο περιθώριο. Εάν κηρυχθεί μη συμμορφούμενος με τον παγκόσμιο κώδικα του Παγκόσμιου Οργανισμού Αντιντόπινγκ (WADA), τότε ο ελληνικός αθλητισμός θα υποστεί σειρά από κυρώσεις, που μπορεί να φτάσουν μέχρι και την «υποστολή» της ελληνικής σημαίας από διεθνείς διοργανώσεις.

Από το 2019, ο «μπαμπάς» του ΕΟΚΑΝ, το Εθνικό Συμβούλιο Καταπολέμησης Ντόπινγκ, βρίσκεται υπό επιτήρηση από τον WADA διότι δεν πληρούσε τις περισσότερες από τις απαιτήσεις του Παγκόσμιου Οργανισμού. Οι καθυστερήσεις, η έλλειψη πόρων, αλλά και η πανδημία αποτέλεσαν κάποια από τα εμπόδια που έγιναν αιτίες για να μην πραγματοποιηθούν τα βήματα που θα έβγαζαν τον οργανισμό από αυτήν τη δυσάρεστη κατάσταση.

Ο κόμπος φαίνεται έφτασε στο... χτένι στις αρχές του περασμένου καλοκαιριού, με αποτέλεσμα το υφυπουργείο Αθλητισμού να αλλάξει τη διοίκηση του ΕΟΚΑΝ. Η νέα διοίκηση, με πρόεδρο τον ιατροδικαστή Γρη-

Η ελληνική πλευρά δηλώνει πως η χώρα θα βγει από την επιτήρηση. Παρ' όλα αυτά, στους ελέγχους που διεξάγονται δεν υπάρχουν αιμοληψίες, γεγονός που αποτελεί προαπαιτούμενο από τον WADA.

γόριο Λέοντα, δίνει μάχη με τον χρόνο διότι στις 14 Ιανουαρίου λήγει το τελεσίγραφο της ανώτατης αρχής. Τι συνεπάγεται, όμως, η κήρυξη ενός οργανισμού ως «μη συμμορφούμενου»; Οι κυρώσεις είναι ανάλογες με τη βαρύτητα. Έτσι, μια χώρα που δεν διαθέτει οργανισμό αντιντόπινγκ δεν μπορεί να διεκδικεί διεθνείς διοργανώσεις, οι παράγοντές της δεν μπορούν να εκλεγούν στις διεθνείς ομοσπονδίες, ενώ οι κυρώσεις μπορούν να φτάσουν ακόμη και σε αποκλεισμό της «σημαίας» της χώρας από αγώνες, όπως στην περίπτωση της Ρωσίας.

Ο νέος πρόεδρος του ΕΟΚΑΝ, Γρη-

γόριος Λέων, σε συνέντευξη Τύπου, δήλωσε ότι, ύστερα από ενέργειες της νέας διοίκησης, ο οργανισμός «είναι καλυμμένος» και πολύ γρήγορα θα φύγουμε από την επιτήρηση, καθώς η μόνη εκκρεμότητα που υπάρχει είναι διοικητική και αφορά την αναδιάρθρωση του εσωτερικού κανονισμού λειτουργίας του ΕΟΚΑΝ. Υστερα από ερώτηση της «Κ», ωστόσο, ο κ. Λέων παραδέχτηκε ότι στους ελέγχους που διεξάγονται δεν υπάρχουν αιμοληψίες, κάτι που σημαίνει «μη συμμόρφωση», διότι αυτό είναι μέσα στα προαπαιτούμενα που θέτει ο WADA. Αξίζει να αναφέρουμε ότι, σύμ-

φωνα με πληροφορίες, κατά το παρελθόν, για πρώτη φορά το ΕΣΚΑΝ είχε υποβάλει στον WADA μian ολοκληρωμένη εκτίμηση κινδύνου στο τέλος του 2020 για την οποία έλαβε θετικές κριτικές διορθώνοντας παράλληλα μια μη συμμόρφωση. Διαμόρφωσε τον εθνικό σχεδιασμό κατανομής ελέγχων για το 2021, με 189 αθλητές να υποβάλλουν «where about», υλοποιώντας τον σε πολύ μεγάλο βαθμό κατά το πρώτο τρίμηνο του έτους. Επίσης, διορθώνοντας ακόμη μία μη συμμόρφωση προχώρησε σε αιμοληψίες των προβλεπόμενων αθλητών. Το τελευταίο χρονικό διάστημα, όμως, όπως μας είπε και ο κ. Λέων, δεν διεξάγονται αιμοληψίες, αλλά στον οργανισμό έχει προσληφθεί άνθρωπος και οι έλεγχοι από τη νέα χρονιά θα γίνονται και στο αίμα. Βέβαια, αρκεί αυτό να γίνει έγκαιρα, καθώς στις 14 Ιανουαρίου εκπνέει η προθεσμία.

Η νέα ηγεσία του οργανισμού προσπαθεί μέσα στο μικρό χρονικό περιθώριο που έχει στη διάθεσή της να λύσει τα προβλήματα που τις κληροδότησαν οι διοικήσεις του παρελθόντος. Όμως, όπως φαίνεται, υπάρχουν πολλά κενά. Χαρακτηριστικό είναι η περίπτωση όταν κατά τη διάρκεια του σεμιναρίου των αθλητών, πρωτοκλασάτος αθλητής του στίβου ρώτησε εάν θα πρέπει να συμπληρώνει «where about» και οι διδάσκοντες, σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», δεν ήξεραν να απαντήσουν.

θλημα των εθνών, για τους περισσότερους, ωστόσο, θεωρείται ήδη παρελθόν. Η ηγεσία της ΚΟΠ έχει το λόγο, και στα ψηλά της δώματα δεν φαίνεται να είναι τόσο ξεκάθαρη η απόφαση για αλλαγή. Προσδοκίες για τα δύο τελευταία εκτός έδρας παιχνίδια δεν υπάρχουν, πολλά όμως μπορεί να εξαρτηθούν από τη γενικότερη αγωνιστική εικόνα, θετική ή αρνητική...

ΑΠΟΨΕΙΣ

Ουδείς με όρους επιχειρηματικούς

Του **ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ**

Το μεγαλύτερο επιχειρηματικό ντίλ, που θα γινόταν στην ποδοσφαιρική Κύπρο, ναυάγησε μόλις πριν από λίγες μέρες αναγκάζοντάς μας ταυτόχρονα ν' αναλογιστούμε κατά πόσο το έδαφος είναι τέτοιο που κάποια άλλη συμφωνία, μικρότερου ή μεγαλύτερου βεληνικού, θα μπορούσε να προκύψει στο εγγύς μέλλον. Όχι απαραίτητα για την Ομόνοια αλλά για την οποία ομάδα η οποία ενδεχομένως θα αποτελούσε επενδυτικό πόθο επιχειρηματία ή εταιρείας.

Ως προς το θέμα της Ομόνοιας, μετά και τις ξεκάθαρες τοποθετήσεις του Σταύρου Παπασταύρου, εύκολα συμπεραίνει κανείς ότι κανένας σοβαρός επιχειρηματίας «όσα λεφτά και να διαθέτει» δεν θα πάει να επενδύσει σ' ένα προβληματικό οργανισμό που θα χρειάζεται να βάζει από την τσέπη 3 εκ. για να μπορεί να διατηρείται η ομάδα σε υψηλό επίπεδο και συνάμα να είναι τυπική στις υποχρεώσεις της.

Το ίδιο προφανώς ισχύει και για τις άλλες ομάδες, ενδεχομένως και πολύ περισσότερο. Γιατί όταν η Ομόνοια, η οποία θεωρείται ίσως το πιο ελκυστικό μαγαζί, δεν μπορεί να αποδώσει την επένδυσή του όποιου επιχειρηματία, δεν μπορώ να διανοηθώ άλλη μικρότερη ομάδα που οι οικονομικοί της πόροι είναι από ελάχιστοι ως ανύπαρκτοι, να αποτελέσει business project για τον όποιο ενδιαφερόμενο.

Κακά τα ψέματα με τις περισσότερες ομάδες να κουβαλούν διαφόρων ειδών χρέη και το ποδόσφαιρο ως προϊόν να βρίσκεται σε χέρια ανθρώπων που κόλλησαν σε εποχές αλλοτινές, η οποία επιχειρηματική εμπλοκή στον χώρο, μοιάζει ανεξήγητη στη γλώσσα της επιχειρηματικότητας.

Με χρέη, χωρίς έσοδα και με την ετικέτα του «πιο διεφθαρμένου πρωταθλήματος» κανείς λογικός επενδυτής δεν θα πόνταρε μέρος της παρουσίας του προσδοκώντας κάποιο οικονομικό όφελος.

Για ποιο λόγο; Αφού ούτε έσοδα υπάρχουν, ούτε κορηγοί, ούτε μεθοδολογία, ούτε εγκαταστάσεις, ούτε αξιοπιστία, ούτε υγιής ανταγωνισμός, ούτε κορηγοί, καλά, καλά ούτε και πελάτες πια αφού ο κόσμος επιλέγει την tv από το γήπεδο και την ομάδα του γενικότερα.

Με αυστηρούς όμως επιχειρηματικούς όρους, δεν νοείται για κανένα λόγο κάποιος ν' αναπτύξει επιχειρηματική δραστηριότητα εντός ενός χώρου που μεταξύ άλλων έχει ως βασικό χαρακτηριστικό λειτουργίας... την διαφθορά.

Το (δήθεν) καλό του ποδοσφαίρου

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΑΝ**

Δικαίωμα του κάθε παράγοντα και γενικότερα εκπροσώπου ομάδας να διαμαρτυρηθεί και να υπερασπισθεί τα συμφέροντα της ομάδας του εκεί και όπου προκύπτει αδικία, σε σχέση με τις αποφάσεις των διαιτητών. Κατανοητή και η υπερβολή καμιά φορά, ως μέρος του επικοινωνιακού παιχνιδιού. Αν και ενοχλητικό το εμπειδώς και αυτό, όπως παράλληλα συνηθίσαμε την επιλεκτική αναφορά σε φάσεις και γενικότερα διαιτησίες κάποιων αγώνων, αναλόγως συμφερόντων. Μέρος του παιχνιδιού πλέον τα υπονοούμενα, οι μπηχτές, οι ειρωνείες και τα διφορούμενα σκόλια.

Τοζικό το κλίμα αλλά σύνθηρες και κυρίως αναμενόμενο πλέον το φαινόμενο, γιατί τις περισσότερες φορές η απόδοση των κυπριών διαιτητών δικαιολογεί τις αντιδράσεις. Αν είναι κάτι, ωστόσο, που δεν μπορεί να γίνει ανεκτό, είναι η αναφορά, εκ μέρους των παραγόντων για το δήθεν καλό του κυπριακού ποδοσφαίρου. Η υποκρίσια στο μεγαλείο της. Γιατί ποτέ και κανείς δεν νοιάστηκε για το κοινό καλό και συμφέρον του κυπριακού ποδοσφαίρου, ποτέ και κανείς δεν ασχολήθηκε με τα κακώς έχοντα του χώρου και στην προκειμένη περίπτωση τις κυπριακές διαιτησίες, σε μια προσπάθεια να βελτιωθεί γενικότερα η κατάσταση και όχι απλά να εξυπηρετηθεί το συμφέρον της κάθε ομάδας.

Κάθε χρόνο και πιο έντονη είναι η αμφισβήτηση για την κυπριακή διαιτησία. Κάθε χρόνο και πιο εμφανή τα σημάδια της αδυναμίας των κυπριών διαιτητών, ολοένα και λιγοστεύουν αξιόπιστες επιλογές εμπειρων διαιτητών, είναι ξεκάθαρο πλέον πως κανένα πλάνο σταδιακής ανανέωσης δεν έχει εκπονηθεί και πολύ περισσότερο εφαρμοσθεί. Η επιλογή ξένων διαιτητών, λύση δεν είναι και πρακτικά πλέον αποδεικνύεται πως δεν μπορεί να λειτουργήσει, όταν η ανάγκη προκύπτει τόσο νωρίς, την ίδια ώρα, ωστόσο, φαντάζει και ως η μοναδική σανίδα σωτηρίας. Οι αρμόδιοι εδώ και χρόνια ούτε λύσεις έχουν βρει, ούτε διάθεση και θέληση για κάτι τέτοιο έδειξαν.

Οι άμεσα ενδιαφερόμενοι, οι ομάδες δηλαδή, αρκούνται σε φωνές, διαμαρτυρίες και δημιουργία εντυπώσεων, βλέποντας απλά μέχρι την επόμενη ή τις επόμενες λίγες αγωνιστικές. Ούτε λύσεις προτείνονται, ούτε διάθεση για δραστητικές αλλαγές σε πρόσωπα και καταστάσεις φαίνεται να υπάρχει.

Αν μη τι άλλο, as σταματήσει η κοροϊδία πως όλα γίνονται για το καλό του κυπριακού ποδοσφαίρου. Ολοένα και λιγότερους πείθουν, όπως ολόένα και λιγότεροι, τα τελευταία χρόνια, αποφασίζουν να πάνε στο γήπεδο ή να ασχοληθούν γενικότερα με το κυπριακό ποδόσφαιρο.

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

VAR, ευχή και κατάρα

Η δυνατότητα αποφυγής και διόρθωσης σοβαρών λαθών, με σύμμαχο την τηλεοπτική εικόνα και γενικότερα την τεχνολογία, θα έπρεπε να είχε δημιουργήσει πολύ καλύτερη εικόνα και γενικότερα δεδομένα στην κυπριακή διαιτησία. Αντί αυτού, η εφαρμογή του VAR τείνει να εξελιχθεί σε... κατάρα για τους περισσότερους κύριους διαιτητές. Γιατί πε-

ρισσότερο ανέδειξε τις αδυναμίες τους, την έλλειψη εμπειρίας, γνώσεων αλλά κυρίως αυτοπεποίθησης, προκειμένου να λάβουν τη σωστή απόφαση, είτε στο γήπεδο, είτε στο συνεργείο του VAR. Και πλέον, με όλα όσα κάθε εβδομάδα προκύπτουν, όλα όσα... στραβά το VAR φέρνει στην επιφάνεια, ελπίδα δεν υπάρχει!

* * * * *

Εθνική - Κωστένογλου

Τυπικές διαδικασίας τα δύο τελευταία παιχνίδια των επόμενων ημερών στα προκριματικά του Μουντιάλ για την εθνική ανδρών. Μετά την ολοκλήρωση των αγωνιστικών υποχρεώσεων φυσιολογικά στο προσκήνιο θα βρεθεί ξανά το θέμα προπονητή. Ο Νίκος Κωστένογλου διατηρεί συμβόλαιο και για μετά, τον Μάρτιο υπάρχουν τα πλεί άουτ στο πρωτά-

Μεταβολές εβδομάδας

Χ.Α.Κ.
-1,10%

Χ.Α.
-0,97%

1,11%

2,73%

2,75%

2,11%

0,95%

ΔΙΕΘΝΗ
Στη γραμμή
Fed η Τράπεζα
της Αγγλίας
για τα επιτόκια.
Σελ. 11

Πετρέλαιο
-4,48%

€/ \$
-0,05%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ 2022

Αναμένεται ρεκόρ στις αφίξεις Βρετανών

Σε επίπεδα ρεκόρ αναμένεται να διαμορφωθούν οι αφίξεις Βρετανών τουριστών στην Ελλάδα το 2022. Οι προκρατήσεις για το καλοκαίρι δείχνουν αριθμούς υψηλότερους από το 2019, ενώ βρετανικές αεροπορικές εταιρείες ανακοινώνουν αύξηση πτήσεων και θέσεων προς ελληνικούς προορισμούς. **Σελ. 8**

ΕΛΛΑΔΑ

Εντονες πιέσεις στον προϋπολογισμό

Η νέα έξαρση της πανδημίας, η φθίνουσα πορεία των εμβολιασμών και τα μέτρα για αντιμετώπιση της ενεργειακής κρίσης ασκούν έντονες πιέσεις στον προϋπολογισμό της Ελλάδας. Με αυτά τα δεδομένα το ενδεχόμενο χορήγησης κοινωνικού μερίσματος στο τέλος του έτους απομακρύνεται. **Σελ. 8**

ΨΗΛΑ ΚΑΙ ΤΑ ΕΝΟΙΚΙΑ

Πρωταθλήτρια η Αθήνα στις τιμές των ακινήτων

Τις καλύτερες προοπτικές σε ό,τι αφορά την πορεία τιμών πώλησης και ενοικίων μεταξύ 31 πόλεων εμφανίζει η αγορά επαγγελματικών ακινήτων της Αθήνας. Σύμφωνα με έρευνα, η ελληνική πρωτεύουσα αναμένεται να αναδειχθεί «πρωταθλήτρια» των υπεραξιών και ανόδου ενοικίων το 2022. **Σελ. 12**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων

	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	0,42%	0,03%
Γερμανία	-0,24%	-0,10%
Γαλλία	0,24%	-0,04%
Ιταλία	0,94%	-0,11%
Ισπανία	0,45%	-0,06%
Ιρλανδία	0,20%	-0,13%
Ελλάδα	1,09%	0,03%
Ην. Βασίλειο	0,91%	-0,09%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης

Οίκος Αξιολόγησης	Μακροπρόθεσμο Χρέος	Βραχυπρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Ba1	NP
S&P	BBB-	A-3

Ανώτερος των 870 ευρώ ο κατώτατος

Θα προκύψει από ένα ποσοστό 40% μέχρι 66% του εθνικού διάμεσου μισθού που ισχύει για την Κύπρο

Από 865 έως 1.038 ευρώ θα κυμανθεί ο κατώτατος μισθός στην Κύπρο, οι συζητήσεις για τον οποίο βρίσκονται σε εξέλιξη και αναμένεται να εφαρμοστεί από τις αρχές του 2022. Όπως φαίνεται

από τις προκαταρκτικές συζητήσεις, θα προκύψει από ένα ποσοστό της τάξης του 40% μέχρι 66% του εθνικού διάμεσου μισθού που ισχύει για την Κύπρο και που ανέρχεται στα 1.573 ευρώ. Οι ερ-

γοδοτικές οργανώσεις αναφέρουν το ποσοστό του 60% είναι μεγάλο και θα πρέπει να συζητούνται μικρότερα ποσοστά. Η «Κ» παρουσιάζει τα διάφορα σε-νάρια. Με το 40% των 1.573 ευρώ,

ο μισθός θα ανέλθει στα 629,2 ευρώ, με το 45% στα 707, με το 50% στα 786,5, με το 55% στα 865,1, με το 60% στα 943,8 και με το 65% στα 1.022,4. Ο κατώτατος μισθός στην Κύπρο έχει θεσμοθε-

τηθεί για εννέα μόνο επαγγέλματα και ανέρχεται στα 870 ακαθάριστα και μετά από βμηνη συνεχή περίοδο απασχόλησης στον ίδιο εργοδότη, αυξάνεται τουλάχιστον στα 924 ευρώ. **Σελ. 3**

Ανατροπές στην αμερικανική αγορά εργασίας

Η αγορά εργασίας στις ΗΠΑ αλλάζει. Κάποιοι υποβάλλουν την παραιτήσή τους. Κάποιοι παραμένουν αδρανείς στο περιθώριο περιμένοντας μια δελεαστική προσφορά. Κάποιοι άλλοι τολμούν να απαιτούν αυξήσεις μισθών, μόνιμη επιλογή για τηλεργασία ή διάφορα άλλα. Και κάποιοι δηλώνουν ότι οι εργαζόμενοι έχουν απασυρθεί και πολλοί ιδιοκτήτες επιχειρήσεων, όπως εκείνοι των ρεστοράν, είναι απελπισμένοι γιατί δεν μπορούν να βρουν προσωπικό. Οι οδηγοί φορτηγών είναι κατά 80.000 λιγότεροι. Η αγορά εργασίας στις ΗΠΑ αλλάζει. **Σελ. 10**

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των **ΑΝΔΡΕΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ** και **ΟΜΗΡΟΥ ΠΙΣΣΑΡΙΔΗ**

Κλιματική αλλαγή - Ο χρόνος μετρά αντίστροφα

Η φετινή παγκόσμια διάσκεψη για την κλιματική αλλαγή στη Γλασκώβη αποτελεί κομβικό σημείο για την ανθρωπότητα. Παρά την πρόοδο που έχει επιτευχθεί σε επιμέρους τομείς, η κλιματική αλλαγή εντείνεται και ο χρόνος εργάζεται πλέον εναντίον μας. Παράλληλα, διαφαίνονται σοβαρά προβλήματα μεταβατικής φύσης, που επηρεάζουν την επάρκεια παραγωγής και τις τιμές των ενεργειακών προϊόντων, ενώ απειλούν την αναμικτή ανάκαμψη της παγκόσμιας οικονομίας.

Μεταξύ των θεμάτων της διάσκεψης, περιλαμβάνεται η αναγκαιότητα υιοθέτησης ισχυρότερων δεσμεύσεων για «κλιματική ουδετερότητα» και μηδενικές εκπομπές ρύπων το 2050, ιδιαίτερα από τις μεγάλες χώρες. Οι μέχρι σήμερα στρατηγικές δεν έχουν

καρποφορήσει. Οι δεσμεύσεις επιβάλλεται να συνοδεύονται με συγκεκριμένες στρατηγικές, που να περιλαμβάνουν θέματα τιμολόγησης παραδοσιακών μορφών ενέργειας, ανταποδοτικά μέτρα για τις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες που θα επηρεαστούν, κίνητρα για εξοικονόμηση ενέργειας, καθώς και επενδύσεις σε ανανεώσιμες πηγές και δημόσιες μεταφορές. Καίριας σημασίας θέμα θεωρείται επίσης η διοχέτευση πόρων για χρηματοδότηση των αναγκαίων πολιτικών και επενδύσεων στις αναπτυσσόμενες χώρες. Πιο συγκεκριμένα, συζητείται η επιβολή ελάχιστου φόρου επί των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε παγκόσμιο επίπεδο και η συμπερίληψη των μεταφορών στο σύστημα εμπορίας ρύπων. Παράλληλα, καταβάλλεται προ-

σπάθεια να συμφωνηθεί η απαγόρευση της χρήσης κάρβουνου μετά από ένα προκαθορισμένο χρονικό διάστημα. Αυτά κρίνονται αναγκαία για την επίτευξη των κλιματικών στόχων, ωστόσο, αναμένεται να επιφέρουν μεγάλη επιβάρυνση για ενεργοβόρες βιομηχανίες, καθώς και για τα νοικοκυριά, για παρατεταμένη μεταβατική περίοδο. Επιπλέον, δρομολογείται συμφωνία για περιορισμό των εκπομπών μεθανίου.

Σημαντικό επίσης θέμα αποτελεί η λεγόμενη «ταξινόμηση» των επενδύσεων και κατά πόσο η ατομική ενέργεια και το φυσικό αέριο θα περιληφθούν στις «καθαρές» επενδύσεις. Οι απόψεις χωρών και επιστημόνων διίστανται. Τυχόν συμπερίληψή τους θα βοηθήσει την προσαρμογή κατά την μεταβατική περίοδο, αλλά με

επιπτώσεις σε ό,τι αφορά θέματα ασφάλειας και την επίτευξη των κλιματικών στόχων μακροχρόνια. Σε κάθε περίπτωση, η συμπερίληψη του φυσικού αερίου πιθανότατα να αφορά περίοδο μόνο 5-10 χρόνων. Η επίτευξη καθολικής συμφωνίας φαίνεται δύσκολη, λόγω των ασύμμετρων οικονομικών και γεωπολιτικών συμφερόντων. Είναι όμως αναγκαία. Χωρίς συμφωνία η θερμοκρασία προβλέπεται να ανεβεί κατά τρεις βαθμούς τις επόμενες δεκαετίες, μετατρέποντας μεγάλα μέρη της γης σε αφιλόξενο πλανήτη.

Η Κύπρος περιλαμβάνεται μεταξύ των χωρών που θα επηρεαστούν, δεδομένου ότι ακόμη και μικρή αύξηση της θερμοκρασίας θα έχει δυσανάλογα μεγάλες επιπτώσεις στην ποιότητα ζωής και σε νευραλγικούς τομείς, όπως η

γεωργία και ο τουρισμός. Οι δεσμεύσεις και το εθνικό σχέδιο για την ενέργεια και το κλίμα επιβάλλεται να αναθεωρηθούν ριζικά, όπως άλλωστε αποδέχθηκε και η αρμόδια Υπουργός. Σημαντική είναι επίσης η ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης.

Το κόστος προσαρμογής είναι μεγάλο αλλά το κόστος μη προσαρμογής είναι απείρως μεγαλύτερο. Η υιοθέτηση ενός διαφορετικού αναπτυξιακού μοντέλου αποτελεί μονόδρομο και δημιουργεί επιπλέον νέες και ουσιαστικές επιχειρηματικές ευκαιρίες.

Ο Ανδρέας Χαράλαμπος είναι οικονομολόγος και πρώην διευθυντής στο υπουργείο Οικονομικών. Ο Όμηρος Πισσαρίδης είναι διευθυντών σύμβουλος της Pricewaterhouse Coopers Investment Services.

Diversity, Equity & Inclusion:

Accelerating the Pace of Change

Thursday, 18 November

The event will be conducted in English

Register here

ΑΝΑΛΥΣΗ Του GEORGE HAY / REUTERS

Χρηματοπιστωτική συμμαχία για μηδενικούς ρύπους

Ο Μαρκ Κάρνβέι είναι άξιος συγκαρπητριών, διότι ο πρώην διοικητής της Τράπεζας της Αγγλίας, ξεπερνώντας πολλά εμπόδια, κατόρθωσε να συσπειρώσει όλα τα μεγάλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα του κόσμου γύρω από την πρωτοβουλία του «Χρηματοπιστωτική συμμαχία της Γλασκώβης για μηδενικούς ρύπους» (GFANZ). Ετσι, μπόρεσε χθες να κάνει γνωστό ότι συγκεντρώθηκαν 130 τρισ. δολάρια σε ιδιωτικά κεφάλαια, που θα κατευθυνθούν σε έργα για την περιστολή των εκπομπών ρύπων και την απομάκρυνση από τα ορυκτά καύσιμα στο πλαίσιο της διάσκεψης για το κλίμα COP26. Τα πιο προοδευτικά μέλη της συμμαχίας του έχουν αρχίσει να διατυπώνουν ερωτήματα για το

Η σημασία της προσπάθειας του πρώην διοικητή της Τράπεζας της Αγγλίας, Μαρκ Κάρνβέι, να συσπειρώσει για την κλιματική κρίση τις μεγάλες τράπεζες.

πώς θα εξελιχθούν τα πράγματα σε αυτήν, εάν ο Μαρκ Κάρνβέι ασχοληθεί και με άλλα πράγματα όπως, λόγου χάριν, με το να δαλώσει την υποψηφιότητά του για την προεδρία του Καναδά. Αξίζει να επισημανθεί πως μέχρι προσφάτως οι μεγάλοι παίκτες στη Γουόλ Στριτ, όπως, για παράδειγμα, οι JP Morgan και Goldman Sachs, δεν ενδιαφέρονταν για τον οργανισμό-ομπρέλα GFANZ, που είχε συσταθεί με στόχο να στεγάσει τις πρωτοβουλίες μηδενικών ρύπων, όπου και είχαν δώσει «το παρών» ασφαλιστικές εταιρείες και όμιλοι διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων.

Ωστόσο, η αξιοπιστία και το κύρος του Μαρκ Κάρνβέι, τόσο στη δημόσια σφαίρα όσο και σε κύκλους τραπεζών, επενδυτικών οίκων και χρηματιστηριακών εταιρειών, αποδείχθηκαν ζωτικά στοιχεία για να επιτύχει τον στόχο του. Η σημασία αυτής της πρωτοβουλίας είναι επίσης μεγάλη. Είναι απολύτως απαραίτητα τα ιδιωτικά επενδυτικά κεφάλαια,

ώστε να καλυφθούν τα περισσότερα από τα σχεδόν 100 τρισ. δολάρια, τα οποία χρειάζονται μέσα στα επόμενα τριάντα χρόνια, ώστε να αντλούνται 4 τρισ. δολάρια για έργα πράσινης ενέργειας σε ετήσια βάση, με απώτερο σκοπό να ανασχεθεί η υπερθέρμανση του πλανήτη και να συγκρατηθεί η άνοδος της θερμοκρασίας στον 1,5 βαθμό Κελσίου.

Το στοιχείο που απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή, είναι πως το έργο είναι ημιτελές. Η JP Morgan θα πρέπει σε ορίζοντα 18 μηνών να θέσει τους πρώτους στόχους για μείωση των εκπομπών σε δραστηριότητες τις οποίες χρηματοδοτεί και είναι ιδιαίτερα ρυπογόνες. Το ιδανικό θα ήταν ο διευθύνων σύμβουλος του αμερικανικού κολλοσσού Τζέιμι Ντάιμον να δεσμευθεί να αποχωρήσει οριστικά από τον κλάδο του γαϊάνθρακα έως το 2030 και, έως τότε, να έχει κατά το ήμισυ περιορίσει τις εκπομπές.

Πάντως, μέσα στις προδιαγραφές της ομπρέλας GFANZ επισημώς οι συμμετέχοντες προβλέπεται να δεσμευθούν βάσει του τι τους αναλογεί για να μειώσουν την εξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα. Η πιο άσχημη κατάσταση θα ήταν εάν ο Τζέιμι Ντάιμον και άλλοι ομόλογοί του στα μεγάλα τραπεζικά ιδρύματα, εκνευρισμένοι από τα άτολμα εθνικά σχέδια στο πλαίσιο των διεργασιών της διάσκεψης COP26, τελικώς δεσμευθούν πρόχειρα να περιορίσουν τους ρύπους έως το 2030. Όσοι ασχολούνται με την άσκηση θεσμικής πίεσης υπέρ της συγκράτησης της κλιματικής αλλαγής και της απορρόπησης, έχουν ήδη πιέσει την GFANZ να είναι πολύ πιο συγκεκριμένη στη σταδιακή απομάκρυνση από τα ορυκτά καύσιμα και να δεσμευθεί βάσει του αυστηρού μοντέλου της Διεθνούς Υπηρεσίας Ενέργειας για μηδενισμό των ρύπων.

Εάν οι υποσχέσεις των τραπεζών για το 2030 είναι συγκρατημένες, τότε η όλη συμμαχία θα δίνει την εντύπωση πως είναι κάτι που δεν τους αφορά αποκλειστικά. Οπότε, και η παραμονή του Μαρκ Κάρνβέι στο πηδάλιο της αποκτά ακόμη μεγαλύτερο βάρος. Δεν είναι μόνο ο βασικός άνθρωπος, ο οποίος τη διαφήμιση και την προώθηση, αλλά είναι εκείνος ο οποίος την περιφρουρεί.

ΔΗΚΤΗΣ

Οργή

Γερμανικά πυρά για τη στάση της στο θέμα του πληθωρισμού δέχθηκε η επικεφαλής της ΕΚΤ με αναλυτές να σχολιάζουν ότι η κριτική που της ασκείται ξεφεύγει από την ουσία του θέματος και ακουμπά θέματα φύλου και εθνικότητας. Σύμφωνα με την ευρείας κυκλοφορίας γερμανική εφημερίδα Bild, η Κριστίν Λαγκάρντ αρέσκειται σε έναν γαλλικό τρόπο πολυτελούς διαβίωσης και αφήνει τους μισθωτούς και συνταξιούχους απροστάτευτους απέναντι στην λαιλαπα της αύξησης των τιμών. Η εξέλιξη αποκτά ιδιαίτερο ενδιαφέρον καθώς συμπίπτει με την αλλαγή φρουράς στη γερμανική κεντρική τράπεζα (Bundesbank) δημιουργώντας ένα επιπλέον βάρος στον νέο διοικητή να διατηρήσει την εμπιστοσύνη των Γερμανών προς τις επιλογές της ΕΚΤ. Αξίζει να σημειωθεί ότι παραδοσιακά, η γερμανική οικονομική πολιτική απεχθάνεται την άνοδο των τιμών και προκρίνει άμεσες και δραστικές ενέργειες όταν αυτό παρατηρείται.

Αστοχία

Τα στοιχεία που δημοσιεύει ο ΟΑΣΑ για τους πόρους που έχουν διατεθεί για την ανάκαμψη συνεπεία της πανδημίας, παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον σε σχέση με τα θέματα της κλιματικής αλλαγής που συζητούνται ευρέως αυτήν την περίοδο. Προκύπτει ότι από ένα σύνολο 3,2 τρισ. δολαρίων που έχουν δαπανηθεί για την ανάκαμψη, μόλις το 20% θεωρείται ότι υποστηρίζει τους στόχους βιωσιμότητας για τη μετάβαση στην πράσινη οικονομία. Προκαλεί, επίσης, ενδιαφέρον το γεγονός ότι αντίστοιχα ένα ποσό της τάξης του 10% αυτών των χρημάτων, δηλαδή το 50% που αναφέρθηκε πριν, έχει αρνητικό ή οριακά αρνητικό αντίκτυπο στο περιβάλλον. Σημαντικό, επιπλέον, είναι και το γεγονός ότι τα στοιχεία καταγράφουν μεγάλη υστέρηση στη στήριξη των τομέων που αφορούν στη γεωργία και τα δάση όσον αφορά στην πράσινη μετάβαση.

Επιστροφή

Η πανδημία επιστρέφει στην Ευρώπη με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας να προειδοποιεί για μισό εκατομμύριο νέους θανάτους στην γηραιά ήπειρο μέχρι τον προσεχή Φεβρουάριο. Το τέταρτο κύμα βρίσκεται ήδη εντός των πυλών και είναι ενδεικτική του προβλήματος η εικόνα στη Γερμανία όπου έχει καταγραφεί ιστορικό ρεκόρ ημερήσιων κρουσμάτων με 34.000 μολύνσεις. Η ίδια και χειρότερη κατάσταση επικρατεί στο ΗΒ με 37.000 ημερήσια κρούσματα σκιαγραφώντας μια εικόνα που οι ειδικοί χαρακτηρίζουν ως μια πανδημία μεταξύ των ανεμβολιαστων. Προς επιβεβαίωση του συμπεράσματος παρατίθενται τα πολύ υψηλά νούμερα των εβδομαδιαίων θανάτων που καταγράφονται σε Ρωσία και Ουκρανία που είναι δύο χώρες με πολύ χαμηλά ποσοστά εμβολιασμών.

Σε κλειό πανδημίας εν μέσω αύξησης των τιμών καλείται να ισορροπήσει η οικονομία έχοντας ως ζητούμενο την διατήρηση της ανάπτυξης.

Εμβολιασμοί

Με την νέα χρονιά οι επιχειρήσεις στην Αμερική θα είναι υποχρεωμένες να εφαρμόζουν ειδικά μέτρα για τους ανεμβολιαστούς υπαλλήλους τους. Σύμφωνα με την απόφαση του προέδρου Μπάιντεν οι ανεμβολιαστοί υπάλληλοι των επιχειρήσεων θα πρέπει να φορούν μάσκα και να παρουσιάζουν εβδομαδιαία αρνητικό τεστ για να δικαιούνται να προσέλθουν στον χώρο εργασίας. Το προεδρικό διάταγμα ρητώς αναφέρει ότι καμία υποχρέωση δεν έχουν οι επιχειρήσεις να χρηματοδοτήσουν τα όσα προβλέπονται στα νέα μέτρα εκτός και αν προκύπτει η ανάγκη από κάποια εργατική σύμβαση ή πολιτειακό νόμο. Για την ενθάρρυνση νέων εμβολιασμών οι εργαζόμενοι που επιθυμούν να το πράξουν θα δικαιούνται διευκολύνσεις

για την ημέρα και την περίοδο ανάρρωσης σε περίπτωση συμπτωμάτων.

Εκπληξη

Μετά την ΕΚΤ, διατήρηση της συντηρητικής νομισματικής πολιτικής επέλεξε και η Τράπεζα της Αγγλίας αφήνοντας αμετάβλητα τα επιτόκια αναφοράς της στερλίνας στο πολύ χαμηλό 0,1%. Η απόφαση προκάλεσε έκπληξη με αποτέλεσμα τη στιγμιαία πτώση του βρετανικού νομίσματος έναντι του δολαρίου. Όσον αφορά στην πολιτική αγοράς ομολόγων η απόφαση της νομισματικής αρχής ήταν αυτό να διατηρηθεί αναλλοίωτο στα 895 δις στερλίνες συμπεριλαμβανομένων και των εταιρικών ομολόγων. Η συντηρητική στάση που τηρεί η κεντρική τράπεζα της χώρας εδράζεται στην ανασυχία για την αγορά εργασίας, η οποία αν και παρουσιάζει σημάδια βελτίωσης λειτουργεί από τις αρχές Οκτωβρίου χωρίς κανένα πρόγραμμα κρατικής στήριξης.

«Φουλ οι μηχανές» το 2021

Η Κύπρος απορρόφησε το 57% των συνολικών κονδυλίων της που διατέθηκαν κατά την περίοδο του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου (ΠΔΠ) της ΕΕ 2014 - 2020 από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ) αναφέρονται οι Ελεγκτές βάσει της ετήσιας έκθεσης του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου για το 2020. Εντούτοις, μέχρι και σήμερα, που όπως αποδεικνύεται οι μηχανές «φούλαραν», το ποσοστό απορρόφησης έχει περάσει το 70%, ενώ τα τρέχοντα στατιστικά στοιχεία για την απορρόφηση, η Κύπρος κατατάσσεται πλέον 1η για το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (European Social Fund) και 2η για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (European Regional and Development Fund).

Με αργά βήματα προς απεξάρτηση από τον λιγνίτη

Η απολιγνιτοποίηση προχωρεί, αλλά όχι με τους ρυθμούς που απαιτείται. Αυτό είναι το συμπέρασμα από τις νέες δεσμεύσεις από 40 χώρες μεταξύ των οποίων η Ινδονησία, η Πολωνία και το Βιετνάμ για εγκατάλειψη της παραγωγής ενέργειας από ορυκτό άνθρακα. Τις παραπάνω δεσμεύσεις δεν συμμερίζονται χώρες που βασίζονται σε μεγάλο βαθμό στον ορυκτό άνθρακα, όπως η Κίνα, η Ινδία και η Αυστραλία.

Η συμφωνία, που ανακοινώθηκε χθες στο πλαίσιο της διάσκεψης της Γλασκώβης για το κλίμα και

παίκτης Ενωσης ισχύει ήδη ένας τέτοιος μηχανισμός (ETS - μηχανισμός εμπορίας ρύπων).

Ο υπουργός Οικονομικών της Ινδονησίας, Σρι Μίλιγαντ Ιντραβάτι, υπογράμμισε ότι προκειμένου να λειτουργήσει η απολιγνιτοποίηση στη χώρα του, την τέταρτη πολυπληθέστερη και όγδοη κατά σειράν ως προς τις εκπομπές ρύπων, θα απαιτηθεί διεθνής χρηματοδότηση. Η Γιόχανα Φλισόφσκα από την Greenpeace Πολωνίας υποστήριξε ότι η δέσμευση της Πολωνίας δεν είναι αρκετά φιλόδοξη. «Η χώρα πρέπει να βγει από τον λιγνίτη το αργότερο το 2030», είπε η Φλισόφσκα.

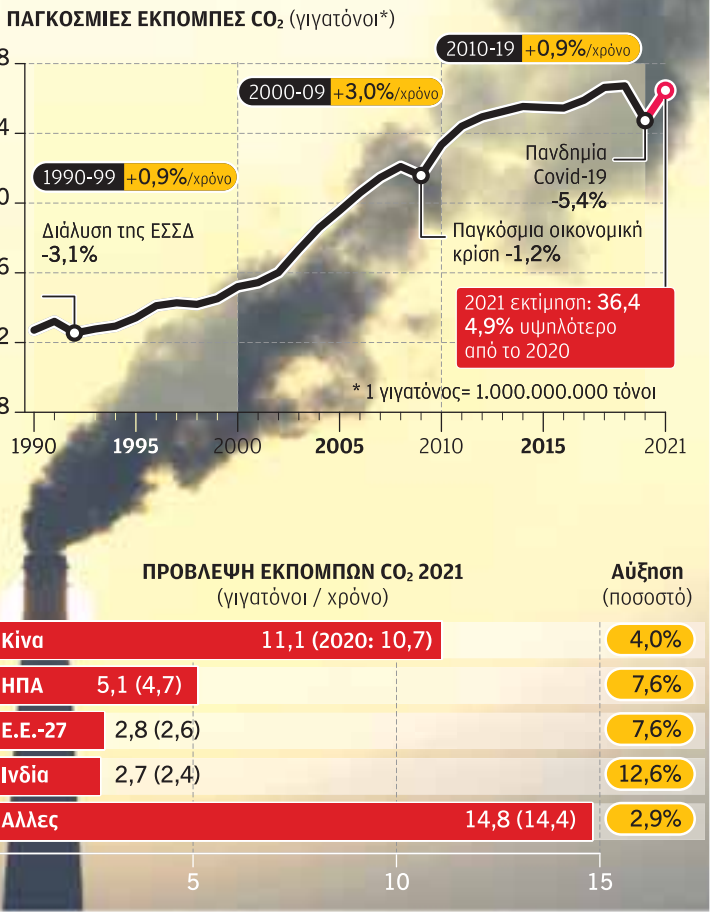
Άλλες οργανώσεις, όπως η Global Witness, επισήμαναν ότι ο ορυκτός άνθρακας βρίσκεται ούτως ή άλλως σε αποδρομή και αυτό που οφείλουν να εξασφαλίσουν οι χώρες οι οποίες επιθυμούν πραγματική δράση κατά της κλιματικής αλλαγής, είναι μειώσεις στην καύση πετρελαίου και φυσικού αερίου.

Τα νέα στοιχεία για τους ρύπους του 2021 είναι εξαιρετικά απογοητευτικά, δεδομένου ότι αυτοί έχουν επανέλθει στα επίπεδα του 2019, χωρίς καν να έχει επανέλθει πλήρως η οικονομική δραστηριότητα μετά το πλήγμα του κορωνοϊού. Η έκθεση του Global Carbon Project δείχνει ότι οι ρύποι από την καύση ορυκτού άνθρακα και ορυκτού αερίου το 2021 υπερκαλύπτουν τη μείωση του 2020. Οι ρύποι από την καύση πετρελαίου επίσης αυξάνονται αλλά με πιο αργούς ρυθμούς, λόγω του ότι οι μετακινήσεις δεν έχουν επιστρέψει παντού στα προ κρίσης επίπεδα.

REUTERS, THE GUARDIAN

Ταχεία επάνοδο εμφανίζουν οι εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα

Η ρύπανση CO₂ έχει επανέλθει στα επίπεδα προ της πανδημίας, καθώς οι βιομηχανίες που χρησιμοποιούν άνθρακα ή πετρέλαιο επανεκκινούν την παραγωγή.

PHFEX: Global Carbon Budget 2021, Graphic News / ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ: Getty Images

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η κλιματική αλλαγή έφερε στην Ευρώπη πύρινο καλοκαίρι

Το πιο θερμό καλοκαίρι στην Ευρώπη, από την αρχή τήρησης σχετικών αρχείων, δεν θα γινόταν ποτέ πραγματικότητα χωρίς τη συμβολή της κλιματικής αλλαγής, για την οποία ευθύνεται η ανθρωπινή δραστηριότητα. Αυτό είναι το συμπέρασμα έκθεσης του Κέντρου Χάντλεϊ, της βρετανικής μετεωρολογικής υπηρεσίας, που δόθηκε την Τετάρτη στη δημοσιότητα, καταλήγοντας σε μια ζοφερή πρόβλεψη: τέτοιοι παρατεταμένοι καύσωνες θα μας ταλαιπωρούν περίπου κάθε τριετία.

Η δημοσίευση της μελέτης έγινε ενώ στη Γλασκώβη εξελίσσεται η Παγκόσμια Διάσκεψη για το Κλίμα (COP26). Στόχος, οι περισσότεροι από τους 100 ηγέτες που συμμετέχουν να αναλάβουν ταχύτερα δράση προκειμένου να μην επαναληφθεί το «καλοκαίρι της φωτιάς».

Σύμφωνα με την ανάλυση, το περυσινό καλοκαίρι στην Ευρώπη ήταν θερμότερο κατά περίπου ένα βαθμό Κελσίου συγκριτικά με αυτό της περιόδου 1991-2020. Όμως η εφιαλτική πρόβλεψη είναι ότι τέτοια «καυτά καλοκαίρια» θα τα ξαναζούμε περίπου ανά τριετία τα επόμενα χρόνια ενώ στο τέλος του αιώνα θα συνιστούν ετήσιο φαινόμενο. Πριν από τη δεκαετία του 1990, τόσο θερμά καλοκαίρια καταγράφονταν περίπου μία φορά ανά χιλιετία ή ίσως και ακόμη σπανιότερα.

Ο ειδικός μετεωρολόγος Πίτερ Στοτ, σε ανακοίνωση της βρετανικής μετεωρολογικής υπηρεσίας,

αναφέρει: «Είμαστε πιο σίγουροι από ποτέ ότι τα ακραία μετεωρολογικά φαινόμενα συνδέονται άρρηκτα με την κλιματική αλλαγή, προϊόν της ανθρώπινης δραστηριότητας».

Στη Γηραιά Ήπειρο ο υδράργυρος το καλοκαίρι χτύπησε πολλές φορές κόκκινο, ενισχύοντας την ανησυχία για τους ακραίους καύσωνες και τις καταστροφικές δασικές πυρκαγιές. Μετεωρολογικός σταθμός στη Σικελία κατέγραψε τον Αύγουστο την πρω-

Εκτιμήσεις ότι παρατεταμένοι καύσωνες θα μας ταλαιπωρούν περίπου κάθε τριετία.

τοφανή θερμοκρασία των 48,7 βαθμών Κελσίου, που κατά πάσα πιθανότητα αποτελεί ρεκόρ όλων των εποχών. Η προηγούμενη υψηλότερη θερμοκρασία είχε καταγραφεί στην Ελλάδα τον Ιούλιο του 1997, σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Μετεωρολογίας. Οι εξαιρετικά υψηλές θερμοκρασίες προκάλεσαν ξηρασία και εισήγαγαν την τραγωδία της αντιπυρικής περιόδου στο βόρειο ημισφαίριο. Όπως υπογραμμίζει η καθηγήτρια Οικολογίας στο Πανεπιστήμιο του Κολοράντο, Μερίτ Τουρέτσκι, «γνωρίζαμε ότι αυτό θα συμβεί και ότι οι καύσωνες θα προκαλούσαν την πύρινη κόλαση».

Από 865 έως 1.038 ευρώ ο κατώτατος μισθός

ΙΛΟ: Δεν υπάρχουν παραδείγματα από κράτη που εφαρμόστηκε κατώτατος μισθός και να λειτούργησε αρνητικά

Τον **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Η συζήτηση για τη θέσπιση του εθνικού κατώτατου μισθού ξεκίνησε, υπάρχουν πολιτικές, εργοδοτικές και συνδικαλιστικές δηλώσεις πως από αρχές του 2022 θα εφαρμοστεί, αλλά αυτό που έχει σημασία είναι το ύψος του. Ο εθνικός κατώτατος μισθός, όπως φαίνεται από τις προκαταρκτικές συζητήσεις, θα προκύψει από ένα ποσοστό της τάξης του 40% μέχρι και 66% του εθνικού διάμεσου μισθού που ισχύει για την Κύπρο. Ο εθνικός διάμεσος μισθός για την Κύπρο, βάσει των τελευταίων στοιχείων, ανέρχεται στα 1.573 ευρώ, ενώ τα ποσοστά των 40% μέχρι 66% δεν είναι τυχαία. Η αναλογία των κατώτατων μισθών

Η χρησιμότητα του κατώτατου μισθού συμβάλλει στην αύξηση της παραγωγικότητας, ενισχύει τη βιώσιμη ανάπτυξη των επιχειρήσεων και συντείνει στην περαιτέρω ανάπτυξη της οικονομίας.

στις διάμεσες αποδοχές ποικίλλει μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης από 40% (Εσθονία) έως 66% (Πορτογαλία), ενώ με βάση το επίπεδο των εθνικών ακαθάριστων μηνιαίων κατώτατων μισθών των κρατών, εκπνερασμένο ως ποσοστό των διάμεσων ακαθάριστων μηνιαίων αποδοκών, η Eurostat έχει κατηγοριοποιήσει τα κράτη μέλη σε τρεις διαφορετικές κατηγορίες ομάδες. Σε αυτές που το ποσοστό των κατώτατων μισθών στις διάμεσες αποδοχές ήταν πάνω από 60%, όπως για παράδειγμα Πορτογαλία, Σλοβενία και Γαλλία. Σε εκείνες που το ποσοστό των κατώτατων μισθών στις διάμεσες αποδοχές ήταν μεταξύ 60% και 50%, όπως Λουξεμβούργο, Ουγγαρία, Βουλγαρία, Ολλανδία, Βέλγιο, Πολωνία, Γερμανία (δεδομένα 2015), Λετονία, Ρουμανία, Λιθουανία και Μάλτα. Τρίτη ομάδα, σε χώρες που

Το 2020, τα περισσότερα κράτη μέλη της Ε.Ε. έχουν θεσμοθετημένο κατώτατο μισθό (21 από 27), ενώ σε άλλα έξι έχουν καθοριστεί επίπεδα μισθών μέσω συλλογικών διαπραγματεύσεων (ένα εξ αυτών και η Κύπρος).

το ποσοστό των κατώτατων μισθών στις διάμεσες αποδοχές ήταν κάτω του 50 %, όπως Τσεχία, Ιρλανδία και Εσθονία.

Περνώντας όμως στα της Κύπρου και τον μισθό, οι εργοδοτικές οργανώσεις αναφέρουν πως το ποσοστό του 60% είναι μεγάλο και θα πρέπει να συζητούμε για μικρότερα ποσοστά βάσει του εθνικού μας κατώτατου μισθού. Έχοντας υπόψη λοιπόν το ποσοστό του 40 – 66%, η «Κ» παρουσιάζει τον πιθανό εθνικό

κατώτατο μισθό που ενδεχομένως θεσμοθετηθεί. Με το 40% των 1.573 ευρώ, ο μισθός θα ανέρθει στα 629,2 ευρώ. Με το 45% στα 707 ευρώ. Με το 50% στα 786,5 ευρώ. Με το 55% στα 865,1 ευρώ. Με το 60% στα 943,8 ευρώ. Με το 65% στα 1.022,4 ευρώ. Με το 66%, ποσοστό που έχει η Πορτογαλία, στα 1.038,1 ευρώ. Ο κατώτατος μισθός στην Κύπρο έχει θεσμοθετηθεί για εννέα μόνο επαγγέλματα και ανέρχεται στα 870 ευρώ ακαθάριστα και μετά από 6μην

συνεχή περίοδο απασχόλησης στον ίδιο εργοδότη, ο μισθός αυξάνεται τουλάχιστον στα 924 ευρώ και καθορίζεται με διάταγμα του Υπουργείου Εργασίας.

Ενδεχομένως τα ποσοστά που ο μισθός που προκύπτει βρίσκεται κάτω από τους μισθούς που έχουν καθοριστεί για τα εννέα επαγγέλματα όπως πωλητή, γραφέα, νοσηλευτικού βοηθού, βοηθού παιδογέλυμα και ανέρχεται στα 870 ευρώ ακαθάριστα και μετά από 6μην

φρουρού ασφαλείας και καθαριστή, δηλαδή τα 870 ευρώ και εν συνεχεία τα 924 ευρώ, να βρεθούν εκτός συζήτησης.

«Ζεστάθηκε» το 2018

Στην Κύπρο, η συζήτηση για πιθανή εισαγωγή ενός εθνικού νομοθετημένου κατώτατου μισθού ξεκίνησε το 2018. Στη σχετική έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο «minimum wages in 2021: Annual review», τονίζεται πως στο

πλαίσιο αυτό, το Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ανακοίνωσε ότι είχε ήδη ζητήσει τη βοήθεια της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΙΛΟ) για την εκπόνηση διαφόρων μελετών σε σχέση με τη μεταρρύθμιση του συστήματος καθορισμού του κατώτατου μισθού, ενώ την άνοιξη του 2019, οι κοινωνικοί εταίροι είχαν συνάντηση με εκπροσώπους από την ΙΛΟ και εξέφρασαν τις αρχικές τους σκέψεις. Τα ευρήματα αυτών των μελετών της ΙΛΟ κοινοποιήθηκαν προκαταρκτικά εντός της εβδομάδας στο Υπουργείο Οικονομικών, στο Υπουργείο Εργασίας στις συντεχνίες και στην εργοδοτική πλευρά κατά τη συνεδρία του Εργατικού Συμβουλευτικού Σώματος (ΕΣΣ), παρόλο που δεν έγιναν συζητήσεις με «αριθμητικά δεδομένα». Κατά την παρουσίαση της ΙΛΟ, αναφέρθηκε πως ο κατώτατος μισθός δεν λειτουργεί ανταγωνιστικά στις συμβάσεις, αντιθέτως, βοηθά στην αύξηση των χαμηλών μισθών, ενώ είναι σημαντικό να υπάρξει διάσυνδεση με το μηχανισμό αναπροσαρμογής του ύψους του κατώτατου σε τακτά χρονικά διαστήματα. Η εκπρόσωπος της ΙΛΟ σημείωσε πως μπορεί να λειτουργήσει υποβοηθητικά και η Αυτόματη Τιμариθμική Προσαρμογή (ΑΤΑ), ενισχύεται ο κοινωνικός διάλογος και δεν υπάρχουν παραδείγματα από άλλα κράτη που εφαρμόστηκε κατώτατος μισθός και να λειτούργησε αρνητικά. Προέκυψε επίσης πως συμπίπτουν οι προσεγγίσεις ως προς τη χρησιμότητα του κατώτατου ανάμεσα στο ΙΛΟ και στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στη βάση του γεγονότος ότι συμβάλλουν στην αύξηση της παραγωγικότητας, ενισχύουν τη βιώσιμη ανάπτυξη των επιχειρήσεων και συντείνουν στην περαιτέρω ανάπτυξη της οικονομίας.

Αναμένεται εντατικοποίηση της διαδικασίας στο αμέσως επόμενο διάστημα, με ορίζοντα κατάληξης μέχρι το τέλος του 2021. Μπορεί να μην έχει καθοριστεί η επόμενη συνάντηση, αλλά έχοντας ως ορίζοντα το τέλος του χρόνου και ότι οι συζητήσεις από εδώ και πέρα θα γίνονται σε μικρότερες ομάδες, θα ξεκινήσει από τις επόμενες κιόλας ημέρες η διαδικασία για καθορισμό του.

Νέα στρατηγική για προσέλκυση εταιρειών από το '22

Στόχος να καθιερωθεί η Κύπρος ως ένας ανταγωνιστικός επιχειρηματικός κόμβος

Παρουσιάστηκε στους ξένους επενδυτές η νέα στρατηγική για προσέλκυση επιχειρήσεων στην Κύπρο. Κατά την ομιλία του Πρόεδρου της Δημοκρατίας κ. Νίκου Αναστασιάδη στη συζήτηση στοργυλής τραπέζης για τη Στρατηγική Προσέλκυσης Επιχειρήσεων την Παρασκευή, 5/11/2021, κατέστησε σαφή την πρόθεση της Κυβέρνησης να καθιερωθεί η Κύπρος ως ένας εύπορος, αξιόπιστος και ανταγωνιστικός επιχειρηματικός κόμβος, που επιθυμεί να παρέχει τις συνθήκες υπό τις οποίες κάθε επενδυτής μπορεί να ευδοκιμήσει. Έδωσε το στίγμα της στρατηγικής αυτής, με έμφαση να δίνεται στους τομείς που σχετίζονται με την Υψηλή Τεχνολογία, τη Ναυτιλία, την Καινοτομία, την Έρευνα και την Ανάπτυξη, χωρίς ωστόσο να αποκλείονται οποιεσδήποτε εταιρείες ή επιχειρήσεις που επιλέγουν την Κύπρο ως χώρα των δραστηριοτήτων τους. Ξένοι επενδυτές που δραστηριοποιούνται στην Κύπρο είχαν την ευχέρεια να καταθέσουν τις δικές τους προτάσεις σχετικά με την περαιτέρω προβολή της Κύπρου ως ελκυστικού επενδυτικού προορισμού και επιχει-

ρηματικού κέντρου υψηλής τεχνολογίας, καταθέτοντας παράλληλα τη δική τους εμπειρία από την παρουσία τους στην Κύπρο.

Η νέα στρατηγική περιλαμβάνει 12 στοχευμένες δράσεις σε πέντε πυλώνες με τη φιλοδοξία να μετατραπεί η Κύπρος σε ένα βιώσιμο επιχειρηματικό και εμπορικό κέντρο στην ευρύτερη περιοχή και στην Ευρώπη. Θα τεθεί σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2022, με την παροχή νέων κινήτρων είτε για τις ήδη εγκατεστημένες εταιρείες που επιθυμούν να επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους είτε για νέες εταιρείες που επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν στην Κύπρο. Τα κίνητρα αυτά περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, πρώτον, τη μετατροπή του υφιστάμενου Μηχανισμού Ταχείας Δραστηριοποίησης Επιχειρήσεων σε Μονάδα Διευκόλυνσης Επιχειρήσεων, με κεντρικό σημείο επαφής για τις επιχειρήσεις και ψηφιοποίηση των διαδικασιών. Την αναθεώρηση, τη διεύρυνση και την απλοποίηση της πολιτικής για την απασχόληση ανθρώπινου δυναμικού υψηλής ειδίκευσης και προσωπικού υποστήριξης από τρίτες χώρες, καθώς και το δικαίωμα

Ξένοι επενδυτές που δραστηριοποιούνται στην Κύπρο είχαν την ευχέρεια να καταθέσουν τις δικές τους προτάσεις σχετικά με την περαιτέρω προβολή της Κύπρου ως ελκυστικού επενδυτικού προορισμού.

οικογενειακής επανένωσης. Την απλοποίηση και επιτάχυνση της διαδικασίας για τη χορήγηση του καθεστώτος επί μακρόν διαμένοντος. Την εισαγωγή της Βίζας για Ψηφιακούς Νομάδες για υπηκόους τρίτων χωρών που είναι αυτοαπασχολούμενοι ή μισθωτοί και εργάζονται εξ αποστάσεως με εργοδότες/πελάτες εκτός Κύπρου, μέσω της χρήσης τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών. Νέα φορολογικά κίνητρα για υφιστάμενους ή νέους εργαζομένους που δεν έχουν την έδρα τους στην Κύπρο, καθώς και για επενδύσεις σε καινοτόμες εταιρείες και για έρευνα και ανάπτυξη. Το δικαίωμα υποβολής αίτησης για πολιτογράφηση μετά από πέντε έτη διαμονής και εργασίας στη Δημοκρατία, αντί για επτά, όπως ισχύει σήμερα.

Εκείνο που θα πρέπει να σημειωθεί είναι πως ενδεχομένως να

χρειαστούν κάποιες εγκρίσεις από τη Βουλή των Αντιπροσώπων ώστε να μπει σε εφαρμογή το Σχέδιο. Για παράδειγμα, εξετάζεται η πιθανότητα επέκτασης της φοροαπαλλαγής 50% για επένδυση σε πιστοποιημένες καινοτόμες επιχειρήσεις και από εταιρικούς επενδυτές. Το καθεστώς το οποίο ίσχυε μέχρι τέλος Ιουνίου 2021 επέτρεπε την φοροαπαλλαγή μόνο σε φυσικά πρόσωπα. Για το σκοπό αυτό αναμένεται η γνωμοδότηση της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Μόλις ληφθεί η σχετική έγκριση το τροποποιητικό νομοσχέδιο του περί Φορολογίας Εισοδήματος Νόμου, θα σταλεί στη Νομική Υπηρεσία για νομοτεχνικό έλεγχο. Με το πέρας του νομοτεχνικού ελέγχου θα κατατεθεί στη Βουλή για συζήτηση και ψήφισ.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Οι καταναλωτές επιβραβεύουν τις επιχειρήσεις που προσφέρουν

Οι καταναλωτές επιβραβεύουν τις επιχειρήσεις που πιστεύουν ότι προσφέρουν και αυτές με τη σειρά τους στην κοινωνία. Σχετική έρευνα για τις καταναλωτικές συνθήσεις καταδεικνύει ότι οι καταναλωτές αγοράζουν από εταιρείες που πιστεύουν ότι προσφέρουν, εάν η τιμή και η ποιότητα δύο προϊόντων είναι η ίδια. Σε ερώτηση αναφορικά με το αν η τιμή και η ποιότητα δύο προϊόντων είναι η ίδια, με βαθμό 4.1/5 απάντησαν οι καταναλωτές πως επιλέγουν αυτή που έχει εταιρικό κοινωνικό αποτύπωμα. Στην έρευνα που διενήργησε η Τράπεζα Κύπρου με τίτλο «CSR Environment», το 37% των ερωτηθέντων «συμφωνεί απόλυτα» πως πρέπει να προτιμώνται εταιρείες ΕΚΕ, το 43% συμφωνεί, το 10% ούτε συμφωνεί, ούτε διαφωνεί, το 8% διαφωνεί, 2% «διαφωνεί απόλυτα», ενώ 1% δεν ξέρει δεν απαντά. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει ορίσει την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (ΕΚΕ) ως «την ευθύνη των επιχειρήσεων για τις επιπτώσεις τους στην κοινωνία». Για να ανταποκριθούν στην εν λόγω ευθύνη τους, οι επιχειρήσεις καλούνται να υιοθετήσουν διαδικασίες για την ένταξη κοινωνικών, περιβαλλοντικών και δεοντολογικών πτυχών, καθώς και πτυχών που αφορούν τα ανθρώπινα δι-

καιώματα αλλά και τα δικαιώματα του καταναλωτή, τόσο στην επιχειρηματική τους δραστηριότητα όσο και στη βασική επιχειρησιακή τους στρατηγική, σε συνεργασία πάντοτε με τα ενδιαφερόμενα μέρη. Βασικές προϋποθέσεις σύμφωνα με την Επιτροπή, αποτελούν η συμμόρφωση προς την ισχύουσα νομοθεσία καθώς και ως προς τις συλλογικές συμβάσεις μεταξύ κοινωνικών εταίρων. Η προσέγγιση

Αν η ποιότητα και η τιμή δύο προϊόντων είναι ίδια, προτιμώνται οι εταιρείες με κοινωνικό αποτύπωμα.

αυτή αποσκοπεί: (α) στη δημιουργία, στο μέγιστο βαθμό, κοινών αξιών για τους ιδιοκτήτες / μετόχους, τα άλλα ενδιαφερόμενα μέρη, την κοινωνία και γενικότερα το ευρύτερο οικοσύστημα στο οποίο δραστηριοποιείται μία επιχείρηση και (β) στον εντοπισμό, την πρόληψη και τον περιορισμό των πιθανών δυσμενών επιπτώσεων από τη λειτουργία και τις δραστηριότητες των επιχειρήσεων.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Εριξαν άδεια για να πιάσουν γεμάτα στο ΓεΣΥ

Θόρυβος για το τίποτα αναφορικά με τα περί προσπάθειας αλλαγής φιλοσοφίας του συστήματος υγείας

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Η δεύτερη μέσα σε μικρό σχετικά χρονικό διάστημα κατηγορηματική τοποθέτηση του Προέδρου της Δημοκρατίας Νίκου Αναστασιάδη ότι «δεν πρόκειται να αποδεχθεί την οποιαδήποτε παρέμβαση που θα αλλοιώνει τη φιλοσοφία ενός συστήματος που ομόφωνα υιοθετήθηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων», επικρατεί να κλείσει το θέμα που προέκυψε με την εφαρμογή του ΓεΣΥ. Ωστόσο, ο θόρυβος που προκλήθηκε αφήνει πίσω ένα αίσθημα καχυποψίας για τις προθέσεις κομμάτων στο ΓεΣΥ, ενώ φρέσκαρε τη μνήμη όλων για αποκλίσεις που έχουν γίνει και δεν φαίνεται να συνάδουν με την χαρακτήρα του μοντέλου που επιλέχθηκε και που είναι το μονοασφαλιστικό. Επί του προκειμένου ενδεικτικές είναι οι διαπιστώσεις του Επιτρόπου Εποπτείας του ΓεΣΥ και τα όσα αναφέρει σε έκθεσή του, σε ανύποπτο χρόνο, με αφορμή τη συμφωνία ΟΑΥ με τα ιδιωτικά νοσηλευτήρια για συμμετοχή τους στην νοσοκομειακή περίθαλψη του συστήματος υγείας. Ωστόσο, έτσι όπως εξελίχθηκε ο θόρυβος σε πολιτικό επίπεδο, δημιουργεί δικαιολογημένη δυσπιστία ότι η μεγαλύτερη μεταρρύθμιση στα χρονικά της Κυπριακής Δημοκρατίας δεν απέφυγε να πέσει θύμα της καθημερινής κομματικής φαούρας, ενώ προκαλεί εύλογες υποψίες πως στην επόμενη δυσκολία θα εμφανισθούν και πάλι οι ίδιες φωνές που πολεμούν εξ αρχής, το υφιστάμενο μοντέλο δημόσιας υγείας επιδιώκοντας αλλαγές. Το συγκεκριμένο ζήτημα ανέδειξε και την διαφορετική φιλοσοφία που φαίνεται να υπάρχει εντός του κυβερνητικού στρατοπέδου για το μοντέλο του συστήματος υγείας που επιλέγνκε, παρά το γεγονός ότι αυτό έτυχε καθολικής αποδοχής από τις πολιτικές δυνάμεις.

Κατάκτηση

Η δημόσια εικόνα δυο υπουργοί Υγείας (πρώην και τώως) της κυβερνήσεως Αναστασιάδη να ανταλλάσσουν βαριές κουβέντες, μέσω των κοινωνικών δικτύων, με τον αναπληρωτή πρόεδρο του κυβερνώντος κόμματος εντείνουν τα ερωτηματικά που υπήρχαν για τις πραγματικές προθέσεις κάποιων συναγεμικών στελεχών, ασχέτως της στάσης που τήρησε το κόμμα. Η πρόταση του προέδρου της ΕΔΕΚ Μαρίνου Σιζόπουλου για συνταγογράφηση από γιατρούς οι οποίοι δεν είναι συμβεβλημένοι με τον ΟΑΥ καθώς και η τοποθέτηση του

Το Προεδρικό Μέγαρο εμφανίζεται ενοχλημένο από την δημόσια αντιπαράθεση που ξέσπασε για το ΓεΣΥ, ένα θέμα που αποτελεί την κορωνίδα προβολής του κυβερνητικού έργου από το 2018 και μετά.

Χάρη Γεωργιάδη πως ο ΔΗΣΥ είναι υπέρ κάποιων αλλαγών με την διευκρίνιση ότι δεν αγγίζουν τη φιλοσοφία του ΓεΣΥ, έφερε στην επιφάνεια παλαιότερες παρασκηνιακές διεργασίες οι οποίες όπως φάνηκε, τότε, δεν είχαν τύχη. Η δημόσια τοποθέτηση του προέδρου του κόμματος Αβέρωφ Νεοφύτου περιορίσε την φωτιά που άναψε, πλην όμως όσοι ενεπλάκησαν παραμένουν σε επιφυλακή. Στο Προεδρικό Μέγαρο ο θόρυβος δεν αντιμετωπίστηκε με καλό μάτι αν ληφθεί υπόψη η διαβεβαίωση που φέρεται να έδωσε ο Νίκος Αναστασιάδης στην Ομοσπονδία Συνδέσμων Ασθενών Κύπρου (ΟΣΑΚ) στις 12 Οκτωβρίου, πως «μόνο πάνω από το πτώμα μου θα αλλάξει το ΓεΣΥ». Οι πληροφορίες που διαρρέουν από το Προεδρικό εμφανίζουν τον κ. Αναστασιάδη ενοχλημένο από την εικόνα που δόθηκε προς τα έξω για ένα θέμα που αποτελεί το κορυφαίο της διακυβέρνησής του. Την εφαρμογή του ΓεΣΥ που από το 2018 και μετά αποτελεί την κορωνίδα προβολής του κυβερνητικού έργου.

Τα γεγονότα

Προτού εκδηλωθεί η νέα προεδρική διαβεβαίωση για τις κυ-

Πολύ πριν ξεσπάσει ο θόρυβος για το ΓεΣΥ, μια έκθεση που ετοιμάσε το Γραφείο του Επιτρόπου Εποπτείας εντοπίζει πράγματα και θάματα σχετικά με την εφαρμογή του συστήματος υγείας, κάνοντας λόγο για παρεκτροπή από τη φιλοσοφία του ΓεΣΥ.

βερνητικές διαθέσεις απέναντι στο ΓεΣΥ, παρασκηνιακά γίνονταν λόγος για υπέρμετρες αντιδράσεις στα όσα φέρεται να είπε στη Βουλή ο Χάρης Γεωργιάδης. Από πλευράς Υπουργείου Υγείας αν και δεν υπήρξε επίσημη τοποθέτηση λεγόταν το αυτονόητο πως δεν υπάρχει ανάγκη αλλαγής του νομοθετικού πλαισίου του ΓεΣΥ και πως υπήρξε διαστρέβλωση των απόψεων που εξέφρασε ο Χάρης Γεωργιάδης. Οι συγκεκριμένες απόψεις βρίσκουν σύμφωνους και κύ-

κλους εντός του ΟΑΥ, φέρνοντας ως παράδειγμα τις αμοιβές των προσωπικών ιατρών, ζήτημα που έχει εντοπισθεί και θα υπάρξουν διορθωτικές κινήσεις. Με τους τόνους να υποχωρούν ο βαλλόμενος Δημοκρατικός Συναγερμός και υπό τις σκιές για πολιτικά παιχνίδια με της ΕΔΕΚ, δια του προέδρου του επανήλθε για δεύτερη φορά διαβεβαιώνοντας πως για το κόμμα του «ποτέ δεν υπήρξε ζήτημα αλλαγής της αρχιτεκτονικής και της φιλοσοφίας του ΓεΣΥ». Ωστόσο, το ερώτημα που διατυπώνεται από πολλούς είναι αν η ανακωχή είναι προσωρινή ή θα υπάρξει συνέχεια σε κάποια άλλη ανύποπτη στιγμή.

Οι αρρυθμίες

Το άλλο ζήτημα που προκύπτει από την δημόσια κόντρα έχει να κάνει με την ουσία υλοποίησης του ΓεΣΥ και αν πράγματι τα όσα προηγήθηκαν της εφαρμογής του είναι αυτά που κατέδειξαν οι μελέτες, αποφασίσθηκαν, και συνάδουν με το μονοασφαλιστικό μοντέλο που επιλέχθηκε. Εν προκειμένω, απαντήσεις δίνει η έκθεση του Επιτρόπου Εποπτείας του ΓεΣΥ με θέμα τη «Λειτουργία

των ενταγμένων στο ΓεΣΥ ιδιωτικών νοσηλευτηρίων και την άσκηση ιδιωτικής ιατρικής στα συμβεβλημένα με τον ΟΑΥ ιδιωτικά νοσηλευτήρια». «Υπάρχουν σημαντικές διαφοροποιήσεις και ελλείψεις από τον σχεδιασμό και προγραμματισμό που είχαμε» αναφέρει στο καταληκτικό σημείο της έκθεσής του ο Χριστόδουλος Καϊσής, δημιουργώντας εύλογες απορίες τόσο για τον ρόλο του διαχειριστή του ΓεΣΥ, όσο και των απόψεων που εκφράσθηκαν δημοσίως και προκάλεσαν τη σύγκρουση. Τα όσα εντοπίζει στην έκθεσή του ο Επίτροπος για το ΓεΣΥ συνιστούν αλλαγή φιλοσοφίας του, χωρίς να υπάρξει η οποιαδήποτε αντίδραση για βελτίωση. Πρώτον: Διαπιστώνεται διαφανόμενη ασυμβατότητα ορισμένων πτυχών της λειτουργίας των ιδιωτικών νοσηλευτηρίων που έχουν συμβληθεί με τον ΟΑΥ και είναι ενταγμένα στο ΓεΣΥ με την κείμενη νομοθεσία, ενώ ταυτόχρονα επιβεβαιώνεται ότι ο τρόπος λειτουργίας των ενταγμένων στο ΓεΣΥ ιδιωτικών νοσηλευτηρίων δεν συνάδει με τη φιλοσοφία που διέπει το ΓεΣΥ και την υφιστάμενη νομοθεσία, αναφέρεται στην έκθεση.

Ασθενείς δυο ταχυτήτων

Στην έκθεσή του ο κ. Καϊσής παραθέτει γεγονότα τα οποία παραπέμπουν σε εξόφθαλμη αλλαγή φιλοσοφίας του ΓεΣΥ επί του εδάφους. «Μετά την εφαρμογή της δεύτερης φάσης του ΓεΣΥ έχουν περιέλθει στην αντίληψή μου διάφορα ζητήματα και έχουμe δεχθεί σωρεία παραπόνων που αφορούν την ύπαρξη δυσμενών διακρίσεων από μέρους ιδιωτικών νοσηλευτηρίων σε βάρος ασθενών, δικαιούχων του ΓεΣΥ, όπως και καταχρήσεις εις βάρος ασθενών αλλά και του συστήματος. Ενδεικτικά έχουμe δεχθεί τηλεφωνικά παράπονα από ασθενείς δικαιούχους του ΓεΣΥ πως ενώ τους ενημέρωναν ότι θα έπρεπε να μπουν σε λίστα αναμονής για να χειρουργηθούν μέσω του ΓεΣΥ, ταυτόχρονα τους έδιναν τη δυνατότητα να χειρουργηθούν στο ίδιο νοσοκομείο αλλά εκτός ΓεΣΥ», καταβάλλοντας όπως προσθέτει το ανάλογο αντίτιμο. Επίσης το γραφείο του Επιτρόπου για το ΓεΣΥ δέχθηκε παράπονα ότι ασθενείς στέλνονταν για εξετάσεις στις Πρώτες Βοήθειες ιδιωτικών νοσηλευτηρίων, ενταγμένων στο ΓεΣΥ πριν εισαχθούν για χειρουργία με αποτέλεσμα να κρεώνονται οι ασθενείς τις υπηρεσίες αυτές.

Βελτιώνεται συνεχώς το ΓεΣΥ λέει ο ΟΑΥ

Στη δημόσια πολιτική κόντρα που έχει ξεσπάσει, ο Οργανισμός Ασφάλισης Υγείας (ΟΑΥ) τηρεί αποστάσεις ασφαλείας, υποστηρίζοντας πως οι προτάσεις Χάρη Γεωργιάδη δεν παραπέμπουν σε αλλαγή της φιλοσοφίας του ΓεΣΥ, εν αντιθέσει με τα όσα έθεσε ο πρόεδρος της ΕΔΕΚ, που συνιστούν, όπως λέγεται, κάτι άλλο από αυτό που έχει υιοθετηθεί. Απέναντι στα όσα καταγράφει ο Επίτροπος Εποπτείας του ΓεΣΥ στην έκθεσή του, ο ΟΑΥ παραδέχεται πως από ενάργεως εφαρμογής του ΓεΣΥ έχουν εντοπιστεί αρκετές αδυναμίες για τις οποίες λαμβάνονται διορθωτικά μέτρα. Από τον ΟΑΥ προβάλλονται κάποιες από αυτές που έχουν να κάνουν:

- Με την αμοιβή των Προσωπικών Ιατρών (Π.Ι.). Με την ολοκλήρωση του τρίχρονου συμβολαίου που έχουν υπογράψει Π.Ι προκειμένου να ενταχθούν στο ΓεΣΥ, το νέο συμβόλαιο θα διαφοροποιεί τους όρους αμοιβής ενώ θα περιλαμβάνει και ποιοτικά κριτήρια αμοιβής.
- Σε μια προσπάθεια ελέγχου των καταχρήσεων του συστήματος μειώθηκε ο αριθμός των επισκέψεων του παραπαικτικού των Π.Ι, από τρεις σε δυο.
- Για πάταξη των καταχρήσεων εξετάσθηκαν αρκετές περιπτώσεις που εντοπίσθηκαν ενώ υπήρξε επιβολή ποινών με αποβολή ιατρών από το σύστημα.
- Για τις καταχρήσεις έγινε εισαγωγή νέων ιατρικών πρωτοκόλλων σε συνεργασία με βρετανικό οίκο καθώς και με επιστημονικές εταιρείες.
- Για παροχή καλύτερων υπηρεσιών στους ασθενείς με περισσότερες επιλογές των δικαιούχων, αυξήθηκε η συμμετοχή ιατρών στο σύστημα.
- Προχώρησε η αναβάθμιση του συστήματος πληροφορικής του ΓεΣΥ προκειμένου να γίνει πιο φιλικό από τους χρήστες του.

Οι διαπιστώσεις του Επιτρόπου και οι στρεβλώσεις του συστήματος

Οι διαπιστώσεις στις οποίες καταλήγει η έρευνα του Επιτρόπου για το ΓεΣΥ ομολογουμένως είναι αποκαλυπτικές. Ιδού τι αναφέρει για την δυνατότητα που έχει παραχωρηθεί σε ιατρούς εκτός του ΓεΣΥ να παρέχουν υπηρεσίες μέσω νοσηλευτηρίων στο ΓεΣΥ. «Δημιουργούν ασθενείς αλλά και ιατρούς πολλών ταχυτήτων με τους δικαιούχους να μπαίνουν σε διαφορετικές ρυθμίσεις εξυπηρέτησης. Κάτι τέτοιο κατά τη γνώμη μου αποκλίνει από τη φιλοσοφία του ΓεΣΥ ως μο-

νοασφαλιστικό σύστημα υγείας και πιθανόν να αντιβαίνει ή/ και να είναι εκτός του νόμου «Περί Γενικού Συστήματος Υγείας Νόμος (89(1) 2001)». Άξιο προσοχής είναι περιστατικό το οποίο αναφέρεται στην έκθεση και που αποτέλεσε αντικείμενο ανταλλαγής επιστολών με τον ΟΑΥ. Ασθενής δικαιούχος του ΓεΣΥ πραγματοποιεί εγχείρηση σε ιδιωτικό νοσηλευτήριο συμβεβλημένο με τον ΟΑΥ. Στην επέμβαση συμμετέχουν δυο ιατροί μη συμβεβλημένοι με το ΓεΣΥ (αναισθησιολόγος

και δεύτερος χειρουργός). Είναι επιτρεπτό, διερωτάται ο Επίτροπος για το ΓεΣΥ, οι δυο ιατροί να αμείβονται από τον ΟΑΥ μέσω του ιδιωτικού νοσηλευτηρίου όταν στο άρθρο 8 του μνημονίου συνεργασίας με ιδιωτικά νοσηλευτήρια αναφέρει: Σε περίπτωση που κάποιος γιατρός δεν παρέχει υπηρεσίες εντός ΓεΣΥ ενώ το νοσηλευτήριο στο οποίο στεγάζεται έχει συμβληθεί με το ΓεΣΥ, τότε ο ιατρός συνεχίζει να παρέχει τις υπηρεσίες του μέσω του συγκεκριμένου νοσηλευτηρίου,

απλά οι υπηρεσίες του θα θεωρούνται εκτός ΓεΣΥ και δεν θα αποζημιώνονται από το ΓεΣΥ. Επί του προκειμένου ζητήματος, δηλαδή εάν αποτελεί αλλαγή φιλοσοφίας του ΓεΣΥ, ενισχυτική είναι και η γνωμάτευση του Γενικού Εισαγγελέα η οποία εντοπίζει παρατυπίες ως προς την δυνατότητα που δίνεται για άσκηση ιδιωτικής ιατρικής σε συμβεβλημένα με τον ΟΑΥ νοσηλευτήρια. Ένα ζήτημα που παραμένει σε εκκρεμότητα.

Ενδιαφέροντες είναι και οι από-

ψεις που διατυπώνει ο κ. Καϊσής για την εφαρμογή του ΓεΣΥ και το κατά πόσο αυτή υλοποιήθηκε όπως σχεδιάσθηκε και προγραμματίσθηκε. «Η πραγματικότητα όμως είναι ότι δεν εφαρμόζεται (το ΓεΣΥ) σύμφωνα με τον σχεδιασμό και τις Βασικές Αρχές που έχουν δημιουργήσει ο ΟΑΥ μαζί με τους συμβούλους του και που είχε συζητήσει με όλους τους εμπλεκόμενους». Επιγραμματικά στην έκθεση εντοπίζονται στρεβλώσεις στην καθιέρωση του θεσμού των Προσωπικών

Ιατρών και των Ειδικών Ιατρών, στο θέμα της άσκησης ιδιωτικής ιατρικής στα συμβεβλημένα νοσηλευτήρια, στην ενδονοσοκομειακή φροντίδα, σε άλλα θέματα που ακόμα δεν εφαρμόσθηκαν ενώ περιλαμβάνονται στον σχεδιασμό για την δεύτερη φάση όπως οι υπηρεσίες των ΤΕΑΠ, οι υπηρεσίες αποκατάστασης, η μη καθιέρωση ΚΚΟ, αλλά και ζητήματα ελέγχου του ΟΑΥ από το γραφείο του Επιτρόπου Εποπτείας του ΓεΣΥ.

Cyber Risk Insurance

In TRUST We Trust

Το έγκλημα άλλαξε.
Ήρα ν' αλλάξεις και την ασφάλειά σου!

Πόσο μπορεί να κοστίσει ένα click;

www.trustcyprusinsurance.com

17TH CYPRUS SUMMIT

Working towards a secure environment for sustainable recovery

November 15th-16th 2021 • Hilton Nicosia, Cyprus

CAN THE POTENTIAL OF PEACE AND CO-OPERATION PREVAIL IN THE EASTERN MEDITERRANEAN?

- Adherence to the international law:
Is it a sufficient condition for peace in the region?

Nikos Christodoulides
Minister of foreign affairs
Republic of Cyprus

Nikos Dendias
Minister of foreign affairs
Greece
(via connection)

Shlomo Ben-Ami
Former minister of foreign affairs
Israel

CHALLENGES IN DISASTER AND CRISIS MANAGEMENT IN SOUTH-EAST EUROPE AND THE MEDITERRANEAN

Christos Triantopoulos
Deputy minister to the prime minister
for state aid and natural disaster recovery
Greece

Paraskevi Michou
Director-general
DG ECHO, European Commission
(via connection)

Manolis Plionis
Director and chairman
of the board
National Observatory of Athens

George Boustras
Professor in risk assessment,
school of sciences
European University Cyprus

A MODERN CAPITAL MARKET FOR A MODERN ECONOMY

- Institutional shielding through strengthening of supervision
- Regulatory framework as a precondition to enhance competitiveness
- Best practices and global trends

George Theodorides
Chairman
Cyprus Securities
and Exchange Commission

Vassiliki Lazarakou
Chair
Hellenic Capital Market Commission

Natalia Nicolaidis
CEO and founding partner, Dynamic Counsel
Non-executive director
Aegean Airlines

Hilton Nicosia (physical presence as per covid-19 health protocols)
All speakers and participants attending in person should be fully vaccinated or have proof that they have tested positive with covid-19 during the last six (6) months.

www.hazliseconomist.com (livestreaming) | 17thcyprussummit.economist.com

The Economist Events for Greece, Cyprus, Malta and southeast Europe
 @Economist_SEUR

The Economist SE Europe Events
 The Economist SE Europe Events

In collaboration with:

Premium gold sponsor:

Premium energy sponsor:

Gold sponsor:

Silver sponsor:

Bronze sponsors:

Communication sponsor:

Logistics supplier:

Contributors:

Supported by:

Supporters:

Η πρώτη αύξηση κατά 2% στις κατώτατες αποδοχές στον ιδιωτικό τομέα (663 ευρώ μεικτά) θα εφαρμοσθεί από την 1η Ιανουαρίου του 2022 και μετά.

Πάνω από 2% η δεύτερη αύξηση του κατώτατου μισθού το 2022

Η απόφαση αναμένεται να ληφθεί από την κυβέρνηση μετά την άνοιξη

Της **ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ**

Σημαντικά υψηλότερη από το 2% εκτιμάται ότι θα είναι η δεύτερη, εντός του 2022, αύξηση του κατώτατου μισθού και ημερομισθίου. Μετά το οικονομικό επιτελείο αλλά και τον ίδιο τον πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη και ο αναπληρωτής υπουργός Εσωτερικών Στέλιος Πέτσας αναφέρθηκε στο θέμα, εκφράζοντας τη βεβαιότητα του ότι η αύξηση του κατώτατου μισθού θα είναι πολύ πάνω από το 2%.

Μιλώντας στον ΣΚΑΪ, ο κ. Πέτσας επισήμανε ότι για την αύξηση θα ληφθούν υπόψη ο πληθωρισμός, ο ρυθμός ανάπτυξης αλλά και οι δυνατότητες της ελληνικής οικονομίας, για να συμπληρώσει ότι «όπως καταλαβαίνουμε, με έναν ρυθμό ανάπτυξης που –κατά την εκτίμηση τη δική μου– θα πλησιάζει το 8% φέτος, δεν μπορούμε να μιλάμε για αύξηση 2%».

Να σημειωθεί ότι αντίστοιχες συζητήσεις για αυξήσεις στον κατώτατο μισθό, λόγω και της ανόδου του πληθωρισμού αλλά και της δραματικής αύξησης στις τιμές της ενέργειας, έχουν ξεκινήσει και σε Γαλλία και Ισπανία, ενώ το 2021, 17 χώρες-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης προχώρησαν σε αύξηση του κατώτατου μισθού, εκ των οποίων οι 14 τον είχαν αυξήσει και το 2020 σε σχέση με το 2019.

Οι εργοδότες

Ηδη, στους κόλπους των εργοδοτικών φορέων η συζήτηση για μια πιθανή, περαιτέρω αύξηση εντός του 2022 και μάλιστα υψηλότερη από αυτή του 2%, που θα

εφαρμοστεί στις αρχές του νέου έτους, έχει ξεκινήσει. Αλλωστε, και κατά τη διαβούλευση που πραγματοποιήθηκε την περασμένη άνοιξη, είχε αναπτυχθεί η θέση για αυξήσεις «περιορισμένης κλίμακας» είτε μέσω του κατώτατου μισθού είτε και μέσω της περαιτέρω μείωσης των ασφαλιστικών εισφορών.

Σε αυτό το μήκος κύματος, και εν αναμονή της πορείας της πανδημίας αλλά και των διεθνών τιμών στα καύσιμα, κυρίως οι μικρομεσαίοι εκτιμούν ότι η όποια απόφαση θα πρέπει να λάβει υπόψη της και τις πραγματικές συνθή-

Στ. Πέτσας: Με ένα ρυθμό ανάπτυξης που θα πλησιάζει το 8%, δεν μπορούμε να μιλάμε για αύξηση 2%».

κες στην αγορά κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2022. Όπως χαρακτηριστικά δηλώνει στην «Κ» ο πρόεδρος της ΕΣΣΕ Γιώργος Καρανίκας, εάν επαληθευτούν οι ρυθμοί ανάπτυξης της οικονομίας, όπως έχουν προβλεφθεί τόσο από την κυβέρνηση όσο και από τους διεθνείς οίκους, είναι αυτονόητη μια περαιτέρω αύξηση του κατώτατου μισθού. «Εξάλλου, πάγια θέση της ΕΣΣΕ είναι πως μια λελογισμένη αύξηση του κατώτατου μισθού αναζωογονεί την κατανάλωση, αυξάνοντας τα έσοδα των εμπορικών επιχειρήσεων και συμβάλλει στη βελτίωση του γενικότερου οικο-

νομικού κλίματος», επισημαίνει.

Πρόσφατα, η ΓΣΕΕ πρότεινε επίσης διπλή αύξηση του κατώτατου μισθού, εντός του 2022, προκειμένου να στηριχθούν κυρίως τα φτωχά νοικοκυριά, με τα στοιχεία της Eurostat να είναι άκρως ανησυχητικά, καθώς σχεδόν ένα στα τέσσερα ελληνικά νοικοκυριά (27,5%) βρίσκεται αντιμέτωπο με το φάσμα της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Διαβούλευση 5 μηνών

Η διαδικασία πάντως που θα ακολουθηθεί στη χώρα μας, είναι αυτή που προβλέπει ο νόμος, γεγονός που σημαίνει ότι απαιτείται τουλάχιστον ένα χρονικό διάστημα 5 μηνών προκειμένου να υπάρξει η προβλεπόμενη διαβούλευση και τοποθέτηση όλων των εμπλεκόμενων φορέων, η κατάρτιση προτάσεων από επιστημονικούς φορείς, η σύνταξη του τελικού πορίσματος και η τελική απόφαση από τον αρμόδιο υπουργό Εργασίας.

Να σημειωθεί ότι με την ίδια διαδικασία αποφασίστηκε στο τέλος Ιουλίου 2021 η αύξηση κατά 2% στις κατώτατες αποδοχές στον ιδιωτικό τομέα (663 ευρώ μεικτά), με εφαρμογή όμως από την 1η Ιανουαρίου του 2022 και μετά. Απόφαση η οποία δεν δυσανέστησε άλλωστε το σύνολο των εργοδοτικών φορέων, που κατά κύριο λόγο εκτιμούσαν ότι εντός του 2021 όποια απόφαση για αύξηση θα ήταν πρόωρη, άφηναν όμως ανοικτό το ενδεχόμενο για αυξήσεις εντός του 2022.

Και αυτό, γιατί ενώ οι κατώτατες αποδοχές στον ιδιωτικό το-

μέα εκτιμάται ότι αφορούν περίπου 500.000 εργαζομένους, σαφώς ανοίγουν την... όρεξη για αυξήσεις και σε κλάδους που οι αμοιβές είναι υψηλότερες, είτε μέσω κλαδικών είτε και επιχειρησιακών συμβάσεων. Επιδρούν επίσης στις ευέλικτες μορφές απασχόλησης, καθώς αυξάνεται το κατώτατο ημερομίσθιο, ενώ υπάρχουν και τουλάχιστον 20 επιδόματα, που δίνει κατά κύριο λόγο ο ΟΑΕΔ, τα οποία καθορίζονται με βάση τον κάθε φορά κατώτατο μισθό.

Σε κάθε περίπτωση, η όποια απόφαση θα πρέπει βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας να λάβει υπόψη της τα στοιχεία καθώς και τις θέσεις και προτάσεις της Τράπεζας της Ελλάδος, της ΕΛΣΤΑΤ, του ΟΑΕΔ, του ΚΕΠΕ, του ΟΜΕΔ, της ΕΙΕΑΔ, καθώς και των ινστιτούτων των εκπροσώπων των εργαζομένων και των εργοδοτών (ΙΝΕ-ΓΣΕΕ, ΙΜΕ - ΓΣΕΒΕΕ, ΙΝΕΜΥ - ΕΣΣΕ, ΙΝΣΕΤΕ, ΙΟΒΕ).

Οι διαδικασίες ξεκινούν στις αρχές κάθε χρόνου, έως τα τέλη Μαρτίου οι φορείς πρέπει να υποβάλουν τις εκθέσεις τους στην αρμόδια επιτροπή διαβούλευσης, γίνεται διαβούλευση με τους κοινωνικούς εταίρους, και έως τις 30 Απριλίου τα τελικά υπομνήματα συγκεντρώνονται και υποβάλλονται στο Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών (ΚΕΠΕ), ώστε έως το τέλος Μαΐου, μαζί με ομάδα ειδικών, να συνταχθεί το τελικό πόρισμα της διαβούλευσης. Αυτό το πόρισμα υποβάλλεται στον υπουργό Εργασίας, ο οποίος εισηγείται στην κυβέρνηση το τελικό ύψος της αύξησης.

Ολοκληρώνεται ο έλεγχος ενστάσεων για τις επιστρεπτές

Του **ΠΡΟΚΟΠΗ ΚΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ**

Τον έλεγχο χιλιάδων ενστάσεων από επιχειρήσεις και ελεύθερους επαγγελματίες, οι οποίοι είχαν αποκλειστεί από την επιστρεπτέα προκαταβολή ή έλαβαν λιγότερα χρήματα από όσα ανέμεναν, ολοκληρώνει αυτές τις μέρες η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων. Όπως αναφέρουν στελέχη του οικονομικού επιτελείου, όσοι δικαιωθούν θα λάβουν το κρατικό δάνειο μέχρι το τέλος του έτους, το οποίο ωστόσο θα πρέπει να αρχίσουν να αποπληρώνουν στα τέλη Ιανουαρίου, εκτός και εάν υπάρξει διαφορετική απόφαση από την ηγεσία του υπουργείου Οικονομικών.

Από κόσκινο περνούν οι ενστάσεις που έχουν υποβάλει επιχειρήσεις και ελεύθεροι επαγγελματίες που αποκλείστηκαν από κάποιον κύκλο της επιστρεπτέας προκαταβολής ή θεωρούν ότι έλαβαν μικρότερα ποσά ενισχύσεων από αυτά που δικαιούνται. Υπουργείο Οικονομικών και ΑΑΔΕ ελέγχουν ένα ένα τα αιτήματα επανεξέτασης καθώς και τα δικαιολογητικά που έχουν υποβληθεί, προκειμένου να καταλήξουν εάν θα απορρίψουν ή θα δικαιώσουν τους επαγγελματίες και τις επιχειρήσεις.

Η ΑΑΔΕ ελέγχει όλες τις ενστάσεις που έχουν υποβληθεί και στους επτά κύκλους και προσεχώς θα ενημερώσει την πολιτική ηγεσία για τα ποσά που θα πρέπει να πιστωθούν σε όσους τελικά πληρούν τα κριτήρια για να λάβουν την επιστρεπτέα προκαταβολή.

Στο μεταξύ, οι 700.000 επιχειρήσεις και επαγγελματίες που έλαβαν επιστρεπτέα προκαταβολή και υποχρεούνται να υποβάλουν δικαιολογητικά θα πρέπει να το κάνουν μέχρι τις 15 Νοεμβρίου, διαφορετικά θα κληθούν να επιστρέψουν το σύνολο του ποσού που έλαβαν. Αμέσως μετά την ολοκλήρωση της ανωτέρω διαδικασίας, η ΑΑΔΕ αναμένεται να ξεκινήσει τους ελέγχους όσων χρηματοδοτήθηκαν μέσω της επιστρεπτέας προκαταβολής. Η φορολογική διοίκηση θέλει να ελέγξει εάν έλαβαν παρατύπως υψηλότερα ποσά από αυτά που δικαιούνται, και εφόσον διαπιστωθεί δόλος αφενός θα κληθούν

να τα επιστρέψουν, αφετέρου θα υποστούν τις συνέπειες της φορολογικής νομοθεσίας. Σύμφωνα με παράγοντα του υπουργείου Οικονομικών, θα ελεγχθούν οι πλασματικές μειώσεις τζίρου και όσοι έκαναν τροποποιητικές δηλώσεις προκειμένου να λάβουν το κρατικό δάνειο. Σύμφωνα με τον σχεδιασμό της ΑΑΔΕ, οι ελεγκτές θα ελέγξουν:

- Το ύψος των ακαθάριστων εσόδων.
- Το ύψος του κύκλου εργασιών.
- Τους Κωδικούς Αριθμούς Δραστηριότητας – ΚΑΔ ή
- γενικότερα αν αποτυπώνεται ορθώς η κατάσταση λειτουργίας των επιχειρήσεων.

Τις επόμενες μέρες αναμένεται να εκδοθούν και οι τελευταίες απο-

Εχουν κατατεθεί από όσους αποκλείστηκαν από την επιστρεπτέα προκαταβολή ή έλαβαν λιγότερα χρήματα από όσα ανέμεναν.

φάσεις και αμέσως μετά όσοι επιθυμούν μπορούν να ξεκινήσουν να αποπληρώνουν την επιστρεπτέα προκαταβολή είτε εφάπαξ είτε σε έως 60 δόσεις. Συνολικά, θα πρέπει να επιστρέψουν το ποσό των 3 δισ. ευρώ σε σύνολο 8,3 δισ. ευρώ που έλαβαν. Για όσους πληρώσουν εφάπαξ η έκπτωση μπορεί να φθάσει και το 78,75% του δανείου που έλαβαν υπό προϋποθέσεις.

Για επιχειρήσεις που έχουν κάνει έναρξη εργασίας πριν από την 1η Ιανουαρίου 2019 και έχουν θετικά ακαθάριστα έσοδα το 2019:

- Επιστρέφεται το εν τέταρτο (25%) εφόσον έχουν πτώση ακαθάριστων εσόδων το 2020 σε σχέση με το 2019 άνω του 70% και καταγράφουν ζημίες προ φόρων.
- Επιστρέφεται το εν τρίτο (33,3%) εφόσον έχουν πτώση ακαθάριστων εσόδων το 2020 σε σχέση με το 2019 μεταξύ 30% και 70% και καταγράφουν ζημίες προ φόρων.

Για τις λοιπές επιχειρήσεις επιστρέφεται το 50%.

Όσοι δικαιωθούν θα λάβουν το κρατικό δάνειο μέχρι το τέλος του έτους, το οποίο θα πρέπει να αρχίσουν να αποπληρώνουν στα τέλη Ιανουαρίου.

Η Αθήνα στις κορυφαίες πόλεις στον κόσμο για εξ αποστάσεως εργασία

Ανάμεσα στις πιο ελκυστικές και προσίτες πόλεις για εξ αποστάσεως εργασία κατατάσσεται η Αθήνα, καταλαμβάνοντας την 48η θέση της γενικής κατάταξης που περιλαμβάνει 80 πόλεις παγκοσμίως. Αυτό αναφέρει έρευνα της WorkMotion, η οποία αξιολογεί παράγοντες που σχετίζονται με τη συμμόρφωση με την απασχόληση, το κόστος διαβίωσης, τις υποδομές και τη δυνατότητα διαβίωσης. Η εξ αποστάσεως εργασία έχει αποτελέσει μία τάση που άρχισε να γίνεται πιο διαδεδομένη κατά την επέλαση της πανδημίας, για αυτό και ήδη πολλά κράτη προωθούν κίνητρα για την προσέλκυση ξένων εργαζομένων, όπως είναι οι ψηφιακοί νομάδες.

Όπως αναφέρει η έρευνα, η Μελβούρνη είναι η πόλη με την υψηλότερη κατάταξη στον σχετικό δείκτη, ο οποίος περιλαμβάνει 80 πόλεις, σημειώνοντας καλή βαθμολογία σε ό,τι αφορά τους παράγοντες συμ-

Καταλαμβάνει την 48η θέση της γενικής κατάταξης που περιλαμβάνει τις 80 πιο ελκυστικές και προσίτες πόλεις παγκοσμίως.

μόρφωσης στην απασχόληση, την ευτυχία των πολιτών και τη βίβα για τους ψηφιακούς νομάδες. Το Μόντρεαλ και το Σίδνεϊ κατατάσσονται στη δεύτερη και στην τρίτη θέση, αντίστοιχα. Το Δουβλίνο κατατάσσεται στην καλύτερη θέση σε ό,τι αφορά την ευκολία συμμόρφωσης στην απασχόληση και ακολουθούν το Ελσίνκι και η Κοπεγχάγη. Η πόλη με τους πιο ευτυχισμένους πολίτες είναι η Κοπεγχάγη, ακολουθούμενη από τη Βέρνη και το Ουέλινγκτον. Η Κωνσταντινούπολη έχει τους πιο ευ-

Πολύ υψηλή είναι η κατάταξη της Αθήνας σε σχέση με το κόστος και τη διαθεσιμότητα στέγασης καθώς και τα άλλα έξοδα διαβίωσης.

νοϊκούς φορολογικούς συντελεστές για τους εξ αποστάσεως εργαζομένους, και ακολουθούν η Λισαβόνα και το Χονγκ Κονγκ, ενώ η Αθήνα κατατάσσεται στην 48η όγδοη θέση της γενικής κατάταξης με σκορ

71,23 στα 100. Η εταιρεία ξεκίνησε τη μελέτη προσδιορίζοντας μια λίστα δεικτών που επηρεάζουν το εάν μια πόλη είναι καλό μέρος για μεταγκατάσταση των εργαζομένων, καλύπτοντας τους κανονισμούς συμ-

μόρφωσης για την απασχόληση, τις υποδομές, το κόστος και την καλή διαβίωση. Στη συνέχεια αξιολογήθηκε χιλιάδες πόλεις παγκοσμίως σε σχέση με μια σειρά παραγόντων που σχετίζονται με την εξ αποστάσεως εργασία, προτού επιλέξει τις 80 πόλεις με την καλύτερη βαθμολογία. Για την πρώτη κατηγορία που αφορά τη συμμόρφωση με την εξ αποστάσεως απασχόληση, αξιολογήθηκε: πόσο απλό είναι για τις εταιρείες να προσλαμβάνουν εργαζομένους εξ αποστάσεως βάσει της τοπικής νομοθεσίας, επιπλέον των νομικών απαιτήσεων που πρέπει να τηρούν όταν απασχολούν εξ αποστάσεως εργαζόμενο. Σε αυτές τις δύο υποκατηγορίες, η Αθήνα έρχεται 62η και 60η, αντίστοιχα. Προσδιορίστηκε επίσης εάν οι τοποθεσίες στη μελέτη πρόσφεραν μια συγκεκριμένη βίβα για απομακρυσμένους εργαζομένους, όπου αναφέρεται πως στην Ελλάδα έχει ήδη

ανακοινωθεί η σχετική νομοθεσία. Παράλληλα, οι ερευνητές ανέλυσαν το κόστος σε κάθε πόλη μελετώντας α) τους τοπικούς φορολογικούς συντελεστές, β) το κόστος στέγασης και γ) τη διαθεσιμότητα στέγασης, καθώς και δ) πόσο προσίτη είναι η πόλη για τρόφιμα, ενέργεια και άλλα έξοδα διαβίωσης.

Η Αθήνα κατατάσσεται στην 59η, στην 24η, στην 28η και στην 20η θέση. Παράλληλα, αξιολογήθηκε η αστική υποδομή κάθε πόλης αναλύοντας τα επίπεδα πολιτικής σταθερότητας (68η η Αθήνα), ισότητας των φύλων (70η), ισότητας μειονοτήτων (70η) ισότητας LGBT+ (69η). Αξιολογήθηκε επίσης το επίπεδο ασφάλειας των πόλεων (42η η Αθήνα), εκτός από την ποιότητα του δημόσιου εκπαιδευτικού συστήματος (76η θέση), του συστήματος υγείας και της πρόσβασης των πολιτών στην υγειονομική περίθαλψη (62η θέση η Αθήνα).

Δεν επενδύουν στην ψηφιακή τεχνολογία οι μικρές επιχειρήσεις

Πολύ χαμηλές επιδόσεις για το 60% των εταιρειών, σύμφωνα με τη Eurostat

Της ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΚΟΝΤΗ

Αν και η επέλαση του κορωνοϊού αποτέλεσε για πολλές επιχειρήσεις ευκαιρία να επιταχύνουν τον ψηφιακό μετασχηματισμό τους, στην Ελλάδα οι πολύ μικρές επιχειρήσεις, που αντιπροσωπεύουν ένα μεγάλο ποσοστό της ελληνικής οικονομίας, είναι ουραγοί ως προς την υιοθέτηση νέων τεχνολογιών, γεγονός που επιδρά αρνητικά στην ήδη χαμηλή ανταγωνιστικότητά τους. Όπως προκύπτει από στοιχεία της Eurostat και από τον δείκτη ψηφιακής έντασης των επιχειρήσεων για το 2020 (Digital Intensity Index - DII 2020), 6 στις 10 επιχειρήσεις που απασχολούν τουλάχιστον 10 εργαζομένους αξιολογούνται πολύ χαμηλά στον σχετικό δείκτη, γεγονός που υποδηλώνει ότι εταιρείες τέτοιου μεγέθους δεν διοχετεύουν επαρκή κεφάλαια για να επενδύσουν σε ψηφιακές τεχνολογίες. Μάλιστα η Ελλάδα τερματίζει στην τρίτη θέση από το τέλος στον δείκτη ψηφιακής έντασης των επιχειρήσεων, αποδεικνύοντας ότι οι μικρές επιχειρήσεις έχουν να διανύσουν αρκετό δρόμο προκειμένου να προσεγγίσουν τον ευρωπαϊκό μέσο όρο.

Η αδυναμία αξιοποίησης των νέων τεχνολογιών μπορεί να εξηγήσει, εν μέρει, τον λόγο που η ανταγωνιστικότητα αρκετών μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων στην Ελλάδα παραμένει χαμηλή, με πολλές εταιρείες αυτού του μεγέθους να προσφέρουν προϊόντα και υπηρεσίες χαμηλής προστιθέμενης αξίας. Αυτό

Η αδυναμία αξιοποίησης των νέων τεχνολογιών μπορεί να εξηγήσει, εν μέρει, γιατί η ανταγωνιστικότητα αρκετών μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων στην Ελλάδα παραμένει χαμηλή.

Για το 2020 η Ελλάδα βρίσκεται στην 24η θέση μεταξύ των «27» της Ε.Ε. στον δείκτη Digital Intensity Index.

το κενό στοχεύει να καλύψει και το Ταμείο Ανάκαμψης, που αναμένεται να στηρίξει επενδύσεις που δρομολογούνται για τον ψη-

φιακό μετασχηματισμό των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Σύμφωνα με τη Eurostat, η χώρα μας ξεπερνά στον δείκτη ψηφιακής έντασης των επιχειρήσεων τη Ρουμανία και τη Βουλγαρία, όπου το 66% των επιχειρήσεων έχει πολύ χαμηλό δείκτη ψηφιακής έντασης. Πριν από την Ελλάδα είναι η Λετονία (57%) και η Ουγγαρία (53%), ενώ ο μέσος όρος στην Ε.Ε. για τις επιχειρήσεις που αξιολογούνται πολύ χαμηλά στον σχετικό δείκτη προσεγγίζει το 39%. Στον αντίποδα,

οι επιχειρήσεις στη Φινλανδία και στη Δανία (και οι δύο με 5%) καθώς και στο Βέλγιο (3%) είναι που επενδύουν περισσότερο στην ψηφιοποίηση, ενώ στις υπόλοιπες χώρες μόλις το 2% των επιχειρήσεων κινήθηκε σε πολύ υψηλά επίπεδα στον σχετικό δείκτη.

Όπως αναφέρει η Eurostat, το 2020 μόλις το 1% των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων που απασχολούν τουλάχιστον 10 εργαζομένους κατάφερε να φτάσει πολύ υψηλά στον δείκτη ψηφιακής έντασης, ενώ το 14% έφθασε σε υψηλό επίπεδο. Πάντως, σε σύγκριση με το 2018, ο δείκτης DII σε ευρωπαϊκό επίπεδο έχει βελτιωθεί, σημειώνοντας άνοδο τόσο σε επίπεδο υψηλής ψηφιακής έντασης (+5 ποσοστιαίες μονάδες) όσο και στο υψηλό επίπεδο (+0,4). Αξίζει να σημειωθεί ότι τα στοιχεία της Eurostat δείχνουν πως το 9% των μεγάλων επιχειρήσεων της Ε.Ε. είχε πολύ υψηλό DII και το 42% υψηλό επίπεδο, ενώ μόνο το 2% των μεσαίων επιχειρήσεων κατέγραψε πολύ υψηλής έντασης επίπεδο και το 25% υψηλό DII.

Ένας από τους στόχους του ευρωπαϊκού οράματος για τον ψηφιακό μετασχηματισμό είναι να φθάσει στα βασικά επίπεδα ψηφιακής έντασης έως το 2030 τουλάχιστον το 90% των μικρομεσαίων επιχειρήσεων της Ε.Ε. Το 2020, 3 στις 5 μικρομεσαίες επιχειρήσεις στην Ε.Ε., ήτοι το 60%, άγγιξαν τουλάχιστον το βασικό επίπεδο ψηφιακής έντασης, έναντι του 89% των μεγάλων επιχειρήσεων.

Στο 7% ανεβάζει τον πήχυ της ανάπτυξης για το 2021 η EBRD

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα για την Ανασυγκρότηση και την Ανάπτυξη (EBRD) προέβλεψε χθες ότι η ανάπτυξη στην Ελλάδα θα φτάσει φέτος το 7%, ενώ το 2022 θα συνεχίσει με ρυθμό 3,9%. Ετσι, το ελληνικό ΑΕΠ θα επιστρέψει στα επίπεδα του δ' τριμήνου του 2019 μέσα στο 2022.

Η τράπεζα αναθεώρησε εντυπωσιακά τις προβλέψεις της του περασμένου Ιουνίου, που έβλεπαν την ανάκαμψη για φέτος στο 4% και για το 2022 στο 5,5%. Ο βασικός λόγος είναι η καλύτερη από την αναμενόμενη πορεία του τουρισμού, όπως επισημαίνει. Οι προβλέψεις περιλαμβάνονται στην έκδοση της Regional Economic Prospects για τις περιοχές στις οποίες δραστηριοποιείται. Συνολικά, στη νοτιοανατολική Ευρώπη η τράπεζα προβλέπει ανάκαμψη 6,7% το 2021 και 4,3% το 2022 και σημειώνει ότι αυτό αντανακλά κυρίως τη σημαντική αναθεώρηση των προβλέψεων της για την Ελλάδα, καθώς η τουριστική σεζόν ήταν καλύτερη από την αναμενόμενη, αν και οι αφίξεις παραμένουν κάτω από τα επίπεδα του 2019.

Ωστόσο, η τράπεζα δεν παραλείπει να επισημάνει ότι παραμένουν σοβαροί καθοδικοί κίνδυνοι, οι οποίοι συνδέονται με την πορεία της πανδημίας και την πιθανή επίπτωση ενός νέου κύματος COVID στον τουρισμό και σε άλλες υπηρεσίες.

Η EBRD έρχεται να προστεθεί σε σειρά από φορείς και τράπεζες που αναθεωρούν προς τα πάνω τις προβλέψεις τους για το φετινό ΑΕΠ στην Ελλάδα. Το IOBE πρόσφατα προέβλεψε ανάπτυξη 8-8,5% φέτος και 4% για το 2022.

Η HSBC προέβλεψε 7,5% και η Citi 8,8%, μεταξύ άλλων. Η κυβέρνηση τοποθέτησε τον πήχυ στο 6,1% στο προσχέδιο προϋπολογισμού, αλλά ενδέχεται να αναθεωρήσει το νούμερο προς τα πάνω στην κατάθεση του οριστικού προϋπολογισμού στις 20 Νοεμβρίου. Σε αναθεώρηση προς τα πάνω της πρόβλεψής της για 4,3% αναμένεται να προχωρήσει και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, που θα ανακοινώσει τις φθινοπωρινές προβλέψεις της την ερχόμενη εβδομάδα. Το ΔΝΤ, εξάλλου, προβλέπει 6,5%.

Στην ανάλυσή της η EBRD επισημαίνει την ισχυρή ανάκαμψη των επενδύσεων και ιδίως τη συ-

Το ελληνικό ΑΕΠ θα επιστρέψει στα επίπεδα του δ' τριμήνου του 2019 μέσα στο 2022.

γκέντρωση αποθεμάτων, καθώς και την άνοδο της κατανάλωσης που ενισχύεται από το οικονομικό κλίμα. Ο σχετικός δείκτης έφτασε σε υψηλά 18 μηνών τον Αύγουστο.

Ιδιαίτερη επισήμανση κάνει στον δείκτη PMI, που έφτασε σε υψηλά 20 ετών τον Ιούλιο, σε μια ένδειξη επέκτασης του τομέα της μεταποίησης. Σύμφωνα με την έκθεση, η ανεργία συνεχίζει να υποχωρεί και βρίσκεται στα χαμηλότερα επίπεδα από τον Νοέμβριο του 2010. Το Ταμείο Ανάκαμψης αναμένεται να συνεισφέρει σημαντικά στην ανάκαμψη.

ΕΙΡΗΝΗ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

ΕΙΔΙΚΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Την Κυριακή
14 Νοεμβρίου
μαζί με την
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Εναρμονίζονται στην digital εποχή
οι Ασφαλιστικές
Εταιρείες

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

Δεν έχουμε περιθώρια για πρόσθετα μέτρα, διαμνύουν πηγές στο οικονομικό επιτελείο, προσθέτοντας ότι η κυβέρνηση οφείλει να είναι προσεκτική ενόψει και της συζήτησης για την αναθεώρηση του Συμφώνου Σταθερότητας και επισημαίνοντας ότι η χώρα κινείται σε υψηλά επίπεδα ελλείμματος.

Ενεργειακή κρίση και πανδημία πιέζουν τον προϋπολογισμό

Μειώνονται οι πιθανότητες για «κοινωνικό μέρισμα» στα τέλη του έτους

Της **ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ**

Νέες δαπάνες για κάλυψη αναγκών υγείας προσθέτει η έξαρση της πανδημίας, περιορίζοντας τα περιθώρια για το λεγόμενο «κοινωνικό μέρισμα», στο πλαίσιο του προϋπολογισμού, που κατατίθεται στις 20 Νοεμβρίου, μεταδίδουν πηγές του οικονομικού επιτελείου.

Συγκεκριμένα, οι επιπλέον υπερωρίες και εφημερίες των γιατρών, οι αναπληρώσεις των μη εμβολιασμένων και τα αυξημένα εργαστηριακά τεστ προσθέτουν δαπάνες 150 εκατ. ευρώ περίπου το τελευταίο τρίμηνο της φετινής χρονιάς, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις που γίνονται στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους. Το ποσόν έρχεται να προστεθεί στα 360 εκατ. ευρώ, περίπου, για την επιδότηση των λογαριασμών του ηλεκτρικού ρεύματος, επίσης για τους τελευταίους 3 μήνες φέτος και στα 200 εκατ. ευρώ του επιδόματος θέρμανσης.

Δεν έχουμε περιθώρια για πρόσθετα μέτρα, διαμνύουν πηγές στο οικονομικό επιτελείο, προσθέτοντας ότι η κυβέρνηση οφείλει να είναι προσεκτική ενόψει και της έναρξης της συζήτησης

για την αναθεώρηση του Συμφώνου Σταθερότητας. Στο πλαίσιο αυτό, καλείται η Ελλάδα να επιδείξει σύνεση, ώστε να ισοροποιήσει τα επιχειρήματά της υπέρ της καθιέρωσης ευελιξίας και μετριοπαθέστερων δημοσιονομικών στόχων, μετά τη λήξη της ρήτρας γενικής αποφυγής

Εφημερίες γιατρών, αναπληρώσεις των μη εμβολιασμένων, αυξημένα εργαστηριακά τεστ προσθέτουν δαπάνες 150 εκατ. στο δ' τρίμηνο.

και την επαναφορά των κανόνων δημοσιονομικής πειθαρχίας το 2023.

Η πανδημία, εξάλλου, καθιστά αβέβαιη την έκβαση του ρυθμού ανάκαμψης, καθώς μπορεί να οδηγήσει σε νέα συγκράτηση της καταναλωτικής δαπάνης. Βεβαίως, το οικονομικό επιτελείο κινήθηκε, στο προσχέδιο του προϋ-

πολογισμού, με το μετριοπαθές σενάριο για ανάπτυξη 6,1% φέτος, όταν όλοι σχεδόν οι αναλυτές προβλέπουν ότι ο ρυθμός θα φτάσει τουλάχιστον το 7%. Έτσι, εφόσον αναθεωρήσει την πρόβλεψή του στην κατάθεση του προϋπολογισμού, μπορεί να προκύψει κάποιο πρόσθετο δημοσιονομικό περιθώριο, σε σύγκριση με το προσχέδιο. Ακόμη, οι πληροφορίες από το υπουργείο Οικονομικών αναφέρουν ότι τα έσοδα τον Οκτώβριο κινήθηκαν ικανοποιητικά και πιθανώς θα ξεπεράσουν και πάλι ελαφρώς τον στόχο, όχι όμως όπως τον Σεπτέμβριο.

Στο πλαίσιο αυτό, ο υπουργός Οικονομικών Χρήστος Σταϊκούρας είπε, σε συνέντευξή του στην «Ημερησία» ότι «αν υπάρχει ο δημοσιονομικός χώρος και μπορεί να αξιοποιηθεί φέτος, και πρέπει να αξιοποιηθεί γιατί η κρίση είναι εδώ ή μπορεί να είναι πολύ πιο έντονα το επόμενο δίμηνο, οφείλει η πολιτεία να είναι μπροστά αξιοποιώντας τον δημοσιονομικό χώρο». Πρόσθεσε ότι «πιθανόν αυτό να μπορεί να γίνει με μέτρα βραχυπρόθεσμα».

Σημειώνεται ότι η κυβέρνηση εξετάζει, ούτως ή άλλως, την παράταση του μέτρου της επιδότησης των λογαριασμών ηλεκτρικού ρεύματος, μια και οι τιμές δεν προβλέπεται να υποχωρήσουν σύντομα.

Στο οικονομικό επιτελείο επισημαίνουν ότι η χώρα κινείται σε υψηλά επίπεδα ελλείμματος – το 2020 είχε το δεύτερο υψηλότερο στην Ευρώπη και το υψηλότερο χρέος, ενώ φέτος το έλλειμμα θα αγγίξει το 10% του ΑΕΠ. Αυτό σημαίνει ότι –παρά τις εντυπώσεις που κλλιεργούνται– ακόμη και αν δημιουργηθεί δημοσιονομικός χώρος, αυτός δεν αντιστοιχεί σε πλεόνασμα, αλλά σε έλλειμμα, απλώς μικρότερο από το εκτιμώμενο.

Ενόψει όμως της επιδιωκόμενης μείωσης του ελλείμματος στο 1,1% του ΑΕΠ το 2022 από 7,3% του ΑΕΠ φέτος, τα περιθώρια για χαλάρωση είναι προφανώς περιορισμένα. Το 2023, εξάλλου, η χώρα θα μπει και πάλι σε περιοική πρωτογενών πλεονασμάτων, το ύψος των οποίων θα προσδιοριστεί πιθανώς μετά τις αποφάσεις για αλλαγές στο Σύμφωνο Σταθερότητας, την ερχόμενη άνοιξη.

Επενδύσεις 320 εκατ. σε startups το 9μηνο

Της **ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΚΟΝΤΗ**

Μεγαλύτερος όγκος κεφαλαίων, ακόμη και από διεθνή επενδυτικά κεφάλαια, έχει διοχετευθεί στο ελληνικό οικοσύστημα των νεοφυών επιχειρήσεων το 9μηνο του 2021 σε σύγκριση με πέρυσι, όπως αναφέρουν τα πρώτα στοιχεία για την πορεία των επενδύσεων σε ελληνικές νεοφυείς εταιρείες και εταιρείες ελληνικών συμφερόντων με παρουσία στη χώρα μας. Σύμφωνα με εκτιμήσεις του Foundation που παρουσιάζει η «Κ» (τις οποίες αναμένεται να εμπλουτίσει και να συμπεριλάβει στη φετινή ετήσια έκθεση Startups in Greece που δημοσιεύει σε συνεργασία με το EIT Digital και το Velocity.Partners), το διάστημα Ιανουαρίου - Σεπτεμβρίου 2021 έχουν πραγματοποιηθεί 35 επενδύσεις, αριθμός σχεδόν ίδιος με το αντίστοιχο διάστημα του 2020.

Ωστόσο, τα ποσά που έχουν αντληθεί τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο από τις νεοφυείς εταιρείες φαίνεται πως είναι σημαντικά υψηλότερα σε σύγκριση με πέρυσι, κυρίως λόγω και των συνεπενδύσεων από ξένους επενδυτές. Έτσι, όπως αναφέρουν στοιχεία του Foundation, οι επενδύσεις σε νεοφυείς εταιρείες στην Ελλάδα ξεπέρασαν το 9μηνο του 2021 τα 320 εκατ. ευρώ, όταν για το αντίστοιχο διάστημα του 2020 αυτές ήταν πάνω από 145 εκατ. ευρώ. Σε αυτά δεν περιλαμβάνονται οι επιχειρήσεις Ελλήνων ιδρυτών, που δεν έχουν ούτε έδρα αλλά ούτε κάποια δραστηριότητα στη χώρα μας.

«Είναι η καλύτερη χρονιά από άποψη χρηματοδοτήσεων», αναφέρει παράγων της αγοράς, επισημαίνοντας ότι εταιρείες που έχουν χρηματοδοτηθεί στο παρελθόν από funds του Equifund αντλούν όλο και μεγαλύτερα ποσά. «Από την άλλη, φαίνεται να μην έχουν διοχετευθεί πολλά κεφάλαια σε πολλές νέες εταιρείες που δεν έχουν πραγματοποιήσει κάποιο γύρο χρηματοδοτήσεων».

Η έκθεση του Foundation θα συμπεριλάβει και τις επενδύσεις που έγιναν σε εταιρείες τεχνολογίας, όπως η Hellas Direct αλλά και η Viva, οι οποίες φέτος αντλήσαν 32 εκατ. ευρώ και 80 εκατ. δολ. αντίστοιχα από διεθνείς επενδυτές και οι οποίες, κατά πολλούς, δεν νοούνται ως νεοφυείς επιχειρήσεις καθώς βρίσκονται σε αρκετά ώριμη φάση ανάπτυξης. Σε αυτή την περίπτωση, το τελικό ποσό φαίνεται πως υπερβαίνει τα 420 εκατ. ευρώ.

Παράγοντες της αγοράς επισημαίνουν πως αρκετές ελληνικές νεοφυείς επιχειρήσεις βρίσκονται σε φάση ωρίμανσης, διαπιστώνοντας παράλληλα πως ένας από τους στόχους των επενδυτικών κεφαλαίων του Equifund, που είναι η προσέλκυση ξένων επενδυτικών κεφαλαίων, δείχνει να επιτυγχάνεται. Μεταξύ των εταιρειών που έχουν λάβει την υψηλότερη χρηματοδότηση το δι-

Αν και ο αριθμός των επενδύσεων κινείται στα περσινά επίπεδα, τα ποσά που τοποθετήθηκαν φέτος είναι σημαντικά υψηλότερα, κυρίως λόγω και των συνεπενδύσεων από ξένους.

Το αντίστοιχο περυσινό διάστημα τα κεφάλαια που τοποθετήθηκαν σε ελληνικές νεοφυείς επιχειρήσεις ήταν 145 εκατ. ευρώ.

στήμα Ιανουαρίου - Σεπτεμβρίου 2021, είναι η νεοφυής εταιρεία εκμετάλλευσης ακινήτων Blueground, η οποία άντλησε στα τέλη Σεπτεμβρίου 180 εκατ. δολ. από τις επενδυτικές εταιρείες West Cap, Geolo Capital, το ευρωπαϊκό Prime Ventures, το ελληνικό VentureFriends αλλά και τη Silicon Valley Bank, ενώ ακολουθούν η ελληνική εταιρεία ευέλικτου leasing FlexCar με χρηματοδότηση 50 εκατ. από διεθνή και ελληνικά vcs αλλά και από θεσμικούς επενδυτές.

Υψηλή χρηματοδότηση 32 εκατ. δολ. από το αμερικανικό private equity Insight Partners εξασφάλισε τον Ιούλιο του 2021 η νεοφυής LearnWorlds που δραστηριοποιείται στον κλάδο του elearning, ενώ η logistics tech εταιρεία Byrd αντλήσε 19 εκατ. δολ., με πληροφορίες να αναφέρουν ότι προσλαμβάνει ήδη άτομα στη χώρα μας. Τέλος, η εταιρεία Causalz με έδρα το Λονδίνο και τμήμα Ερευνας και Ανάπτυξης στην Ελλάδα αντλήσε 17 εκατ. δολ. από το Index Ventures, με τη συμμετοχή υφιστάμενων επενδυτών, όπως η ελληνική Marathon Venture Capital, EBRD και Pentech Ventures, ενώ 12 εκατ. δολ. από το ελβετικό fund MTIP αλλά και από υφιστάμενους επενδυτές όπως το Big Pi Ventures αντλήσε το περασμένο καλοκαίρι η Intelligencia.

Ρεκór αφίξεων από Βρετανία αναμένει ο ελληνικός τουρισμός

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Ιδιαίτερα θετικά μηνύματα για τον ελληνικό τουρισμό στέλνει η βρετανική αγορά. Εκτός από τη μεγάλη αύξηση των προκρατήσεων, που παραπέμπει στην έλευση περισσότερων Βρετανών το 2022 από το 2019, η μία μετά την άλλη οι βρετανικές αεροπορικές εταιρείες ανακοινώνουν στον υπουργό Τουρισμού Βασίλη Κικιλία σημαντική αύξηση του αριθμού των προγραμματισμένων πτήσεων και κατ' επέκταση των διαθέσιμων θέσεων από τη Βρετανία προς πολλούς ελληνικούς προορισμούς. Σύμφωνα με τον Έλληνα υπουργό, που επικαλέστηκε πηγές της βρετανικής τουριστικής αγοράς, τον Οκτώβριο καταγράφηκε στο Ηνωμένο Βασίλειο αύξηση 30% στις προκρατήσεις για το καλοκαίρι του 2022 σε σύγκριση με εκείνες του Οκτωβρίου του 2018 για το καλοκαίρι του 2019, οπότε και η Ελλάδα σημείωσε ιστορικό ρεκόρ υποδοχής ταξιδιωτών.

Έτσι, μία ημέρα μετά τη συμφωνία με τον όμιλο Jet2 που πέ-

Οι προκρατήσεις δείχνουν ότι η επόμενη τουριστική σεζόν θα είναι καλύτερη από εκείνη του 2019.

τυχε ο Β. Κικιλίας στο Λονδίνο, στο πλαίσιο της παγκόσμιας τουριστικής έκθεσης World Travel Market, ήρθε ανάλογη απόφαση και από την Easyjet. Παράλληλα, την πρόθεσή της να αυξήσει τις πτήσεις της προς νέους προορισμούς στην Ελλάδα, χωρίς όμως να έχει οριστικοποιηθεί ο σχετικός προγραμματισμός, γνωστοποίησε στον υπουργό και η British Airways. Ωστόσο, πηγές με γνώση των σχεδιασμών της British Airways εκτιμούν ότι μέχρι τον Δεκέμβριο θα έχουν ληφθεί οι σχετικές αποφάσεις, που θα σημαίνουν επιπλέον κωδικούς πτήσεων για το 2022.

Η συνάντηση του Β. Κικιλία με τον CEO της Easyjet, Γιόχαν Λούντγκρεν, και τον CEO της

Ο υπουργός Τουρισμού Βασίλης Κικιλίας συναντήθηκε με τον Βρετανό ομόλογό του Ρόμπερτ Κορτς στο Λονδίνο, στο πλαίσιο της παγκόσμιας τουριστικής έκθεσης World Travel Market.

Easyjet Holidays, Γκάρι Ουίλσον, στο πλαίσιο της WTM, συνοδεύτηκε από την ανακοίνωση της αύξησης της διαθεσιμότητας

αεροπορικών θέσεων προς την Ελλάδα κατά 500.000, σε 1,6 εκατ. θέσεις από 1,1 εκατομμύριο, ενώ διατυπώθηκε η πρόθεση να φτά-

σουν στις 2 εκατομμύρια θέσεις το 2022 εφόσον όλα κυλήσουν κατά το επιθυμητό. Επιπλέον, διατυπώθηκε η βούληση της εταιρείας να λειτουργήσει βάση είτε στο αεροδρόμιο του Ηρακλείου είτε στο αεροδρόμιο της Κέρκυρας από το 2023. Από την πλευρά της, η Jet2 θα αυξήσει κατά 600.000 τις διαθέσιμες αεροπορικές θέσεις προς ελληνικούς προορισμούς το 2022 σε σχέση με το 2019.

Συνολικά οι διαθέσιμες θέσεις της Jet2 για το 2022 θα είναι 1,44 εκατομμύριο και οι πτήσεις θα διεξάγονται από 10 βρετανικά προς 15 ελληνικά αεροδρόμια, ενώ θα πραγματοποιεί 270 πτήσεις την εβδομάδα προς ελληνικούς προορισμούς. Η βρετανική αγορά είναι η δεύτερη σημαντικότερη μετά τη Γερμανία για την Ελλάδα, αλλά σε απόσταση αναπνοής. Το 2019 ήρθαν περίπου 3 εκατομμύρια Βρετανοί ταξιδιώτες. Τώρα, μόνο οι δύο από τις παραπάνω αεροπορικές, οι Jet2 και Easyjet, θα διαθέσουν 3 εκατομμύρια θέσεις το 2022, ενώ εκατομμύρια επιπλέον θέσεις θα προσφέρει και η British Airways.

Η αισιοδοξία που οδηγεί τις αεροπορικές σε αυτές τις αποφάσεις εδράζεται στη μεγάλη διάθεση των Βρετανών για ταξίδια, αλλά και στο ιδιαίτερα ελκυστικό brand της Ελλάδας, έπειτα κι από μία χρονιά όπως η φετινή, που το σύστημα του «φωτεινού σηματοδότη» που υιοθέτησε η βρετανική κυβέρνηση (επιβάλλοντας καραντίνα σε όσους επέστρεφαν από πολλούς προορισμούς, συμπεριλαμβανομένων της Ελλάδας) απέτρεψε εκατομμύρια ταξίδια.

Ωστόσο, και ο βρετανικός «φωτεινός σηματοδότης» παύει να υφίσταται: ο υπουργός Τουρισμού συναντήθηκε με τον ομόλογό του Ρόμπερτ Κορτς, ο οποίος και τον ενημέρωσε ότι έχει αρθεί το «κόκκινο» για όλες τις χώρες και οποιαδήποτε επαναφορά του θα αφορά μόνο σε ενδεχόμενες μεταλλάξεις και όχι στον αριθμό των κρουσμάτων. Σύμφωνα με την έρευνα WTM Industry Report που παρουσιάστηκε στη διεθνή έκθεση, το σύστημα «φωτεινού σηματοδότη» απέτρεψε το 66% των Βρετανών από ταξίδια στο εξωτερικό.

Η διεθνής αγορά ανεμογεννητριών στόχος των κινεζικών εταιρειών

Προσβλέπουν σε κέρδη από τη μεγάλη ζήτηση για αιολική ενέργεια παγκοσμίως

Οι **κινεζικές** εταιρείες κατασκευής ανεμογεννητριών κατέσπασαν την εγκώρια αγορά τη μεγαλύτερη στον κόσμο, ακολουθώντας έναν φρενήρη ρυθμό εγκατάστασης. Σήμερα πλέον οι εν λόγω εταιρείες επιδιώκουν ακόμα μεγαλύτερο κομμάτι από την παγκόσμια «πίτα». Σε αυτές συγκαταλέγονται οι Xinjiang Goldwind Science & Technology, Envision Group και Ming Yang Smart Energy Group, οι οποίες έχουν περιορισμένη παρουσία στις ξένες αγορές, αλλά τώρα αλλάζουν γραμμή πλεύσης. Αυτό, όπως εξηγεί σχετικώς το πρακτορείο Bloomberg, σημαίνει ότι σχεδιάζουν να επενδύσουν σε εργοστάσια εκτός συνόρων, ώστε να αποσπάσουν μερίδια αγοράς από τις ευρωπαϊκές και αμερικανικές ανταγωνίστριές τους, όπως είναι οι Vestas Wind Systems A/S και General Electric Co, αντιστοίχως. Η δε μεγαλύτερη κατασκευάστρια ανεμογεννητριών της Κίνας, η Goldwind, δήλωσε ότι θα μπορέσει να ανταγωνιστεί ευθέως τους διεθνείς ομίλους, αρχής γενομένης από το 2022. «Δίνουμε μεγάλη προσοχή σε όλα αυτά», παρατηρεί ο Μαρκ Μπέκερ, επικεφαλής της μονάδας υπεράκτιων ανεμογεννητριών της Siemens Gamesa Renewable Energy με έδρα στην Ισπανία. Πρόκειται για τη μεγαλύτερη προμηθευτρια υπεράκτιων ανεμογεννητριών εκτός Κίνας. Και προσέθεσε πως «οι όμιλοι της Κίνας έχουν αποδείξει πως μπορούν σε πολλούς κλάδους να αποδειχθούν γρήγοροι, ενώ γνωρίζουν και πώς να κατασκευάσουν γεννήτριες». Αλλωστε ο ανταγωνισμός οξύνεται, ενόως διογκώνεται η ζήτηση διεθνώς για ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές, όπως είναι η αιολική. Από την Ευρώπη έως την Ινδία και τη Νότια Αμερική διάφορες περιοχές επεκτείνουν τις εγκαταστάσεις ΑΠΕ για να εκπληρώσουν τους επιθετικούς στόχους της συμφωνίας του Παρισιού για το κλίμα. Οι ΗΠΑ θέλουν να έχουν

Οι **υψηλότερες** τιμές χάλυβα και άλλων πρώτων υλών επιδρούν δυσμενώς στις κατασκευάστριες εταιρείες στην Ευρώπη και στις ΗΠΑ, όταν οι τιμές ανεμογεννητριών στην Κίνα είναι σχεδόν 40% χαμηλότερες, γεγονός που προσφέρει στις κινεζικές εταιρείες ισχυρό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.

Ηδη κινεζικοί όμιλοι έχουν ξεκινήσει την κατασκευή μονάδων παραγωγής στην Ευρώπη.

υπεράκτια παραγωγική ικανότητα με τη χρήση του ανέμου της τάξεως των 30 γιγαβάτ έως το 2030, από τα μηδενικά επίπεδα σήμερα. Οι κινεζικοί όμιλοι έχουν δείξει ήδη πως είναι υπολογίσιμη δύναμη και στο μέγεθος και την τιμή. Οι ευρωπαϊκές εταιρείες ανταγωνίζονται για να πουλήσουν τις μεγαλύτερες ανεμογεννήτριες, ενώ η Vestas βρέθηκε στην πρώτη θέση φέτος, διότι η παραγωγική της ικανότητα ανέρχεται σε 15 μεγαβάτ. Αυτός ο τίτλος της, όμως, σύντομα της αφαιρέθηκε, διότι ο

κινεζικός κολοσσός με έδρα την Γκουανγκντόνγκ, Ming Yang, την ξεπέρασε με 16 μεγαβάτ τον Αύγουστο. Ο κρατικός ναυπηγοκασκευαστικός όμιλος της Κίνας, China State Shipbuilding, αποκάλυψε το μεγαλύτερο μοντέλο υπεράκτιων ανεμογεννητριών με 16 μεγαβάτ επίσης, σύμφωνα με το Bloomberg NEF. Κι ενώ οι υψηλότερες τιμές χάλυβα και άλλων πρώτων υλών επιδρούν δυσμενώς στις κατασκευάστριες εταιρείες στην Ευρώπη και τις ΗΠΑ, οι τιμές ανεμογεννητριών στην Κίνα είναι σχεδόν 40% χαμηλότερες.

Αυτός, λοιπόν, ο λυσσαλέος ανταγωνισμός εντός συνόρων αναγκάζει τους ομίλους να στρέφουν το βλέμμα και στις ξένες αγορές, ακόμα κι αν η εγκώρια ζήτηση, αφότου φέτος εξασθένησε, αναμένεται να εκτιναχθεί ξανά. Αλλωστε, όπως εν κατακλείδι αναφέρει το Bloomberg, ορισμένοι

πελάτες ήδη αγοράζουν, όπως η ιταλική εταιρεία ανάπτυξης πράσινων ενεργειακών εγκαταστάσεων Renexia, η οποία σχεδιάζει να τοποθετήσει 10 ανεμογεννήτριες της Ming Yang με ικανότητα 3 μεγαβάτ για έργο πέραν των νοτίων ακτών της Ιταλίας. Η επιλογή έγινε διότι οι ανεμογεννήτριες ήταν κατάλληλα προσαρμοσμένες στους ανέμους της Μεσογείου, όπως ανέφερε ο εκπρόσωπος της Renexia. Η κινεζική εταιρεία τώρα σχεδιάζει να κατασκευάσει εργοστάσιο στη νότια Γερμανία, ενώ η έτερη κινεζική, Goldwind, θα εξάγει 2-3 γιγαβάτ ετησίως από το 2022, εν συγκρίσει με το 1,5 γιγαβάτ τα τελευταία χρόνια, κατά τον πρόεδρό της Σάο Ζιγκάνγκ. Τέλος, η απόφαση της αυτή αυξάνει το μερίδιό της στο 5% από το 3% στην υπεράκτια αγορά ανεμογεννητριών.

BLOOMBERG

Ο δήμος της Νέας Υόρκης κατά της «βασιλίσσας» της Airbnb

Αν και **πέρυσι** επήλθε εκκευρία στον δικαστικό αγώνα ανάμεσα στον κολοσσό της Airbnb και στις τοπικές αρχές της πόλης της Νέας Υόρκης για το καθεστώς των βραχυπρόθεσμων μισθώσεων, στην περίπτωση της αυτοαποκαλούμενης «βασιλίσσας της Airbnb», Μαρτίν Λακρούα, οι «σφαίρες σφυρίζουν ακόμη». Το θέμα με την πλατφόρμα διασύνδεσης ταξιδιωτών και καταλυμάτων (διαμερισμάτων/σπιτιών) Airbnb είχε προκύψει εξαιτίας της πολιτειακής νομοθεσίας, η οποία απαγορεύει τη βραχεία μίσθωση κάτω των 30 ημερών. Τον Ιούνιο του 2020 κι ενώ η εταιρεία προετοιμαζόταν για την εισαγωγή της στο Χρηματιστήριο, διευθέτησε την εισβάρος της αγωγή με τον δήμο της Νέας Υόρκης και συμφώνησε να του διαθέσει προσωπικά δεδομένα των συνεργαζόμενων ιδιοκτητών. Οι αξιώματoύκιο με αυτά στα χέρια τους έφθασαν και στην πόρτα της Μαρτίν Λακρούα, ένα χρόνο μετά τη σύναψη της συμφωνίας. Της ανέφεραν πως το γραφείο του δημάρχου της υποβάλλει αγωγή για λειτουργία μιας ουσιαστικά παράνομης αυτοκρατορίας «ντε φάκτο ξενοδοχείου». Τι σημαίνει αυτό; Όπως εξηγεί στο σχετικό δημοσίευσμά του το ειδησεογραφικό πρακτορείο Bloomberg, η 50χρονη Μαρτίν Λακρούα είχε μισθώσει τουλάχιστον 18 διαμερίσματα στην περιοχή Χελ Κίτσεν του Μανχάταν και τα ενοικίαζε στην πλατφόρμα της Airbnb για μικρά χρονικά διαστήματα. Κατηγορείται ότι είχε εμπλακεί σε παραπλανητικές εμπο-

ρικές πρακτικές, διαφημίζοντας παράνομους χώρους μισθώσεως, κάτι που αρνείται η Λακρούα. Επιπλέον, σύμφωνα με τα στοιχεία που αναφέρονται στην αγωγή, η ίδια είχε δημιουργήσει τουλάχιστον 10 διαφορετικούς λογαριασμούς στην πλατφόρμα, όπου σε ορισμένους χρησιμοποιούσε το πατρώνυμο και σε άλλους μόνο τα αρχικά της, ούτως ώστε να παρακάμπτει την πολιτειακή νομοθεσία. Άλλοι λογαριασμοί χρησιμοποιούσαν εσκεμμένα λανθασμένη διεύθυνση, ενώ η Μαρτίν Λακρούα ζητούσε από τους φιλοξενούμενους της να ψεύδονται και, εάν ερωτώντο, να απαντούν πως επισκέπτονται φίλες/φίλους και γείτονες. Βέβαια, σε συνέντευξή της παραδέχθηκε ότι παρέβη τον νόμο της πολιτείας της Νέας Υόρκης, χαρακτηρίζοντάς τον ανεπαρκή, ο οποίος την ανάγκαζε να λειτουργεί υπόγεια και να «τρέχει» την επιχείρησή της «σαν να ήταν εγκληματίας». Οι δραστηριότητές της ξεκίνησαν πριν από δέκα χρόνια, οι οποίες, όπως η ίδια η Μαρτίν Λακρούα υπερηφανευόταν στα κοινωνικά δίκτυα, της απέδωσαν σε έσοδα άνω των 5 εκατομμυρίων δολαρίων. Οπερ και αποδεικνύει το πόσο εύκολο είναι για τους ιδιοκτήτες και τις ιδιοκτήτριες ή τους διαχειριστές διαμερισμάτων να παρακάμπτουν τον νόμο. Όταν οι ιδιοκτήτες της έκαναν έξωση από ένα κτίριο για παράνομη ενοικίαση, απλά μεταφέρθηκε σε ένα άλλο στη Χελ Κίτσεν και όταν της επιβλήθηκε πρόστιμο από τις δη-

Σύμφωνα με το κατηγορητήριο, η Λακρούα είχε δημιουργήσει τουλάχιστον 10 διαφορετικούς λογαριασμούς στην πλατφόρμα, όπου σε ορισμένους χρησιμοποιούσε το πατρώνυμο και σε άλλους μόνο τα αρχικά της, έτσι ώστε να παρακάμπτει την πολιτειακή νομοθεσία.

Η Μαρτίν Λακρούα κατηγορείται ότι ενοικίαζε για μικρό χρονικό διάστημα 18 διαμερίσματα στην περιοχή Χελ Κίτσεν.

μοτικές αρχές, κατέβαλε το οφειλόμενο ποσό των 1.000 δολαρίων χωρίς να διακόψει τη δραστηριότητά της. Το 2018, όταν η Airbnb σταμάτησε τη συνεργασία της για

παραβίαση των δικών της πολιτικών, δημιούργησε νέο λογαριασμό σε άλλο όνομα. Ωστόσο, ερωτηθείσα η Airbnb για το πώς διακόπηκε η συνεργασία το 2018, αν και η πολιτική που παραβίασε η Λακρούα ίσχυε από το 2015, δεν απάντησε. Τέλος, η «πολυμήχανη» επιχειρηματίας, η οποία χρησιμοποιούσε και άλλες πλατφόρμες, όπως οι FlipKey, Expedia και Booking, προσέθεσε ότι όταν ξεκίνησε την εργασία της το 2010 ήταν νόμιμη, αλλά τότε η πολιτεία της Νέας Υόρκης τροποποίησε τη σχετική νομοθεσία βραχείας μίσθωσης.

Προσφορές στην πρώτη θέση από αεροπορικές

Οι **απανταχού** αεροπορικές εταιρείες καταβάλλουν καθετί δυνατόν ώστε να προσελκύουν επιβάτες, όπως το να ανοίγουν ξανά τους χώρους αναμονής στα αεροδρόμια με υψηλής ποιότητας υπηρεσίες, ενώ παράλληλα ολοένα και περισσότερο προσφέρουν υπηρεσίες VIP σε τουρίστες, αφού βέβαια οι τελευταίοι καταβάλλουν το ανάλογο τίμημα. Οι επιβάτες πρώτης θέσης έπαυσαν στην πλειονότητά τους να μετακινούνται εξαιτίας της πανδημίας του κορωνοϊού, στρώνοντας τις αεροπορικές εταιρείες από τους ναύλους των υψηλών περιθωρίων κέρδους. Αλλά, πλέον, η κίνηση ανακάμπτει σε συγκεκριμένες περιφέρειες και χώρες, ενώ θα επανεκκινήσουν οι πτήσεις από το εξωτερικό προς τις ΗΠΑ στις 8 Νοεμβρίου. Οπότε οι χώροι αναμονής, τα σαλόνια, αποτελούν ένα σπουδαίο εργαλείο στα χέρια των αεροπορικών εταιρειών, οι οποίες χαράσσουν τη μετά την πανδημία στρατηγική τους και ευελπιστούν να διατηρήσουν τους πιο κερδοφόρους πελάτες τους. Στις 21 Οκτωβρίου, ο αμερικανικός αερομεταφορέας United Airlines άνοιξε τον πρώτο νέο χώρο αναμονής Polaris στο αεροδρόμιο Ντιούλς, στην Ουάσιγκτον, και ανακοίνωσε πως θα ανοίξει τα υπάρχοντα σαλόνια στη Νέα Υόρκη, στο Σικάγο και στο Χιούστον έως τα τέλη της χρονιάς αυτής, ενώ θα ακολουθήσουν και τα επόμενα στις αρχές του 2022. Στην περίπτωση της Γαλλίας, ο αερομεταφορέας της Air France έχει εγκαθιδρύσει ένα χώρο 3.000 τετραγωνικών μέτρων σε έναν από τους θερματικούς σταθμούς στο «Σαρλ ντε Γκωλ» του Παρισιού. Η αεροπορική Emirates του Ντουμπάι και η καναδική Air Canada αμφότερες σχεδιάζουν να αναβαθμίσουν τους χώρους αναμονής τους, ώστε να προσφέρουν υπηρεσίες εστίασης και άλλες. «Σε μεγάλο βαθμό το αφήγημα του 2022 αναμένεται να δώσει μεγάλη έμφαση στην εστίαση, στο πώς εξυπηρετούμε τους πελάτες μας και πώς βελτιώνουμε και προάγουμε αυτό το είδος της

εμπειρίας», υπογραμμίζει ο Ματς Γουίντερ, διευθυντής προϊόντος στη μεγαλύτερη αεροπορική εταιρεία του Καναδά, Air Canada. Η τελευταία επιθυμεί να προσφέρει ένα «ανταγωνιστικό προϊόν» για τους επιβάτες της, οι οποίοι μετακινούνται για λόγους επαγγελματικών, αλλά επίσης και για όσους ταξιδεύουν για τουρισμό. Και στην ουσία, οι τελευταίοι ολοένα και περισσότερο μετά την πανδημία απαρτίζουν εκείνοι την ομάδα επιβατών που διαλέγουν να ταξιδέψουν πρώτη θέση, όπως επισημαίνει ο κ. Γουίντερ. «Το μείγμα έχει αλλάξει, αλλά η δική μας δέσμευση στο να προσφέρουμε υψηλής ποιότητας προϊόν παραμένει ως έχει. Παρα-

Κίνητρα από εταιρείες για να προσελκύσουν ξανά τους επιβάτες που τους απέφεραν τα υψηλότερα κέρδη.

κολουθούμε πολύ προσεκτικά τους ανθρώπους, που αναπαύονται στα σαλόνια αναμονής». Κατά τον Μάικλ Ντικόρπο, γενικό διευθυντή της εταιρείας με έδρα το Μόντρεαλ του Καναδά, IEG, η οποία πωλεί λογισμικό για τη διακρίση των χώρων αναμονής/σαλονιών στα αεροδρόμια, «αυτοί θα πρέπει να σχεδιάζονται ως οάσεις όσων ταξιδεύουν πρώτη θέση και θέλουν να αποφύγουν την πολυκοσμία». Σε όλο τον κόσμο, σημειώτεον, οι επιβάτες καλούνται να αναμεινουν περισσότερη ώρα σε μεγάλες ουρές, εξαιτίας των προδιαγραφών, όπως αυτές για την επίδειξη των πιστοποιητικών εμβολιασμού. Πολλοί, επίσης, χρειάζεται να περιμένουν περισσότερο χρόνο στα αεροδρόμια, διότι οι χειμαζόμενες αεροπορικές εταιρείες έχουν διαθέσιμες λιγότερες απευθείας πτήσεις.

REUTERS

ΠΩΛΕΙΤΑΙ

Πωλείται στο Παραλίμνι γωνιακό τεμάχιο επί της 1ης Απριλίου.

Πωλείται το 1/3 μερίδιο (590τμ) του πιο πάνω τεμαχίου συνολικού εμβαδού 1,772 τ.μ

Τιμή €225,000

Τηλέφωνο: 99251900

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΓΙΟΣ ΔΟΜΕΤΙΟΣ Β΄ (ΚΑ)

Προκήρυξη θέσης για εργοδότηση Σχολικού/ής Συνεργάτη/ιδας ΟΑΠ

Το Δημοτικό Σχολείο Άγιος Δομετίος Β΄ (ΚΑ), προκηρύσσει θέση για εργοδότηση Σχολικού/ής Συνεργάτη/ιδας για παροχή βοηθητικού παιδαγωγικού έργου για την περίοδο από 15/11/2021 μέχρι 22/12/2021 για 3 διδακτικές περιόδους ημερησίως με την προοπτική παράτασης.

Απαιτούμενα προσόντα:

- Πτυχίο Παιδαγωγικών ή συναφούς κλάδου (Εκπαιδευτικός Προ-δημοτικής/Δημοτικής/Μέσης Εκπαίδευσης, Εκπαιδευτικός Ειδικής Αγωγής, Ψυχολόγος κ.ά.).
- Εκπαίδευση σε θέματα διαχείρισης και αντιμετώπισης ψυχοκοινωνικών δυσκολιών των μαθητών ή προβλημάτων συμπεριφοράς στον χώρο του σχολείου θα θεωρηθεί επιπρόσθετο προσόν.

Παρακαλούνται οι ενδιαφερόμενοι/ες να προσκομίσουν στο σχολείο το βιογραφικό τους σημείωμα μέχρι τις 10/11/2021 και ώρα 12:00 στο e-mail: dim-ag-dometios2-ka-lef@schools.ac.cy ή στο fax: 22770762.

Η εργοδότηση Σχολικού/ής Συνεργάτη/ιδας θα περιλαμβάνει και συνέντευξη των ενδιαφερομένων από επιτροπή του σχολείου.

Η αντιμισθία του/της Σχολικού/ής Συνεργάτη/ιδας καθορίζεται στα 10 (δέκα) ευρώ για κάθε διδακτική περίοδο. Η εργοδότηση θα ακολουθεί τους όρους εντολής του σχετικού συμβολαίου αγοράς υπηρεσιών μεταξύ αυτού/ής και του σχολείου. Τα ακριβή καθήκοντα θα καθορίζονται από το σχολείο ανάλογα με τις ανάγκες.

Η πανδημία έφερε ανατροπές στην αγορά εργασίας των ΗΠΑ

Οι εργοδότες δίνουν μπόνους, ευέλικτα ωράρια, αλλά οι παραιτήσεις εκτοξεύθηκαν

Της **EMMA GOLDBERG**
THE NEW YORK TIMES

Κάποιοι υποβάλλουν την παραιτήσή τους. Κάποιοι παραμένουν αδρανείς στο περιθώριο περιμένοντας μια δελεαστική προσφορά. Κάποιοι άλλοι τολμούν να απαιτούν αυξήσεις μισθών, μόνιμη επιλογή για τηλεργασία ή διάφορα άλλα. Και κάποιοι δηλώνουν στους δημοσιογράφους των NYT ότι οι εργαζόμενοι έχουν απαυδήσει και πολλοί ιδιοκτήτες επιχειρήσεων, όπως εκείνοι των ρεστοράν, είναι απελπισμένοι γιατί δεν μπορούν να βρουν προσωπικό. Όπως τονίζουν, «τώρα είμαστε πολύ λιγότεροι, έχουμε πολύ υψηλότερες προδιαγραφές και αυτό μας δίνει περισσότερη διαπραγματευτική δύναμη από όση είχαμε στο παρελθόν».

Η Τζέλα Ρόμπερτς ήταν σερβιτόρα και φημισμένη ως πολύ καλή στη δουλειά της. Στη διάρκεια της πανδημίας, όμως, αναρωτήθηκε κατά πόσον μπορούσε να συνεχίσει με αυτή τη δουλειά. Οι πελάτες παραβάζαν τους κανόνες και δεν φορούσαν μάσκα. Ο βασικός μισθός ήταν 5 δολάρια την ώρα. Ένα απόγευμα τον περασμένο Νοέμβριο ένας πελάτης έβηξε στο πρόσωπό της την ώρα που του σέρβιρε ένα σάντουιτς. Επέστρεψε στο σπίτι της ράκος. Πολλοί συνάδελφοί της υπέβαλαν

τότε την παραιτήσή τους και η κ. Ρόμπερτς υπογραμμίζει πως η διευθύηση της επιχείρησής «ίδρωνε» στην προσπάθειά της να βρει κόσμο για να στελεχωθεί το ρεστοράν. Έτσι, αντί να παραιτηθεί υπέβαλε κάποια αιτήματα που έγιναν δεκτά λίγες εβδομάδες αργότερα. Ένα από αυτά ήταν να της επιτραπεί να λαμβάνει τα φιλοδωρήματά της μέσω πιστωτικής κάρτας. «Οι εργαζόμενοι έχουν απαυδήσει και τα ρεστοράν είναι απελπισμένα», τονίζει η ίδια.

Με το εργατικό δυναμικό των ΗΠΑ να έχει μειωθεί κατά περισσότερο από τέσσερα εκατ. άτομα και τον αριθμό των παραιτήσεων να βρίσκεται στα ύψη, οι εργοδότες είναι απελπισμένοι. Το ποσοστό των επιχειρήσεων που ζητούν υπαλλήλους και προσφέρουν προγράμματα συνταξιοδότησης μέσω της ιστοσελίδας ZipRecruiter έχει αυξηθεί κατά 30% σε σύγκριση με ό,τι συνέβαινε πριν από την πανδημία. Οι θέσεις που προσφέρουν ευέλικτα ωράρια εργασίας έχουν τριπλασιαστεί και το ποσοστό όσων ζητούν υπαλλήλους και προσφέρουν μπόνους από τη στιγμή της πρόσληψης έχει αυξηθεί από το 2% στο 12%. Και πάλι, το πλήθος των ανθρώπων που εγκαταλείπουν τη δουλειά τους αυξάνεται συνέχεια. Τον Αύγουστο, ένας στους 14 υπαλ-

Οι θέσεις στις ΗΠΑ που προσφέρουν ευέλικτα ωράρια εργασίας έχουν τριπλασιαστεί και το ποσοστό όσων ζητούν υπαλλήλους και προσφέρουν μπόνους από τη στιγμή της πρόσληψης έχει αυξηθεί από το 2% στο 12%. Και πάλι το πλήθος των ανθρώπων που εγκαταλείπουν τη δουλειά τους αυξάνεται συνέχεια. Τον Αύγουστο, ένας στους 14 υπαλλήλους ξενοδοχείων εγκατέλειψε τη θέση του, σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία του αμερικανικού Γραφείου Εργασίας.

Σήμερα στις Ηνωμένες Πολιτείες οι άνθρωποι που ψάχνουν δουλειά βρίσκουν σχεδόν 50% περισσότερες ελεύθερες θέσεις.

λήλους ξενοδοχείων εγκατέλειψε τη θέση του, σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία του αμερικανικού Γραφείου Εργασίας. Το ποσοστό αυτών των παραιτήσεων είναι πάνω από 50% υψηλότερο σε σύγκριση με το αντίστοιχο προ της πανδημίας. Σήμερα, στις ΗΠΑ οι άνθρωποι που ψάχνουν δουλειά βρίσκουν σχεδόν 50% περισσότερες ελεύθερες θέσεις από όσες έβρισκαν πριν από την πανδημία και πολλοί επεκτείνουν τα όρια της αναήτησής τους πολύ πέραν της πόλης τους, καθώς τους το επιτρέπουν οι νέοι διακανονισμοί που ισχύουν πλέον σε πολλούς κλάδους.

Δεδομένης όλης αυτής της πλημμύρας από επιλογές, οι εργαζόμενοι αισθάνονται ότι τώρα έχουν δυνατότητες. Οι εργοδότες παρατηρούν αυτό το άλμα στα αιτήματα των εργαζομένων και των υποψηφίων υπαλλήλων και πολλοί ενδίδουν παραχωρώντας ένα τμήμα εξουσίας γνωρίζοντας πως το νέο καθεστώς δεν θα διαρκέσει για πολύ.

«Οι άνθρωποι δεν αντιλαμβάνονται την κλίμακα των αλλαγών», επισημαίνει η Τζούλια Πόλακ, επικεφαλής οικονομολόγος της ZipRecruiter. Όπως διευκρινίζει η ίδια, κάνοντας έναν παραλληλισμό με το γνωστό παιχνίδι «μουσικές καρέκλες», «ακόμη και μία μόνον καρέκλα να πάρεις, αλλάζει η συνολική δυναμική του παιχνιδιού και αυτό είναι που βλέπουμε τώρα, καθώς αυξάνονται κατά 50% οι ελεύθερες θέσεις εργασίας και η νέα κατάσταση δίνει στους ανέργους δραματικά περισσότερη διαπραγματευτική ισχύ». Οι επιχειρήσεις διαγκωνίζονται μεταξύ τους για να

προσφέρουν περισσότερα, όπως μπόνους και οικογενειακά πακέτα ασφάλισης. Ορισμένες επιχειρήσεις ξενοδοχείων υπόσχονται στα διευθυντικά στελέχη τους «μπόνους παραμονής στην εργασία» ύψους έως και 75.000 δολαρίων για να αποτρέψουν τις παραιτήσεις. Και οι εργαζόμενοι δράττονται της ευκαιρίας για να ζητήσουν περισσότερα.

Ενδεικτική περίπτωση ο Άνταμ Ράιαν, υπάλληλος στο Target στην πόλη Κρίστιανμποουργκ, προσπαθεί να οργανώσει τους συναδέλφους του που δεν είναι οργανωμένοι σε συνδικάτο και αγωνίζεται να τους πείσει να ζητήσουν περισσότερες αποδοχές και καλύτερους όρους εργασίας από το 2017 οπότε και άνοιξε το συγκεκριμένο κατάστημα. Πριν από την πανδημία ο κ. Ράιαν έβλεπε έναν φόβο στο βλέμμα των συναδέλφων του όταν τους ζητούσε να υπογράψουν τα αιτήματά του. Τις τελευταίες εβδομάδες, όμως, οι συνάδελφοί του είναι πρόθυμοι να ακούσουν τις ιδέες του. Όταν τους

πλησιάζει σε οποιονδήποτε τομέα της επιχείρησής και αν απασχολούνται, πολλοί συμφωνούν αμέσως να προσχωρήσουν στην εκστρατεία του με την οποία ζητάει επίδομα ύψους δύο δολαρίων ανά ώρα εργασίας για την απασχόλησή τους στη διάρκεια της πανδημίας. «Τα παιδιά αισθάνονται ότι πέρασαν πολλά και έχουν λιγότερα να χάσουν», τονίζει ο ίδιος και επισημαίνει πως «με την έλλειψη εργατικών χεριών, οι άνθρωποι αισθάνονται ότι έχουν μεγαλύτερη αξία και δεν είναι τόσο αναλώσιμοι». Πράγματι, η επιχείρηση ανακοίνωσε τον περασμένο μήνα ότι θα καταβάλει στους υπαλλήλους της πρόσθετη αμοιβή ύψους δύο δολαρίων την ώρα για την περίοδο των εορτών οπότε υπάρχει μεγάλος φόρτος εργασίας. Ο κ. Ράιαν έχει εκλάβει την προσφορά της ως θετική απάντηση στις πιέσεις που άσκησαν στην επιχείρηση υπάλληλοι όπως αυτός. Και αυτό τον έχει ενθαρρύνει να εξακολουθήσει να ζητάει περισσότερα.

Τα αιτήματα των υπαλλήλων για αυξήσεις μισθών και η εξάπλωση της τηλεργασίας

Η Target είναι μία μόνο από το κύμα των επιχειρήσεων που ενδίδουν στα αιτήματα των υπαλλήλων για υψηλότερους μισθούς, καλύτερους όρους εργασίας και ευέλικτες συνθήκες. Σύμφωνα με τη Σχολή Βιομηχανικών και Εργασιακών Σχέσεων του Πανεπιστημίου Cornell, από τις αρχές του έτους και μέχρι τα μέσα Οκτωβρίου έχουν καταγραφεί απεργίες σε 178 επιχειρήσεις. Οσο ασφαλείς κι αν νιώθουν, όμως, εργαζόμενοι όπως ο κ. Ράιαν, όταν προβάλουν απαιτήσεις γνωρίζουν πως οι εργοδότες τους εξακολουθούν να έχουν ένα όπλο: τις θέσεις εργασίας. Πολλές επιχειρήσεις προειδοποίησαν το προσωπικό τους ότι αν εξακολουθήσουν να οργανώνονται υπερβολικά φανερά και θορυβωδώς, κινδυνεύουν να χάσουν τις δουλειές τους.

Ακόμη και στη σημερινή κατάσταση που οι οικονομολόγοι έχουν χαρακτηρίσει «οικονομία των εργαζομένων», πολλοί απασχολούμενοι στους τομείς της τεχνολογίας και των υπηρεσιών μπορούν ανά πάσα στιγμή να απολυθούν, σχεδόν

Στο μέλλον οι οικονομολόγοι θα μελετούν επί αιώνες αυτή την περίοδο.

χωρίς προειδοποίηση. Και όταν καθορθθούν να διατηρήσουν κάποιες κατακτήσεις, η βελτίωση που βλέπουν στους όρους εργασίας τους συχνά είναι οριακή. Οι εβδομαδιαίες αποδοχές για τους υπαλλήλους των εστιατορίων, για παράδειγμα, έχουν αυξηθεί επειδή ο κλάδος των ξενοδοχείων και των εστιατορίων δυσκολεύεται πολύ να βρει προσωπικό. Όπως επισημαίνει η Χάντιν Σίρλχολτζ, πρόεδρος του Ινστιτούτου Οικονομικής Πολιτικής, «αυτή τη στιγμή υπάρχει μια κεκτημένη ταχύτητα αλλά ταυτοχρόνως είναι πολλά τα εμπόδια στην προσπάθεια των εργαζομένων να κερδίσουν περισσότερη διαπραγματευτική ισχύ σε μόνιμη βάση». Όπως τονίζει η ίδια, είναι μικρότερο από 11% το ποσοστό των Αμερικανών εργαζο-

Σύμφωνα με τη Σχολή Βιομηχανικών και Εργασιακών Σχέσεων του Πανεπιστημίου Cornell, από τις αρχές του έτους και μέχρι τα μέσα Οκτωβρίου έχουν καταγραφεί απεργίες σε 178 επιχειρήσεις.

μένων που εκπροσωπείται από εργατικά συνδικάτα. «Οι εργοδότες προσπαθούν να προβάλουν το επιχείρημα ότι η πανδημία έπληξε τους πάντες», τονίζει η κ. Σίρλχολτζ και καταλήγει πως «ουσιαστικά ισχυ-

ρίζονται ότι δεν έχουν ισχύ, όμως γνωρίζουμε πως όλα τα χαρτιά είναι στα χέρια των εργοδοτών». Αν, πάντως, είναι περιορισμένη η δύναμη που αισθάνονται πως έχουν τώρα οι εργαζόμενοι ή ακόμη κι αν είναι

μία ψευδαίσθηση, οι αναγκαιότητες που επέβαλαν τη δυνατότητα τηλεργασίας τους έχουν δώσει μεγάλες νίκες.

Στην 3Μ, μια πολυεθνική εταιρεία μεταποίησης που έχει έδρα τη Μινεσότα, εσωτερικές έρευνες κατέδειξαν πως το 87% των εργαζομένων θέτει σε προτεραιότητα τη δυνατότητα να επιλέγει το μέρος από το οποίο θα εργάζεται. Τον Αύγουστο όταν άρχισε να μεταδίδεται το στέλεχος «Δέλτα», η εταιρεία ανακοίνωσε τη νέα προσέγγισή της στην τηλεργασία και επέτρεψε στους υπαλλήλους να επιλέξουν το πότε και αν θα έρχονται στα γραφεία της. Τον περασμένο μήνα οι υπάλληλοι της PwC πληροφορήθηκαν από την εταιρεία ότι εφεξής μπορούν να εργάζονται από οπουδήποτε προτιμούν οι ίδιοι, αλλά εντός των ΗΠΑ. Ακόμη και σε επιχειρήσεις που δίνουν σημασία στην επαφή με το προσωπικό τους έχουν αλλάξει τα δεδομένα στις προσλήψεις.

«Ως έναν βαθμό υποχωρούμε στις προσδοκίες και τις επιθυμίες

των φοιτητών Νομικής και των νεότερων δικηγόρων μας», δηλώνει ο Μπραντ Κάρπι, πρόεδρος της εταιρείας νομικών Paul Weiss, που απαιτεί να παρουσιάζονται στα γραφεία της οι περισσότεροι υπάλληλοί της τουλάχιστον τρεις φορές την εβδομάδα από αυτόν τον μήνα. Παραμένει, όμως, και πάλι πολύ πιο ανεκτική στην τηλεργασία σε σύγκριση με πριν από την πανδημία. Σύμφωνα με τον Ντέιβιντ Μπάρετ, διευθύνοντα σύμβουλο της εταιρείας λογισμικού Expensify, στο μέλλον οι οικονομολόγοι θα μελετούν επί αιώνες αυτή την περίοδο και θα αναρωτιούνται, «μα τι διάολο γινόταν».

Όπως τονίζει ο ίδιος, ήταν προσφάτως σε ένα ρεστοράν και είδε μια πινακίδα στην οποία η επιχείρηση προειδοποιούσε την πελατεία της «είμαστε υποστελεχωμένοι, γι' αυτό παρακαλώ να είστε ευγενείς με τους υπαλλήλους μας». Και καταλήγει πως δεν είχε ξαναδεί ποτέ κάτι τέτοιο στην ζωή του, μια εταιρεία που να παρνεει δημοσιώς θέση υπέρ των υπαλλήλων της.

Ελλείψεις σε οδηγούς φορτηγών, παρά τις προσλήψεις

Έχει αποδειχθεί κρίσιμος κρίκος στην παγκόσμια εφοδιαστική αλυσίδα και το χάος που αυτή παρουσιάζει. Ο λόγος βέβαια για τα βαριά φορτηγά, καθώς αυτά είναι που αναλαμβάνουν περισσότερο από το 70% των εγχώριων οδικών μεταφορών προϊόντων. Σύμφωνα μάλιστα με σχετικό ρεπορτάζ της εφημερίδας Wall Street Journal, δεν έχει δοθεί επαρκής έμφαση στο πρόβλημα της έλλειψης οδηγών βαρέων φορτηγών. Όπως επισημαίνει η αμερικανική εφημερίδα, πολλές εταιρείες φορτηγών δηλώνουν ότι αδυνατούν να προσλάβουν αρκετούς οδηγούς ώστε να ανταποκριθούν στην εκπρακτική ζήτηση για καταναλωτικά αγαθά που καταγράφεται τώρα στις ΗΠΑ, καθώς ανακαμπτεί η μεγαλύτερη οικονομία στον κόσμο. Σύμφωνα με την αμερικανική Ένωση Εταιρειών Φορτηγών, μια από τις μεγαλύτερες επιχειρή-

Είναι τουλάχιστον κατά 80.000 λιγότεροι από όσους χρειάζονται για να μεταφέρουν τα προϊόντα φέτος με κανονικούς ρυθμούς.

ματικές ενώσεις, οι οδηγοί φορτηγών στις ΗΠΑ είναι τουλάχιστον κατά 80.000 λιγότεροι από όσους χρειάζονται για να μεταφέρουν τα προϊόντα φέτος με κανονικούς ρυθμούς. Ο αριθμός αυτός είναι πολύ μεγαλύτερος από τις ελλείψεις που είχαν ήδη καταγραφεί σε αυτό το επάγγελμα προ πανδημίας, όταν χρειάζονταν άλλοι 61.500 οδηγοί. Και όμως η απασχόληση στον κλάδο έχει ανακάμψει σημαντικά μετά τη θεαματική πτώση που σημείω-

σε στο πρώτο κύμα της πανδημίας. Από τον Απρίλιο του 2020 και μέχρι τον Σεπτέμβριο του 2021 έχουν προσληφθεί 74.500 άτομα στον κλάδο, σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία του αμερικανικού υπουργείου Εργασίας. Η απασχόληση στον τομέα παραμένει, πάντως, και πάλι σε επίπεδα κατά 1,3% κάτω από εκείνα του Σεπτεμβρίου 2019. Ενώ οι αποδοχές των οδηγών βαρέων φορτηγών έχουν αυξηθεί περίπου 3% έως 4% από το 2016. Υπάρχει, άλλωστε, περιορισμένη προσφορά νέων φορτηγών και ειδικών οχημάτων και άλλου εξοπλισμού για τις μεταφορές, με αποτέλεσμα να επιδεινώνεται περαιτέρω η κατάσταση. Η μεγάλη αύξηση του όγκου των προϊόντων που πρέπει να διακινηθούν έχει δημιουργήσει συμφόρηση στους σταθμούς φόρτωσης και τους τερματικούς σταθμούς των λιμανιών. Το αποτέλεσμα είναι να

καθυστερούν εκεί τα φορτηγά και να υπάρχει ακόμη μικρότερη διαθεσιμότητα από αυτά, ενώ παράλληλα γίνεται πολύ σκληρή η δουλειά των οδηγών τους. Εργοστάσια και αποθήκες αναφέρουν μεγάλες ελλείψεις προσωπικού, ικανού να αναλάβει τη φόρτωση των προϊόντων και την παραλαβή τους. Και στο μεταξύ η γενικότερη έλλειψη εργατικών χεριών έχει οδηγήσει στην αύξηση των ελεύθερων θέσεων εργασίας σε τομείς στους οποίους μπορούν να απορροφηθούν οι οδηγοί των φορτηγών, όπως, για παράδειγμα, στις επιχειρήσεις κατ' οίκον παράδοσης, στις κατασκευαστικές και τον μεταποιητικό τομέα. Παράλληλα οι ελλείψεις οδηγών σε αύξηση του κόστους και σε καθυστερήσεις των παραδόσεων και οι βιομηχανίες της μεταποίησης αντιμετωπίζουν μεγάλες δυσκολίες και ενόψει της περιόδου των εορτών.

Από τον Απρίλιο του 2020 και μέχρι τον Σεπτέμβριο του 2021 στις ΗΠΑ έχουν προσληφθεί 74.500 άτομα στον κλάδο, ενώ οι αποδοχές των οδηγών βαρέων φορτηγών έχουν αυξηθεί περίπου 3% έως 4% από το 2016.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Το σχέδιο Ντράγκι για φοροαπαλλαγές

Του **BODRATO GUIDOGIORGIO***

Επί σχεδόν είκοσι χρόνια η Ιταλία αποδείχθηκε η πιο εξασθενημένη από τις μεγάλες ευρωπαϊκές οικονομίες, ενώ η τάση ανάπτυξης δεν ξεπερνούσε το 0,5%. Σήμερα, ο πρωθυπουργός Μάριο Ντράγκι προσπαθεί να αλλάξει αυτή την κατάσταση μέσω αναπτυξιακών πολιτικών και μεταρρυθμίσεων. Το σχέδιο του προϋπολογισμού για το 2022, το οποίο περιλαμβάνει μέτρα βραχυπρόθεσμης δημοσιονομικής στήριξης με φοροαπαλλαγές, συνιστά ένα επιπλέον βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση. Αφότου η οικονομία ανέκαμψε από την πανδημία με αύξηση 6% του πραγματικού ΑΕΠ το 2021, το υπουργείο Οικονομικών της Ιταλίας προβλέπει στο προσχέδιο του προϋπολογισμού ότι ο ρυθμός ανάπτυξης θα φθάσει το 4,7% το 2022 με το έλλειμμα του δημοσίου τομέα στο 5,6% του ΑΕΠ του χρόνου από το

Στόχος, η αναζωογόνηση της απασχόλησης και η τόνωση της οικονομίας.

9,4% φέτος. Ατενίζοντας το μέλλον πέραν της βραχυπρόθεσμης τόνωσης της οικονομίας, στο προσχέδιο του προϋπολογισμού αναφέρεται ως στόχος να ελαττωθεί η αναλογία χρέους προς ΑΕΠ στα προ πανδημίας επίπεδα του 134% έως το 2030, όταν είχε διαμορφωθεί στο 155,6% το 2020, δηλαδή σε επίπεδα-ρεκόρ.

Υπό την καθοδήγηση του Μάριο Ντράγκι, η Ιταλία ενδεχομένως τελικά να εφαρμόσει τις ιδιαίτερα αναγκαίες φορολογικές περικοπές, ώστε να αναζωογονήσει την απασχόληση. Στη χώρα η αναλογία των φόρων, που κατά μέσον όρο δίδουν οι εργαζόμενοι, προς το συνολικό εργατικό κόστος των εργοδοτών, ήταν η τρίτη υψηλότερη μεταξύ των χωρών της Ευρωζώνης προ της πανδημίας του κορωνοϊού. Ο νυν Ιταλός πρωθυπουργός επιδιώκει να διαθέσει κονδύλια 8 δισ. ευρώ για να τη μειώσει το 2022, ενώ στον προϋπολογισμό ακόμα δεν έχει διευκρινιστεί το πώς οι φοροαπαλλαγές θα επιμερισθούν ανάμεσα σε φόρους εισοδήματος εργαζομένων και του συνολικού μισθολογικού κόστους της εργοδοσίας. Μια μείωση στην επιβάρυνση των

εργαζομένων θα ωφελήσει εκείνους με ετήσια εισοδήματα από 28.000-55.000 ευρώ και δυνητικά θα ελαττώσει τον συντελεστή τους κατά δύο μονάδες στο 36% από το 38%. Υπάρχει ακόμα πρόβλεψη για 4 δισ. ευρώ σε φοροαπαλλαγές υπό τη μορφή κινήτρων στις κατασκευές από ιδιώτες, η οποία θα φέρει το σύνολο των φοροαπαλλαγών στα 12 δισ. ευρώ. Για να λάβουν τη μορφή νόμου οι περικοπές στη φορολογία που προαναφέρθηκαν, ο Μάριο Ντράγκι χρειάζεται τη στήριξη αμφοτέρων των σωμάτων του Κοινοβουλίου.

Το Κίνημα των Πέντε Αστέρων και η Λέγκα πιθανολογείται πως θα υπερψηφίσουν τον προϋπολογισμό υπό τον όρο ότι θα εξακολουθεί να στηρίζει καίριες πολιτικές, τις οποίες αμφοτέρα τα κόμματα εισήγαγαν στην κοινή τους διακυβέρνηση το 2018. Και ενώ για να εξευμενίσει το Κίνημα των Πέντε Αστέρων ο κ. Ντράγκι προβλέπει κονδύλι 1 δισ. ευρώ για την αύξηση της χρηματοδότησης του εγγυημένου ελάχιστου εισοδήματος, παράλληλα επιδιώκει να θέσει αυστηρότερες προϋποθέσεις για τους δικαιούχους, ώστε να τους παρακινήσει να αναζητήσουν εργασία. Ανταποκρινόμενη στο σοκ της πανδημίας, η Ιταλία πέτυχε την άνοιξη εισήγαγε προσωρινές περικοπές στη φορολογία εισοδήματος, οι οποίες μείωσαν στο 46% από 48% την αναλογία των φόρων, που κατά μέσον όρο δίδουν οι εργαζόμενοι, προς το συνολικό εργατικό κόστος των εργοδοτών. Τον Δεκέμβριο του 2020 οι φοροαπαλλαγές παρατάθηκαν και το 2021. Ο Μάριο Ντράγκι θέλει να περιορίσει σε μόνιμη βάση την αναλογία, διότι εάν επανέλθει στο προσχέδιο προϋπολογισμού να γίνει νόμος – και ίσως η όλη διαδικασία μεσολάβησε στα κόμματα να διαρκέσει έως την παραμονή της Πρωτοχρονιάς. Πάντως, αντιθέτως με τους προκατόχους του ο Μάριο Ντράγκι μπορεί να χαλαρώσει τον έλεγχο των δαπανών χάρις στο Ταμείο Ανάκαμψης και τους πιο χαλαρούς δημοσιονομικούς κανόνες της Ε.Ε.

* Ο κ. Bodrato Guidogiorgio είναι οικονομολόγος της επενδυτικής Berenberg Bank.

Τη γραμμή Fed για τα επιτόκια ακολουθεί η Τράπεζα της Αγγλίας

Τα διατήρησε αμετάβλητα στο ιστορικά χαμηλό επίπεδο του 0,1%

Προδίδοντας τις επιφυλάξεις που επικρατούν στους κόλπους των περισσότερων κεντρικών τραπεζών, καθώς θέλουν να τιθασεύσουν τον επιταχυνόμενο πληθωρισμό χωρίς να αναστείλουν την ανάκαμψη της οικονομίας αποσύροντας πρόωρα τη στήριξη στις οικονομίες τους, η Τράπεζα της Αγγλίας διατήρησε αμετάβλητα τα επιτόκια της στερλίνας στο ιστορικά χαμηλό επίπεδο του 0,1%. Διέψευσε, έτσι, τις προσδοκίες των αγορών, που είχαν προεξοφλήσει αύξηση των επιτοκίων της στερλίνας, προσδοκίες που είχε καλλιεργήσει τον περασμένο μήνα ο διοικητής της τράπεζας, Αντριου Μπέιλι, όταν αναφερόμενος στις πληθωριστικές πιέσεις τόνισε πως «πρέπει να δράσει» η τράπεζα. Ο λόγος είναι βέβαια η επίσημη πρόβλεψη στη Βρετανία πως ο πληθωρισμός θα φτάσει το 5% σε λίγους μήνες και συγκεκριμένα την άνοιξη του επόμενου έτους.

Στη σχετική ανακοίνωσή της η τράπεζα ανέφερε, βέβαια, πως είναι πιθανό «να χρειαστούν αυξήσεις των επιτοκίων τους επόμενους μήνες», οπότε τα στοιχεία στην αγορά βλέπουν τώρα αύξηση των επιτοκίων στο 0,25% στην επόμενη συνεδρίαση, στα μέσα Δεκεμβρίου. Είχε προηγηθεί μία ημέρα νωρίτερα η απόφαση της αμερικανικής Federal Reserve να μειώσει μεν το πρόγραμμα αγορών ομολόγων αλλά να διατηρήσει αμετάβλητα τα επιτόκια του δολαρίου, αν και έμεινε ανοικτό το ενδεχόμενο για στροφή σε περιοριστική νομισματική πολιτική σε περίπτωση περαιτέρω εκτόξευσης του πληθωρισμού. Την προηγούμενη εβδομάδα, άλλωστε, η ΕΚΤ διατήρησε αμετάβλητη την πολιτική της και για μία ακόμη φορά επέμεινε στη θέση της ότι η άνοδος του πληθωρισμού είναι παροδική και ότι είναι πρόωρη οποιαδήποτε συζήτηση για αύξηση των επιτοκίων. Η ίδια άποψη επικράτησε και στη συνεδρίαση της Τράπεζας της Αγγλίας. Η απόφαση να παραμείνουν αμετάβλητα τα επιτόκια δεν ελήφθη ομόφωνα, καθώς υπήρξαν δύο στελέχη της επιτροπής νομισματικής πολιτικής που τάχθηκαν υπέρ μιας άμεσης αύξησης των επιτοκίων στο 0,25%, όπως και τρία άλλα που ζήτησαν να αρχίσει άμεσα η μείωση του προγράμματος ποσοτικής χαλάρωσης.

Τα περισσότερα μέλη της επιτροπής, όμως, παραδόξως συμπεριλαμβανομένου και του κ. Μπέιλι, υποστήριξαν ότι η επιβράδυνση της ανάκαμψης και η

Σε σχετική ανακοίνωσή της, η Τράπεζα της Αγγλίας ανέφερε πως είναι πιθανό «να χρειαστούν αυξήσεις των επιτοκίων τους επόμενους μήνες», οπότε τα στοιχεία στην αγορά βλέπουν τώρα αύξηση των επιτοκίων στο 0,25% στην επόμενη συνεδρίαση, στα μέσα Δεκεμβρίου.

Η είδηση προκάλεσε την άμεση αντίδραση της αγοράς, με την απόδοση του διετούς ομολόγου της Βρετανίας να υποχωρεί στο 0,55%.

μείωση των εισοδημάτων των νοικοκυριών θα οδηγήσουν σε ταχύτατη πτώση του πληθωρισμού μέσα στο δεύτερο εξάμηνο του έτους. Η είδηση προκάλεσε την άμεση αντίδραση της αγοράς συναλλάγματος, που οδήγησε τη στερλίνα σε υποχώρηση 1,2%, αλλά και της αγοράς ομολόγων, με την απόδοση του διετούς ομολόγου της Βρετανίας να

υποχωρεί κατά 0,12 ποσοστιαία μονάδα, στο 0,55%.

Στο μεταξύ, όλο και περισσότερες κεντρικές τράπεζες ανά τον κόσμο προχωρούν σε αύξηση του κόστους δανεισμού, προκειμένου να αναχαιτίσουν έναν πληθωρισμό που επαναφέρει μνήμες της δεκαετίας του 1970.

Η Τράπεζα της Νορβηγίας επιβεβαίωσε την απόφασή της να αυξήσει εκ νέου τα δικά της επιτόκια τον Δεκέμβριο, μετά την πρώτη αύξηση στην οποία έχει προχωρήσει τον Σεπτέμβριο κι ενώ έχει προιδεάσει την αγορά ότι πιθανώς να προχωρήσει σε τουλάχιστον τρεις ακόμη αυξήσεις των επιτοκίων μέσα στο επόμενο έτος. Σημειωτέον ότι πρόκειται, πάντως, για την πλουσιότερη από τις σκανδιναβικές οικονομίες, που άφησε την πανδημία πίσω της πολύ ευκολότε-

ρα από τις υπόλοιπες χώρες της περιοχής, καταφεύγοντας στα κεφάλαια ύψους 1,4 τρις. δολαρίων του κρατικού επενδυτικού ταμείου με τα οποία χρηματοδότησε τα δικά της προγράμματα στήριξης. Έτσι η Τράπεζα της Νορβηγίας δεν χρειάστηκε να θεσπίσει δικό της πρόγραμμα ποσοτικής χαλάρωσης όπως η ΕΚΤ, η Τράπεζα της Αγγλίας, η Federal Reserve, αλλά και πολλές άλλες κεντρικές τράπεζες. Στην πλέον επιθετική κίνηση προς την κατεύθυνση μιας πιο περιοριστικής πολιτικής προέβη πριν από δύο εβδομάδες, περίπου, η Τράπεζα του Καναδά, όταν τερμάτισε απότομα το δικό της πρόγραμμα ποσοτικής χαλάρωσης, ενώ μηνύματα προς την ίδια κατεύθυνση έχει δώσει στις αγορές και η Τράπεζα της Αυστραλίας.

BLOOMBERG, REUTERS, FT

Επιβράδυνση στον μεταποιητικό τομέα της Κίνας λόγω της ενεργειακής κρίσης

Μία εβδομάδα από τη στιγμή που ανακοινώθηκε η επιβράδυνση της κινεζικής οικονομίας το τρίτο τρίμηνο με ρυθμό ανάπτυξης 4,9%, νέα στοιχεία έρχονται να επιβεβαιώσουν τις δυσοίωνες προοπτικές της δεύτερης οικονομίας στον κόσμο. Αυτήν τη φορά αφορούν τον μεταποιητικό τομέα που επιβραδύνεται αναπόφευκτα εξαιτίας της ενεργειακής κρίσης και της κρίσης στην κινεζική αγορά στέγης. Ο δείκτης υπευθύνων προμηθειών του κλάδου, ο γνωστός PMI, υποχώρησε τον Οκτώβριο στις 49,2 μονάδες, κάτω δηλαδή από τις 49,6 του Σεπτεμβρίου, ενώ οποιοδήποτε επίπεδο κάτω των 50 μονάδων ισοδυναμεί με συρρίκνωση του κλάδου. Όπως τονίζουν οικονομικοί αναλυτές, η επιδείνωση στον ζωτικό κλάδο της μεταποίησης αντανάκλα τις ελλείψεις ηλεκτρικής ενέργειας που οδήγησαν σε απότομες διακοπές της ηλεκτροδότησης και στη συνεπακόλουθη μείωση της παραγωγής. Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία, εξαιτίας της ενεργειακής κρίσης και δευτερευόντως εξαι-

Επιβεβαιώνονται οι δυσοίωνες προοπτικές ανάπτυξης της δεύτερης οικονομίας στον κόσμο.

τίας άλλων παραγόντων όπως η αναζωπύρωση της πανδημίας, η βιομηχανική δραστηριότητα τον Οκτώβριο βυθίστηκε στο χαμηλότερο επίπεδο από τον Φεβρουάριο του 2020, όταν η πανδημική κρίση βρισκόταν στο αποκορύφωμά της. Η Goldman Sachs εκτίμησε ότι οι διακοπές ρεύματος περιορίσαν κατά 44% τη βιομηχανική δραστηριότητα στη χώρα. Γι' αυτό και αναθεώρησε την πρόβλεψή της για την κινεζική ανάπτυξη το έτος που διανύουμε στο 7,8% από 8,2% που υπολόγιζε προ μηνών.

Οικονομικοί αναλυτές εκτιμούν, μάλιστα, πως η επιδείνωση της κινεζικής οικονομίας αυξάνει την πίεση στον Σι Τζινπίνγκ, τη στιγμή που ο Κινέζος πρόε-

Η Goldman Sachs εκτίμησε ότι οι διακοπές ρεύματος περιορίσαν κατά 44% τη βιομηχανική δραστηριότητα στη χώρα. Γι' αυτό και αναθεώρησε την πρόβλεψή της για την κινεζική ανάπτυξη το έτος που διανύουμε στο 7,8% από 8,2% που υπολόγιζε προ μηνών.

δρος προωθεί σειρά οικονομικών και κοινωνικών μεταρρυθμίσεων. Με σύνθημα την προώθηση της «κοινής ευημερίας» που κατά πολλούς αποτελεί απλώς πρό-

σχημα, ο Κινέζος πρόεδρος έχει θέσει σε εφαρμογή μια επιθετική μεταρρύθμιση του ρυθμιστικού πλαισίου που δίδει πάρα πολλούς κλάδους της οικονομίας, με

αποτέλεσμα να πλήττει επιχειρηματίες και επιχειρήσεις σε ευρύτατο φάσμα κλάδων, από την αγορά ακινήτων και την τεχνολογία μέχρι τα ηλεκτρονικά παιχνίδια, την ψυχαγωγία και την παιδεία. Τα δυσώιωνα στοιχεία ενισχύουν την επιχειρηματολογία όσων απευθύνουν εκκλήσεις για χαλαρότερη και πιο ανεκτική πολιτική προσέγγιση του Πεκίνου, και ιδιαιτέρως για τον τομέα των ακινήτων που έχει πληγεί βαρύτερα από τις απεπλάλληλες στάσεις πληρωμών του κολοσσού της Evergrande.

Έτσι, εκτός από την επιβράδυνση του μεταποιητικού τομέα, τα επιμέρους στοιχεία που δόθηκαν στη δημοσιότητα φέρουν τις «πληθωριστικές πιέσεις να κλιμακώνονται περαιτέρω», καθώς επιταχύνεται η άνοδος των τιμών σε όλο το φάσμα των πρώτων υλών και εμπορευμάτων, από τις τιμές του λιθάνθρακα μέχρι των χημικών και των μεταλλευμάτων. Σύμφωνα με αναλυτές της εταιρείας Gavekal Dragonomics, η αναμενόμενη επιβράδυνση της κινεζικής οικονομίας μετά το πρώτο κύμα

του κορωνοϊού το πρώτο εξάμηνο του περασμένου έτους έχει τώρα εξελιχθεί σε ένα «τεράστιο σοκ από την απώλεια της κεκτημένης ταχύτητας».

Εξάλλου, η δεύτερη οικονομία στον κόσμο υπονομεύεται από σειρά προβλημάτων που απειλούν και την παγκόσμια οικονομία: από την έλλειψη επεξεργαστών μέχρι την υπερβολική επιβάρυνση της εφοδιαστικής αλυσίδας και τις ρωγμές στη μεταφορά προϊόντων που παρουσιάστηκαν στο πρώτο κύμα της πανδημίας, αλλά στη συνέχεια συνδυάστηκαν με την εκτόξευση των τιμών της ενέργειας, τις διακοπές ρεύματος, αλλά ακόμα και τα sporadικά lockdowns κατά τόπους, στους οποίους καταγράφεται μεγάλη αναζωπύρωση της πανδημίας. Αναλύτες της Gavekal τονίζουν, άλλωστε, πως «η αγορά ακινήτων είναι ο σημαντικότερος μοχλός της οικονομικής δραστηριότητας» και προεξοφλούν πως αυτά τα προβλήματα θα αποδυναμώσουν περαιτέρω τους ρυθμούς ανάπτυξης και στη διάρκεια του επόμενου έτους.

Πανευρωπαϊκή πρωτιά Αθήνας στα επαγγελματικά ακίνητα

Έχει τις καλύτερες προοπτικές μεταξύ 31 πόλεων, εκτιμούν ξένοι επενδυτές

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Στην κορυφή της Ευρώπης βρίσκεται η αγορά επαγγελματικών ακινήτων της Αθήνας αναφορικά με την προβλεπόμενη πορεία των αξιών και των ενοικίων για το 2022. Σύμφωνα με την τελευταία ετήσια έρευνα της PwC και του Urban Land Institute για την ευρωπαϊκή αγορά ακινήτων το 2022, η ελληνική αγορά αναμένεται να αναδειχθεί «πρωταθλήτρια» των μελλοντικών υπεραξιών και της ανόδου των ενοικίων κατά το νέο έτος, μεταξύ 31 πόλεων. Μάλιστα αξίζει να σημειωθεί ότι η αγορά της Αθήνας συγκέντρωσε την υψηλότερη βαθμολογία σε ό,τι αφορά τόσο τη μελλοντική πορεία των ενοικίων όσο και εκείνη των αξιών.

Το συμπέρασμα αυτό προκύπτει από τις απαντήσεις που έδωσαν, στο πλαίσιο της έρευνας, στελέχη επενδυτικών εταιρειών ακινήτων και διαχειριστές ξένων επενδυτικών funds, καταδεικνύοντας τις σημαντικές προοπτικές που προσφέρει η αγορά της Αθήνας, αλλά και το γεγονός ότι η χώρα βρίσκεται πλέον στο στόχαστρο της διεθνούς επενδυτικής κοινότητας με σαφώς μαζικότερο τρόπο σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια. Στην αντίστοιχη περυσινή έρευνα, η Αθήνα είχε καταταγεί στην 9η θέση (επίσης μεταξύ 31 πόλεων). Φέτος, μετά την Αθήνα, τις υψηλότερες προοπτικές προσφέρουν η Κοπεγχάγη και τρεις γερμανικές πόλεις, το Βερολίνο, το Αμβούργο και το Μόναχο.

Παρότι σε σχέση με άλλες ευρωπαϊκές μεγαλουπόλεις είναι μικρός ο αριθμός των ξένων θεσμικών επενδυτών που έχουν τοποθετηθεί στην Αθήνα, εντούτοις οι εν λόγω επενδυτές θεωρούν ότι η πόλη προσφέρει ιδιαίτερα ισχυρές προοπτικές ανάπτυξης. Η αισιοδοξία αυτή πηγάζει τόσο από την αναμενόμενη ανάκαμψη του τουρισμού όσο και εξαιτίας της πολιτικής σταθερότητας που

Στελέχη του κλάδου σημειώνουν ότι οι τιμές στην Αθήνα βρίσκονται στην αρχή ενός νέου κύκλου ανόδου.

Σύμφωνα με έρευνα, αναμένεται να αναδειχθεί «πρωταθλήτρια» των μελλοντικών υπεραξιών και της ανόδου των ενοικίων το 2022.

προσφέρει η Ελλάδα σε σχέση με τη γειτονική Τουρκία. Όπως αναφέρει χαρακτηριστικά ο επικεφαλής ενός επενδυτικού fund, «η Ελλάδα, για πρώτη φορά έπεται από δεκαετίες, διαθέτει μια σταθερή και φιλική προς τις επιχειρήσεις κυβέρνηση. Αυτή η σταθερότητα έρχεται σε αντιπαράθεση με την κατάσταση που επικρατεί στην Τουρκία».

Στελέχη του κλάδου σημειώνουν ότι οι τιμές στην Αθήνα

βρίσκονται στην αρχή ενός νέου κύκλου ανόδου, καθώς πριν καλά καλά εξέλθει η χώρα από την οικονομική κρίση βρέθηκε ενώπιον της υγειονομικής κρίσης. Ως εκ τούτου, αποτελεί κοινή πεποίθηση μεταξύ των επενδυτών ότι οι αξίες αλλά και τα ενοίκια έχουν ακόμα σημαντικό περιθώριο ανόδου τα επόμενα χρόνια, σε συνάρτηση και με την οικονομική ανάπτυξη της χώρας. Στον αντίποδα, σε πολλές πόλεις της Ευρώπης ο ανοδικός κύκλος καταγράφηκε κατά τα χρόνια που προηγήθηκαν της πανδημίας, με αποτέλεσμα σήμερα να μην είναι σαφές το περιθώριο μελλοντικών υπεραξιών.

Ένας ακόμη λόγος που εκτιμάται ότι οι αξίες και τα ενοίκια στην Αθήνα διαθέτουν σημαντικό περιθώριο αυξήσεων στο μέλλον έγκειται στο ότι υπάρχει μικρό απόθεμα σύγχρονων κτιρίων. Έτσι, τα ακίνητα αυτά είναι ευ-

κολότερο να διατηρήσουν τις αξίες τους στο μέλλον, κάτι που δεν αναμένεται να συμβεί με τα ακίνητα μεγαλύτερης ηλικίας και χαμηλότερων ποιοτικών προδιαγραφών.

Με βάση τις συνολικές επενδυτικές προοπτικές της για το 2022, η αγορά της Αθήνας κατατάσσεται στην 23η θέση. Πρόκειται για άνοδο πέντε θέσεων, καθώς στην αντίστοιχη περυσινή έρευνα η ελληνική πρωτεύουσα είχε βρεθεί στην 28η θέση. Ο βασικός λόγος για τη σχετικά χαμηλή θέση της Αθήνας είναι η αλλαγή του τρόπου κατάταξης από το 2019 και μετά. Συγκεκριμένα, η PwC έχει διαφοροποιήσει τα κριτήρια, ώστε να αποτυπώνονται τόσο η άποψη των συμμετεχόντων επενδυτών όσο και επιπλέον στοιχεία, όπως η διαθεσιμότητα ρευστότητας και το μέγεθος της κάθε αγοράς (τομείς όπου η Αθήνα υστερεί παραδοσιακά).

Νέα ξενοδοχεία ανοίγουν στο κέντρο της πρωτεύουσας

Σε τροχιά εγκαινίων εντός των προσεχών 6-9 μηνών και ενόψει της επόμενης θερινής περιόδου έχουν αρχίσει να εισέρχονται αρκετές νέες ξενοδοχειακές μονάδες στο κέντρο της Αθήνας, με τους επενδυτές να επιταχύνουν τις εργασίες, έχοντας και ως παρακαταθήκη τη θετική πορεία του τουρισμού στην πρωτεύουσα κατά τη διάρκεια των τελευταίων μηνών.

Από τις νέες «αφίξεις» κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2022 αναμένεται ότι θα είναι το Anda Hotel Athens, μέλος της Radisson Individuals, της ομώνυμης ξενοδοχειακής αλυσίδας. Πρόκειται για το πρώτο ξενοδοχείο που θα λειτουργήσει στην οδό Βουκουρεστίου, στο Κολωνάκι, σε ένα κτίριο της δεκαετίας του 1960, το οποίο στο παρελθόν στέγαζε υπηρεσίες του Δημοσίου. Στους επτά ορόφους του ξενοδοχείου θα φιλοξενούνται 24 δωμάτια και σουίτες. Σε μπουτίκ ξενοδοχείο θα μετατραπεί και το νεοκλασικό κτίριο, στο οποίο έζησε η μεγάλη ηθοποιός Ελλη Λαμπέτη στο Κολωνάκι και συγκεκριμένα στη συμβολή των οδών Δελφών και Διδότου. Η Villa Lambeti, που θα διαχειρίζεται η Hotelising, θα διαθέτει έξι σουίτες και θα λειτουργήσει το 2022.

Το πλούσιο επενδυτικό της πρόγραμμα συνεχίζει και η Brown. Έτσι, μετά τα προσφάτως εγκαινιασθέντα Lighthouse και Dave Red Athens, η αλυσίδα από το Ισραήλ ετοιμάζει τρεις ακόμα προσθήκες στον αθηναϊκό ξενοδοχειακό «χάρτη». Οι δύο εξ αυτών είναι πιο άμεσες χρονικά. Ο λόγος για ένα μπουτίκ ξενοδοχείο που δρομολογείται στην οδό Ευριπίδου 82, σε κτίριο επιφανείας 1.700 τ.μ. Πρόκειται για μια σύμπραξη με την επίσης ισραηλινή εταιρεία Ficus Investments και αφορά την ανάπτυξη δύο ξεχωριστών κτιρίων, τα οποία ενώνονται μέσω της στοάς Μανουσάκη. Η δυνατότητα της μονάδας, η οποία εκτιμάται ότι θα λειτουργήσει εντός του πρώτου τριμήνου του 2022, είναι 63 δωματίων. Η Ficus Investments αναπτύσσει κι άλλα ξενοδοχεία, όπως μια μονάδα τεσσάρων αστέρων στο κέντρο του Ψυρρή, στην οδό Αιοκίλου. Επίσης στον Ψυρρή, η εταιρεία «τρέχει» και άλλο ένα έργο, για λογαριασμό της αλυσίδας Nin&Bau, η οποία

Το δεύτερο τρίμηνο του 2022 αναμένεται να κάνει εγκαινία το Anda Hotel Athens της αλυσίδας Radisson Individuals.

Ποιες μονάδες είναι σε τροχιά εγκαινίων εντός των προσεχών μηνών.

ήδη λειτουργεί και μια ακόμα μονάδα στην οδό Σαρρή.

Η έτερη μονάδα της Brown, η οποία μάλιστα θα λειτουργήσει τις επόμενες εβδομάδες, αφορά το Villa Brown Ermou, ένα έργο ανακατασκευής τμήματος κτιρίου στην οδό Πετράκη 26. Μάλιστα, τα πρώτα δωμάτια έχουν ήδη παραδοθεί προς χρήση. Η τρίτη επένδυση που «τρέχει» αυτή την περίοδο η Brown στο κέντρο της Αθήνας αφορά την ανακατασκευή και αναβίωση του εμβληματικού ξενοδοχείου Sans Rival, στη συμβολή των οδών Λιοσίων 11 και Κων. Παλαιολόγου. Η νέα μονάδα αναμένεται ότι θα είναι λειτουργική εντός του 2022.

Ξενοδοχείο ετοιμάζεται και στη συμβολή των οδών Λυκούργου 18 και Σωκράτους 34, πλησίον της οδού Πειραιώς και της Πλ. Ομονοίας. Πρόκειται για μια μονάδα τεσσάρων αστέρων, η οποία θα προκύψει από την αλλαγή χρήσης και ανακατασκευή του υφιστάμενου κτιρίου. Πρόκειται για επένδυση της τάξεως των 10 εκατ. ευρώ.

ΝΙΚΟΣ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ

ΑΡΘΡΟ / Του **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ**

Πού πάνε οι τιμές των ακινήτων;

Είναι το πάντα επίκαιρο ερώτημα που τίθεται συνεχώς, τόσο από ανθρώπους που πραγματικά αγωνιούν για το αν θα πρέπει να αγοράσουν ή να πουλήσουν ή αν θα πρέπει να περιμένουν, όσο και από ανθρώπους που δεν σκοπεύουν να πράξουν τίποτε και που απλά τους τρώει η περιέργεια και να γίνεται κουβέντα.

Μια συλλογιστική που αναπτύσσεται από κάποιους είναι πως κανένας δεν κρατά λεφτά άρα η ζήτηση μειώνεται και οι τιμές των ακινήτων πέφτουν. Άλλη συλλογιστική παίρνει την προσέγγιση του κόστους λέγοντας πως αφού τα πράγματα ακριβαίνουν οι τιμές πάνε πάνω.

Το μόνο σίγουρο είναι πως καμία ανάλυση δεν μπορεί να είναι τόσο υπεραπλουστευμένη.

Όπως βλέπουμε κάθε μήνα, φαίνεται μια καθαρή ανοδική πορεία στις συναλλαγές. Δηλαδή, ο αριθμός των ακινήτων που πουλιούνται αυξάνεται, ενώ στην χειρότερη περίπτωση μπορεί να δούμε την επίδοση μιας επαρχίας να παρουσιάζει μια στιγμιαία μικρή κάμψη ή σταθεροποίηση. Η αξία αυτού του δεδομένου βρίσκεται στο γεγονός πως τη συγκεκριμένη χρονική συγκυρία το μεγαλύτερο ποσοστό των ατόμων που αγοράζουν είναι Κύπριοι, αφού οι ξένοι αγοραστές είναι ακόμη λίγοι. Άρα από αυτή την άποψη υπάρχει δυναμική

με θετική προοπτική αφού η ξένη ζήτηση θα προστίθεται στην πορεία του χρόνου στην αγορά.

Στις ίδιες αναλύσεις βλέπουμε πως η συνολική αξία των συναλλαγών είναι μειωμένη κατά 20% - 25% σε σχέση με το πρόσφατο παρελθόν. Είναι αυτό ανησυχητικό; Κατ' έμένα, καθόλου, μα καθόλου, ανησυχητικό. Αυτό που έχει σημασία είναι η συναλλαγή και η

Οι πληθωριστικές τάσεις στην οικονομία καθιστούν τη γη ένα πολύ ασφαλές καταφύγιο, σε αντίθεση με το ρευστό που χάνει την αγοραστική του δύναμη.

προστιθέμενη της αξία στην οικονομία ιδιαίτερα κάτω από τέτοιες συνθήκες και όχι αν ο «Χ» αγοραστής επέλεξε να αγοράσει ένα διαμέρισμα στις €160.000 αντί ένα στις €200.000. Άστε που η αγορά των €160.000 κατά πάσα πιθανότητα συνοδεύεται και από άλλες €20.000 - €30.000 ανακαίνιση, γεγονός που έχει και αυτό την αξία του. Ακόμη πιο σημαντικό είναι πως ένας αυξημένος αριθμός αγοραστών συμπεριφέρεται κατά αυτό

Τη συγκεκριμένη χρονική συγκυρία το μεγαλύτερο ποσοστό των ατόμων που αγοράζουν είναι Κύπριοι, αφού οι ξένοι αγοραστές είναι ακόμη λίγοι.

τον τρόπο (συμπέρασμα που εν μέρει εξάγεται από τον αυξημένο αριθμό συναλλαγών).

Είναι επίσης γεγονός ότι το κατασκευαστικό κόστος έχει αυξηθεί για πολλούς και διάφορους λόγους τους οποίους είδαμε στο πρόσφατο παρελθόν. Αυτό έχει σαν άμεση συνέπεια την μείωση του κέρδους με απορρόφηση κάποιας ζημιάς από τους επιχειρηματίες ανάπτυξης γης – στις περιπτώσεις όπου υπάρχουν δεσμεύσεις βάσει συμ-

φωνιών. Μεσοπρόθεσμα η συνέπεια είναι, αφενός η αύξηση των ζητούμενων τιμών πώλησης των μονάδων που προσφέρονται προς πώληση, και αφετέρου η αλλαγή του πλάνου αγοραστών ως προς την ανέγερση της δικής τους κατοικίας ή ως προς το τι μπορούν τελικά να αποκτήσουν, αφού οι προσφορές που λαμβάνουν έχουν φύγει από... τα τζάμια. Η μακροπρόθεσμη εξέλιξη βασίζεται μάλλον σε ευχή που δεν είναι άλλη

από το να υποτροπιάσουν τα προβλήματα στην εφοδιαστική αλυσίδα και να ξεφουσκώσει το κόστος σε κάποιο βαθμό.

Όπως και να έχει όμως, η αλλαγή πλάνου επενδύσεων έχει τρεις συνέπειες: πρώτον, για μια μερίδα ατόμων βάζει τα πράγματα στον πάγο – οπότε και λειτουργεί αρνητικά στη δραστηριότητα, δεύτερον, σπρώχνει άλλη μερίδα ατόμων σε εναλλακτικές (πιο φθηνές) λύσεις, και τρίτον ασκεί πιέσεις

σε ένα σημαντικό παράγοντα της αλυσίδας παραγωγής: τη γη. Η γη θα τραβήξει αρνητικές πιέσεις τουλάχιστον ισοδύναμες με την αύξηση στο κόστος κατασκευής έτσι ώστε η τελική τιμή πώλησης των οικιστικών και εμπορικών μονάδων να μην εκτροχιαστούν πάρα πολύ. Το τελικό αποτέλεσμα φυσικά δεν μπορεί να θεωρηθεί δεδομένο επειδή δεν υπάρχει κανένα στοιχείο που να καταδεικνύει αυτή τη στιγμή πως ο μέσος ιδιοκτήτης γης έχει κι ανάγκη να πουλήσει.

Αντίθετα μάλιστα, όπως έχουμε τονίσει πρόσφατα σε διάφορες περιπτώσεις, οι πληθωριστικές τάσεις στην οικονομία καθιστούν τη γη ένα πολύ ασφαλές καταφύγιο, σε αντίθεση με το ρευστό που χάνει την αγοραστική του δύναμη (άρα κύριοι developers και γεράκια επενδυτές cash is no king), και να μην ξεχνάμε ότι υπάρχει πλεονάζουσα ρευστότητα στις τράπεζες η οποία κοστίζει και θα πρέπει να διοχετευτεί σε παραγωγικές επενδύσεις.

Άρα τα μέχρι τώρα δεδομένα συνηγορούν πως οι τιμές των ακινήτων θα έχουν ανοδική τάση στο επόμενο διάστημα, αλλά είναι δυνατό να δούμε παράλληλα μια αυξημένη αστάθεια στις τιμές αυτές.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Η πρωτεύουσα σε μετάβαση

Οι σύγχρονες προκλήσεις με το βλέμμα στραμμένο στο 2030 και το μεγάλο στοίχημα βελτίωσης της καθημερινότητας

Α Θ Η Ν Α
Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ

Η Αθήνα γίνεται ξανά και ξανά αντικείμενο συζήτησης. Συχνά μιας συζήτησης που παίρνει φωτιά. Από τις πορείες, τις διαδηλώσεις και το κυκλοφοριακό έως τον Αθηναϊκό Περίπατο και τώρα τα περίφημα... πλατάνια, ή ακόμα και τις αντιδράσεις που προκάλεσε ο ανδριάντας της Μαρίας Κάλλας, η πρωτεύουσα γίνεται συχνά ένα πεδίο μάχης ιδεών και απόψεων. Πάνω απ' όλα, όμως, είναι μια καθημερινότητα η οποία μικρή σχέση έχει με την καθημερινότητα, π.χ., του 2007. Μεσολάβησε ο Δεκέμβριος του 2008, η οικονομική κρίση, το μεταναστευτικό, η πανδημία: οι ζωές μας άλλαξαν, η πόλη άλλαξε και αυτή. Καθώς μπαίνουμε βαθιά στον 21ο αιώνα, οι πόλεις μεταμορφώνονται, κυρίως μεταβάλλονται οι αντιλήψεις μας για τη ζωή στην πόλη – σε μια μητρόπολη.

Γ. Ε. - Η. Μ.

Του **ΝΙΚΟΥ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΥ**

Ο 21ος αιώνας έχει αλλάξει την Αθήνα με μια σειρά από απρόβλεπτες συνθήκες. Την οικονομική κρίση μετά το 2008, την πανδημία μετά το 2020, τη νέα ανθρωπογεωγραφία, τη νέα εσωτερική ανακατανομή του κέντρου βάρους των συνοικιών, την τουριστική ανάκαμψη. Κοντά σε όλα αυτά τα προφανή, η νέα διεθνής ατζέντα των πόλεων, το προφίλ των μεγαλουπόλεων για τις επόμενες δεκαετίες, πάζει με μια σειρά από ζητήματα που εκτεινούνται από τον περιορισμό της κυκλοφορίας των Ι.Χ. στα ιστορικά κέντρα έως τις νέες προκλήσεις που πηγάζουν από την κλιματική κρίση.

Όλα αυτά είναι λίγο-πολύ ζητήματα κοινά για τις περισσότερες πόλεις του κόσμου, αλλά καθεμία από αυτές φέρει τον δικό της πολιτισμό, τη δική της παρακαταθήκη, μια σειρά από πρακτικά θέματα προς επίλυση, όπως επίσης και ένα σοβαρό απόθεμα άυλου πολιτισμού. Για την Αθήνα η πρόκληση με κατεύθυνση πλέον το έτος 2030 συνοψίζεται σε πτυχές που η τεχνοκρατική γλώσσα στεγάζει κάτω από την ομπρέλα της αστικής ανθεκτικότητας και της βιωσιμότητας, αλλά που ο καθημερινός πολίτης αντιλαμβάνεται ως ένα βαρόμετρο βελτίωσης ή επιδείνωσης της δικής του ζωής.

Με όλα αυτά δεδομένα, η Αθήνα προχωράει στον χρόνο με μια ορισμένη δόση αισιοδοξίας, καθώς οι πολλές αρνητικές πτυχές ισοζυγίζονται αν δεν υπερσκελίζονται από

ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ

Η **κόπωση** από τη φαινομενική ακινησία της προηγούμενης δεκαετίας, η γήρανση των οικοδομών και των υποδομών, τα ψυχικά ρήγματα που γέννησε η πανδημία και η γενικότερη αβεβαιότητα ωθούν τις δυνάμεις της πόλης σε διαρκείς αναδιπλώσεις και επανασυσπειρώσεις. Η Αθήνα κινείται. Θεματικά ή υπογείως.

τις επίσης πολλές θετικές που θα μπορούσε κανείς να εντοπίσει στον εγγενή παλμό της πόλης, στη διεθνή εμπιστοσύνη για το τουριστικό της μέλλον, στην ανάδυση μιας νέας γενιάς με μεγαλύτερη διεθνή εμπειρία και περισσότερα εφόδια.

Ενα μείζον στοίχημα είναι να γίνει η πόλη μήτρα νέων ιδεών. Από την άλλη, οι βαθιές ρήξεις στο κοινωνικό σώμα συνεχίζονται. Ζητήματα ανέχειας, παραβατικότητας, ποικίλης ασυμβατότητας ανάμεσα σε πληθυσμιακές ομάδες και διαχρονικές δυσλειτουργίες της πόλης εντείνονται ή διατηρούνται όπως έχουν κληρονομηθεί από το εγγύς παρελθόν.

Ταυτόχρονα όμως όλα αλλάζουν. Η κόπωση από τη φαινομενική ακινησία της προηγούμενης δεκαετίας, η γήρανση των οικοδομών και των υποδομών, τα ψυχικά ρήγματα που γέννησε η πανδημία, η πρόσφατη

Στα θετικά της νέας εποχής, ο εγγενής παλμός της Αθήνας, η διεθνής εμπιστοσύνη για το τουριστικό της μέλλον, η ανάδυση μιας νέας γενιάς με μεγαλύτερη διεθνή εμπειρία.

μνήμη από την ένταση του θερινού καύσωνα και η γενικότερη αβεβαιότητα ωθούν τις δυνάμεις της πόλης σε διαρκείς αναδιπλώσεις και επανασυσπειρώσεις. Η Αθήνα κινείται. Θεματικά ή υπογείως.

Η σημερινή όψη της πρωτεύουσας θα ενδιαφέρει ιδιαίτερα τον ιστορικό του μέλλοντος. Αν προσγειωθεί κανείς στους δρόμους της

Αθήνας σήμερα θα διαπιστώσει πως η πόλη είναι χωρισμένη όχι τόσο σύμφωνα με τη γεωγραφία της όσο σύμφωνα με την ένταση των κοινωνικών προβλημάτων της. Το βαθύ ρήγμα του Κηφισού που χωρίζει τη δυτική Αθήνα από το κέντρο και τα ανατολικά, βόρεια και νότια προάστια δεν έχει πλέον τόσο κομβική σημασία όση είχε στο παρελθόν. Όχι τόσο λόγω μετρό και ανάπτυξης μεγάλων εμπορικών αγορών στο Περιστέρι, στο Ιλίου και αλλού, όσο κυρίως λόγω της ανισοκατανομής μέσα στον πυρήνα της παλιάς, αστικής, κεντρικής Αθήνας.

Οι νέες τομές

Ο 21ος αιώνας έφερε νέες τομές στην αντίληψή μας για την κατεύθυνση της Αθήνας. Η μείζονος σημασίας τομή αφορά στον ακρωτηριασμό μιας μεγάλης περιοχής της άλλοτε μεσοαστικής Αθήνας,

όλου του άξονα της Πατησίων και της Αχαρνών, με διαβαθμίσεις και αυξομειώσεις. Η μεταναστευτική κρίση επιβάρυνε κυρίως αυτή την τεράστια περιοχή, με πυκνά οικοδομικά τετράγωνα και σημαντική αστική ιστορία, ενώ άφησε σχετικά αλώβητο τον άξονα Μετς - Παγκράτι - Ιλίσια - Μέγαρο Μουσικής. Αυτή η τομή στο σώμα της αστικής Αθήνας είναι ίσως η πιο μεγάλη, η πιο σοβαρή αλλά και αυτή που παρουσιάζει τις μεγαλύτερες προκλήσεις.

Ο τρόπος που κυκλοφορούμε και επικοινωνούμε μέσα στην Αθήνα αλλάζει και αυτός. Η συζήτηση για τα ποδήλατα, τα πατινία, τα ηλεκτρικά λεωφορεία, τις επεκτάσεις του μετρό. Η επιδείνωση που παρουσιάζουν οι δρόμοι της Αθήνας σε ό,τι αφορά την πυκνωση της κυκλοφορίας των Ι.Χ. έρχεται σε αντίθεση με τη διεθνή συζήτηση περί αποθάρρυνσης των οχημάτων από

το κέντρο των πόλεων. Και η συζήτηση αυτή γίνεται όσο τα ΜΜΜ επιχειρούν ασθμαίνοντας να καλύψουν χαμένο έδαφος.

Η Αθήνα αλλάζει, και αργά ή γρήγορα οι αλλαγές γίνονται αφομοιωμένα κομμάτια μιας καθημερινότητας: η νέα Ομόνοια, η νέα Ριβιέρα, η γκετοποίηση και η εγκατάλειψη, η ανάγκη εκτεταμένων δενδροφυτεύσεων, η συζήτηση για το κτιριακό απόθεμα και τη μείξη των χρήσεων στο κέντρο της πόλης, που δεν μπορεί να αφαιρεθεί μόνο στον τουρισμό, στην κατανάλωση και στην εστίαση.

Η Αθήνα μπορεί να αναδυθεί σε μείζον διεθνές κέντρο καινοτομίας, εκπαίδευσης, τουρισμού, πολιτισμού και εμπορίου. Αλλά πρώτα πρέπει να επιλύσει τη μάχη της καθημερινότητας. Είναι το μεγάλο στοίχημα δημοκρατίας της ίδιας της πόλης.

Αιζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

7.11 - 13.11.2021

Επιμέλεια: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ
art@kathimerini.com.cy
louil@kathimerini.com.cy

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΡΟΒΟΛΕΣ

«Νέ@ σε έρημο νησί»

Οι Δράσεις του Θεατρικού Οργανισμού Κύπρου «Νέ@ σε έρημο νησί» συνεχίζουν το πρόγραμμα κινηματογραφικών προβολών τους, εστιασμένο θεματικά στην εφηβική ηλικία, το οποίο πραγματοποιείται σε συνεργασία με την παιδαγωγική ομάδα Σκασι-αρχείο και το Γαλλικό Ινστιτούτο Κύπρου. Επόμενη προβολή στις 11 Νοεμβρίου (7:30 μ.μ.) το ντοκιμαντέρ της Αριάν Ντουμπλέ «Green Boys» που αφηγείται την ιστορία μιας συνάντησης, την ιστορία μιας φιλίας ανάμεσα στον 17χρονο Αλασάν, ο οποίος άφησε την πατρίδα του, τη Γουινέα, και έφτασε μόνος του στη Γαλλία έπειτα από ένα ταξίδι που διήρκεσε σχεδόν δύο χρόνια. **Πληροφορίες: Ταμείο Θεάτρου ΘΟΚ, τηλ. 7777217.**

ΧΟΡΟΣ

Dance Waves Festival 2021

Νέα έργα πολλά υποσχόμενα ή και υφιστάμενα έργα με διεθνή αναγνώριση: Έργα – φορείς νέων ιδεών, που ξεχειλίζουν ευρηματικότητα, απονέμουν μια πολύ ιδιαίτερη στα όρια του «παιχνιδιάρικου» δημιουργική διάθεση, αντανακλούν φρέσκες όσο και ξεκάθαρες/ αποσπασμένες καλλιτεχνικές ιδέες. Οκτώ χορογραφικές προτάσεις που διαθέτουν τα αντίστοιχα safe pass υψηλής καλλιτεχνικής ποιότητας και ενδιαφέροντος θα επιχειρήσουν για δύο συνεχόμενες πολύ ξεχωριστές βραδιές να εκτοξεύσουν την ενέργεια του κοινού στα όρια των διαθεσίμων της με τον μοναδικό (μαγικό) τρόπο που η υψηλή τέχνη χορού – αυτή

και μόνο αυτή – ξέρει και μπορεί. Το στοίχημα της ζωντανής ενεργειακής συνύπαρξης και ανταλλαγής, το στοίχημα της παραστατικής χορευτικής μαγείας είναι για μια ακόμη χρονιά προγραμματισμένο (να διεκδικηθεί) στον φυσικό/μαγικό του χώρο: Στο μαγικό black box του Εγκώμιου, που για μια ακόμα χρονιά εφέτος στο πλαίσιο του Dance Waves Festival 2021, το ένα και το μοναδικό που αξιώνει από το κοινό του σύγχρονου χορού στη Κύπρο είναι το – τηρουμένων των (κορονοί) αναλογιών/προδιαγραφών – αδιαχώριστο. **Εγκώμιο Πολιτιστικό Κέντρο, Νέας Έγκωμης 8, Έγκωμη. Σάββατο και Κυριακή 13, 14 Νοεμβρίου, 7:00 μ.μ.**

ΘΕΑΤΡΟ

«Η μέθοδος του Δρ. Παλομέρο»

Το Θέατρο Δέντρο παρουσιάζει το έργο «Η μέθοδος του Δρα Παλομέρο» βασισμένο στο θεατρικό έργο «Τοκ-Τοκ» του Λοράν Μπαφί, σε σκηνοθεσία του Γιάννη Λεοντάρη. Ο παγκοσμίου φήμης ισπανός γιατρός Παλομέρο, ειδικευμένος στη θεραπεία ιδεοψυχαναγκαστικών διαταραχών, επισκέπτεται μία φορά τον μήνα το ιατρείο του στο Παρίσι για να εξετάσει τους ασθενείς του. Στην αίθουσα αναμονής του ιατρείου τον περιμένουν έξι ασθενείς, που περίμεναν πολλούς μήνες για να κλείσουν το πολυπρόθετο ραντεβού μαζί του. Ένα τρελό γαϊτανάκι φόβων, επιθυμιών και συναισθημάτων, που θα οδηγήσει σε ένα απρόσμενο και συγκινητικό φινάλε. Όπως σημειώνει ο σκη-

νοθέτης η παράσταση που προτείνει στηρίζεται σε μία ελεύθερη διασκευή του έργου «Τοκ-τοκ» του Γάλλου συγγραφέα Λοράν Μπαφί και έχει στόχο να σεβαστεί όλους τους θεατρικούς κώδικες που το ίδιο το έργο υποδεικνύει. Παιζουν οι ηθοποιοί Σταύρος Λούρας, Αιμιλία Βάλλα, Μάριος Μεττής, Ονησίφορος Ονησιφόρου, Πολυκτρ Φωτιάδου. Πρεμιέρα: Κυριακή 7 Νοεμβρίου, ώρα 8:00 μ.μ. Παραστάσεις Λευκωσία 13, 20, 21, 24, 27 Νοεμβρίου και 4, 5 Δεκεμβρίου. Λεμεσός, Θέατρο Ριάλτο 14 Νοεμβρίου και Πάφος- Μαρκίδειο Θέατρο 28 Νοεμβρίου. **Πληροφορίες τηλέφωνο 99520835 και theatrodentros@gmail.com**

ΙΣΤΟΡΙΑ

«Λογοτεχνικοί Περιπάτοι 1821»

Το Διεθνές Φεστιβάλ Λευκωσίας, στο πλαίσιο του Παράλληλου Προγράμματος, οργανώνει σε συνεργασία με την Εταιρεία Πολιτιστικού Τουρισμού Discover Greek Culture στη Λευκωσία τη δράση «Λογοτεχνικοί Περιπάτοι 1821». Πρόκειται για ένα ιστορικό και λογοτεχνικό περίπατο, μία βόλτα διάρκειας 60 λεπτών στα τοπία και τη μνημεία της πόλης που συνδέονται με το μείζον αυτό γεγονός της ελληνικής Ιστορίας και χωρίζεται σε τρεις στάσεις. Ο περίπατος θα αρχίζει από την πλατεία της Αρχιεπισκοπής και η πρώτη στάση θα είναι η Παλαιά Αρχιεπισκοπή με αναφορά στον Αρχιεπίσκοπο Κυπριανό, τη δράση και τη θυσία του ιδίου και των άλλων ιεραρχών και των προκρίτων της Κύπρου, τον Ιούλιο του 1821.**Πληροφορίες: Πλατεία της Αρχιεπισκοπής, Κυριακή 7, Σάββατο 13, Κυριακή 14, Σάββατο 20 & Κυριακή 21 Νοεμβρίου. Εισιτήρια: Δίκτυο καταστημάτων Stephanis (παγκύπρια), www.soldoutticketbox.com & ταμείο θεάτρου (Δευτέρα - Παρασκευή, 11:00-14:00). Τηλέφωνο: 22797979**

ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

«Όργια» του Παζολίνι

Το Χοροθέατρο Ομάδα Πέντε παρουσιάζει το έργο «Όργια» του Πιέρ-Πάολο Παζολίνι, σε σκηνοθεσία Κωνσταντίνου Μελίδη και μετάφραση/προσαρμογή κειμένου: Έφη Καλλιφατίδη-Λουκία Ρικάκη. Ένας άντρας διαφορετικός και μια γυναίκα διαφορετική αλληλοκαταστρέφονται πριν αυτοκαταστροφούν, στην προσπάθειά τους να αναβιώσουν τις πρώτες ερωτικές τους βίαιες μνήμες. Εξόριστοι μες στ' όνειρο, ταξικά εγκλωβισμένοι, παλεύουν μέσα στο «φρικτό αφύσικο του κόσμου» εκείνου, όπου κανένας δεν είχε κάτι να πει και «κανένας δε μιλούσε». Επί σκηνής Χριστίνα Κωνσταντίνου, Δρόσος Σκώτης και

Ιωάννα Κορδάτου. Μουσική επιμέλεια: Στέλλα Βοσκαρίδου-Οικονόμου, κινσιολογική επιμέλεια/βοηθός σκηνοθέτη: Χλόη Μελίδου, σκηνικά/κοστούμια: Γιώργος Γιάννου. **Παραστάσεις: Λεμεσός, Τεχνολόγος ΕΘΑΛ 7 Νοεμβρίου, ώρα 8:30 μ.μ. και Λευκωσία, Flea theatre, 8, 9, 10, 11, 12, 13 και 14 Νοεμβρίου, ώρα 8:30. Κατάλληλο για άτομα άνω των 18.**

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Μιλώντας για αλλοίωση

Θα ήθελα να σταθώ, παραβλέποντας τον τόνο και το ύφος, σε μία μόνο πρόταση της απάντησης του υπουργού Εσωτερικών Νίκου Νουρή στην Κατερίνα Ηλιάδη για το ρεπορτάζ της στην εφημερίδα «Πολίτς» την προηγούμενη εβδομάδα, σχετικά με τη μεταχείριση των προσφύγων που καταφθάνουν μέσω θαλάσσης στην Κυπριακή Δημοκρατία. Η πρόταση αυτή είναι «Συστηματικά και καθημερινά μας προωθεί [σ.σ. το téρας (sic)] εκατοντάδες παράτυπους μετανάστες αλλοιώνοντας ακόμα και την φυσιογνωμία των χωριών μας». Ανεξάρτητα ποιος είναι το téρας, αυτό που εγώ σημειώνω είναι η έγκνση του υπουργού για τη φυσιογνωμία των χωριών μας και η ανησυχία του για την αλλοίωσή της. Τι σημαίνει αλλοίωση της φυσιογνωμίας των χωριών μας από τους μετανάστες; Τι κάνουν που αλλοιώνει τον χαρακτήρα των χωριών μας; Επειδή υπάρχουν; Θέλω να πιστεύω πως όχι. Σκέφτηκε ο κ. υπουργός τι σημαίνει αλλοίωση φυσιογνωμίας;

Δηλαδή, οι ορεινές και άλλες κοινότητες που είναι γεμάτες εργάτες γης και οικιακές βοηθούς, που κάνουν δουλειές που εμείς ούτε καν φανταζόμαστε ότι θα μπορούσαμε να κάνουμε, δεν αλλοιώνουν τη φυσιογνωμία των χωριών μας ή δεν μας ενδιαφέρει γιατί έχουν χαρτιά και

ανακυκλώνονται, άρα δεν προλαβαίνουν να πραγματοποιήσουν τα δόλια σχέδιά τους; Λοιπόν, η φυσιογνωμία των χωριών μας δεν απειλείται από την παρουσία μη γηγενών, άρα το να ανησυχούμε για το πρόβλημα, όταν αυτό δεν είναι ουσιαστικό, για εμένα τουλάχιστον είναι ψευδής γραφή ανησυχία και απευθύνεται δολίως στο θυμικό απλών ανθρώπων, στοχεύοντας σε μικροπολιτικά κέρδη.

Σαφώς και η γκετοποίηση δεν είναι καλό πράγμα, για κανέναν άνθρωπο και για καμία κοινότητα ανθρώπων, αλλά για να μην υπάρχει γκετοποίηση θα πρέπει η Πολιτεία να εξασφαλίσει τα εργαλεία εκείνα που δεν θα επιτρέπουν την παραμονή των αιτητών ασύλου σε κατάσταση πουργατορίου, που μάλλον οδηγεί στην κόλαση. Θα πρέπει το κράτος να μπορεί να διαχειριστεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο όσους/ες έρχονται στα εδάφη της και να ακολουθεί πιστά τις διεθνείς σχετικές συμβάσεις, πάση θυσία. Θα πρέπει επίσης να γνωρίζει και να πατάσει όσους και όσες προς ίδιον οικονομικό όφελος εκμεταλλεύονται την ανάγκη του άλλου. Να μπορεί να αρνείται την παραχώρηση ασύλου σε όσους δεν το δικαιούνται, και να το παρέχει σε όσους το έχουν ανάγκη.

Και για να μην παρεξηγηθούμε, δεν νομίζω ότι υπάρχει κάποιος που να θε-

ωρεί το μεταναστευτικό εύκολο θέμα, σαφώς και η Κυπριακή Δημοκρατία πιέζεται και ίσως έχει φτάσει στα όριά της, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι θα πρέπει να παραβλέπεται η ανθρωπιστική διάσταση της κατάστασης, και είναι ευθύνη του κράτους να τη διαχειριστεί προς όφελος όλων, μεταναστών/προσφύγων και των πολιτών του.

Καλό θα ήταν να ανησυχεί ο κ. υπουργός για την αλλοίωση της φυσιογνωμίας άλλων περισσότερο προβλεπόμενων τοποθεσιών, όπου γεροί πορτοφολάδες εν είδει λεσβεσιανών μεταναστών τις κατακυριεύουν, αυτοί δεν μας ανησυχούν; Οι «διαβατριάκοι» μετανάστες δεν αλλοιώνουν το όνομα της χώρας; Αγάλματα όπως αυτά της Ξυλοφάγου δεν αλλοιώνουν και εμπαίζουν το όνομα των χωριών μας; Οι πύργοι και οι ανεξέλεγκτες καθ' ύψος αναπτύξεις δεν αλλοιώνουν τη φυσιογνωμία των πόλεων μας;

Αν έχουμε έγκνση να μην αλλοιωθεί ο πολιτισμός μας στις κοινότητες θα πρέπει να αρχίσουμε να ασχολούμαστε μαζί του συστηματικά, όχι μόνο κάθε καλοκαίρι στα λογής-λογής φεστιβάλ, αλλά σε κάθε περίπτωση. Μερικά μόνο παραδείγματα του πώς θα καταφέρουμε να διατηρήσουμε τη φυσιογνωμία των χωριών μας είναι η ανάπτυξη ποικίλων πολιτιστικών δράσεων που θα βοηθήσουν –όσο

γίνεται– τους κατοίκους να παραμείνουν στους τόπους τους ή άλλους να τολμήσουν την αποκέντρωση, είναι ενίσχυση θεσμών όπως αυτός του «Εκτός Έδρας» του ΘΟΚ, την προηγούμενη εβδομάδα για παράδειγμα βρέθηκα στον Πεδουλά για να καλύψω την περίοδεία της παράστασης «Ντά» στο πλαίσιο της δράσης του Οργανισμού και είδα τη διψη των κατοίκων για ψυχαγωγία, το ίδιο συμβαίνει και σε πλείστες άλλες κοινότητες, απομακρυσμένες ή μν. Δράσεις όπως αυτή της Υπηρεσίας Χειροτεχνίας με την έναρξη εργαστηρίων κεντρικής λευκαρίτικου.

Όταν ενέργειες όπως οι παραπάνω και άλλες αρχίσουν να γίνονται καθησώς, όταν οι επιτήδειοι, του λευκού κολάρου ή δήθεν τάχα μου κολληγάρκες, αρχίσουν να βλέπουν την κόκκινη κάρτα για τις έκνομες ενέργειές τους, όταν εμείς οι ίδιοι αρχίσουμε να σεβόμαστε τη φυσιογνωμία των χωριών και των πόλεων μας, και δεν χτίζουμε όπου έχει άπλα, και αρχίσουμε στα σοβαρά να μιλάμε για τον πολιτισμό μας, τότε και μόνο τότε να έχουμε να μιούτρα να μιλάμε για τον πολιτισμό που μας τον αλλοιώνουν με πρόγραμμα κάποιοι άλλοι. Δεν θέλω να μας στεναχωρήσω, αλλά τα καταφέρνουμε και μόνοι μας.

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ

Αποσβολωμένοι, ανάμεσα σε δύο κόσμους

Ο μετα-κόσμος του Ζαν Ρενουάρ, όπως αποτυπώνεται στον «Κανόνα του παιχνιδιού», μπορεί άραγε να συνδεθεί με το meta του Μαρκ Ζούκερμπεργκ; Και ποια σχέση έχει το 1939, που προβλήθηκε η ταινία, πριν ξεσπάσει ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος, με το 2021 και την αναγγελία ενός νέου διαδικτυακού κόσμου, ο οποίος θα επιτρέψει στους χρήστες να συνυπάρχουν και να αλληλεπιδρούν σε εικονικούς χώρους μέσω της επαυξημένης πραγματικότητας;

Καμία, είναι η απάντηση· εκ πρώτης όψεως τουλάχιστον. Οποιοσδήποτε συσχετισμός μοιάζει τραβηγμένος από τα μαλλιά. Το «μεταίχιμο» που απεικονίζει ο Ρενουάρ και το «μεταξύ των δύο κόσμων, του αναλογικού και του ψηφιακού» που ήδη βιώνουμε και θα ζήσουμε, καθώς φαίνεται, ακόμη πιο σχιζοφρενικά στο άμεσο μέλλον, δεν συναντιούνται. Υπάρχει, όμως, και κάτι ακόμη: ο Γάλλος σκηνοθέτης, στην αριστουργηματική αυτή ταινία του, προοιωνίζεται την αναπόφευκτη μετάβαση σε μια νέα εποχή. Υπενθυμίζει πόσο γρήγορα μπορούν να αλλάξουν από στιγμή σε στιγμή οι κανόνες του παιχνιδιού. Μπορούμε να τους ορίσουμε και πάλι από την αρχή;

Το ερώτημα, εκτός από κινηματογραφικό, είναι κοινωνικό, πολιτικό, υπαρξιακό. Ίσως γι' αυτό και το 62ο Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης, που βρίσκεται σε εξέλιξη (ολοκληρώνεται την Κυριακή 14 Νοεμβρίου), επέλεξε τον «Κανόνα του παιχνιδιού» ως άξονα της φετινής διοργάνωσης.

Επιπλέον, ανέθεσε σε 10 εικαστικούς να αντλήσουν έμπνευση από τη σάτιρα του Ρενουάρ και το αποτέλεσμα παρουσιάζεται σε έκθεση στην Προβλήτα Α΄.

Η «στιγμή», απ' όποια πλευρά κι αν τη δει κανείς, επαναπροσδιορίζει τη σχέση με την πραγματικότητα. Είτε εξαρτάται από τον Ζούκερμπεργκ είτε από την πανδημία. Ο Γάλλος δημοσιογράφος και κριτικός κινηματογράφου, Πασκάλ Μεριζό, θυμίζει με κείμενό του στο περιοδικό του Φεστιβάλ «Πρώτο πλάνο», μια δίλωση του Ρενουάρ, χρόνια μετά την ολοκλήρωση της ταινίας: «Αυτό που είναι ενδιαφέρον είναι η χρονική συγκυρία στην οποία τη γύρισα, στο διάστημα που μεσολάβησε ανάμεσα στη Συμφωνία του Μονάχου και το ξέσπασμα του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Την εποχή, δηλαδή, που αισθανόμουν πέρα για πέρα αποσβολωμένος και πανικόβλητος από τη στάση που τηρούσε μια μεγάλη μερίδα της κοινωνίας στη Γαλλία, στην Αγγλία, αλλά και σε ολόκληρο τον κόσμο. Εκείνη τη στιγμή, μου φάνηκε ότι ο πιο ταιριαστός τρόπος για να σχολιάσω την κατάσταση που επικρατούσε ήταν να μην κάνω την παραμικρή αναφορά σε αυτό που συμβαίνει πραγματικά, να διηγηθώ μια ιστορία χαλαρών πθόν, αντλώντας έμπνευση από τον Μπομαρσέ και τον Μαριβό, ανατρέχοντας στους κλασικούς συγγραφείς και στην παράδοση της γαλλικής κωμωδίας». Και εμείς, πολλές δεκαετίες αργότερα, πάνω από μισό αιώνα, νιώθουμε «αποσβολωμένοι και πανικόβλητοι». Ένας μεγάλος αριθμός ανθρώπων ζει σε μια ανεστραμμένη πραγματικότητα. Η πανδημία το αποκάλυψε σε έκταση που δεν επιτρέπει αυταπάτες. Υπάρχει κινηματογραφική καταγραφή, έστω και υπαινικτική, αυτής της συνθήκης; Ταινίες προφητικές, διορατικές και ριζοσπαστικές, που να αναδεικνύουν τις αναποκλειστές και ανατροπές –ψυχικές και κοινωνικές– που έφερε ο κορωνοϊός; Οι κινηματογραφιστές σε όλον τον πλανήτη πόσο επιπρεάζονται και πόσο συμμετέχουν σε αυτή τη διαδικασία των «κανόνων του παιχνιδιού» – νέων ή παλαιότερων επαναστατημένων;

Ενα διεθνές φεστιβάλ σε αυτούς τους καιρούς είναι ο καλύτερος παλμογράφος. Είτε δίνει απάντηση στα ερωτήματα είτε τα αποφεύγει. Και οι δύο εκδοχές κάτι σημαίνουν για τα αντανακλαστικά της κινηματογραφικής τέχνης. Όχι, ασφαλώς, για ρεαλιστικές καταγραφές ούτε για μελλοντολογικές εικασίες. Αλλά για το βλέμμα εκείνο που έχει τη δύναμη και τη συγκρότηση να συλλάβει την απληξυχία των πολλαπλών αποτυπώσεων του «μεταίχιμου». Του κόσμου λίγο πριν ή λίγο μετά από μια καταστροφή. Ενός βλέμματος – πυξίδα, πού βρισκόμαστε και προς τα πού πορευόμαστε. Όχι ως διατριβή, αλλά ως νύξη.

Αυτό που βασάνιζε τον Ρενουάρ στον «Κανόνα του παιχνιδιού» είναι η οδυσπρηνή διαπόλεψη ότι «ο καθένας έχει τους λόγους του». Η φράση επανέρχεται πολλές φορές στην ταινία, σε διατυπώσεις όπως: «Σε αυτόν τον κόσμο, η πιο μεγάλη φρίκη είναι ότι ο καθένας έχει τους λόγους του».

Ποιος μπορεί να αρνηθεί ότι το 2021 η ίδια «φρίκη» ορίζει τη μοίρα μας.

Ο εξουσιαστής εντέλει γίνεται «απόρριμμα»

Η Ερμίνα Κυριαζή αποφάσισε να επενδύσει στη «ροκ» πλευρά της ζωής μας, σκηνοθετώντας το «Τότενφλος» στο Θέατρο Ένα

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

«Τόσο τότε, όσο και σήμερα δυστυχώς παραμένει προφητικός» λέει η Ερμίνα Κυριαζή σκηνοθέτρια του «Τότενφλος» του Χάραλντ Μύλλερ, που ανεβαίνει στο Θέατρο Ένα. Η Ερμίνα Κυριαζή λέει πως δοκίμασε ένα σημερινό ανέβασμα, αποφασίζοντας να επενδύσει στη «ροκ» πλευρά της ζωής μας, «που μέσα σε όλο το σκοτάδι, τον πανικό, τον φόβο, την αβεβαιότητα και τη ματαιότητα ενυπάρχει το χιούμορ και η προσδοκία για ένα μέλλον με φως». Σημειώνει επίσης πως ο άνθρωπος όλο και πιο πολύ χάνει τον προσορισμό, και την «αποστολή» του. «Γίνεται “δημιούργημα” της εκάστοτε κοινωνίας που γεννήθηκε, υπερδευείται σε ψευτοπαιδικές και εγκαταλείπει τις αξίες, έτσι λίγο-λίγο ξεχνά πως το μόνο που τον καθορίζει σαν έμβιο ον είναι ότι γεννήθηκε ελεύθερος».

–2050... Πόσο κοντά είμαστε σε αυτό που ο Μύλλερ έγραψε το 1984;

–Το «Τότενφλος» ο Χάραλντ Μύλλερ το έγραψε το 1984, παίρνοντας μέρος σε ένα διαγωνισμό θεατρικού έργου με θέμα την καταστροφή του κόσμου που είχε προκηρύξει το θέατρο Όμπερχαουζεν. Ξεκώρισε ανάμεσα από εκατό έργα και ανέβηκε, την ίδια χρονιά, στο θέατρο που είχε διοργανώσει τον διαγωνισμό. Αργότερα, μετά την πυρηνική έκρηξη του Τσερνόμπιλ ο Μύλλερ το ξανάγραψε, δίνοντάς του μία άλλη μορφή. Τόσο τότε, όσο και σήμερα δυστυχώς παραμένει προφητικός.

–Μιλάς για ένα σημερινό ανέβα-

«Θα αισθανόμουν ανειλικρινής αν σε μια παράσταση με αυτή τη θεματική, ας πούμε, δεν είχα ένα σκηνικό που δημιουργήθηκε εξ ολοκλήρου με ανακυκλώσιμα υλικά».

σμα, θες να μου το εξηγήσεις;

–Ναι... Προσπάθειά μου ήταν να μην παρασυρθώ από την «ευκολία» της διαχείρισης του ανθρώπινου δράματος και της εύκολης «πώλησής» του, σαν μια μελό συνθήκη που μας απομακρύνει από την πραγματικότητα. Ο άνθρωπος και κατ' επέκταση ο θεατής, για να μπορέσει να συλλάβει την αληθινή «ιστορία», πρέπει αυτό που βλέπει να τον αφορά στο σήμερα. Χωρίς τεχνάσματα λοιπόν αποφάσισα να επενδύσω στη «ροκ» πλευρά της ζωής μας, που μέσα σε όλο το σκοτάδι,

«Προσπάθειά μου ήταν να μην παρασυρθώ από την “ευκολία” της διαχείρισης του ανθρώπινου δράματος και της εύκολης «πώλησής» του, σαν μια μελό συνθήκη που μας απομακρύνει από την πραγματικότητα» λέει η Ερμίνα Κυριαζή σχετικά με τη σκηνοθεσία της παράστασης «Τότενφλος».

τον πανικό, τον φόβο, την αβεβαιότητα και τη ματαιότητα ενυπάρχει το χιούμορ και η προσδοκία για ένα μέλλον με φως. Αν και μπορεί να ακουστεί «παλιό» και εδώ είναι το οξύμωρο, ταυτότητά μου είναι να φτιάχνω παραστάσεις με τα «χέρια», «χειροποίητες» όπως τις αποκαλώ... Και σε αυτή την παράσταση όλα είναι «διά χειρός». Θα αισθανόμουν ανειλικρινής αν σε μια παράσταση με αυτή τη θεματική, ας πούμε, δεν

είχα ένα σκηνικό που δημιουργήθηκε εξ ολοκλήρου με ανακυκλώσιμα υλικά. Και αν συμβολικά, δεν «έσωζα» στον πλανήτη τον τελευταίο άνθρωπο που παίζει μουσική.

–Σκηνοθετώντας το «Tottenham» σήμερα φαντάζομαι είναι εύκολο... η ανθρώπινη συμπεριφορά απέναντι στον πλανήτη σε διευκολύνουν;

–Χμ... Εύκολο το λες εσύ αυτό;

Μακριά ανελέητη... Να είσαι μάρτυρας και συνένοχος στο τι έκανε και συνεχίζει να κάνει το «εξευγενισμένο» ανθρώπινο είδος στο ίδιο του το σπίτι. Και για να το προχωρήσω λίγο πιο βαθιά: Πώς οι κοινωνίες κατασκευάζουν την «εξουσία», με τόσα τεχνάσματα που στο τέλος δεν είναι καν ευδιάκριτη, αλλά αλλάζει μορφές και σχήματα προς και σε όποια κατεύθυνση και διακέεται σαν κολλητική ασθένεια. Σίγα που δεν θα την ασκούσαμε στη φύση!

–Ποια είναι τα ερωτήματα που σου δημιουργήθηκαν διαβάζοντας το έργο αυτό;

–Είναι τόσα πολλά. Μάλλον το πιο καίριο είναι ποια πραγματικά είναι και από πού προκύπτει η ανάγκη του σημερινού ανθρώπου για εξουσία, που ως ο «εξουσιαστής» εν τέλει, γίνεται ο ίδιος «απόρριμμα» στο ίδιο του το δημιούργημα και το σύστημα, για να επανέλθει ζητώντας βοήθεια από το έκτρωμα που ο ίδιος έφτιαξε. Επίσης τι θα ήθελα να διασωθεί αν ο πλανήτης μας «ξερνούσε»!

–Αισθάνομαι πολλές φορές πως ο σύγχρονος άνθρωπος μετεωρίζεται μεταξύ προόδου και συντηρητισμού, Τι σημαίνει τελικά πρόοδος;

–Σωστά, το ίδιο αισθάνομαι κι εγώ... Δεν ξέρω τι σημαίνει πρόοδος. Αντιλαμβάνομαι μόνο, μέσα στο πλαίσιο της ενπληκίωσής μου, όχι μόνο σωματικά, αλλά και ψυχικά και πνευματικά πως ο άνθρωπος όλο και πιο πολύ χάνει τον προσορισμό, και την «αποστολή» του. Γίνεται «δημιούργημα» της εκάστοτε κοινωνίας που γεννήθηκε, υπερδευείται σε

ψευτοπαιδικές και εγκαταλείπει τις αξίες, έτσι λίγο-λίγο ξεχνά πως το μόνο που τον καθορίζει σαν έμβιο ον είναι ότι γεννήθηκε ελεύθερος!

–Μήπως η εποχή μας είναι βαθιά αντι-συναισθηματική και η κοινωνία μας παραμένει σε μια λιμπο κατάσταση «ενηλικίωσης»;

–Ζούμε δυστυχώς σε μια εποχή που σίγουρα η προτεραιότητά μας δεν είναι η συναισθηματική ανάπτυξη. Βομβαρδισμένοι από τη μάλιστα της «ύλης», του «τίτλου» και της «εξουσίας», τρέχοντας να προλάβουμε αυτό που απιόρι δεν γνωρίζουμε, «υπερσκεφτόμενοι» για το αύριο, ξεχνώντας να «αναπνεύσουμε», ευγνώμονες για το σήμερα, μέρα τη μέρα η συναισθηματική μας νοημοσύνη, μετατρέπεται σε επίκτητη και τεχνητή. Ευτυχώς που η τέχνη ακόμα μας κλείνει το μάτι από την κλειδαρότρυπα... Ευτυχώς που μιλάει όλες τις γλώσσες. Ευτυχώς που μας τσιμπάει το μάγουλο και μας υπενθυμίζει πως κάποτε υπήρχαμε παιδιά. Ευτυχώς που μας ξενυχτάει...

–Είμαστε τελικά ό,τι καταναλώνουμε; Υλικά και πνευματικά...

–Ε! Δεν είμαστε: Τις ιστορίες μας τις λένε τα σκουπίδια μας... Τα εν γένει, τα εν οίκω και τα εντός... Καλό μας σκάψιμο και «ψάξιμο»...

Πληροφορίες: «Τότενφλος» του Χάραλντ Μύλλερ, σε σκηνοθεσία Ερμίνας Κυριαζή, Θέατρο Ένα, Αθηνάς 4 Λευκωσία. Παραστάσεις: Κάθε Παρασκευή, Σάββατο και Κυριακή, ώρα 8:30 μ.μ. Παίζουν: Μικαέλλα Θεοδουλίδου, Σωτήρης Μεσάνας, Γιώργης Χριστοδούλου, Μιχάλης Χρήστου.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2021

ΜΗΝΑΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΗ ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ
ΦΙΛΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΥ
ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΗΣ
ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗΣ
“Αμερικής Αργυρίου”

“Με γνώμονα
το παιδί για ένα
καλύτερο αύριο”

Για εισφορά με κατάθεση μέσω της Τράπεζας Κύπρου:
Αρ. Λογαριασμού 0343-11-037058
ή ηλεκτρονικά στην JCC PAYMENTS SYSTEMS

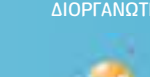
Για περισσότερες πληροφορίες
Σύνδεσμος Φίλων Κέντρου Προληπτικής Παιδιατρικής "Αμερικός"

ΘΕΣΜΙΚΟΙ ΧΟΡΗΓΟΙ

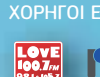

ΧΟΡΗΓΟΙ

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ΜΕΓΑΣ ΧΟΡΗΓΟΣ

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΣ ΧΟΡΗΓΟΣ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

THE WALK

reg. 3313
2009
Dr Yiota Demetriou
THE DANCING QUEEN
FOUNDATION

NOVEMBER 2021

Due to the imposed restrictions and new regulations all the necessary precautions will be taken to ensure the health and safety of all participants.

WALK options

1. Limassol Walk 14/11/2021
2. Virtual Walk Limassol, Nicosia, Paphos, Larnaca 14-28/11/2021

For more details on each Walk option please refer to our FB page or download the '2021 Information Leaflet' found on our website.

Platinum Sponsors

Gold Sponsors

Silver Sponsors

Bronze Sponsors

Media Sponsors

Supporters

Συμμετοχές μέχρι 12/11/2021 Τ. 25 818 140 - www.dancingqueenfoundation.com

 dancingqueenfoundation
  YDDQFoundation
  YDDQFoundation

Νίνα Ιακώβου: Τρισδιάστατες εικόνες ζωής

Η καλλιτέχνης μίλησε στην «Κ» για τη ζωή της, τον πόλεμο, την τέχνη και τις σπουδές στη Σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

ΚΥΠΡΙΟΙ καλλιτέχνες

Συνέντευξη στη **ΛΟΥΙΖΑ ΛΟΥΗ**

Η «Κ» συνεχίζει να παρουσιάζει καλλιτέχνες της Κύπρου, οι οποίοι ξεκίνησαν να δραστηριοποιούνται πριν από την εισβολή. Τέταρτη στη σειρά, και δεύτερη γυναίκα, η γλύπτρια Νίνα Ιακώβου, η οποία μας άνοιξε το σπίτι της στη Λάρνακα για μια συζήτηση γύρω από τη ζωή της, τον πόλεμο, την τέχνη, και τις σπουδές στη Σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας, αλλά και για τις σημαντικές βοήθειες που είχε όλα αυτά τα χρόνια. Η κα Νίνα Ιακώβου είναι μια γυναίκα που πέρασε και έζησε πολλές έντονες στιγμές, ένας άνθρωπος χαμηλών τόνων, ανέκαθεν το μεράκι της ήταν γλυπτική. Η κα Νίνα Ιακώβου είπε στην «Κ», «είμαι από τις πρώτες Κύπριες γυναίκες που πήγαν να σπουδάσουν στη Σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας. Είχαμε πουλήσει το οικοπέδο μας για να πάω να σπουδάσω. Όταν πήγα να γραφτώ στη Σχολή, νόμιζα ότι εκεί είναι που θα έβρισκα την απάντηση»...

—Ας ξεκινήσουμε από την αρχή, κα Ιακώβου...

—Πριν έρθουμε στη Λάρνακα και πριν από την εισβολή ζούσαμε σε ένα υπέροχο σπίτι. Οι γονείς της μητέρας μου θέλανε να παντρευτεί μορφωμένο άντρα, παρόλο που η ίδια μέχρι την τρίτη δημοτικού πήγε. Όταν ήρθε ο πατέρας μου, που ήταν δάσκαλος τότε, να τη ζητήσει, φυσικά δεχτήκαν. Ήταν ένα πολύ αγαπημένο ζευγάρι, δεν τους άκουσα ποτέ να τσακωνονται και έτσι εμείς ζήσαμε μέσα στην αγάπη. Ο πατέρας διορίστηκε στο Λεονάριοσο, εκεί άμασταν την εποχή του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου. Έτσι εγώ από νωρίς προσπαθούσα να καταλάβω για τον πόλεμο και γι' αυτό η δουλειά μου είναι αντιπολεμική. Η προσευχή μας κάθε νύχτα ήταν «να έχεις καλά τον πατέρα μου και τη μητέρα μου και να σταματήσει ο πόλεμος», μωρά τώρα, πριν καν πάμε στο δημοτικό. Στο Λεονάριοσο είχαν έρθει και οι πρόσφυγες από τη Χίο και εκεί γνώρισα μια άλλη όψη του πολέμου, άνθρωποι που έφυγαν από το σπίτι τους, που έχασαν ή που δεν ήξεραν εάν οι συγγενείς τους είναι ζωντανοί ή πεθαμένοι και έτσι κατάλαβα και τι σημαίνει αγνοούμενος!

—Η τέχνη πώς μπήκε στη ζωή σας;

—Εγώ από μωρό σχεδίαζα και εί-

“

Ο πηλός εδιπλώθηκε προς το παρόν, αλλά συνεχίζω να κάνω διάφορα σκίτσα. Ο σκοπός μου πάντοτε ήταν να εκφραστώ όσο πιο ελεuthέρα μπορούσα. Η ζωή και γεγονότα είναι αυτά που με εμπνέουν.

κα διάφορες περιπέτειες γι' αυτό. Ζωγράφιζα κοπέλες πάνω στο χαρτί και μετά το έκοβα με τη λεπίδα, από τότε ήθελα να βλέπω τη μορφή μόνη της, χωρίς να ξέρω τίποτα περί γλυπτικής και μια μέρα ένας συμμαθητής μου πήρε τη λεπίδα και έκοψε το σχέδιό μου και έτσι εγώ του έσπασα τη μύτη (γέλια!), έλειψα τρεις μέρες από το σχολείο γι' αυτό. Πέρασε ο καιρός και γυρίσαμε πίσω στην Αμμόχωστο, στο σπίτι μας στην οδό Καντάρας, θυμούμαι την υπέροχη στέγη από κεραμίδια που είχε. Εκεί ανακάλυψα τη γλυπτική, μια φορά που είχα πάει σινεμά και είχα δει στην οθόνη κάποιον να σκαλίζει την πέτρα. Έτσι ξεκίνησα να ασχολούμαι με τη γλυπτική, πριν καν να πάω να σπουδάσω και μερικά μου έργα τα είχε εκθέσει ο Κάνθος που ήταν πολύ καλός φίλος του πατέρα μου, όταν ήθελα να πάω να σπουδάσω ήταν εκείνος που τον ενθάρρυνε να με αφήσει να πάω. Ο πατέρας μου δεν μπορούσε να με αποχωριστεί για να πάω να σπουδάσω, τελικά όμως λόγω του ότι ήταν μόνο ένα χρόνο με άφησε και έτσι και έγινε.

«Πήγα στον Πάνο Σαραφιανό, έναν εξαιρετο ζωγράφο και όταν είδε πώς ζωγράφιζα, αναγνώρισε ότι το σχέδιο μου έβγαине πριν να βάλω φωτοσκιάσεις, συμπληρωνόταν με όγκο. Του είχα πει ότι εγώ θέλω να ακολουθήσω γλυπτική, βλέπω τα πράγματα τρισδιάστατα» λέει η γλύπτρια στην «Κ».

—Πήγατε στη Σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας...

—Είμαι από τις πρώτες Κύπριες γυναίκες που πήγαν να σπουδάσουν στην Σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας. Είχαμε πουλήσει το οικοπέδο μας για να πάω να σπουδάσω. Όταν πήγα να γραφτώ στη Σχολή, νόμιζα εκεί είναι που θα έβρισκα την απάντηση. Η Σχολή τότε δεν ήταν όπως είναι τώρα, που έχεις μια ελευθερία, τότε έπρεπε να είμαι σε ένα εργαστήριο και συνεχώς να ζωγραφίζω πίσω από ένα άγαλμα. Εγώ όλα αυτά τα είχα κάνει πριν πάω, πήγαινα σε γηροκομεία, σε παράγκες και ζωγράφιζα. Αλλά μου το έλεγαν και οι άλλοι αυτό, «για ποιο λόγο ήρθες, αφού εσύ τα ξέρεις;». Τους έλεγα όμως «θέλω να προχωρήσω για να γίνω γλύπτρια, εξάλλου αυτό είναι το μεράκι μου».

—Και πώς συνεχίσατε;

—Όταν είδα ότι στη σχολή δεν μπορούσα να ζωγραφίζω τα ίδια και τα ίδια και δεν ήταν κάτι που με γέμιζε, ξεκίνησα να πηγαίνω και να παρακολουθώ διάφορα εργαστήρια. Πήγα στον Πάνο Σαραφιανό, ένας

εξαιρετος ζωγράφος και δάσκαλος, όταν είδε πώς ζωγράφιζα, αναγνώρισε ότι το σχέδιο μου έβγαине πριν να βάλω φωτοσκιάσεις, συμπληρωνόταν με όγκο. Του είχα πει ότι εγώ θέλω γλυπτική να ακολουθήσω, βλέπω τα πράγματα τρισδιάστατα. Έτσι, με πήρε στον Γιώργη Γεωργίου, αυτός ο άνθρωπος ήταν η τύχη μου η μεγάλη. Ο γλυπτής Γιώργης Γεωργίου ήταν ένας από τους πολύ καλούς μαθητές του Μ. Τόμπρου, πάμφωτος, του είχαν δώσει ένα εργαστήριο, όλο το υπόγειο, για να είμαι ακριβής, κάτω από το Ζάππειο. Σου τα λέω όλα αυτά διότι στη μνήμη του έπρεπε να κάνω πολλά και εάν μπορούσα θα έκανα ακόμη περισσότερα. Εκεί είδα την γλυπτική σωστά. Με άφηνε να δουλεύω μαζί του, στα έργα του και κυρίως μαζί με τη γλυπτική έμαθα εκεί την τεχνική, πώς βγαίνει το καλούπι, πώς μετατρέπεις τον πηλό σε γύψο. Μου μάθαινε συνέχεια πράγματα, ήταν όπως θα είχα μια σχολή δική μου και ουδέποτε πληρώθηκε. Όταν ήταν φύγω για να επιστρέψω στην Κύπρο, μου ετοίμασε καβαλέτο, κουμπάσα, διάφορα πράγματα

για να τα φέρω μαζί μου.

—Η επιστροφή στην Κύπρο πώς ήταν;

—Ο πατέρας μου, έτοιμος, με υποδέχτηκε, έκανε το μισό μας σπίτι εργαστήριο για να δουλεύω αλλά επίσης με ωθούσε να παντρευτώ και έτσι και παντρεύτηκα τον Φειδία Ιακώβου. Με το πέρασμα των χρόνων, ο κόσμος με είχε μάθει, μετά την ΕΟΚΑ τα ξενοδοχεία στην Αμμόχωστο ήταν στην ανησινή τους. Αυτό που με βοήθησε εκείνη την εποχή για να μπορέσω να δουλέψω ήταν ότι ο άντρας μου δεν αποχωριζόταν τη μητέρα έτσι την είχαμε μαζί μας ευτυχώς στο σπίτι και μας βοηθούσε, ενώ εγώ δούλευα πυρετωδώς. Είχα έργα σε όλα σχεδόν τα ξενοδοχεία που είχαν κτιστεί, πρώτα ήταν στο Golden Μαριάννα που έκανα τις κουκουμάρες και μετά ακολουθήσαν τα υπόλοιπα, στο Λοιζιάνα είχα κάνει μια μεγάλη γοργόνα σε φυσικό μέγεθος, στο Grecian και Sandy Beach είχα κάνει μεγάλα ανάγλυφα και στο Cyrtiana τα πιο μοντέρνα μου πριν να φύγουμε από το Βαρώσι το '74.

ΕΞΙ ατομικές εκθέσεις

Η Νίνα Ιακώβου έχει κάνει συνολικά έξι ατομικές εκθέσεις, την πρώτη της ατομική την έκανε στην Γκαλερί Γκλόρια στη Λευκωσία που την παρουσίασε ο Γιωργος Σκοτεινός. Όπως χαρακτηριστικά αφηγείται η κα Ιακώβου: «Την ημέρα που πέθανε ο άντρας μου συμπλήρωνα το έργο μου η “Μάνα του Αγνοούμενου”, όλες μου τις ατομικές εκθέσεις τις έκανα μετά που πέθανε ο άντρας μου, ίσως να τις έκανα ασυνείδητα προς τιμή του». Όσο για το αν συνεχίζει να δουλεύει ακόμη μου λέει: «Ο πηλός εδιπλώθηκε προς το παρόν αλλά συνεχίζω να κάνω διάφορα σκίτσα. Ο σκοπός εμένα πάντα ήταν να εκφράζομαι όσο πιο ελεuthέρα μπορώ. Η ζωή και γεγονότα είναι αυτά που με εμπνέουν».

«Τίποτα δεν έκανα», αυτό είπα όταν έφυγα από την Αμμόχωστο

Η κα Ιακώβου συνέχισε να μου αφηγείται τη ζωή της, όσα έζησε τις ημέρες του αγώνα της ΕΟΚΑ, και πώς την επηρέασε η φυγή της από την αγαπημένη της Αμμόχωστο, για τον πρώτο χρόνο της στη Λεμεσό και πώς αντιμετώπισε την απώλεια της πόλης της... Για την ΕΟΚΑ μου λέει:

—Υποφέραμε πολύ με τον αγώνα της ΕΟΚΑ, παρόλο που δεν λάβαμε μέρος. Εγώ δεν ήμουν ο άνθρωπος του αγώνα, διότι δεν ήρθε κανένας να με εμπιστευτεί ή να φυλάξω κόσμο. Δούλευα στους Εγγλέζους, δούλευα στα hireness, μια από τις δουλειές μου δηλαδή... τίποτε εν τις αγάπουν τούτες τις δουλειές αλλά έπρεπε να δουλέψω. Έκαμα όμως έργα τέχνης, για να εκφράσω εκείνα όλα που ένιωθα και με κάποιο τρόπο να συμβάλω και εγώ στον αγώνα, όπως τα «Γονατισμένα Δέντρα», η «Μάνα που Κλαίει», ο «Ίκαρος» και αλλά πολλά.

Και συνεχίζει με τα γεγονότα του πραξικοπήματος και της φυγής από την Αμμόχωστο...

Ήρθε το πραξικόπημά που επηρέασε όλη την Κύπρο και οι Κερυνιώτες είχαν έρθει στην Αμμόχωστο, η Αμμόχωστος ήταν η τελευταία που πιάστηκε από τους Τούρκους, και πηγαίναμε στο Λύκειο Ελληνίδων να τους πάρουμε ρούχα και τρόφιμα. Λέγαμε ότι όπου

“

Φύγαμε και δεν πιάσαμε τίποτα, μπήκαμε μέσα στο αυτοκίνητο χωρίς τίποτα μαζί μας, νομίζοντας ότι θα επιστρέφαμε.

και να 'σαι θα έρθει και η δική μας σειρά, ιδίως μετά που απέτυχαν οι συνομιλίες.

Φύγαμε από την Αμμόχωστο και δεν πιάσαμε τίποτα, μπήκαμε μέσα στο αυτοκίνητο χωρίς τίποτα μαζί μας, νομίζοντας ότι θα επιστρέφαμε. Για αρχή μείναμε για δύο νύχτες στις βάσεις στην ύπαιθρο, και ύστερα πήγαμε στη Λεμεσό που μας κανόνισε ο καρδιακός φίλος του άντρα μου, το σπίτι αυτό ήταν ενός Γερμανού που είχε φύγει. Όταν έπιασε δουλειά ο άντρας μου στη Λεμεσό νοικιάσαμε δικό μας σπίτι και μείναμε για αρκετό καιρό μέχρι το τέλος του '74. Τα άφησα όλα πίσω μου, όταν φύγαμε από την Αμμόχωστο, για να έρθουμε στην ελεύθερη Κύπρο, είπα ότι «τίποτα δεν έκανα, τί-

«Έκαμα όμως έργα τέχνης, για να εκφράσω εκείνα όλα που ένιωθα και με κάποιο τρόπο να συμβάλω και εγώ στον αγώνα, όπως τα «Γονατισμένα Δέντρα», η «Μάνα που Κλαίει», ο «Ίκαρος» και αλλά πολλά», λέει συγκινημένη η κα Νίνα Ιακώβου.

ποτε δεν αξίζει», δεν έπιασα τίποτα μαζί μου, δεν ήθελα να θυμώμαι. Παρόλο που είχα κάνει πολλά δουλειά εκεί, δεν ήθελα τίποτα να μου θυμίζει τα χρόνια μου εκεί.

—Πώς ήταν αυτός ο πρώτος χρόνος στη Λεμεσό;

—Για εμένα αυτός ο χρόνος ήταν η αφοσίωση στα παιδιά και στο σπι-

τι, είχα πει ότι δεν έκανα τίποτα, τίποτε δεν άξιζε να το θυμώμαι ούτε να το επαναλαμβάνω. Τώρα επέτρεψα στον εαυτό μου να τα θυμηθεί το τι έκαμα. Όταν τα θυμόμουν όλα αυτά, στεναχωριόμουν τόσο πολύ που δεν είχα δύναμη να συνεχίσω, δεν θα μπορούσα να φροντίσω την οικογένειά μου ούτε

τον εαυτό μου. Σε όλη αυτή τη διαδικασία του χρόνου είχα επαφή με τον δάσκαλο μου τον Γεωργίου, κάποτε σκέφτομαι όλα αυτά τα έργα που άφησα πίσω στην Αμμόχωστο, το μόνο που πραγματικά λυπούμαι είναι αυτά που άφησα που μου είχε δώσει ο δάσκαλός μου. Να σημειώσω ότι είχα ξαναπάει Αθήνα το '67

στο τέλος της Χούντας στη σχολή, αφήνοντας πίσω την οικογένειά μου αλλά φυσικά με την υποστήριξή τους πήγα ακόμη ένα χρόνο πίσω Αθήνα, βρήκα πάλι τον δάσκαλό μου εκεί, ο οποίος είχε γίνει και κεραμίστας και έτσι έμαθα μαζί του την καλή κεραμική, ο Παναγιώτης Σέργης με είχε στείλει τότε.

Υπάρχει μια ηδονή στην αμφισβήτηση

Ο Μιχάλης Παπαδόπουλος, συγγραφέας του έργου «1964», που ανεβαίνει από το θέατρο Αντίλογος, μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

«**Να μας μάθω** ότι υπάρχει μια ηδονή στην αμφισβήτηση, στον προβληματισμό, τον προβληματισμό που δεν έχει να κάνει με τα καθημερινά» λέει στη συνέντευξή μας ο Μιχάλης Παπαδόπουλος, που έγραψε ένα θεατρικό έργο, το «1964», ανακαλύπτοντας τις μνήμες ανθρώπων που είδαν, άκουσαν ή έζησαν, έκανε τη δική του έρευνα και έφερε στο σανίδι αμφισβήτηση και προβληματισμό. Λέει πως ένα θεατρικό έργο μπορεί να φωτίσει άγνωστες γωνιές της Ιστορίας, να δώσει μια άλλη προοπτική στην εικόνα που έχουμε στο μυαλό μας, στην εικόνα που έχουμε για κάποιες καταστάσεις, κάτι που ήδη έδειξε ο Παπαδόπουλος με το «1958», το προηγούμενο έργο του, που επίσης παραστάθηκε από τον Αντίλογο. Το «1964» ανεβαίνει από το Θέατρο Αντίλογος, σε σκηνοθεσία Αλεξίας Παπαλαζάρου, με τις Γιάννα Λευκάτη, Μυρσίνη Χριστοδούλου, Χριστίνα Χριστόφια και τον Izel Seylani, επί σκηνής.

–**Μιχάλη, τι αποκόμισες από αυτή τη συγγραφική περιπέτεια του «1964»;**

–Το πιο σημαντικό είναι ότι είχα την τύχη να γνωρίσω καινούργιους φίλους, Τουρκοκύπριους. Αυτοί, βέβαια, μου φώτισαν και κάποιες άγνωστες σκοτεινές γωνιές της Ιστορίας, με έμαθαν αυτά που δεν ήξερα. Είδα –αν θέλεις– τα πράγματα και από τη δική τους σκοπιά. Και δεν είναι ότι δεν τα υποψιάζομουν. Οι καινούργιοι φίλοι μου επιβεβαίωσαν αυτά που υποψιάζομουν εδώ και καιρό. Μου «δικαι-

Τα συμπεράσματα δεν τα μαγειρεύω εγώ, αλλά ο θεατής. Τώρα, σε έργα σαν και αυτά, η δική μου γνώμη δεν χωράει και δεν μετράει. Ακούω τους άλλους, τους μάρτυρές μου και δεν επιλέγω να ακούσω αυτά που με συμφέρουν.

ολόγησαν» τις ήττες που έχουμε φάει σαν χώρα. Έπειτα, μέσα από την «περιπέτεια» αυτή κατάφερα να σκοτώσω πολλά ταμπού, πολλές προκαταλήψεις που μου είχαν φυτέψει στο κεφάλι. Ξεφορτώθηκα πολλά κουφάρια από την πλάτη μου. Ναι, και αυτό το κέρδισα, μια πιο ανάλαφρη πλάτη. –**Σκέφτηκες καθόλου ότι γρά-**

–**Διάλεξα** τις ιερόδουλες γιατί ήθελα να χτίσω με έντονο υπόστρωμα τους ρόλους. Οι γυναίκες αυτές ήταν οι «τελευταίες», γυναίκες που κουβαλούσαν, πριν ανέβουν στη σκήνη μου, ένα δραματικό παρελθόν. Ήθελα επίσης οι αλήθειες να βγουν από αυτές» λέει ο Μιχάλης Παπαδόπουλος για το έργο του «1964».

φεις και ιστορία, τόσο με το προηγούμενό σου έργο, το 1958, όσο και με αυτό;

–Με πιστώνει με μια δύναμη που δεν έχω. Όχι, δεν γράφω Ιστορία, απλώς υποψιάζω όλους εμάς που βολευτήκαμε στον άνετο καναπέ μας, στο χαζοκούτι μας, στις έτοιμες κατεψυγμένες γνώσεις που μας τάισαν. Και αυτό γιατί με ενοχλεί αυτό το βόλεμα, θέλω, προσπαθώ να μας ξεβολέψω λίγο. Να μας μάθω ότι υπάρχει μια ηδονή στην αμφισβήτηση, στον προβληματισμό, τον προβληματισμό που δεν έχει να κάνει με τα καθημερινά.

Βλέπετε, δεν μας άφησαν χρόνο για τ' άλλα και τα έχουμε βάλει στην άκρη. Αν αυτό είναι «γράφω Ιστορία», ε τότε, ναι, το κάνω. –**Πιστεύεις ότι ένα θεατρικό έργο είναι αρκετό για να φωτίσει ιστορικές στιγμές; Δεν εξαρτάται από το πρίσμα του συγγραφέα;**

–Ναι! Πιστεύω πως ένα θεατρικό έργο μπορεί να φωτίσει άγνωστες γωνιές της Ιστορίας, να δώσει μια άλλη προοπτική στην εικόνα που έχουμε στο μυαλό μας, στην εικόνα που έχουμε για κάποιες καταστάσεις. Είναι η άλλη γνώμη, η θέ-

ση της άλλης πλευράς, μιας άλλης πλευράς. Τα συμπεράσματα δεν τα μαγειρεύω εγώ, αλλά ο θεατής. Τώρα, σε έργα σαν και αυτά, η δική μου γνώμη δεν χωράει και δεν μετράει. Ακούω τους άλλους, τους μάρτυρές μου και δεν επιλέγω να ακούσω αυτά που με συμφέρουν. Αυτός είναι ο μόνος τρόπος να κάνω κομμάτια το δικό μου πρίσμα. –**Ποιες ήταν οι μεγαλύτερες δυσκολίες που αντιμετώπισες στην έρευνά σου;**

–Ο φόβος! Όχι ο δικός μου, των άλλων ο φόβος. Κατάλαβα ότι γύρω μου κυκλοφορούν άνθρωποι φοβί-

σμένοι, που ακόμη και σήμερα δεν τολμούν να μιλήσουν γι' αυτά που έζησαν. Επέμενα πολύ για να κάνω τον πρώτο «μάρτυρά» μου να μου μιλήσει. Μου είχε προτείνει μάλιστα να πάμε σε κάποιο πάρκο, να βρούμε ένα παγκάκι να κάθεται αυτός στη μια γωνιά, εγώ στην άλλη και να τον ρωτάω και αυτός να μου απαντάει, σαν να μιλάμε για τον καιρό. Όταν κατάφερα να τον πείσω να πάμε σε μια καφετέρια, όταν είδε πως δεν κουβαλούσα μαγνητόφωνα, αλλά ένα μικρό σημειωματάριο, ξεθάρρυνε και άρχισε να μου μιλάει. Ο πρώτος έφερε τον δεύτερο κ.ο.κ.

–**Γιατί επέλεξες τρεις ιερόδουλες ως τις ηρωίδες σου; Υπάρχει κάποιος συμβολισμός πολιτικός;**

–Θα μπορούσε. Δεν θα μπορούσε; Οι πιο πολλοί έχουμε «πληρωθεί» για κάποιες υποχωρήσεις μας και η χώρα μας έγινε αρκετές φορές ανάλογο σπιτί. Παρόλα αυτά, διάλεξα τι ιερόδουλες, γιατί ήθελα να χτίσω με έντονο υπόστρωμα τους ρόλους. Οι γυναίκες αυτές ήταν οι «τελευταίες», γυναίκες που κουβαλούσαν, πριν ανέβουν στη σκήνη μου, ένα δραματικό παρελθόν. Ήθελα επίσης οι αλήθειες να βγουν από αυτές. Αυτός που είναι στον πάτο, πιο κάτω δεν μπορεί να πάει, δεν έχει τίποτα να χάσει, για αυτό και μιλάει ελεύθερα.

–**Πέρα από το πολιτικό κομμάτι, ασχολήθηκες και με άλλες παραμέτρους, όπως η ηθική, εκεί τι παρατήρησες;**

– Ότι δεν έχουμε αλλάξει, ότι όπως και τότε είμαστε έτοιμοι να ρίξουμε την πέτρα σε αυτούς που περπατάνε άλλους δρόμους.

Εχουμε ευθύνη απέναντι στο μέλλον

–**Μιχάλη, υπήρξαν στην Κύπρο χρόνια αθωότητας; Πώς ξαφνικά τόσοι πολλοί μεταμορφώθηκαν σε δήμιους και ο τόπος έγινε κολαστήριο;**

–Υπήρξαν χρόνια που οι αθώοι ήταν λιγότερο υποψιασμένοι. Οι πονηροί και οι εκμεταλλευτές ήταν πάντοτε οι ίδιοι. Απλώς τότε μπόρεσαν να γίνουν ακόμα πιο ακραίοι, να γίνουν πιο εύκολα δήμιοι, γιατί ήταν κρυμμένοι πίσω από σημαίες και εθνικά λάβαρα.

–**Κατέστη ποτέ η Κύπρος ανεξάρτητη, αυτόβουλη; Θα μπορούσε, άραγε...;**

–Μέχρι σήμερα; Όχι. Όμως θα μπορούσε. Όταν θα επέλεγε να μεγαλώσει, να δει τα τρωτά, τα σφάλματα, όταν αναγνωρίσει τα λάθη της. Τότε, όταν θα είχε λιγότερο την ανάγκη της προστασίας, δεν θα χρειαζόταν καμιά μητέρα να τη καϊδέψει, να τη μαλώσει, να τη βάλει σε τάξη. Έτσι θα γινόταν αυτόβουλή.

–**Τι πρέπει να γίνει για να έρθουν τα πράγματα σε μια ισορροπία;**

–Να αναλάβουμε τις ευθύνες μας. Να δούμε τα λάθη μας. Να ξεφορτωθούμε τα φωτοστέφανα. Όχι μονάχα εμείς και η άλλη πλευρά, να σταματήσουμε να στηρίζουμε πρόσωπα και πολιτικές που διαιωνίζουν την αστάθεια, για τα δικά τους, πάντα, προσωπικά οφέλη. Έχουμε ευθύνη απέναντι στο μέλλον.

–**Είναι αρκετή μία ειλικρινής συγγνώμη εκατέρωθεν ή πρέπει να πάμε σε ολική λύση;**

–Δεν πιστεύω πως πρέπει να ξεχάσουμε. Αντίθετα, μαζί με τις απώλειες, με τις πληγές μας, οφείλουμε να θυμόμαστε και τα σφάλματά μας, γιατί διαφορετικά θα τα επαναλάβουμε. Έτσι, αν τα εμπεδώσουμε, μπορεί να πάμε μπροστά.

–**Θα ήθελα να μου σχολιάσεις τη σχέση συνεργασίας με το θέατρο Αντίλογος;**

– Έδωσα με τον Αντίλογο. Είναι μια ομάδα που ανεβάζει προσεγμένες, ψαγμένες δουλειές. Δουλεύουν πολύ σκληρά και προχωράνε κάθε χρόνο και πιο μπροστά. Αγαπάνε αυτό που κάνουν και αντιμετωπι-

Το «1964» ανεβαίνει από το Θέατρο Αντίλογος, σε σκηνοθεσία Αλεξίας Παπαλαζάρου, με τις Γιάννα Λευκάτη, Μυρσίνη Χριστοδούλου, Χριστίνα Χριστόφια και τον Izel Seylani, επί σκηνής.

Οι πονηροί και οι εκμεταλλευτές ήταν πάντοτε οι ίδιοι. Απλώς τότε μπόρεσαν να γίνουν ακόμα πιο ακραίοι, να μεταμορφωθούν εύκολα σε δήμιους, γιατί ήταν κρυμμένοι πίσω από σημαίες και εθνικά λάβαρα.

σαν από την αρχή τη δουλειά μου με σοβαρότητα. Η Αλεξία Παπαλαζάρου έκανε μια εξαιρετική δουλειά και οι πθοποιοί έδωσαν τον καλύτερο εαυτό τους για να βγει αυτό το αποτέλεσμα. Ο Γιώργος Κάρβελος έντυσε πολύ όμορφα την παράσταση με μουσική και ο Γιώργος Γιάννου έφτιαξε ένα υπέροχο σκηνικό.

–**Τελικά οι λίγοι, όπως πάντα, όριζαν τους πολλούς... και ήταν κατανοητό για την εποχή**

εκείνη... σήμερα γιατί συνεχίζουμε με το ίδιο τέμπο;

– Σε αυτό θα διαφωνήσω, τότε δεν τους ήταν και τόσο κατανοητό, γι' αυτό και είχαμε όλες αυτές τις ιστορίες με τις συντεχνίες, τις εξεγέρσεις, τις διαδηλώσεις. Τώρα είναι που οι «εξεγέρσεις» μας απέχτησαν διαφορετική υφή. Δεν μας απασχολούν τόσο τα εργασιακά δικαιώματα που κάνουμε όσο τα ατομικά δικαιώματα. Φαίνεται πως μας είναι αρκετό να είμαστε ελεύθεροι στο κελί μας. Φαντάζομαι πως είναι και αυτό θέμα παιδείας. Μπορεί! Εγώ πάλι πιστεύω πως είναι θέμα όρασης, οι άνθρωποι δεν μπορούν σήμερα να δουν πέρα από την «οδόνη» τους και αυτό θα το πληρώσουν, όχι θα το πληρώσουν, ήδη το πληρώνουν ακριβά. Το θέμα είναι να βρουν τον χρόνο να το διαπιστώσουν.

• **Πληροφορίες:** «1964» του Μιχάλη Παπαδόπουλου. Σκηνοθεσία Αλεξία Παπαλαζάρου. Επί σκηνής: Γιάννα Λευκάτη, Izel Seylani, Μυρσίνη Χριστοδούλου, Χριστίνα Χριστόφια. Παραστάσεις κάθε Σάββατο, 8:00 μ.μ. και Κυριακή, ώρα 7:00 μ.μ. Θέατρο Μασκαρίνι – Αθάλσσης 4, Λατσία. Κρατήσεις: 99251331

RIK 1 | RIK HD

ΧΑΛΚΙΝΑ ΧΡΟΝΙΑ

Η σειρά εποχής που αγαπήσατε έχει επιστρέψει (5η χρονιά) ανανεωμένη, με νέους ήρωες, που κουβαλούν τα δικά τους μυστικά.

Μεγάλοι έρωτες ζωντανεύουν μέσα από τις στάχτες της απώλειας, ενώ το πάθος για εκδίκηση γεννά τους δικούς του σκληρούς νόμους.

Άραγε ποιο είναι το τίμημα που θα πληρώσουν οι ήρωές μας;

Χάηκινα Χρόνια.

Όταν το καθήκον για την πατρίδα θα φέρει επιτέλους τη λύτρωση...

**Δευτέρα με Παρασκευή
9.05 μ.μ.
RIK 1 & RIK HD**

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΔΙΜΒΟΥΡΓΟ

Λόρδος Βύρων

Προσωπικά αντικείμενα του Λόρδου Βύρωνα από το ταξίδι του στην Ελλάδα εκτίθενται αυτή την περίοδο στο Πανεπιστήμιο του Εδιμβούργου. Περιλαμβάνονται κυρίως χειρόγραφα, όπως το ταξιδιωτικό του ημερολόγιο και ένα τετράδιο εκμάθησης φράσεων στα ελληνικά, που δείχνουν το ενδιαφέρον του για τους Έλληνες. Η έκθεση συμπληρώνεται με επιπλέον βυρωνικό ενδιαφέροντος εκθέματα που δάνεισε η Εθνική Βιβλιοθήκη της Σκωτίας. Θα διαρκέσει έως τις 29 Ιανουαρίου.

BONNH

Το κέρι του Ρίχτερ

Το «Κερί», μία από τις διάσημες φωτογραφίες του Γκέρχαρντ Ρίχτερ, γνωστή σε διάφορες εκδοχές, συγκαταλέγεται στα έργα σύγχρονης τέχνης που συγκροτούν μια περιοδική έκθεση σε ρωμανικού ρυθμού βασιλική του 12ου αιώνα στη Βόννη. Ο περίφημος καθεδρικός ναός, από τις παλαιότερες εκκλησίες της Γερμανίας, άνοιξε και πάλι έπειτα από εργασίες αποκατάστασης διάρκειας πέντε ετών. Ο Ρίχτερ δήλωσε πως το «Κερί» μπορεί πλέον να συμβολίζει και την πανδημία.

ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑ

Οι αδελφοί Μπουρουλέκ

Για περισσότερα από 20 χρόνια, οι Ρόναν και Ερβαν Μπουρουλέκ ξεχωρίζουν για το πρωτοποριακό και ανάλαφρο βιομηχανικό ντιζάιν. Από τις 20 Νοεμβρίου, το Μουσείο Τέχνης της Φιλαδέλφειας εγκαινιάζει έκθεση αφιερωμένη στη διαδρομή τους στον σχεδιασμό. Οι αδελφοί Μπουρουλέκ έχουν αναγνωρίσιμο και ρευστό ύφος αποτυπωμένο σε έπιπλα, φωτισμό, υφάσματα, γυαλί, κεραμικά, αρχιτεκτονική. Ο χώρος που φιλοξενεί την έκθεση σχεδιάστηκε από τους ίδιους.

ΜΠΕΡΚΣΑΪΡ

Στάνλεϊ Σπένσερ

Ο Βρετανός ζωγράφος Στάνλεϊ Σπένσερ (1891-1959) έχει μείνει στη μνήμη ως θαυμάσιος προσωπογράφος, αλλά και ένας δημιουργός που διερευνήσε τη φύση του ανθρώπου μέσα από το γυμνό και μέσα από ποικίλες όψεις του ιερού. Ήταν εξαιρεσιονιστής και συνειδητά χριστιανός. Η πινακοθήκη, αφιερωμένη στο έργο του, στο Μπέρκσαϊρ, παρουσιάζει τώρα μια σειρά από πορτρέτα της τελευταίας περιόδου. Στη φωτογραφία, νεανική αυτοπροσωπογραφία του Σπένσερ.

ΜΟΥΣΙΚΗ

Λουίτζ Φαρένκ

Η Γαλλίδα συνθέτρια, pianίστρια και παιδαγωγός Λουίτζ Φαρένκ (1804-1875) ήταν μια ιδιόζουσα περίπτωση του 19ου αιώνα. Πρόσφατο ολοσέλιδο δημοσίευμα των «Νιου Γιορκ Τάιμς» επισημαίνει πως το έργο της αποκτά πολλούς προσεκτικούς ακροατές και εστιάζει στις εκτελέσεις των συμφωνιών της από τον Καναδό μαέστρο Γιανίκ Νεζέ-Σεγκέν αρχικά με την Ορχήστρα της Φιλαδέλφειας και έπειτα με τη Μητροπολιτική Ορχήστρα του Μόντρεαλ.

Αποψη από τη νέα έκθεση, αφιερωμένη στον Τζον Κόνσταμπλ, στη Βασιλική Ακαδημία των Τεχνών στο Λονδίνο.

Η κλασική αξία της βρετανικής τοπιογραφίας: Τζον Κόνσταμπλ

Την εποχή της Ελληνικής Επανάστασης, ο Τζον Κόνσταμπλ βρισκόταν στο απόγειο της δημιουργικότητάς του. Γεφυρώνοντας τον 18ο και τον 19ο αιώνα, ο Τζον Κόνσταμπλ παραμένει ένας κοσμαγάπητος ζωγράφος, διάσημος τόσο για τα πορτρέτα του όσο και για τις τοπιογραφίες του, καθώς υπήρξε ένας από τους καλλιτέχνες που δόξασαν την αγγλική ύπαιθρο και συνέβαλαν στον διαχρονικό μύθο της βρετανικής εξοχής. Ο Κόνσταμπλ, ο οποίος πέθανε στα 61 του χρόνια το 1837, πρόλαβε να δει την τέχνη να αλλάζει και να κινείται προς νέα ρεύματα, αλλά περισσότε-

ρο υπήρξε μάρτυρας μιας μεταβαλλόμενης κοινωνίας που είχε πλέον διαμορφωθεί υπό τις πιέσεις και τις κινήσεις που γεννούσε η Βιομηχανική Επανάσταση στην Αγγλία, στα τέλη του 18ου αιώνα. Όπως η Τζέιν Οστεν στη λογοτεχνία, έτσι και ο Τζον Κόνσταμπλ στη ζωγραφική κατέγραψε τους κραδασμούς μιας μεταβολής προς τη μοντέρνα εποχή, με ρεαλισμό, αλλά και μια δόση νοσταλγίας, ακόμη και βουβού θρήνου. Ιδίως στην ώριμη, τελευταία φάση της ζωής του, ο Κόνσταμπλ ερμήνευσε το αγγλικό τοπίο με περισσότερο σκοτεινό τρόπο, κινούμενος πλησιέ-

στερα στις επιταγές του ρομαντικού κινήματος, στα πάθη της φύσης και στο απρόβλεπτο ενός ενιαίου κόσμου, άυλου και υλικού. Εως τις 13 Φεβρουαρίου 2022 θα διαρκέσει η νέα έκθεση που παρουσιάζεται στη Βασιλική Ακαδημία των Τεχνών στο Λονδίνο, εστιασμένη σε αυτήν την τελευταία, ώριμη και πιο σκοτεινή περίοδο του Κόνσταμπλ. Τα έργα που παρουσιάζονται στο κοινό φιλοτεχνήθηκαν ανάμεσα στο 1825 έως τον αιφνίδιο θάνατο του ζωγράφου το 1837, και παρουσιάζουν μεγάλη ποικιλία σε τεχνικά μέσα καθώς είναι λάδια, χαρακτικά, υδατογραφί-

ες και σχέδια. Στη διάρκεια αυτής της περιόδου, ο Κόνσταμπλ πειραματίστηκε εμμονικά και πυρετωδώς με το χρώμα και την απόδοσή του, χρησιμοποιώντας παχύ χρωστήρα, με γενναίες, τολμηρές χειρονομίες. Σε αυτήν την τελευταία περίοδο, ο Κόνσταμπλ στράφηκε επίσης εκ νέου στην υδατογραφία, έπειτα από πολλά χρόνια, με ανανεωμένο ενθουσιασμό και λαμπρό αποτέλεσμα. Αυτό το κεφάλαιο της τέχνης του Κόνσταμπλ, η ώριμη περιόδός του, είχε αποφασιστική σημασία για τον ευρύτερο κόσμο της τέχνης καθώς είχε μεγάλη επιδραστικότητα εντός

και εκτός Βρετανίας, υιοθετώντας μεγαλύτερες ελευθερίες, κινούμενος πλέον με άνεση στο λεξιλόγιο ενός πιο ριζοσπαστικού 19ου αιώνα. Ενδιαφέρον έχει επίσης ότι αυτή η έκθεση είναι η πρώτη μεγάλη αφιερωμένη στον Κόνσταμπλ από τη Βασιλική Ακαδημία των Τεχνών, την οποία εκείνος χαρακτήριζε λιγνό της τέχνης. Με την Ακαδημία, ο Κόνσταμπλ συνδεόταν οργανικά και συναισθηματικά. Σε ηλικία 52 ετών εξελέγη μέλος της Βασιλικής Ακαδημίας, στην οποία τώρα επιστρέφει για να μας συνδέσει με την ιστορία των ιδεών.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Για τις Μπαλάντες της Οδού Αθηνάς

Αθηναϊκό σήμερα το ένθετο και ο κύριος Γκρι μου υπενθυμίζει ένα, ας πούμε, αθηναιογραφικό σκόλο γραμμένο μία δεκαετία πριν. Πήγαινε ως εξής: Η πρώτη μου ανάμνηση από την οδό Αθηνάς έρχεται από το δεύτερο μισό της δεκαετίας του '70. Η αφίσα της Pan Sic, η κρεαταγορά, κάτι σαν στάκτι μέσα σε βρεγμένο στακτοδοχείο.

Όταν αργότερα ανακάλυψα τις «Μπαλάντες της Οδού Αθηνάς» του Μάνου Χατζιδάκι, έργο του 1981-83, διάβασα στο σημείωμα του συνθέτη: «Ο δρόμος, η Αθηνάς, έχει πολλά οינוμαγειρεία και πιο πολλά πορνεία, κινηματογράφους για κατ' ιδίαν ερωτικήν απόλαυση, ξενοδοχεία σκοτεινά για άμεση ερωτική περιθάλψη –κάτι σαν Πρώτων Βοηθειών, το Δημαρχείο κι ένα γραφείο αλλοτινών καιρών. Στον δρόμο αυτόν κυ-

«Κάτω απ' την Ακρόπολη χτισμένοι/ είμασταν νεκροί φυλακισμένοι/ ένοχοι κριθήκαμε και ξένοι/ για την χώρα για την οικουμένη».

κλοφορούν εργατικοί, μικρέμποροι, αλήτες, πόρνες, τραβεστί, δημοσιογράφοι, επαρχιώτες μαστροποί και χίλιοι δολοφόνοι. Αυτό περίπου είναι το σκηνικό». Ηθελε να πει, το σκηνικό για το έργο, τις «Μπαλάντες», οι οποίες βέβαια πάνε πέρα και πίσω από το σκηνικό. «Μια τελετουργική προσπάθεια να φανερωθούν οι σκοτεινές δυνάμεις που μας κυβερνούν μέσα μας και μας ωθούν, μας οδηγούν αδιστακτά προς την πανάρχαια και τελειωτική μας διαδρομή».

«Οι μπαλάντες της Οδού Αθηνάς» του Μ. Χατζιδάκι: «Ο δρόμος έχει πολλά οינוμαγειρεία και πιο πολλά πορνεία, κινηματογράφους για κατ' ιδίαν ερωτικήν απόλαυση, ξενοδοχεία σκοτεινά για άμεση ερωτική περιθάλψη».

Από το 1981 στο 2021. Πόσα άλλαξαν. Οι άνθρωποι, κατ' αρχάς: οι μαστροποί είναι μελαψοί ή έχουν ολαβική κατατομή, οι τραβεστί έδωσαν τη θέση τους στα πρεζόνια, οι επαρχιώτες έχουν βολεντεί στα προάστια, οι πόρνες έχουν σοκολατί δέρμα και βρίσκονται στην άλλη πλευρά της Ομόνοιας, οι δημοσιογράφοι καταψύχονται σε τηλεοπτικά στούντιο ή σε εφημερίδες μακριά απ' το κέντρο. Μονάχα οι δολοφόνοι παραμένουν στις θέσεις τους, αθέατοι όμως.

Το τοπίο τώρα: τα οינוμαγειρεία έγιναν σαντουιτσάδικα, τα πορνεία είδη κιγκαλερίας, τα καφενεία έγιναν καφέ, το γραφείο κηδεϊών έκλεισε, το δημαρχείο έμεινε και μαζί με αυτό τα ξενοδοχεία αμέσου ερωτικής ανάγκης. Όσο για τα ύποπτα σινεμά, ένα απέμεινε, όχι επί της Αθηνάς αλλά πίσω από το δημαρχείο.

Την ατμόσφαιρα καθορίζει η σκοτεινή μουσική του Χατζιδάκι και,

βέβαια, και οι στίχοι του συνθέτη, των Αγαθών Δημητρώκα και Αρη Δαβαράκη: «Στην Ασωμάτων τρεις περαστικοί/ Μπρος απ' το σπίτι μου περάσαν βιαστικοί/ Μοιάζαν ασήμαντοι διστακτικοί/ Μα είχαν μαχαίρι και με στρίμωξαν πιο κε». Ή: «Κάτω απ' την Ακρόπολη χτισμένοι/ είμασταν νεκροί φυλακισμένοι/ ένοχοι κριθήκαμε και ξένοι/ για την χώρα για την οικουμένη». Εκείνο, δε, το «γίναμε εκφραστές μιας βίας στείρας» ζεματάει σήμερα. Και η κατάληξη; «Τώρ' αλλάζουμε γινόμεναστε άλλοι/ βάλαμε κεραία στο κεφάλι/ γίναμε αστυνόμοι μες στην ζάλη/ άλλο βία κι άλλο βιοπάλη».

Άλλο βία κι άλλο βιοπάλη: να κάτι που πασχίζουμε ακόμα να διαχωρίσουμε. Η οδός Αθηνάς και οι μπαλάντες της έχουν πάντα κάτι από αυτή τη σύγκυσή μας. Είναι μια ακόμα ψυχική εγγραφή του Αθηναίου ακόμα και μέσα στον 21ο αιώνα.

Μια ενδιαφέρουσα τριαδική θεατρική πράξη

«Φωνές» του Μπένετ από την ΕΘΑΛ: Τρεις σκηνοθέτες, τρεις ηθοποιοί, τρεις μονόλογοι για τον άνθρωπο και τους δαίμονές του

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Η Κεντρική Σκηνή της ΕΘΑΛ ανεβάζει τις «Φωνές» του Άλαν Μπένετ, που αποτελούνται από τρεις συγγενικούς μονόλογους, τους «Πατατάκι μέσα

στη ζάχαρη», «Κρεβάτι ανάμεσα στις φακές» και «Μια κυρία των Γραμμάτων», καλώντας τρεις σκηνοθέτες και τρεις ηθοποιούς, μία дуάδα για κάθε ιστορία, οξυμωρο πώς καταρρίπτεται εν τέλει η τριάδα και γίνεται дуάδα, και πώς στο τέλος αυτό που δίνεται

στον θεατή από την παράσταση είναι έξι διαφορετικοί συμπεκνωμένοι κόσμοι. Στον μονόλογο «Πατατάκι μέσα στη ζάχαρη» ο Αντρέας Αραούζος σκηνοθετεί τον Φώτη Αποστολίδη, ως Γκράχαμ, στο «Κρεβάτι ανάμεσα στις φακές» ο Παναγιώτης Λάρκου

έχει απέναντί του την Πέννυ Φοινίρη και στην «Η κυρία των γραμμάτων» η Αλεξία Παπαλαζάρου αντιμετωπίζει την Πόπη Αβραάμ. Οπωσδήποτε η ύπαρξη τριών σκηνοθετών μέσα στην ίδια παράσταση, πρωτόγνωρο για τα θεατρικά μας πράγματα είναι

κέρδος, για τον θεατή, για τους συντελεστές, για τη θεατρική πράξη. Στην «Κ» μίλησαν και οι έξι, συσπινοντάς μας τους μονολόγους τους.

Πληροφορίες: «Φωνές» του Άλαν Μπένετ, σε μετάφραση Ερρίκο Μπελιέ.

Πρεμιέρα: 13 Νοεμβρίου, ώρα 8:30 μ.μ. Παραστάσεις: Θέατρο ΕΘΑΛ: 14 & 28 Νοεμβρίου, ώρα 6:30 μ.μ. 26 & 27 Νοεμβρίου, ώρα 8:30 μ.μ. Θέατρο Δέντρο (Λευκωσία): 16, 17, 18 & 19 Νοεμβρίου, ώρα 8:30 μ.μ. Μαρκίδειο Θέατρο Πάφου: 20 Νοεμβρίου, ώρα 8:30 μ.μ.

Ανδρέας Αραούζος: «Δεν υπάρχει περίπτωση να μην κατανοήσει ο θεατής τον Γκράχαμ, όσο αντίθετος και αν είναι σε επιλογές και τρόπους ζωής...».

Πατατάκι μέσα στη ζάχαρη

Σκηνοθεσία: Ανδρέας Αραούζος
Ηθοποιοί: Φώτης Αποστολίδης

—Ανδρέα, τι θέλπες να πρωτοκαταλάβεις στον Γκράχαμ;

— ΑΝΔΡΕΑΣ ΑΡΑΟΥΖΟΣ: Η πρώτη εντύπωση που δίνει ο Γκράχαμ στον θεατή, όπως φρόντισε ο Άλαν Μπένετ να δώσει στον αναγνώστη, είναι ξεκάθαρη. Η απλή γραμμή για την απλή ζωή των απλών ανθρώπων του αγγλικού Βορρά είναι η σφραγίδα του Μπένετ. Εκείνο όμως που μέχρι και σήμερα, λίγες μέρες πριν από την πρεμιέρα, ακόμα ανακαλύπτω, μαζί με τον Φώτη στην πρόβα, είναι σε πόσα αναρίθμητα στρώματα κάθεται αυτή η απλότητα. Είναι τόσο ευφυής συγγραφέας που, όπως ακριβώς κάνει και η ζωή, απολαμβάνει το φλερτ μεταξύ επιφάνειας και βάθους. Από ένα περιστατικό που συμβαίνει στον Γκράχαμ και τη μητέρα του, από τις σκέψεις ενός προσώπου μόνο,

Φώτης Αποστολίδης:
«Η κοινωνία μας δεν μοιάζει με τον Γκράχαμ. Ο Γκράχαμ είναι υπερευαίσθητος, αλλά δεν έχει βρει τον τρόπο να διαχειριστεί αυτό το προσόν».

από μόνο έναν ηθοποιό, εμείς λαμβάνουμε μια ολόκληρη ζωή και τα παρακλάδια της. Δεν θα ήθελα να τα απარიθμίσω στους θεατές πριν δουν την παράσταση. Όμως δεν υπάρχει περίπτωση να μην κατανοήσει ο θεατής τον Γκράχαμ, όσο αντίθετος και αν είναι σε επιλογές και τρόπους ζωής και διαχείρισης...
—Ελευθερία, πρέπει, νοσηρότητα, ελπίδα, είναι χρώματα που θα βάζατε στη σκηνοθετική σας παλέτα;

— Α.Α.: Δεν νομίζω ότι υπάρχουν χρώματα που θα αρνηθώ ναβάλω στη σκηνοθεσία μου. Όχι, όμως, στρατηγικά. Όλα εξάγονται και προκύπτουν από το κείμενο και την ανάγνωσή μου. Και θέλω να εντάσσω και την αυθεντικότητα των συνεργατών σε αυτή την παλέτα.

—Τι μας διδάσκει ο Γκράχαμ;
— Α.Α.: Ο Γκράχαμ είναι αξιολύπτος και αξιοθαύμαστος ταυτόχρονα. Αισθάνομαι ότι δεν φταίει για τη δυστυχία του, και όμως έχω ένα ερωτηματικό. Θα ήθελα να διδάξω εγώ στον Γκράχαμ κάτι που έμαθα πρόσφατα: ότι είναι καλό να παραιτείσαι κάποιες φορές... Εκείνο που θαυμάζω σε αυτόν είναι η αυτογνωσία του, η ευγένειά του και η γενναιοδωρία του.

—Φώτη, λυπήθηκες τον Γκράχαμ; Είναι άρρωστος ή απλώς ανελύθητος; Η κοινωνία μας μοιάζει με τον Γκράχαμ;

— ΦΩΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ: Λυπήθηκα και τον Φώτη, όχι μόνο τον

Γκράχαμ. Διότι κι εγώ έχω νιώσει να με πνίγει η μητέρα μου, όσο κι αν υπήρξε υπέροχη και απέραντη, επειδή ήταν αντιφατική. Ο Όσκαρ Ουάιλντ έλεγε «είμαι αντιφατικός, άρα απέραντος». Τώρα που σκέφτομαι πως να απαντήσω σ' αυτή την ωραία ερώτηση, νιώθω πως λυπάμαι περισσότερο τον Γκράχαμ. Ο Φώτης διεκδίκησε την ελευθερία του, αναποδογύρισε κι ένα τραπέζι στρωμένο από τα νεύρα του, έτσι για το γαμώτο, κι ως μην έπραξε όλα όσα θα ήθελε στην πρώτη νιότη του, είτε επειδή ήταν πια αργά, είτε επειδή είχε κουραστεί. Ο Γκράχαμ όμως δεν το έκανε και μάλλον δεν θα το κάνει ποτέ. Ο Γκράχαμ δεν είναι άρρωστος, είναι ανελεύθερος, επειδή δεν διεκδικεί την ελευθερία του. Κουρνιάζει μέσα στην ασφάλεια, δηλαδή στη μεγαλύτερη παγίδα. Πλέκει μαζί με τη μητέρα τον ιστό που τον καθλώνει. Κλονίζεται, όταν η μητέρα εργάζεται κάποιον άλλον, διότι έχει ταυτιστεί με τον ρόλο του, να είναι δηλαδή το υποκατάστατο του πατέρα του. Παρόλα αυτά οι διαταραχές του δεν είναι ασθένεια. Είναι μια ένδειξη πως κάτω από τα πολλά στρώματα του «οιδιπόδειου κόσμου» κάτι σπαρατταρεί, που θέλει μεγάλη δύναμη, όρεξη, θάρρος για να απελευθερωθεί. Αν ο Γκράχαμ δεν είχε διαταραχές, θα ήταν πραγματικά άρρωστος. Έχει συμπτώματα δυσανεξίας κι αυτό είναι μια αντίδραση που βέβαια δεν είναι αρκετή για να αλλάξει τη ζωή του. Ούτως ή άλλως όμως ο ομφάλιος λώρος δεν κόβεται ποτέ. Δεν θυμάμαι τώρα ποιος μεγάλος συγγραφέας έλεγε (ή έγραψε) ότι ακόμα κι όταν η μητέρα του ήταν στον τάφο ένωθε, κάθε φορά που επιδίετο σε «άσμενες πράξεις», να κουνιέται το «σχοινί» που τον ένωνε με τη μητέρα του... Εν ολίγοις η νεκρή μητέρα ενημερωνόταν για τις δραστηριότητές του σε απευθείας σύνδεση... Ούτως ή άλλως οι γονείς μας είναι οι ήρωές μας και οι δυνάστες μας.

—Η κοινωνία μας μοιάζει με τον Γκράχαμ;

— Φ.Α.: Όχι. Η κοινωνία μας δεν μοιάζει με τον Γκράχαμ. Ο Γκράχαμ είναι υπερευαίσθητος, αλλά δεν έχει βρει τον τρόπο να διαχειριστεί αυτό το προσόν (διότι περί προσόντος πρόκειται). Η μη σωστή διαχείριση αυτού του θείου δώρου, που σε κάνει να μπορείς να ακούς ακόμα και φωνές, τον εγκλωβίζει στον μικρόκοσμό του, επειδή θέλει να αποφύγει την κοινωνία, στην οποία, και στις πλείστες των περιπτώσεων, κυριαρχούν οι αριβίστες, ασχέτως αν ο Γκράχαμ είναι ίσως «καλύτερος» και ίσως πιο «έξυπνος» από αυτούς.

—Είναι περιθωριακοί τύποι οι ήρωες του Μπένετ ή απλώς ευνοχισμένοι;

— Φ.Α.: Είναι ευαίσθητοι. Αντιλέγουν στην κοινωνία, αλλά αναποτελεσματικά. Μονολογούν και τους ακούει μόνο ο εαυτός τους. Με αυτή τη λογική να, είναι ευνοχισμένοι, αλλά επ' ουδενί περιθωριακοί. Κάθε σπίτι έχει κι έναν από δαύτους ή κάτι λίγο απ' τη σκιά τους...

Κρεβάτι ανάμεσα στις φακές

Σκηνοθεσία: Παναγιώτης Λάρκου
Ηθοποιοί: Πέννυ Φοινίρη

—Παναγιώτη, τι θέλπες να αποτινάξεις πρώτα η Σούζαν, από πάνω της;

—ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΛΑΡΚΟΥ: Τίποτα. Η Σούζαν είναι χρήσιμη, γιατί μπορεί να λειτουργήσει ως παράδειγμα. Η Σούζαν πνίγεται. Η Σούζαν καταστρέφεται από την καταπίεση ενός χαρισματικού εγκεντρικού συζύγου. Η Σούζαν πνίγεται στο αλκοόλ. Τη σκοτώνει η ντροπή της για την αναγκαστική λατρεία ενός Θεού στου οποίου την ύπαρξη δεν πιστεύει. Η Σούζαν ντρέπεται να ζήσει. Γι' αυτό την άφησα στην νουχία της να πει την ιστορία της. Κάποιες φορές είναι καλύτερο να αφήνεις τους ήρωες στη σκηνή να καταρρέουν με πάταγο. Και εύχεσαι ο θύρυβος της πτώσης τους να λειτουργήσει σαν μικρό, ενοχλητικό ξυπνητήρι.

—Ελευθερία, πρέπει, νοσηρότητα, ελπίδα, είναι χρώματα που θα βάζατε στη σκηνοθετική σας παλέτα;

—Π.Λ.: Το βασικό μου χρώμα είναι η αγάπη για τον άνθρωπο που έχω απέναντί και υπό την ευθύνη μου πάνω στη σκηνή. Και ο σεβασμός στη διάνοια του θεατή που κάθεται στην πλατεία. Αν η παλέτα στρωθεί με αυτό, μπορεί να ανεχτεί πολλά χρώματα. Αρκεί και ο θεατής να σεβαστεί και ο ίδιος τη διάνοιά του και να μη χαρίζει την αγάπη του αποκλειστικά στους καϊδεύοντες τα ώτα. Θα ήθελα να

Πέννυ Φοινίρη: «Ευνοχισμένοι ως ένα βαθμό βρίσκονται σε κάποια στιγμή όλοι οι άνθρωποι. Το θέμα είναι να βρεις τη δύναμη να τινάξεις από πάνω σου το καλό παιδί και μαζί του, τις προσδοκίες όλου του κόσμου».

μην εξαντλούμε την ελευθερία μας στα εύκολα. Θα ήθελα τη νοσηρότητα να την κοιτάμε κατάματα. Θα ήθελα να μην πρέπει να ζούμε για τους άλλους.

—Τι μας διδάσκουν ο Γκράχαμ, η Σούζαν και η Αίρην;

—Π.Λ.: Πως πολύς κόσμος είναι ζωντανός. Αυτό δεν σημαίνει αναγκαστικά ότι ζει κιόλας. Αυτό το έγραψα στο χαρτί πριν από αρκετά χρόνια. Περιμένω τη μέρα που θα μπορώ να το διαγράψω.
—Πέννυ, τι ήταν αυτό που απε-

γκλώβισε τη Σούζαν; Είναι εύκολο τελικά να σπάσουμε τα πρέπει;

—ΠΕΝΝΥ ΦΟΙΝΙΡΗ: Η Σούζαν ως πρόσωπο δεν θεωρώ πως απεγκλωβίζεται στο τέλος. Στο κείμενο το ενδεχόμενο παραμένει ανοικτό για να επιλέξει ο θεατής. Όμως προσωπικά θεωρώ πως παραμένει δέσμια της θλιβερής πραγματικότητάς της. Σαν χαρακτήρας η Σούζαν όμως απεγκλωβίστηκε και παρουσιάστηκε σε μένα όταν ανακάλυψα και συνειδητοποίησα

Η κυρία των γραμμάτων

Σκηνοθεσία: Αλεξία Παπαλαζάρου
Ηθοποιοί: Πόπη Αβραάμ

—Αλεξία, πώς κοιτάζεις την Αίρην, ως βαθιά μοναχικό άτομο ή ως προβληματική ύπαρξη;

—ΑΛΕΞΙΑ ΠΑΠΑΛΑΖΑΡΟΥ: Ένα άτομο που ζει βαθιά μοναχικά, χωρίς οικογένεια, φίλους, χωρίς κανένα σκοπό στη ζωή του δεν μπορεί παρά να καταλήγει μια προβληματική ύπαρξη. Ο άνθρωπος δεν γεννήθηκε για να είναι μόνος. Ο άνθρωπος έχει ανάγκη από επαφές, σχέσεις, έρωτα, πάθος... από το «μαζί»! Η Αίρην είναι ολομόναχη στο σπίτι-φυλακή της. Βλέπει τη ζωή από το παράθυρο. Μεταφράζει τις εικόνες που βλέπει, όπως η ίδια αντιλαμβάνεται τη ζωή και όχι όπως μπορεί να είναι. Γι' αυτήν δεν νοιάζεται κανείς, πώς θα νιώσει το νοιάξιμο της μάνας που παρακολουθεί από το παράθυρο για το παιδί της; Ίσως τελικά σημασία έχει ότι τη βλέπουμε αλλά πώς τη βλέπουμε! Και όταν αλλάξει ο τρόπος που βλέπουμε τα πράγματα τότε ίσως γινόμαστε πιο ανθρώπινοι!

—Ελευθερία, πρέπει, νοσηρότητα, ελπίδα, είναι χρώματα που θα βάζατε στη σκηνοθετική σας παλέτα;

—Α.Π.: Στη σκηνοθετική παλέτα χωράνε όλα τα χρώματα. Γιατί η ίδια η ζωή κουβαλά όλα τα χρώματα. Και ο σκηνοθέτης καλείται να πει μια ιστορία από τη ζωή με ό,τι αυτή κουβαλά. Γιατί έτσι η ζωή που κτίζεται πάνω στη σκηνή θα κουβαλά αλήθεια και θα αφορά αυτόν που παρακολουθεί το έργο. Θα έχει ενδιαφέρον και θα μπορεί ο θεατής να κοινωνήσει με

Αλεξία Παπαλαζάρου: «Στη σκηνοθετική παλέτα χωράνε όλα τα χρώματα. Γιατί η ίδια η ζωή κουβαλά όλα τα χρώματα. Και ο σκηνοθέτης καλείται να πει μια ιστορία από τη ζωή με ό,τι αυτή κουβαλά».

την ιστορία σου. Άρα να, σε όλα τα χρώματα. Και ο καθένας ως επιλέγει το χρώμα που του ταιριάζει ή το χρώμα που πρέπει να πετάξει από τη ζωή του!

—Τι μας διδάσκουν ο Γκράχαμ, η Σούζαν και η Αίρην;

—Α.Π.: Τίποτα δεν είναι σε θέση να μας διδάξουν. Να μας παρουσιάσουν τη μιζερνή ζωή τους μπας και δούμε τη ζωή με άλλο μάτι. Μπας και καταφέρουμε να ξεφύγουμε από τις φυλακές στις

οποίες κλεινόμαστε. Μπας και κατανοήσουμε ότι δεν υπάρχει άλλη φορά. «... η μόνη ευκαιρία που είχα μου δόθηκε» λέει η Αίρην. Μπας και προλάβουμε να πούμε «είναι η πρώτη φορά που νιώθω ελεύθερη»!

—Πόπη, η Αίρην μήπως ζητάει απεγνωσμένα την προσοχή; Είναι άραγε μια μικρογραφία της κοινωνίας μας;

—ΠΟΠΗ ΑΒΡΑΑΜ: Η Αίρην είναι ένα πλάσμα έξυπνο, δραστήριο,

Παναγιώτης Λάρκου:
«Κάποιες φορές είναι καλύτερο να αφήνεις τους ήρωες στη σκηνή να καταρρέουν με πάταγο. Και εύχεσαι ο θύρυβος της πτώσης τους να λειτουργήσει σαν μικρό, ενοχλητικό ξυπνητήρι».

τι μπορεί να συμβεί στους ανθρώπους όταν τους κλέβουμε τη φωνή τους. Όταν δεν τους ρωτάμε και θεωρούμε δεδομένες τις ποιήσεις και τις ανάγκες τους. Μπορεί να τους πνίξουμε. Όταν της άφησα χώρο να μου μιλήσει, την άκουσα! Κυριολεκτικά και μεταφορικά (γέλια)!
—Είναι περιθωριακοί τύποι οι ήρωες του Μπένετ ή απλώς ευνοχισμένοι;

—Π.Φ.: Ο δικός μου χαρακτήρας φαινομενικά δεν είναι περιθωριακός, αντίθετα αναγκάζεται να συμμετέχει σε μια πληθώρα κοινωνικών δραστηριοτήτων. Φαινομενικά είναι μέρος ενός συνόλου. Ευνοχισμένοι ως ένα βαθμό βρίσκονται σε κάποια στιγμή όλοι οι άνθρωποι. Το θέμα είναι να βρεις τη δύναμη να τινάξεις από πάνω σου το καλό παιδί και μαζί του, τις προσδοκίες όλου του κόσμου. Της οικογένειας και της κοινωνίας στην οποία υπάρχεις. Να ζήσεις όπως θές εσύ. Δύσκολο πράγμα. Με επιπτώσεις. Οπότε η Σούζαν μπορεί να είναι γιγαντιαία, αλλά ποτέ να μη βρήκα το θάρρος να τη γνωρίσω. Και θα ήθελα να το αποκτήσω αυτό το θάρρος.

Πόπη Αβραάμ:
«Ανθρωποι ικανοί που θέλουν κάποιον να σκύψει και να τους δώσει το χέρι. Αυτό θέλουν οι άνθρωποι του Μπένετ».

γεμάτο ενέργεια και ικανότητες αλλά μοναχικό και αποκλεισμένο από την κοινωνία. Γι' αυτό γίνεται στρωνή, ρατσίστρια, περίεργη, αυστηρή, έχοντας μέσα στο μυαλό της μια δική της τάξη πραγμάτων. Όλα αυτά τα αρνητικά συναισθήματα εξαφανίζονται ως διά μαγείας μόλις ενταχθεί σε ένα σύνολο περιθωριακών έως παραβατικών ανθρώπων. Εκεί βρίσκει το χαμόγελό της, τη γλυκύτητα που πιθανόν ποτέ της να μην ήξερε ότι έκρυβε μέσα της, αναπτύσσει ικανότητες, αποδέχεται ανθρώπους που κάτω από άλλες συνθήκες θα έβγαζε συμπεράσματα άρνησης κι απόρριψης, κάνει επιτέλους όνειρα και σχέδια και νιώθει πραγματικά ευτυχισμένη και ελεύθερη.

—Είναι περιθωριακοί τύποι οι ήρωες του Μπένετ ή απλώς ευνοχισμένοι;

—Π.Λ.: Δεν θεωρώ πως είναι ευνοχισμένοι οι άνθρωποι του Μπένετ. Θέλουν αγάπη και μια θέση μέσα στην κοινωνία που να τους αξίζει. Δεν τυγχάνουν τις μέριμνες από καμιά αρμόδια κρατική αρχή, από κανένα κοινωνικά αποδεκτό σύνολο γιατί εν τέλει το κράτος και η εξουσία είναι που είναι στείρα και ευνοχισμένα και παραμερίζουν και περιθωριοποιούν τους πολίτες τους. Άνθρωποι ικανοί που θέλουν κάποιον να σκύψει και να τους δώσει το χέρι. Αυτό θέλουν οι άνθρωποι του Μπένετ.

Η μνήμη των προσφύγων, έναν αιώνα μετά

Η επέτειος των 100 χρόνων αναθερμαίνει το βλέμμα σε μια κληρονομιά που χάνεται

ΑΘΗΝΑ
Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ

Τον ΝΙΚΟΥ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΥ

Συμβαίνει τις μέρες αυτές να διαβάζω μια νέα έκδοση του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών. Περιλαμβάνει άρθρα του Ηλία Βενέζη, καθώς και την αλληλογραφία του με τη Μέλπω Μερλιέ, σε επιμέλεια Χαράλαμπου Α. Καρασόγλου. Γράφει στον πρόλογο ο Πασχάλης Κιτρομυλίδης πως ο Βενέζης «υπήρξε ο εμβληματικός λογοτεχνικός διερμηνευτής του δράματος του Μικρασιατικού ελληνισμού στην ελληνική πνευματική ζωή». Και είναι αλήθεια πως χωρίς το Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών, και το εμπνευσμένο έργο της Μέλπως και του Οκτάβιου Μερλιέ, ένα μεγάλο κομμάτι της μικρασιατικής μνήμης θα είχε εξαιρεωθεί. Στους προσφυγικούς συνοικισμούς ανά την Ελλάδα, αλλά πολύ περισσότερο, ίσως, στην Αθήνα και στον Πειραιά εντοπίζει κανείς μικρές ενότητες αλλά κατά κανόνα θραύσματα του οικιστικού ίχνους της μεγάλης προσφυγικής περιπέ-

τειας που σημάδεψε τη ζωή εκατοντάδων χιλιάδων ανθρώπων και άλλαξε για πάντα την κατεύθυνση και τη φυσιογνωμία της πρωτεύουσας. Ένας αισθαντικός ανιχνευτής του προσφυγικού ίχνους θα συνέθετε με κόπο το αρχιτεκτονικό μαρτυρολόγιο, καθώς τα περισσότερα προσφυγικά σπίτια έχουν σαρωθεί. Όσα όμως μένουν όρθια, στέκουν συγκινητικά ως στήλες που θυμίζουν την πιο δραματική στροφή του νεότερου ελληνισμού.

Το 2022 θα ακούσουμε πολλά και βαρύνδουπα για την επέτειο των 100 χρόνων από την έναρξη του προσφυγικού δράματος. Και είναι βέβαιο πως έως σήμερα, εκτός από αποσπασματικές κινήσεις καταγραφής και διάσωσης, δεν υπήρξε ποτέ μια συγκροτημένη πολιτική για τη διαχείριση του οικιστικού και αρχιτεκτονικού προσφυγικού αποθέματος. Είναι επίσης, βέβαιο, πως παρά την τεράστια λαογραφική, κοινωνιολογική και συναισθηματική αξία, πολλά από τα πρόχειρα στημένα προσφυγικά καταλύματα του Μεσοπολέμου δεν ήταν δυνατόν (ούτε ήταν επιθυμητό) να διασωθούν, καθώς πολλά από αυτά ήταν αυτοσχέδια παραπήγματα. Ευτυχώς υπήρξαν κάποιες κατα-

Μία από τις εισόδους σε διαμερίσματα του προσφυγικού συγκροτήματος της Λεωφόρου Αλεξάνδρας.

Διάσπαρτες οι προσφυγικές κατοικίες στους δήμους της Αθήνας και του Πειραιά, αρθρώνουν έναν χαμηλόφωνο ψίθυρο.

γραφές, ως μνήμες ή φωτογραφίες. Παραδόξως ή όχι, σήμερα διασώζονται ως χαλάσματα, περισσότερο, ακόμη και κάποια από τα πιο ευτελή ως προς τα υλικά οικοδόμησης προσφυγικά σπίτια, τα οποία αξίζει να καταγραφούν και να ενταχθούν σε ένα αποθετήριο μνήμης.

Αλλά η συγκίνηση μπροστά σε ένα σπίτι προσφύγων, ιδίως του Μεσοπολέμου, θέτει μια σειρά από ζητήματα. Αυτά άπτονται του τρόπου

διαχείρισης της συλλογικής μνήμης τόσο σε επίπεδο κεντρικής ή τοπικής διοίκησης όσο και σε επίπεδο συλλόγων και ιδιωτών. Τα χάσματα, η ανακολουθία και η έλλειψη ουσιαστικού ενδιαφέροντος (ή ακόμη και η αδυναμία κατανόησης της υπεραξίας) οδήγησαν σε καταστροφική ακόμη και των περισσότερων αστικών αρχιτεκτονικών συνόλων του προσφυγικού ελληνισμού στις συνοικίες της πρωτεύουσας. Διερρήγνυσαν αυθεντικά μέτωπα προσώπων στην Καισαριανή ή στον Βύρωνα, σε περιοχές που βρίσκονται εγγύτητα του κέντρου της πόλης, και που εδώ και πολλά χρόνια προσελκύουν αστικά στρώματα.

Εχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον να σημειώσει κανείς, και με την ευκαιρία της συμπλήρωσης ενός αιώνα από την καταστροφή και την έξοδο του ελληνικού στοιχείου από τα μικρα-

σιατικά παράλια, την Καπαδοκία, τον Πόντο και την Ανατολική Θράκη, πως η ανταλλαγή πληθυσμών ανάμεσα στην Ελλάδα και στην Τουρκία άλλαξε τόσο την Αθήνα όσο και τη Θεσσαλονίκη. Η Αθήνα άρχισε να αποκτά μητροπολιτικά χαρακτηριστικά και η Θεσσαλονίκη άρχισε να ενισχύεται εθνογραφικά, τάση που είχε αρχίσει ήδη από το 1913. Ειδικά για την Αθήνα, η έλευση χιλιάδων προσφύγων, με διάφορα βιώματα, αναφορές, συνήθειες και καταβολές, αναμόχλευσε την αστική παράδοση που είχε πλέον ριζώσει στην πρωτεύουσα. Οι πρόσφυγες, είτε ήταν αγρότες είτε ήταν αστοί, άλλοι φέροντες την ανατολική παράδοση και άλλοι τον ευρωπαϊκό τρόπο ζωής, συνετέλεσαν όλοι στη διάχυση της απαραίτητης ποικιλίας την οποία έχει ανάγκη κάθε πόλη για να αναπτυχθεί ως μεγαλούπολη.

Αυλή σε εγκαταλελειμμένο προσφυγικό σπίτι στον Βύρωνα.

Τα ίχνη των προσφύγων στην Αθήνα και στον Πειραιά είναι πάρα πολλά. Από τη Νίκαια και τη Δραπετσώνα μέχρι τη Νέα Φιλαδέλφεια και την Καλλιθέα, υπάρχουν συμπαγείς ή θραυσματικές αρχιτεκτονικές μνήμες, σύνολα ή νησίδες ισχυρής αφηγηματικής δύναμης. Είναι ευκαιρία να δούμε εξ αρχής το οικιστικό απόθεμα της προσφυγικής εγκατάστασης στους δήμους της Αττικής (και φυσικά σε όλη τη χώρα, όπου διασώζονται πολύ ενδιαφέροντα σύνολα, όπως π.χ. στη Θήβα ή στην Πάτρα, αν μείνει κανείς σε κοντινές προς την πρωτεύουσα πόλεις).

Και είναι εξαιρετικά ενδιαφέρον να εξετάσει κανείς, αφενός, τη διαβάθμιση των προσφυγικών συνοικισμών, ανάλογα με την οικονομική δυνατότητα και την εξ αυτής αρχιτεκτονική έκφραση, και αφετέρου την επίδραση που είχε η έλευση των προσφύγων στην εξ αντανακλάσεως γέννηση χωροθετημένων κηπουπόλεων (Ψυχικό, Εκάλη κ.λπ.), οι οποίες με τη σειρά τους ενσωμάτωσαν τις κατακλυσμιαίες αλλαγές και επιτάχυναν το πρώιμο μητροπολιτικό φαινόμενο.

Μη και μη...
(Ο Καθιστός Βασιλιάς)

Πρεμιέρα
13 Νοεμβρίου 2021 16:00

Εισιτήρια
tickethour.com και
κρατήσεις
στο τηλέφωνο
09059957

Για τον άνθρωπο
και τον γοργισμό

30 χρόνια

ΚΑΝΑΛΙ 6

106.00 | 98.6 | 107.00 | 106.9

www.kanali6.com.cy info@kanali6.com.cy 25 820500

Το Λονδίνο των '60s ως σκηνικό αγωνίας

Το νέο φιλμ του Εντγκαρ Ράιτ

Συνέβη στο Σόχο ★★½
ΘΡΙΑΕΡ (2021)

Σκηνοθεσία: Εντγκαρ Ράιτ
Ερμηνείες: Άννα Τέιλορ-Τζόι, Τομασίν Μακένζι, Ματ Σμιθ

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Μία από τις πιο αξιόλογες ταινίες που είδαμε στο περασμένο Φεστιβάλ Βενετίας, είναι μια δημιουργία του Εντγκαρ Ράιτ («Baby Driver», «Το τέλος του κόσμου»), τον οποίο έως τώρα είχαμε συνηθίσει περισσότερο ως σκηνοθέτη κωμικών περιπετειών. Εδώ ωστόσο τα πράγματα είναι πολύ διαφορετικά με ένα βίντατζ ψυχολογικό θρίλερ, το οποίο μας ταξιδεύει στο Λονδίνο της δεκαετίας του 1960. Η αρχή πάντως γίνεται στο σήμερα με τη νεαρή Ελίζ (Τομασίν Μακένζι), μια εσωστρεφή πρωτοετή φοιτήτρια μόδας από την επαρχία, η οποία πρνει σπίτι στη γειτονιά του Σόχο. Θέλοντας να αποδράσει από έναν σύγχρονο κόσμο που βασικά την τρομάζει, η κοπέλα θα βυθιστεί σε ένα ονειρικό σύμπαν, ταξιδεύοντας στα τρομερά '60s, όπου και γνωρίζει το alter ego της, τη Σάντι (Άννα Τέιλορ-Τζόι). Η τελευταία είναι όλα όσα «λείπουν» από την Ελίζ: τολμηρή, κοινωνική, σέξι και έτοιμη να ξεδιπλώσει τα φτερά της για μια καριέρα ως τραγουδίστρια. Τα πράγματα ωστόσο δεν εξελίσσονται όπως δείχνουν εξαρχής και σύντομα η Σάντι –και μαζί της η Ελίζ– θα εγκλωβιστεί σε μια τρομακτική κατάσταση εκμετάλλευσης - κακοποίησης, η οποία ουσιαστικά θα καταστρέψει τη ζωή της. Ο Εντγκαρ Ράιτ αντλεί –στα όρια

της αντιγραφής– από διάφορες κινηματογραφικές πηγές προκειμένου να συνθέσει τον μύθο του. Η ιστορία της απόδρασης σε άλλη εποχή δεν είναι φυσικά καινούργια και φέρνει στον νου το «Μεσάνυχτα στο Παρίσι» του Γούντι Αλεν (από τα πιο πρόσφατα), αν και εδώ η υπόθεση έχει περισσότερο σκοτεινές παρά ρομαντικές προεκτάσεις. Τα φαντάσματα από το «Οι άλλοι» όπως και η «Περσόνα» του Μπέργκμαν αποτελούν επίσης φανερά πρότυπα ενός φιλμ το οποίο καταφέρνει πάντως να διακριθεί ως αυθύπαρκτο, κυρίως χάρη στον σχεδόν υποδειγματικό ρυθμό, την υπέροχη αισθητική και την προσοχή του στη λεπτομέρεια. Ξεχωριστό κεφάλαιο αποτελούν επιπλέον οι ερμηνείες, με πρώτες φυσικά εκείνες των δύο νεαρών πρωταγωνιστριών. Από τη μία η 20χρονη Νεοζηλανδή Τομασίν Μακένζι, η οποία τα καταφέρνει πολύ καλά αναλαμβάνοντας πιθανότατα το πιο απαιτητικό μισό της ταινίας από την άλλη η χαρισματική Άννα Τέιλορ-Τζόι, η οποία και μόνο με τον μαγνητισμό της δεν σε αφήνει να πάρεις τα μάτια σου από την οθόνη, όποτε βρίσκεται αυτή εκεί. Στο πλευρό τους έχουν ακόμα τη σπουδαία Νταϊάνα Ριγκ στην τελευταία εμφάνιση της καριέρας της και τον Ματ Σμιθ του «The Crown».

Όλα τα παραπάνω συγκεντρώνονται, όπως είπαμε, σε ένα καλοκουρδισμένο θρίλερ, με σύγχρονες κοινωνικές προεκτάσεις –π.χ. το ζήτημα της κακοποίησης– το οποίο, παρά τις όποιες υπερβολές του, βγαίνει άνετα στον αφρό.

Η χαρισματική Άννα Τέιλορ-Τζόι ως Σάντι (εδώ με τον Ματ Σμιθ) και μόνο με τον μαγνητισμό της δεν σε αφήνει να πάρεις τα μάτια σου από την οθόνη.

HOME CINEMA

Οι... σίριαλ κίλερ κάνουν κατάληψη στις οθόνες

Επάνω, η Ντανίκα Κούρσις πρωταγωνιστεί στη δανική σειρά του Netflix «Ο καστανάνθρωπος». Κάτω, ο αγνώριστος Γιόνας Ντάσλερ στην ταινία «Το χρυσό γάντι», που είναι διαθέσιμη στο Cínobó.

Ο καστανάνθρωπος
ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟ ΘΡΙΑΕΡ (2021)
Δημιουργός: Ντόρτε Βέρνε Χο, Μίκελ Σέρουπ
Ερμηνείες: Ντανίκα Κούρσις, Ντέιβιντ Ντένσις, Ιμπεν Ντόρνερ

Προερχόμενη από τη δημοφιλέστατη αστυνομική λογοτεχνική σχολή της Σκανδιναβίας, η νέα σειρά του Netflix μάς στέλνει συγκεκριμένα στη Δανία, που συγκαλονίζεται από μια σειρά άγριων φόνων γυναικών. Η αστυνομός Νάια Τούλιν μαζί με τον συνεργάτη της, Μαρκ Χες, θα κληθούν να εξιχνιάσουν την υπόθεση προσπαθώντας να αποκρυπτογραφήσουν το νόημα των «καστανανθρώπων», των μικρών ομοιωμάτων δηλαδή που αφήνονται σαν υπογραφή του εκτελεστή στον τόπο του εγκλήματος. Παράλληλα, η υπόθεση εξαφάνισης ενός νεαρού κοριτσιού, κόρης μιας υπουργού της κυβερνήσης, έρχεται ξανά στο προσκήνιο.

Η μίνι σειρά των έξι επεισοδίων είναι αυτό ακριβώς που υπόσχεται η περιγραφή της: ένα ατμοσφαιρικό αστυνομικό θρίλερ, ποτισμένο από μπόλικη βορειοευρωπαϊκή μουντάδα και κατάληψη, μαζί με τακτοποιημέ-

νη πλοκή και καλοστημένες ανατροπές. Οπτικά το επίπεδο είναι επίσης υψηλό, με τα κατακόκκινα –κυριολεκτικά και μεταφορικά– καστανόδασα να κυριαρχούν σε μερικά υπέροχα πλάνα, ενώ και ο χειρισμός της κάμερας υπηρετεί άψογα τις στιγμές έντασης, όταν αυτές προκύπτουν. Μοναδικό πιθανό ψεγάδι είναι οι κάπως άνευρες ερμηνείες, που δεν διευκολύνουν ακριβώς την επικοινωνία ήρωα - θεατή.

Το χρυσό γάντι ★★
ΘΡΙΑΕΡ (2019)
Σκηνοθεσία: Φατίχ Ακίν
Ερμηνείες: Γιόνας Ντάσλερ, Μαργκαρέτε Τίτσελ, Αδύμ Μπουσοδούκος

Η πιο προκλητική, τολμηρή ταινία του πολύ αγαπητού (και) στη χώρα μας Φατίχ Ακίν είναι ένα σοκαριστικό αλλά πολύ καλοφτιαγμένο θρίλερ, το οποίο βλέπουμε στην πλατφόρμα του Cínobó. Η ιστορία του είναι αυτή ενός αληθινού σίριαλ κίλερ. Ο Φριτζ Χόνκα είναι ένας άσχημος, σχεδόν παραμορφωμένος νέος άνδρας, ο οποίος αναζητάει συντροφιά στο ποτό και στις γυναίκες που συναντά κάθε βράδυ στο ομώνυμο

της ταινίας μπαρ. Μερικές από αυτές, ωστόσο, βρίσκουν φρικιαστικό τέλος στα χέρια του. Δεν υπάρχει αμφιβολία πως ο Ακίν φλερτάρει εδώ επικίνδυνα με τα όρια της γραφικής βίας· θέλει πραγματικά γερό στομάχι για να αντέξει κάποιος μερικές σκηνές, με τον ήχο να είναι συχνά εξίσου ανατριχιαστικός με την εικόνα. Αυτή, ωστόσο, είναι μόνο μια πρώτη ανάγνωση. Σε δεύτερο επίπεδο, το φιλμ αποτελεί ένα ενδιαφέρον κοινωνικό πορτρέτο, αναμφισβήτητα ωμό και άγριο, ταυτόχρονα όμως και αλλόκοτα ελκυστικό. Η φωτογραφία του Ράινερ Κλάουσμαν είναι εξαιρετική, ενώ το ίδιο ισχύει και για τις σκηνές στο μπαρ, όπου βλέπουμε το γκροτέσκο πρόσωπο μιας Γερμανιάς διαλυμένες σε κάθε επίπεδο, να ποτιζείται στο αλκοόλ και στην ανάλαφρη μουσική, σαν να πασχίζει να ξεχάσει. Ο νεαρός Γιόνας Ντάσλερ από την πλευρά του, αν και αγνώριστος κάτω από τα προσθετικά και το μακιγιάζ, καταφέρνει να αποδώσει πιστευτικά τον Χόνκα σε όλο του το απωθητικό μεγαλείο· άλλες φορές πάλι οι αντιδράσεις του είναι κωμικές, προκαλώντας ακόμη και το γνήσιο γέλιο του θεατή.

PIK1 ΘΗΛ.: 22862000

21.30 Παραδοσιακή βραδιά
07.30 Θεία Λειτουργία
10.30 Σπίτι στη φύση - (Ε)
Περιβαλλοντική εκπομπή.
Κοίτα με στα μάτια - (Ε)
11.00 Κοινωνική εκπομπή.
Χρυσές συνταγές
Με τη Μαρίλ. Ιωαννίδου.
12.00 Brand News
14.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
14.30 Αμύνεσθαι περί πάτρης
Ενημερωτική εκπομπή.
15.00 Movie Time
15.30 Προσωπογραφίες,
Project: Nostalgia
Σειρά ντοκιμαντέρ.
17.30 Χρονογράφημα, IV
Ντοκιμαντέρ.
18.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
18.20 Τα καλύτερά μας χρόνια
Σειρά εποχής.
19.20 Ειρήνη Πάσι
Κωμωδία εποχής.
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
21.00 Αθλητική Κυριακή
Αθλητική εκπομπή.
21.30 Παραδοσιακή βραδιά
Ψυχαγωγική εκπομπή με
την Άντρι Καραντινών.

23.15 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
23.20 Χρονογράφημα - (Ε)
23.50 **Road Story - (Ε)**
00.20 Προσωπογραφίες, V - (Ε)
01.15 Movie Time - (Ε)
01.45 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** - (Ε)
02.45 Αθλητική Κυριακή - (Ε)
03.15 Αμύνεσθαι
περί πάτρης - (Ε)
03.45 Project: Nostalgia - (Ε)
Σειρά ντοκιμαντέρ.
04.30 Σπίτι στη φύση - (Ε)
05.00 Χρονογράφημα - (Ε)

PIK2 ΘΗΛ.: 22862000

21.05 The post
07.30 Μαγικός κόσμος - (Ε)
Παιδικό πρόγραμμα.
07.50 Παιδική ζώνη
Α. Μάγια η μέλισσα
β. Το θαυμαστό ταξίδι
του Νιλς Χόλγκερσον
γ. Ο μικρός Χνουδιώτης
δ. Μπόμπι και Μπιλ
ε. Σπίρτ, το άγριο άλογο
στ. Τα τρενάρια ρομπότ
Στη Χώρα του Γιατί - (Ε)
Παιδικό πρόγραμμα.
11.30 Παιδική ζώνη
16.00 Ιστορίες του χωρκού - (Ε)
Κωμική σειρά, με τους
Ανδρέα Αργυρίδη,
Δώρα Κακουράτου, κ.ά.
16.30 Μανώλης και Κατίνα - (Ε)
Κωμική σειρά..
17.05 Baywatch - (Ε)
Περιπετειώδης σειρά.
17.45 Μαζί / Birlikte, II - (Ε)
Δικονομική εκπομπή.
18.30 Εκείνη & εκείνοι
Με την Αθηνά Χάλκου.
19.30 Σελίδες ιστορίας
19.40 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Αγγλική)**
19.50 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Τουρκική)**
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
21.05 The post:
Απαγορευμένα μουσικά
(The post). Πολιτικό
θρίλερ, με τους
Μέριλ Στριπ, Τομ Χανκς.
23.00 The sixties
Σειρά ντοκιμαντέρ, που
διερευνά τις πιο χαρακτηριστικές στιγμές της
δεκαετίας του '60 στην
Αμερική.
23.45 Μουσικό ραντεβού - (Ε)

ALPHA ΘΗΛ.: 22212400

21.20 Η γη της Ελιάς
06.00 60' ΕΛΛΑΔΑ - (Ε)
Οδοπορικό
με τον Νίκο Μάνεση.
06.45 Νόστιμα και απλά
07.50 Σαββατογεννημένες
Ελληνική κωμική σειρά.
08.45 Η φραμίλια - (Ε)
Κωμική σειρά.
09.20 Εύκολα και σπικτικά
Εκπομπή μαγειρικής,
με την Αθηνά Λοιζίδου.
09.50 Χαββατοκύριακο
με τον Μάνεση
13.00 The Λούις
Κωμική σειρά.
13.50 Οικονομικές
ιστορίες - (Ε)
14.50 Άσε μας ρε μαμά
Κωμική σειρά.
15.40 The Λούις
Night Show - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
18.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
18.10 Μην αρχίζεις τη
μουρμούρα
Κωμική σειρά.
18.45 TET-A-TET στον Alpha
Talk show,
με τον Τάσο Τρύφωνος.
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
21.20 Η γη της Ελιάς
The Λούις
23.15 Κάμπινγκ - (Ε)
01.00 TET-A-TET
στον Alpha - (Ε)
02.30 Κάρυμα - (Ε)
Κοινωνική σειρά
της Χριστιάνας Αρτερίου.
03.15 Χαββατοκύριακο
με τον Μάνεση - (Ε)

ANT1 ΘΗΛ.: 22200200

18.45 ΜεΛιάρτος
05.40 Πάρης και Ελένη - (Ε)
Ελληνική κωμική σειρά.
06.30 Ας πρόσδεξ - (Ε)
08.00 Mamma Mia - (Ε)
08.50 Το έβδομο κλειδί - (Ε)
09.30 Δείξε μου
τον φίλο σου - (Ε)
11.10 Ταξί - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι
12.00 Υγεία πάνω απ' όλα
Ενημερωτική εκπομπή,
για την υγεία.
12.50 Την πάτσα - (Ε)
14.00 Θα βρεις τον
δασκαλό σου - (Ε)
14.50 Casa De Mikel, III - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
16.20 5 X 5 - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι,
με τον Μάρκο Σεφερλή.
18.00 **Τα νέα του ANT1 σε 10'**
18.15 5 X 5 - (Συνέχεια)
18.45 ΜεΛιάρτος - (Ε)
Κοινωνική σειρά.
20.15 **Τα νέα του ANT1**
21.20 ROUK ZOUK Special
Τηλεπαιχνίδι,
Αίγια... Fuxia! - (Ε)
23.00 The 2Night Show
Late night show, με τον
Γρηγόρη Αρναούτογλου.
01.50 Shades of Blue
Αστυνομική
δραματική σειρά.
02.30 Το τρίτο στεφάνι - (Ε)
Κοινωνική σειρά.
03.20 Steps - (Ε)
Ελληνική νεανική σειρά.
04.20 Το σόι μου μέσα - (Ε)
Κωμική σειρά.

OMEGA ΘΗΛ.: 22477777

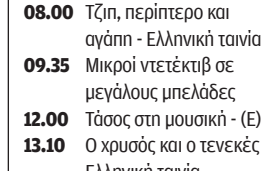
21.00 Dancing With the Stars
07.00 Θεία Λειτουργία
Από τον Καθεδρικό Ναό
Αποστόλου Βαρνάβα,
της Ιεράς Αρχιεπισκοπής.
09.50 OPEN Weekend
Ψυχαγωγική εκπομπή,
με την Ελένη Τσολάκη.
13.00 Τροχός της τύχης - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι.
15.15 The OMG Show - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
16.45 Επιπλοκουρμεδιές
17.45 Εικόνες - (Ε)
Ταξιδιωτική εκπομπή.
18.00 **OMEGA NEWS**
18.10 Εικόνες - (Συνέχεια).
18.45 Ανοικτά - (Ε)
Με την Αννίτα Πάνια.
20.10 **OMEGA NEWS**
21.00 Dancing With the Stars
Χορευτικός διαγωνισμός,
με τη Βίκυ Καγιά.
00.30 Total Blackout - (Ε)
Τέσσερις τολμηροί συμ-
μετέχοντες, καλούνται
να τα βγάλουν πέρα με
απρόβλεπτες δοκιμασίες
σε ένα χώρο που δε μπο-
ρούν να δουν τίποτα!
01.30 OPEN Weekend - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή,
με την Ελένη Τσολάκη.
04.00 Σημεία και τέρατα - (Ε)
Κωμική σειρά, με τους
Χρήστο Σιμαρόνι, Μαρία
Τζορνανάκη, κ.ά.
06.00 Ο άντρας των
ονείρων μου - (Ε)
Κωμική σειρά, με τους
Ρένο Χαλαλαμπίδη,
Δημήτρη Λιακόπουλο .

ΣΙΓΜΑ ΘΗΛ.: 22580100

21.10 The Voice of Greece
06.00 Τα χρυσόψαρα - (Ε)
Κωμική σειρά.
07.00 Love it - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
08.00 Καλό μεσημεράκι - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
09.30 Όρα για φραγπό - (Ε)
Εκπομπή μαγειρικής,
με την Αργυρώ
Μπαρμπάργου.
10.00 Βουράτε γεγόντοι - (Ε)
Κωμική σειρά.
10.40 Dot., V
Ψυχαγωγική εκπομπή,
με τη Νάντια Μπουλέ.
11.40 Κάτι ξαναψήνεται - (Ε)
Εκπομπή μαγειρικής, με
την Κων/να Σπυροπούλου.
13.00 Passenger
Ταξιδιωτική εκπομπή.
13.50 Μόλις χθες - (Ε)
15.15 Όλα Γκουντ
Ψυχαγωγική εκπομπή,
με τους Γρηγόρη
Γκουιντάρα και
Ναταλί Κάκκαβα.
17.30 The Voice of Greece - (Ε)
Μουσικός διαγωνισμός..
18.00 **Γεγονότα σε συντομία**
18.10 The Voice of Greece
(Συνέχεια)
19.10 Η πεθερά
Κωμική σειρά.
20.00 **Τομές στα γεγονότα**
21.10 The Voice of Greece
Μουσικός διαγωνισμός.
00.30 **Γεγονότα σε τίτλους**
00.40 Η πεθερά - (Ε)
Κωμική σειρά.
01.30 1821: Οι ήρωες - (Ε)
02.30 Όλα Γκουντ - (Ε)

CAPITAL ΘΗΛ.: 25577577

08.00 Τζην, περίπτερο και
αγάπη - Ελληνική ταινία.
09.35 Μικροί νετεκταβ σε
μεγάλους μπελάδες
12.00 Τάσος στη μουσική - (Ε)
13.10 Ο χρυσός και ο τενεκές
Ελληνική ταινία.
15.20 Το στραβόζουλο
Ελληνική ταινία.
19.00 Falling for Vermont
Αισθηματική ταινία.
21.00 Όλα στο φως (Spotlight)
Βιογραφικό δράμα.
PLUS ΘΗΛ.: 22259000
06.30 Παιδικές σειρές
08.05 Παιδικό παραμύθι
09.00 Cook Eat - (Ε)
11.00 Τηλεαγορά
14.00 Αυτό είναι
Σαββατοκύριακο.
16.35 Τηλεαγορά
19.00 Ταξίδι γεύσεων - (Ε)
19.55 Αόρατος φακός
20.15 Ο καιρός
20.20 Για πάντα νεόι - (Ε)
21.30 Το ταξίδι της ζωής, V
22.30 Ξένη ταινία
00.10 Ξένη ταινία
EXTRA ΘΗΛ.: 25715111
07.45 Διεθνείς Ειδήσεις
08.00 Μουσικό πρόγραμμα
10.20 Κορίτσια ο Μάρκουλης
12.30 Ελιές Θρούμπες
14.00 Ασμένια φεγγάρια
16.05 Κινημ/φικές επιτυχίες
16.10 Έξιπνες αγορές
16.40 **Σύντομο Δελτίο**
Ειδήσεων
17.15 Αόρατος φακός
17.20 Έξιπνες αγορές
18.05 Ελληνική ταινία
19.45 **EXTRA News**
20.20 Ελληνική ταινία
22.00 Η προδοσία
23.45 Ξένη ταινία

MOVIES BEST

00.30 L.A. Confidential
06.30 Terra Willy
08.00 Pharaoh's War
10.00 Deutschland 89 - Ep. 6
11.00 Elliot The Littlest
Reindeer
12.45 The Hurt Locker
15.00 Evita
17.20 Ordinary Love
19.00 Badland
21.00 Black Bear
23.00 Seized
00.30 L.A. Confidential
03.00 Dangerous Remedy
GREEK CINEMA
18.30 Η ωραία του κουρέα
07.45 Ο γαμπρός μου
ο δικηγόρος
09.30 Το καρέ του έρωτα
11.10 Τι κάνει ο άνθρωπος
για να ζήσει...
12.45 Χαμένη ευτυχία
14.15 Ποιος θανάσις
15.45 Εκείνοι που ξεριουν
ν' αγαπούν
17.15 Κάποια μάνα αναστενάζει
18.30 Η ωραία του κουρέα
20.00 Ο γόος
21.35 Γαμπρός με φούντες
23.45 Η ζαβολιάρη
01.15 Χαμένη ευτυχία
02.45 Κάποια μάνα αναστενάζει
04.00 Η καφετζού

Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. Η τοποθέτηση του έργου «Προμαχώνες» στον προαύλιο χώρο προκάλεσε με τους κεκλιμένους άξονες την αυστηρή νεοκλασική συμμετρία των κίωνων και των πεσσών και οδήγησε σε έναν δημιουργικό διάλογο με τον θεατή. Ωστόσο, υπήρξαν άκοιμες αντιδράσεις από επίσημα και ανώνυμα χείλη.

«Κρίνουμε ό,τι δεν έχουμε συνηθίσει»

Η «Κάλλας», οι «Προμαχώνες» και οι έντονες αντιδράσεις - Οι αρχαιότητες και η μετακίνησή τους εκτός μουσείων

Α Θ Η Ν Α
Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ

Του **ΗΛΙΑ ΜΑΓΚΛΙΝΗ**

Η **Μαρία Κάλλας** της γλύπτρις Αφροδίτης Λίτη επανέφερε μια παλιά συζήτηση περί της τέχνης σε δημόσιο χώρο στην Αθήνα. Δεν είναι η πρώτη φορά που παρατηρούνται τόσο έντονες αντιδράσεις. Χωρίς να θέλω να προβώ σε συγκρίσεις, από την εποχή που κατασκευαζόταν το μνημείο του Αγνώστου Στρατιώτη έως τον Δρομέα του Βαρώτσου στην Ομόνοια, το Νέο Μουσείο Ακροπόλεως έως τον ανδριάντα της Λίτη, ποτέ δεν υποδεχόμασταν το νέο με καλή διάθεση, είτε δικαιώθηκε από τον χρόνο αργότερα είτε όχι.

Την ίδια στιγμή, στη συζήτηση κάποιοι επανέφεραν ένα παλιό ερώτημα: Τόσες αρχαιότητες έχουμε κρυμμένες σε αποθήκες μουσείων σε όλη τη χώρα, γιατί να μη βγουν στην επιφάνεια, να γίνει μια διασπορά της αρχαίας ελληνικής τέχνης στον δημόσιο χώρο, που μπορεί μάλιστα να προσελκύσει και ξένους;

Ερευνώντας λίγο τη σχέση της πόλης με ανδριάντες και αγάλματα, νέα και αρχαία, έμαθα ότι μέχρι και τη δημαρχία Κοτζιά, τη δεκαετία του '30, η Αθήνα έβλεπε να ανεγείρονται νέοι ανδριάντες

Την τάση της ανέγερσης δημόσιων μνημείων αναβίωσε ο πρώην δήμαρχος Δημήτρης Αβραμόπουλος, με καλά και ατυχή αποτελέσματα.

και αγάλματα σε κεντρικούς χώρους. Μόνον η Φωκίωνος Νέγρη έχει 3-4 μαρμάρινα ή μπρούντζινα μνημεία που τοποθετήθηκαν εκείνα τα χρόνια. Μεταπολεμικά, τον πυρετό της ανέγερσης δημοσίων μνημείων αναβίωσε ο πρώην δήμαρχος Δημήτρης Αβραμόπουλος. Αναβίωσε μια τάση με καλά και ατυχή αποτελέσματα, η οποία είχε προηγουμένως απαξιωθεί και θεωρηθεί παρωχημένη.

Επ' αυτού ρωτώ και τη γνώμη ενός ανθρώπου που ξέρει πολλά παραπάνω: του αρχαιολόγου στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο Κώστα Πασχαλίδη. Όταν του ζητώ να σχολιάσει αυτή την πτυχή, μου λέει ότι «ο μαρμαρίνος Περικλής διπλά στο δημαρχείο, ας πούμε, δεν φέρει τη σφραγίδα της εποχής που φιλοτεχνήθηκε. Όπως για παράδειγμα φέρουν οι ολόσωμοι λίθινοι ανακεκλιμένοι υπερήρωες στις Θερμοπύλες που στήθηκαν τη δεκαετία του 1950 και παραπέμπουν μεν στην ηρωική αρχαιότητα, αλλά μεταφέρουν και το στίγμα της επο-

Τόσες αρχαιότητες έχουμε κρυμμένες σε αποθήκες μουσείων, γιατί να μη βγουν στην επιφάνεια, να γίνει μια διασπορά της αρχαίας ελληνικής τέχνης στον δημόσιο χώρο, που μπορεί μάλιστα να προσελκύσει και ξένους;

χής τους, τη συντριπτική αισθητική του σοσιαλιστικού ρεαλισμού. Νομίζω πως αυτό που αποφεύγουν πολλοί καλλιτέχνες, για λόγους διακριτικότητας ή επιβολής του αναθέτη, είναι να βάλουν την υπογραφή της δικής τους πνοής και εκείνη της εποχής τους με τρόπο αβίαστο. Ο μαρμαρίνος Περικλής του δημαρχείου της Αθήνας είναι ένα τέτοιο ουδέτερο έργο, που περνάει απαρατήρητο. Υπάρχουν και οι περιπτώσεις που οι καλλιτέχνες

τολμούν να εντάξουν το στίγμα τους, με κόστος βαρύ».

Η «μάχη» με τον χώρο

Ρωτώ τον Κώστα Πασχαλίδη αν τέτοια ήταν η περίπτωση της Αφροδίτης Λίτη. «Κοιτάξτε, η Λίτη είναι εξαιρετική καλλιτέχνης, εγνωσμένη και δημιουργική. Είναι γνωστή και στον επαγγελματικό μου χώρο, καθώς εργάστηκε στο Αρχαιολογικό Μουσείο για πολλά χρόνια, αφήνοντας σπουδαία

καλλιτεχνήματα. Στην περίπτωση του ανδριάντα της Κάλλας, το έργο της αδικήθηκε. Έχασε τη μάχη με τον περιβάλλοντα χώρο, με το χώμα, το παρτέρι με τον μικρό ελαιώνα, το ύψος της θέσης του σε σχέση με τους διερχομένους, τον ανοικτό ουρανό και τις αντανακλάσεις στο στιλπνό μέταλλο. Σε έναν κατάλληλο κλειστό χώρο, το ίδιο έργο θα ήταν απολύτως επιτυχημένο και δεν θα ενοχλούσε κανέναν αυτόκλητο κριτή. Στο Μέ-

γαρο Μουσικής ή στο κτίριο της Λυρικής Σκηνής θα λειτουργούσε αριστουργηματικά».

Ο Κώστας Πασχαλίδης μου αναφέρει ένα άλλο παράδειγμα που το ξέρει καλά. «Οι Προμαχώνες της Βένιας Δημητρακοπούλου είναι ένα μεταμοντερνιστικό γλυπτικό σύμπλεγμα, το οποίο έλαμψε ως αριστούργημα στην πρώτη τοποθέτησή του, στο αίθριο του Μουσείου Μπενάκη στην Πειραιώς. Το ίδιο έργο, στη νέα του θέση στον κήπο του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου λειτουργεί εντελώς διαφορετικά. Βρίσκεται σε αντίστιξη με το συμμετρικό τσιλλερικό κτίριο, προκαλεί με τους κεκλιμένους άξονες την αυστηρή νεοκλασική συμμετρία των κίωνων και των πεσσών και οδηγεί σε έναν ανήσυχο και απολύτως δημιουργικό διάλογο με τον θεατή. Οι άκοιμες αντιδράσεις από επίσημα και ανώνυμα χείλη για την ασυμφωνία του έργου Προμαχώνες με το νεοκλασικό κάλλος το αδικεί και προδίδει, κατά τη γνώμη μου, μια μορφή μεροληψίας. Με άλλα λόγια, το βλέμμα του καθενός μας ζυγίζει και κρίνει το μεταμοντερνιστικό έργο σε σχέση με το νεοκλασικό, αδυνατώντας να προσμετρήσει τη θορυβώδη εικόνα του βρώμικου και αυτοσχέδιου καταλισμού που συνιστά η υπαίθρια εγκατάσταση του καφέ στον κήπο του Μουσείου. Με άλλα λόγια, κρίνουμε εύκολα ό,τι δεν έχουμε συνηθίσει».

Τα υψηλής ποιότητας αντίγραφα έργων της αρχαιότητας

Τι γίνεται με τα αρχαία αριστουργήματα που είναι κρυμμένα σε αποθήκες; «Συχνά ακούω την έκφραση “κατακλωνισμένο”, λέει ο κ. Πασχαλίδης. «Με ενοχλεί. Ο επαγγελματικός μου κλάδος φυλάσσει και ασφαλίζει τα κινητά έργα του παρελθόντος. Δεν τα θάβει και δεν τα κατακλωνίζει. Βρίσκονται ασφαλή στις αποθήκες, δεν είναι επ' ουδενί λόγω ακυρωμένα. Είναι καταγεγραμμένα, τεκμηριώνονται και ψηφιοποιούνται συνεχώς. Το ότι δεν είναι προσβάσιμα τα καθιστά εν μέρει ακυρωμένα για τους μη πανεπιστημιακούς και τους μη ειδικούς».

Γιατί λοιπόν ορισμένα δεν μετακινούνται στον δημόσιο χώρο; «Οι επιστήμες της συντήρησης συνέβαλαν στην αφύπνιση για τους κινδύνους των εκτεθειμένων μνημείων, για τις βλάβες που προκαλούνται

από τις ατμοσφαιρικές συνθήκες. Ωστόσο, θα μπορούσε κανείς να μιλήσει για αντίγραφα. Όπως αυτά που έχουμε ήδη εκτεθειμένα: στον σταθμό του μετρό στην Ακρόπολη υπάρχει ένα υψηλής πιστότητας αντίγραφο από το ανατολικό αέτωμα του Παρθενώνα. Το πρωτότυπο είναι ακόμη στο Βρετανικό Μουσείο. Η παρουσία του στον σταθμό εκπέμπει στον περαστικό το μήνυμα πως δεν βρίσκεται πια σε ένα οποιοδήποτε σημείο της διαδρομής του, αλλά λίγα βήματα πριν βγει έξω στο φως των ιδίων των έργων που αντικρίζει.

Επίσης, στις αποβάθρες του ίδιου σταθμού βρίσκεται το υψηλής πιστότητας αντίγραφο μεγάλου μέρους της Ζωφόρου του Παρθενώνα. Πιστεύω πως τα υψηλής ποιότητας αντίγραφα έργων της αρχαιότητας

σε καλά μελετημένες θέσεις προσφέρουν ευχαρίστηση και ισορροπία. Το Λούβρο, στην πρώτη καρντίνα του 2020, πρόσφερε μεγάλες εκτυπώσεις με εικόνες έργων από τις συλλογές του, και τις παρουσίασε στο μετρό του Παρισιού. Το έκανε και το Ρίξ στο Άμστερνταμ. Αυτό μας έκανε όλους να σκεφτούμε ότι με ή χωρίς lockdown, είναι καλό ένα μουσείο να βγαίνει έξω. Και δεν χρειάζεται να προσφέρει έργα από τις αποθήκες, αλλά αντίγραφα κορυφαίων γλυπτών που μπορούν να αναπαραχθούν και να τοποθετηθούν σε κατάλληλα σημεία ει δυνατόν με έξυπνο τρόπο. Θα πρέπει να γίνει συνειδητό με σαφείς σκοπούς και έξυπνο τρόπο, αποφεύγοντας τον κίνδυνο της χρήσης τους ως άδοξων μπιμπελό και elements decoratifs».

Αντίγραφο της Ζωφόρου του Παρθενώνα στις αποβάθρες του σταθμού «Ακρόπολη» του μετρό.

MAN

ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΑΝΤΡΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ | ΤΕΥΧΟΣ 159 | ΧΕΙΜΩΝΑΣ 2021

ΚΥΡΙΑΚΗ
14/11

ΜΕ ΤΗΝ

